

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ "ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА"

Кваліфікаційна наукова праця
на правах рукопису

ФІЛІПЧУК ЮРІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ

УДК: 725.82

ДИСЕРТАЦІЯ
АРХІТЕКТУРНА ТИПОЛОГІЯ ТЕАТРАЛЬНО-ВИДОВИЩНИХ
ЦЕНТРІВ ДЛЯ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ.

191 – Архітектура та містобудування

19 – Архітектура та будівництво

Подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

 Ю. В. Філіпчук

Науковий керівник: Проскураков Віктор Іванович, доктор архітектури, професор

Львів–2021

АНОТАЦІЯ

Філіпчук Ю.В. Архітектурна типологія театральних-видовищних центрів для дітей та молоді. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 191 – Архітектура та містобудування (19 – Архітектура та будівництво). – Національний університет «Львівська політехніка», Міністерства освіти і науки України, Львів, 2021.

В дисертаційному дослідженні автором розв'язано конкретне наукове завдання – розробка архітектурної типології театральних-видовищних центрів для дітей та молоді та особливостей їхнього проектування в умовах сучасної України з урахуванням збереження українських національно-культурних традицій.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає у визначенні напрямків розвитку структуро-формульних принципів архітектурної типології театральних-видовищних центрів для дітей та молоді, які є актуальними для умов сучасної України. Автором дисертації отримано такі наукові результати:

Вперше:

1. Розроблено науково обґрунтовані положення архітектурної типології та проектні пропозиції нових типів театральних-видовищних центрів для дітей та молоді.

2. Сформовано класифікацію театральних-видовищних центрів для дітей та молоді за містобудівним розташуванням, архітектурно-типологічними, естетичними та конструктивними рішеннями.

3. Запропоновано структуро-формульні принципи архітектурної типології театральних-видовищних центрів для дітей та молоді: за розміщенням на ділянці; за композицією фасадів та їх стильовим вирішенням; за урбаністичним вирішенням.

4. Подано рекомендації щодо складу приміщень і їх зав'язків будівель театральних-видовищного центру для дітей та молоді у вигляді структурної моделі.

Набуло подальшого розвитку:

1. Узагальнення дослідження архітектури театральних-видовищних та культурно-просвітницьких будівель та споруд в Україні та за кордоном.

2. Створення джерельної бази досліджень архітектурної типології театральних-видовищних об'єктів для дітей та молоді.

3. Доповнення термінів та визначень понять в галузі театральної архітектури.

Практичне значення отриманих результатів полягає у розробленні пропозицій нових типів театральних-видовищних центрів для дітей та молоді, на основі запропонованих структуро-формульних принципів проектування та будівництва театральних-видовищних об'єктів для дітей та молоді, апробованих за кордонами України, які є актуальними для розвитку нашої національної архітектури. Результати роботи можуть бути використані для складання завдань на проектування нових, реконструкції існуючих театральних-видовищних будівель, завдань для діяльності науково-дослідних інституцій, під час формування навчальних програм і курсів в українських архітектурних школах та споріднених закладах України.

За результати здійсненого аналізу використаних джерел історичного формування та розвитку дитячого дозвілля висвітлено особливості їх архітектури та організації предметно-просторового середовища в Україні та світі. Проаналізовано та висвітлено еволюцію дитячого дозвілля в часі, просторі, архітектурі, визначено основні жанри дитячого дозвілля і його концептуальні складові. Виявлено форми дитячого дозвілля, які можуть бути використані при створенні театральних-видовищних центрів для дітей та молоді в сучасній Україні.

Аналіз та систематизація джерел присвячених темі дослідження, а це 170 позицій, виявив, що питання присвячені вивченню архітектурної типології театральних-видовищних центрів для дітей та молоді були мало дослідженими. Недослідженими виявилися принципи архітектурної типології театральних-видовищних центрів для дітей та молоді, що має негативні наслідки в їх проектуванні. У ході проведення аналізу автором було створено джерельну базу за темою дисертаційного дослідження.

Автором розроблено методику дослідження архітектурної типології театральних-видовищних центрів для дітей та молоді, яка відповідає загальній методиці комплексного наукового дослідження і спирається на методики опановані на кафедрі дизайну архітектурного середовища Національного університету «Львівська політехніка».

Проведено аналіз вітчизняного та закордонного досвіду проектування та будівництва культурно-просвітницьких та театральних-видовищних центрів для дітей та молоді. На основі узагальнення результатів проектування, автором визначена основна група чинників, які впливають на формування архітектури театральних-видовищних центрів для дітей та молоді. Також за узагальненням результатів проектування, яке проводилось в історично-сформованому, ландшафтному та урбаністичному середовищах наведено головні принципи проектування культурно-просвітницьких та театральних-видовищних центрів в Україні на початку ХХІ століття.

Сформовано принципи архітектурної типології за якими можна класифікувати театральні-видовищні центри для дітей та молоді, всіх трьох типологічних груп слід класифікувати як архітектурні типи із спеціальними ознаками. В той же час названі вище типи можуть мати спільні ознаки з іншими театральними-видовищними і культурно-просвітницькими будівлями. Такими як архітектурно-естетичними рішеннями, інтеграція в міське середовище, за архітектурно-конструктивним рішенням.

Проведений аналіз результатів опитування театральних діячів зі Львова, Івано-Франківська, Луцька, Черкас, Полтави, Торонто, довів, що вони у своїй творчій діяльності спираються на архітектурно-сценографічні принципи, які виходять за строгі рамки існуючої театральної типології в Україні. Аналіз анкетування архітекторів-практиків висвітлив, що всі вони обізнані з феноменом театального синтезу, коли творча діяльність не розмежовується, а також з заходами і засобами по творенню такої архітектури, що принципи, за якими може створюватись нова типологія сьогодні, буде мати розвиток і в майбутньому.

Розроблено автором дисертації структуро-формувальні принципи архітектурної типології театральних-видовищних центрів для дітей та молоді. Запропоновано класифікацію театральних-видовищних об'єктів за наступними ознаками: а). за містобудівним розташуванням; б). за архітектурно-типологічним вирішенням; в). за композиційним та стильовим вирішенням. В дисертації подані рекомендації щодо складу приміщень і їх зав'язків будівель театральних-видовищного центру для дітей та молоді у вигляді структурної моделі. Автор зазначає, що в умовах реального проектування подана модель зазнає трансформації.

Апробація структуро-формувальних принципів архітектурної типології театральних-видовищних центрів для дітей та молоді була здійснена автором дисертації у ряді проектних пропозицій, які були впроваджені в 20-ти проектах різних рівнів – в навчальному (14), пошуковому (1), конкурсному (2) та реальному (3) проектуванні. В проектно-пошуковій діяльності автора було апробовано і розвинуто архітектурні ідеї різних варіантів театральних-видовищних центрів для дітей та молоді. Деякі з них є реальними проектами і можуть бути актуальними в сучасних умовах нових національних, ідеологічних, соціально-культурних досягнень та естетичних уподобань сьогодення.

Ключові слова: архітектурна типологія, театральні-видовищні центри для дітей та молоді, театральна архітектура, архітектурна сценографія, класифікація будівель, принципи архітектурної типології, тенденції розвитку архітектури, чинники впливу на архітектуру, дитяче дозвілля.

ПЕРЕЛІК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ТА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

В колективні монографії:

1. **Filipchuk, Yu.**, 2017. The architectural creation of theatrical and entertainment centers for children and youth as a factor of increasing the attractiveness of cities in Ukraine. The example of the puppet theater in Kropyvnytskyi. *Zabudowa na obszarach zurbanizowanych. Zagrozonnych oraz trudnych/ Development in urbanized, endangered and difficult areas: praca pod redakcja Joanny Gil-Mastalerczyk, Monografia, Architectura 6*, pp.56-61.

В періодичному виданні Польщі:

2. Proskuriakov, V. I., **Filipchuk, Yu. V.**, Krasylnykov, O. V., 2017. Introduction of conceptual project ideas into the realia of modern Ukraine architecture. (Based on the example of an international student's design seminar concerning renovation of an assembly hall in the first academic building of Lviv Polytechnic National University with extending theatrical function). *Czasopismo "Srodowisko Mieszaniowe/ Housing Enviroment"*, 20, pp.68-73. (BazTech, BazHam, Index Copernicus Journal Master List, ERICH PLUS).

В наукових фахових виданнях України:

3. Проскуряков, В. І., **Філіпчук, Ю. В.**, 2014. Тенденції розвитку сучасної архітектури лялькових театрів (на прикладі театру ляльок в м. Кіровограді). *Вісник Національного університету «Львівська політехніка», Архітектура, 793*, с.253-255.

4. Проскуряков, В. І., **Філіпчук, Ю. В.**, 2017. Гіпотеза архітектурного творення театральньо-видовищних центрів для дітей та молоді на прикладі розбудови лялькового театру у місті Кропивницький. *Архітектурний Вісник КНУБА, 13*, с.168-173.

5. **Філіпчук, Ю. В.**, 2018. Театральньо-видовищні будівлі для «дитячої та юнацької аудиторії» в майбутньому. За попередніми результатами анкетного опитування діячів національного і світового театрів щодо їх типології. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка», Архітектура, 895*, с.100-104.

6. **Філіпчук, Ю. В.**, 2019. Розбудова просторів і функцій Львівського театру ляльок для створення театральньо-видовищного центру для дітей та молоді. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка», Архітектура, 911*, с.25-29.

В інших виданнях України:

7. **Філіпчук, Ю. В.**, 2019. Тенденції проектування культурно-просвітницьких та театральньо-видовищних будівель. Сьогодні і в майбутньому. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка», Архітектура, Т1, №2s, с.92-96*.

Тези та матеріали конференції:

8. **Філіпчук, Ю. В.**, 2017. Проблеми, реалії, перспективи формування архітектури театральньо-видовищних центрів для дітей, юнацтва та молоді. В: *Наукове товариство імені Шевченка, Тези доповідей молодіжної секції Комісії архітектури та містобудування підготовані до участі в XXVIII Науковій сесії наукового товариства ім. Шевченка*. Львів, Україна, 24 березня 2017. Львів: б.в., с.26-27.

9. **Філіпчук, Ю. В., Проскураков, В. І.**, 2018. Формування архітектури театральньо-видовищних центрів для дітей та молоді, як новий тип будівлі національної театральної мережі. В: *Матеріали III міжнародної науково-практичної конференції Архітектура історичного Києва. Контекст і втручання*. Київ, Україна, 24 листопада 2017. Київ: КНУБА, с.126-127.

10. **Філіпчук, Ю. В.**, 2018. Розвиток архітектурних ідей в проєктах і будівлях театральньо-видовищних центрів для дітей та молоді. В: *Наукове товариство імені Шевченка, Матеріали доповідей Комісії архітектури та містобудування НТШ, підготовані до XXIX Науковій сесії наукового товариства ім. Шевченка*. Львів, Україна, 28-29 березня 2018. Львів: б.в., с.64-67.

ANNOTATION

Yurii Filipchuk. Architectural typology of theater and entertainment centers for children and youth. - Scientific work on the rights of the manuscript.

The dissertation for obtaining a PhD degree in the field of study 191 - Architecture and Town Planning. Lviv Polytechnic National University, Ministry of Education and Science of Ukraine, Lviv, 2021.

The dissertation research solved a specific scientific task - the development of the architectural typology of theater and entertainment centers for children and youth and the peculiarities of their design in modern Ukraine, taking into account the preservation of Ukrainian cultural traditions.

The scientific novelty of the obtained research results is to determine the development direction of the structural and formative principles of the architectural typology of theatrical and entertainment centers for children and youth, which are relevant to the conditions of modern Ukraine. The author of the dissertation obtained the following scientific results:

For the first time:

1. Scientifically substantiated statements of architectural typology and project proposals of new types of theatrical and entertainment centers for children and youth have been made.

2. The classification of theatrical and entertainment centers for children and youth has been developed taking into account town-planning location, architectural and typological blend as well as aesthetic and constructive solutions.

3. The structural and formative principles of the architectural typology of theatrical and entertainment centers for children and youth according to the location on the site, the composition of the facades and their stylistic solution as well as the urban solution has been proposed.

4. Recommendations on the composition of the premises and the building of the theater and entertainment center for children and youth in the form of a structural model were put forward.

Further developed:

1. Generalization of research of architecture of theatrical-entertaining and cultural-educational buildings and constructions in Ukraine and abroad.
2. Creation of a source research base of architecture of theatrical and entertainment objects for children and youth.
3. Addition of terms and definitions in the field of theatrical architecture.

The practical significance of the obtained results lies in the development of proposals for new types of theater centers for children and youth, based on the proposed structural and formative principles of design and construction of theater and entertainment facilities for children and youth, tested abroad in Ukraine, which are relevant to the development of our national architecture. The results of the work can be used to compile tasks for the design of new and reconstruction of existing theater and entertainment buildings as well as tasks for the activities of research institutions, during the formation of curricula and courses in Ukrainian architectural schools and related institutions.

According to the results of the analysis of literary sources of historical formation and development of children's leisure, the peculiarities of their architecture and organization of subject-spatial environment in Ukraine and the world are highlighted. The evolution of children's leisure in time, space and architecture is analyzed as well as the main genres of children's leisure and its conceptual components are determined. Forms of children's leisure that can be used to create a theater and entertainment center for children and youth in modern Ukraine have been identified.

Analysis and systematization of the sources devoted to the research topic, which is 170 items, found that the issue of architectural typology of theater and entertainment centers for children and youth was barely explored. The principles of the architectural typology of theater and entertainment centers for children and youth, which has negative consequences in their design, turned out to be unexplored. During the analysis, the author created a source base on the topic of dissertation research.

The author has developed a method of research of the architectural typology of theater and entertainment centers for children and youth, which corresponds to the general method of complex research and is based on methods mastered at the

Department of Architectural Environment Design of Lviv Polytechnic National University.

The analysis of domestic and foreign experience in the design and construction of cultural, educational and theatrical centers for children and youth has been carried out. Based on the generalization of design results, the author has identified the main group of factors that influence the formation of the architecture of theater and entertainment centers for children and youth. Also, summarizing the results of design, which was carried out in historically formed, landscape and urban environments, the main principles of designing cultural, educational and theatrical centers in Ukraine at the beginning of the XXI century are presented.

The principles of architectural typology have been formed, according to which theatrical and entertainment centers for children and youth can be classified; all three typological groups should be classified as architectural types with special features. At the same time, the above types may have common features with other theatrical, cultural and educational buildings. For example, architectural and aesthetic solutions, integration into the urban environment, according to the architectural and constructive solution.

The survey results of theater figures from Lviv, Ivano-Frankivsk, Lutsk, Cherkasy, Poltava, Toronto, proved that their creative activity is based on architectural and scenographic principles that go beyond the strict framework of the existing theater typology in Ukraine. The analysis of the questionnaire of architects-practitioners revealed that they are all familiar with the phenomenon of theatrical synthesis, when creative activity is not differentiated, as well as with measures and means to create such architecture that the principles by which a new typology can be created today will develop in the future.

The author of the dissertation has developed the structural and formative principles of the architectural typology of theater and entertainment centers for children and youth. The classification of theatrical and entertainment objects has been put forward according to the following features: a). town-planning location; b). architectural and typological solution; in). compositional and stylistic solution. The

dissertation provides recommendations on the composition of the premises and theatrical and entertainment center for children and youth in the form of a structural model. The author notes that the given model undergoes transformation in conditions of real design.

Approbation of structural and formative principles of architectural typology of theatrical and entertainment centers for children and youth was carried out by the author of the dissertation in a number of project proposals which were implemented in 20 projects of different levels - educational (14), research (1), competitive (2), and actual (3) design. During the design and research processes, the author tested and developed different architectural ideas of theatrical and entertainment centers for children and youth. Some of them are real projects and can be relevant to modern conditions of new national, ideological, socio-cultural achievements and aesthetic preferences.

Keywords: architectural typology, theater and entertainment centers for children and youth, theatrical architecture, architectural scenography, classification of buildings, principles of architectural typology, trends in architecture, factors influencing architecture, children's leisure.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВИНИХ ПОЗНАЧЕНЬ.....	14
ВСТУП.....	15
ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК.....	24
1 розділ: ПОХОДЖЕННЯ І РОЗВИТОК ДИТЯЧОГО ДОЗВІЛЛЯ.....	28
1.1. Історична закономірність виникнення дитячого дозвілля.....	28
1.2. Еволюція і форми дитячого дозвілля і зокрема видовищного в часі, просторі, архітектурі.....	38
1.3. Висновки до 1 розділу.....	50
2 розділ: СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ДЖЕРЕЛ ПРИСВЯЧЕНИХ АРХІТЕКТУРИ ТЕАТРАЛЬНО-ВИДОВИЩНИХ ОБ'ЄКТІВ ДЛЯ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ ТА МЕТОДИКА ЇХ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	52
2.1. Аналіз джерельної бази за темою дисертації.....	52
2.2. Методичні заходи комплексного дослідження архітектури об'єктів для дітей та молоді.....	61
2.3. Висновки до 2 розділу.....	66
3 розділ: АНАЛІЗ ПРОЄКТУВАННЯ ТЕАТРАЛЬНО-ВИДОВИЩНИХ ЦЕНТРІВ ДЛЯ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ ТА ЧИННИКІВ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ЇХ АРХІТЕКТУРУ.....	68
3.1. Аналіз результатів проектування театральних видовищних об'єктів для дітей та молоді, а також чинників, що впливають на їх архітектуру.....	68
3.2. Порівняльний аналіз проектування і будівництва театральних видовищних об'єктів в Україні і світі.....	87
3.3. Висновки до 3 розділу.....	102
4 розділ: ПРИНЦИПИ АРХІТЕКТУРНОЇ ТИПОЛОГІЇ ТЕАТРАЛЬНО-ВИДОВИЩНИХ ЦЕНТРІВ ДЛЯ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ.....	104
4.1. Класифікація театральних видовищних центрів для дітей та молоді.....	104
4.2. Пропозиція ряду театральних видовищних центрів для дітей та молоді, проєктів і будівель, які є актуальними в умовах сучасної України.....	114

4.3. Висновки до 4 розділу.....	124
5 розділ: ПРОПОЗИЦІЯ СТРУКТУРО-ФОРМУВАЛЬНИХ ПРИНЦИПІВ АРХІТЕКТУРНОЇ ТИПОЛОГІЇ ТЕАТРАЛЬНО-ВИДОВИЩНИХ ЦЕНТРІВ ДЛЯ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ.....	126
5.1. Розвиток структуро-формувальних принципів архітектурної типології театрально-видовищних центрів для дітей та молоді	126
5.2. Пропозиція ряду будівель театрально-видовищних центрів для дітей та молоді автора дисертації, з урахуванням принципів і архітектурної типології..	133
5.3 Висновки до 5 розділу.....	149
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	151
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	154
ДОДАТКИ.....	171
ДОДАТОК А. Джерела ілюстрацій до рисунків та таблиць.....	171
ДОДАТОК Б. Результати анкетування сценографів і діячів театру, та архітекторів, досвід яких включав проєктування театрально-видовищних об'єктів	179
ДОДАТОК В. Проєкти впровадження результатів дисертаційного дослідження в пошуковому, навчальному, конкурсному та реальному проєктуванні.....	233
ДОДАТОК Г. Перелік опублікованих праць, акти впровадження та апробації результатів дисертації.....	251

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

ВНЗ – вищий навчальний заклад

ДУ – державний університет

ІАРД – інститут архітектури та дизайну

КиївЗНДІЕП - Український зональний науково-дослідний і проєктний інститут по цивільному будівництву

КНУБА – Київський національний університет будівництва і архітектури

НСАУ – Національна спілка архітекторів України

НТБ – науково-технічна бібліотека

НТУ – національний технічний університет

НУ – національний університет

ОДАБА – Одеська державна академія будівництва і архітектури

ПДАБА – Придніпровська державна академія будівництва та архітектури

ТВЦ – театрально-видовищний центр

ТЮГ – театр юного глядача

УАА – Українська академія архітектури

ХНУБА – Харківський національний університет будівництва та архітектури

ВСТУП

У сучасному проєктуванні театральних будівель і надалі проглядається строга типологічна заструктурованість радянської архітектури, що складається з 10-ти типів, з них за жанром: театри опери і балету, драматичні, музично-драматичні, музкомедії, оперети, театри сатири, ТЮГи, лялькові театри, театри малих форм та телетеатри. Проте, на перший погляд широка жанрова палітра театральних типів, не враховує політичні, ідеологічні та соціальні зміни, що відбулись на території України після розпаду СРСР. Також, успадкована типологія, не враховує класичних культурологічних засад національної архітектури, що вперше було задекларовано в фундаментальній праці В. І. Проскуракова «Архітектура українського театру». Театральна архітектура будівель для дітей та молоді в сучасній Україні продовжує копію будівлі з часів СРСР, і на початку XXI століття не з'явилося нічого нового, окрім аналогів театру юного глядача та театри Ляльок доби СРСР. Події останнього часу показали, що типи театральних будівель за радянської доби не здатні виконати головне політично-ідеологічне завдання – синкретичне виховання молоді. Хоча у сучасних наукових працях відомих українських архітекторів, таких як: В. А. Абизова, М. В. Бевза, В. М. Вадимова, В. І. Єжова, Л. М. Ковальського, С. М. Лінди, В. А. Ніколаєнко, Л. В. Прибегі, О. С. Слєпцова, В. О. Тімохіна, Б. С. Черкеса, В. Г. Штолька, С. О. Шубовича, а особливо в працях: В. І. Проскуракова, Б. В. Гоя, І. В. Гуменник, Р. М. Кубая, В. В. Куцевича, З. В. Климко, також в провідних навчальних, науково-дослідних і громадських інституціях країни: НУ «Львівська політехніка», КНУБА, ХНУБА, ПДАБА, ОДАБА, КиївЗНДІЕП, НСАУ, УАА та інші, мають місце вирішення деяких архітектурно-типологічних аспектів, в яких враховані проблеми сьогодення.

На початку XXI століття в Україні продовжує експлуатуватись мережа театральних будівель, що була створена за часів попередньої ідеологічної формації. Діяльність цієї мережі, як показав аналіз, може ефективно функціонувати виключно при умовах постійних державних дотацій, обсяг яких

становив від 40 до 50% потреб. Головними чинниками, що перешкоджають ефективно працювати цій мережі в умовах незалежної України є дрібна консервативна типологічна номенклатура самих театрів – а особливо тих, що обслуговують українську юнь.

Театральна галузь в Україні регулюється Законом України «Про театри і театральну справу», де основними напрямками державної політики можна виокремити наступні:

- підтримка і розвиток мережі театрів, забезпечення їх сучасним технічним обладнанням;
- сприяння науковим дослідженням у галузі театру і театральної справи;
- забезпечення охорони, збереження та утримання театральних будівель (споруд, приміщень), що є об'єктами державної та комунальної власності.

Закон України регулює суспільні відносини в галузі театральної справи, охоплює питання проектування та будівництва нових театрів, вирішує проблеми розвитку театральної мережі, спрямований на формування та задоволення творчих потреб та інтересів громадян, розвиток та збагачення культурного потенціалу Українського народу.

Актуальність теми дослідження полягає в наступному:

1. Необхідності дослідження та наукового обґрунтування архітектури театральних-видовищних центрів для дітей та молоді.
2. Визначенні актуальної архітектурної термінології та сучасних підходів до проектування театральних-видовищних центрів для дітей та молоді в природному, історичному та урбанізованому середовищі.
3. Розробці архітектурної типології та сучасних засобів організації предметно-просторового середовища театральних-видовищних центрів для дітей та молоді.

Підтверджувати, що українська архітектура озброєна сучасними науково-обґрунтованими ідеями архітектурних типів громадських будівель, і серед них театральних-видовищних, ще передчасно. Насамперед, це стосується

національного досвіду проектування і будівництва театральних-видовищних будівель і споруд для дітей та молоді. Вирішення даної проблематики є вкрай необхідним, адже саме молодь є найважливішою складовою будь-якого суспільства, носієм інтелектуального потенціалу, рушієм соціально-економічного прогресу. Від здатності молоді бути активною творчою силою значною мірою залежить процес державотворення!

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами та темами. Дане дисертаційне дослідження має безпосередній зв'язок з програмою науково-дослідної роботи кафедри дизайну архітектурного середовища Інституту архітектури та дизайну Національного університету «Львівська політехніка» - «Генеza та розвиток дизайну архітектурного середовища громадських, житлових та виробничих споруд» (0108U010404), а також з тематикою курсового та дипломного проектування кафедри.

Метою дослідження є висвітлення тенденції формування архітектури театральних-видовищних центрів для дітей та молоді, та визначення принципів типології їх проектування.

Завдання дослідження:

1. Дослідити походження і розвиток дитячого дозвілля та формування архітектури театральних об'єктів для дітей та молоді.
2. Систематизувати джерела, присвячені темі дисертації, розробити методику їх дослідження.
3. Проаналізувати чинники, що впливають на архітектуру театральних-видовищних центрів для дітей та молоді.
4. Класифікувати будівлі театральних-видовищних центрів для дітей та молоді та визначити принципи їх архітектурно-планувальної організації.
5. Розробити структуро-формувальні принципи архітектурної типології театральних-видовищних центрів для дітей та молоді.

Об'єктом дослідження є приміщення та простори, будинки і споруди, які проектувались та будувались для театральних-видовищних, просвітницької функцій для дітей та молоді в Україні та в світі.

Предметом дослідження є розвиток архітектурно-функціонального вирішення та об'ємно-просторової організації структури театральних видовищних центрів для дітей та молоді в Україні та в світі.

Методи дослідження. В дисертації автором розроблено комплексну методичку дослідження архітектурної типології театральних видовищних центрів для дітей та молоді, яка ґрунтується на двох основних рівнях наукового пізнання – емпіричному та теоретичному. До емпіричного рівня наукового дослідження архітектурної типології театральних видовищних центрів для дітей та молоді слід віднести наступні наукові методи, що були використані автором дисертації:

- Збір інформації за темою дисертації у вигляді літературних першоджерел, ілюстрацій, архівних матеріалів, натурних обстежень тощо;
- Їх аналіз та систематизація;
- Опитування діячів театральної галузі, які мали досвід роботи з дітьми та молоддю; опитування архітекторів, що займались проектуванням театральних видовищних об'єктів;
- Класифікація будівель театральних видовищних центрів для дітей та молоді.

На теоретичному рівні наукового дослідження:

- Пропозиція структуро-формульних принципів архітектурної типології театральних видовищних центрів для дітей та молоді;
- Надання рекомендацій щодо складу приміщень, їх взаємозв'язків та параметрів при формуванні архітектури будівель театральних видовищних центрів для дітей та молоді.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає у визначенні напрямків розвитку структуро-формульних принципів архітектурної типології театральних видовищних центрів для дітей та молоді, які є актуальними для умов сучасної України. Автором дисертації отримано такі наукові результати:

Вперше:

1. Розроблено науково обґрунтовані положення архітектурної типології та проєктні пропозиції нових типів театральних-видовищних центрів для дітей та молоді.

2. Сформовано класифікацію театральних-видовищних центрів для дітей та молоді за містобудівним розташуванням, архітектурно-типологічними, естетичними та конструктивними рішеннями.

3. Запропоновано структуро-формульовальні принципи архітектурної типології театральних-видовищних центрів для дітей та молоді: за розміщенням на ділянці; за композицією фасадів та їх стильовим вирішенням; за урбаністичним вирішенням.

4. Подано рекомендації щодо складу приміщень і їх зав'язків будівель театральних-видовищного центру для дітей та молоді у вигляді структурної моделі.

Набуло подальшого розвитку:

1. Узагальнення дослідження архітектури театральних-видовищних та культурно-просвітницьких будівель та споруд в Україні та за кордоном.

2. Створення джерельної бази досліджень архітектурної типології театральних-видовищних об'єктів для дітей та молоді.

3. Доповнення термінів та визначень понять в галузі театральної архітектури.

Межі дослідження. Територіальними межами дослідження прийнято розглядати архітектурно-просторову та функціонально-дійову організацію театральних-видовищних центрів для дітей та молоді в Україні та світі. Часові межі охоплюють період ХХ-ХХІ століття.

Джерелознавча база дослідження. Теоретичні положення дисертаційного дослідження опираються на роботи, наукові праці вітчизняних архітекторів-вчених, зокрема представників Львівської архітектурної школи, та наукові розвідки провідних закордонних вчених: Г. Бархіна, Ю. Богданової, П. Босого, Б. Гоя, І. Гуменник, З. Климко, І. Копиляка, Ю. Криворучка, Р. Кубая, В.

Куцевича, С. Лінди, Г. Петришин, В. Проскуракова, О. Проскуракова, Б. Черкеса.

Розвиток принципів архітектурної типології театральних-видовищних центрів для дітей та молоді в Україні та світі проаналізовано на основі наукових досліджень наступних українських та закордонних вчених: А. Анісімова, В. Бикова, В. Виноградова, Г. Градова, С. і Ю. Гнедовського, Б. Гоя, С. Джеймса, В. Красильникова, Н. Мінца, Є. Окуневої, В. Проскуракова, Т. Трубкаїна, Ю. Хріпунова.

Спеціальні питання присвячені проблемам архітектурної сценографії та формуванням архітектури видовищних просторів театральних-видовищних центрів для дітей та молоді детально розглядались в працях: П. Босого, В. Бикова, М. Вороного, В. Ганковського, Б. Гоя, Л. Гришелевої, В. Грищенка, І. Гуменник, , З. Климко, Р. Кубая, Г. Лужницького, Н. Певснера, В. Проскуракова, Д. Яреми.

Окремі питання забезпечення театральних-видовищних центрів для дітей та молоді сучасними технічними засобами та інноваційними цифровими технологіями досліджувались наступними вченими: Н. Гусевим, Є. Древалєвою, Д. Ісмаїловим, Г. Казаковим, В. Макаревичем,

Практичне значення отриманих результатів полягає у розробленні пропозицій нових типів театральних-видовищних центрів для дітей та молоді, на основі запропонованих структуро-формуванняльних принципів проектування та будівництва театральних-видовищних об'єктів для дітей та молоді, апробованих за кордонами України, які є актуальними для розвитку нашої національної архітектури. Результати роботи можуть бути використані для складання завдань на проектування нових, реконструкції існуючих театральних-видовищних будівель, завдань для діяльності науково-дослідних інституцій, під час формування навчальних програм і курсів в українських архітектурних школах та споріднених закладах України.

Отримані під час дослідження результати, дають змогу скоротити час та витрати для науково-дослідних робіт, у проектуванні та розробці технічної

документації, при проектуванні та будівництві театральних-видовищних центрів для дітей та молоді.

Особистий внесок автора: в публікації [1] автором досліджено ідеї творення архітектури театральних-видовищних центрів для дітей та молоді, на прикладі розбудови архітектури і функції театру Ляльок в м. Кропивницькому. В статті [2] автором висвітлені результати міжнародного проектного семінару, що організувала і провела Львівська архітектурна школа в НУ «Львівська політехніка» в травні 2017 року. В публікації [3] автором висвітлено ідеї розвитку архітектури та сценографії театру ляльок в м. Кропивницькому в навчальному проектуванні кафедри дизайну архітектурного середовища НУ «Львівська політехніка». В статті [4] автором досліджувалась ідея вирішення архітектури лялькового театру у м. Кропивницький, з її подальшим перетворенням у театральний-видовищний дитячий центр в пошуковому проектуванні кафедри дизайну архітектурного середовища НУ «Львівська політехніка». В публікації [5] автором представлені попередні результати анкетування сценографів та діячів театру з України та світу. В статті [6] автором висвітлено напрями розбудови просторів і функції Львівського театру ляльок зусиллями викладачів і студентів кафедри ДАС ІАРД, НУ «Львівської політехніки» для створення на базі театру сучасного театрального-видовищного центру для дітей та молоді у Львові. В публікації [7] автором висвітлено результати навчального, пошукового і конкурсного проектування культурно-просвітницьких та театральних-видовищних будівель, які запроектували викладачі та студенти кафедри ДАС ІАРД, НУ «Львівська політехніка» та визначено основні принципи проектування даних типів будівель та чинників, що надалі негативно впливають на їх розвиток в майбутньому.

Апробація результатів дисертації. Основні положення та висновки дисертаційної роботи було викладено та обговорено на 8-ми науково-практичних заходах, з них (2) на наукових конференціях Наукового товариства імені Шевченка у Львові 2017-2018 роках; на міжнародних конференціях (6): “Development of highly urbanized, endangered and difficult areas”, Політехніка

Свентокшиська в м. Кельце, 2017 р.; на Міжнародному проектному семінарі по реновації актового залу 1-го навчального корпусу НУ «Львівська політехніка» з розширенням театральної функції, м. Львів, 2017 р.; на III Міжнародній науково-практичній конференції «Архітектура історичного Києва. Контекст і втручання. – КНУБА, м. Київ 2018 р.; на пленарній сесії міжнародної наукової конференції, присвяченої 15 річниці створення кафедри дизайну архітектурного середовища: «На шляху до архітектурної освіти і професії майбутнього», м. Львів, 2018 р.; на Четвертому Трансатлантичному семінарі театального мистецтва, в рамках XIV Празьке Квадрієнале Театрального дизайну та Просторів (Чеська Республіка), м. Прага 2019 р.; на міжнародній науковій конференції, присвяченій 15-й річниці з дня захисту першої наукової кваліфікаційної роботи на кафедрі архітектурного середовища: «Генеза та напрямки розвитку архітектури майбутнього в Східній Європі», м. Львів 2019 рік.

Впровадження результатів дослідження. Результати дослідження впроваджено у пошукових, експериментальних, навчальних і конкурсних проєктах театально-видовищних центрів для дітей та молоді, що здійснювалися за безпосередньою участю аспіранта на кафедрі дизайну архітектурного середовища Інституту архітектури та дизайну Національного університету "Львівська політехніка", протягом 2016-2020 років ідеї апробовано в більш як 20-ти проєктах різних рівнів: а). Втілені у реальному проєктуванні (3): 1. В проєкті по реновації актового залу 1-го навчального корпусу НУ «Львівська політехніка» з розширенням театральних функцій; 2. В комплексному проєкті по розбудові архітектурно-функціонального середовища Львівського обласного академічного театру ляльок, який знаходиться за адресою площа Галицька, 1; 3. Проєкт-пропозиція створення театально-видовищного центру для дітей та молоді у м. Кропивницькому; б). під час підготовки міжнародної науково-практичної конференції, присвяченій 15-й річниці створення кафедри дизайну архітектурного середовища: «На шляху до архітектурної освіти і професії майбутнього»; в). у розробці завдань на курсове та дипломне проєктування для студентів IV-VI курсів напрямку «Архітектура» (2 – в авторстві у міжнародних

архітектурних конкурсах; 10 – консультант кваліфікаційних робіт рівня бакалавр та 6 рівня магістр)

Публікації. За темою дисертаційного дослідження опубліковано 10 наукових праць: 7 з них – наукові статті та 3 тези доповідей, з яких 4 публікації надруковано у виданнях, внесених до списку наукових фахових виданнях України; 1 стаття опублікована у науковому періодичному виданні іншої держави, 1 стаття в колективній монографії та 1 статті в інших виданнях України.

Структура та обсяг роботи. Дисертація складається зі словника термінів та визначення понять, переліку скорочень, вступу, п'ятьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел, ілюстративної частини.

Обсяг дисертації 263 сторінки, з яких: 139 сторінок основного тексту; 36 сторінок з ілюстраціями та таблицями (54 позиції); 17 сторінок списку використаних джерел (170 позицій).

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

Аванложа – передня, перша ложа (навпроти директорської), при авансцені або оркестрові ямі.

Авансцена – передня частина сцени – від червоної лінії сцени в зал, або простір між рампою і завісою.

Амфітеатр – місця в глядацькому залі, що піднімаються уступами в міру віддалення від сцени, або відкрита споруда зі сценою в центрі.

Ар'єрсцена – задня частина сцени для вибудови просторових перспектив.

Арлекін – 1) завіса портална, декоративна; 2) завіса, яка перекриває конструкції перекриття сцени, куліс, задника та ін.

Балкон – місця для глядачів, розміщені ярусами на стінах глядацького залу в театрі.

Бокова сцена – простір ігрового майданчика, який розташований уздовж бокових сторін глядацького залу.

Галерея – вузький простір довкола глядацького залу, відкритий у нього з одного боку, з колонами, стовпами, балюстрадами замість стін.

Дитина - особа віком до 18 років.

Дозвілля – це вільний час, що використовується людиною для свого вільного духовного і фізичного вдосконалення і відпочинку.

Ігрова зона – ігровий простір без фіксації меж.

Ігровий майданчик – ігровий простір з фіксацією меж.

Задник – заднє полотнище або сукно, що закриває в ширину та висоту сцену.

Кишені – простір із боків основної сцени, який використовується для підготовки декорацій, підлога якого на одній відмітці з планшетом сцени.

Клуб – будинок або приміщення для громадської організації, що об'єднує людей певного кола, професії для спільного відпочинку, розваг, занять спортом тощо.

Куліса – [нім. < струменіти, потяг] – 1) частина сцени за театральною декорацією. Разом із розташованими над ним падугами куліси створюють т. зв. одяг сцени; 2) дерев'яні рами з декораціями, розташовані на сцені паралельно

до рампи на кількох сценічних планах, які закривають бічні частини простори сцени і доповнюють загальне оформлення театральної дії.

Лаштунки – об'єднана назва одягу сцени, що складається з окремих елементів: завіс, палет, куліс, згрупованих у певні комплекти.

Молодь – це суспільно диференційована, соціально-демографічна спільнота, якій притаманні специфічні фізіологічні, психологічні, пізнавальні, культурно-освітні властивості, що характеризують її соціальне дозрівання, як здійснення самовиразу її внутрішніх сутнісних сил і соціальних якостей. В Українському законодавстві це громадяни віком до 35 років.

Одяг сцени – система що складається з куліс, падуг, завіс, лаштунків, заднику, арлекінів.

Падуга – довгий сувій матерії, прикріплений до штапкету, що йде через всю сцену від правого до лівого боку.

Партер – середня частина глядацького залу з рядами місць для глядачів.

План глядацького залу – зал, у контур якого увійшли партер, балкони, ложі, будуар з боків і амфітеатр з тилу.

План сцени – сцена у відмітках планшету, контур якої увібрав усі складові: ар'єрсцену, сцену, кишені.

Планшет сцени – підлога сцени, відмітка якої прийнята за нуль відносно усіх інших у споруді театру.

Подіум – підвищення з місцями для привілейованих глядачів в античному амфітеатрі, або майданчик, піднятий над землею чи підлогою для виконавців вистав.

Ряд (крісел) – лінійне розміщення крісел паралельно або під кутом до ігрового простору у межах кутів зору.

Сцена – частина простору будинку театру або місце, на якому відбуваються вистави, також спеціально обладнаний майданчик перед місцями для глядачів, на якому виступають артисти.

- **глибинна сцена** – простір ігрового майданчика віддалений від залу порталом і розвинутий в глибину від нього;

- **портальна сцена** – сцена відділена від глядацького залу порталом, переважно це глибинна колосникова сцена;
- **сцена-арена** (ринг, подіум або центральна сцена) – ігровий простір, оточений зі всіх боків глядачами;
- **комбінована сцена** – ігровий майданчик відділений від залу порталом і водночас розвинутий у зал з глядачами великим просценіумом (європейський тип – поєднання сцени-коробки і тристоронньої сцени);
- **тристороння сцена** (історичний прототип – шекспірівська або елизаветинська сцена) – ігровий простір, оточений з трьох боків глядачами;
- **панорамна (кільцева) сцена** – ігровий простір що оточує глядачів з усіх боків у формі кільця або підкови;
- **сцена-подіум** – майданчик, піднятий над землею чи підлогою для виконавців вистав;
- **симультанна сцена** – ігровий майданчик у вигляді довільно розташованих майданчиків, що можуть не мати визначених меж поміж глядацькими місцями.

Сценографія – це художня творчість, скерована на: 1) адаптацію простору для театральної дії; 2) просторовий переклад сцени; 3) візуалізацію драматичного тексту: “віриш, бо бачиш...”

Театр (дослівно від грец. theatron – “місце для видовищ”) – узагальнена назва театральних будинків, залів, просторів, споруд, об’єктів, закладів, підприємств.

Театр-плейхауз – театральна будівля без постійної трупи.

Театральний зал – зал, здатний забезпечити проведення театральних вистав, має театральне обладнання сцени і достатню кількість артистичних та гримерних, може займати частину будинку, поверху.

Театральний об’єкт – один або декілька театральних будинків або споруд, об’єднаних територією, що належать до єдиної системи видовищного обслуговування.

Театральний простір – простір, в якому можна забезпечити проведення деяких театральних вистав, але який не має спеціально обладнаної сцени.

Театрально-видовищний центр – багатофункціональний будинок, призначений для проведення дозвілля всіх соціальних груп населення з наданням їм різноманітних можливостей активної творчої участі у театрально-видовищному процесі без спеціальної підготовки і відбору, а також театрально-концертної діяльності в спеціально обладнаних залах із комплексом приміщень обслуговування.

Трупа – колектив артистів театру.

Фойє – приміщення, призначене для перебування глядачів в очікуванні кіносеансу, спектаклю, концерту та відпочинку під час антракту.

РОЗДІЛ 1

ПОХОДЖЕННЯ І РОЗВИТОК ДИТЯЧОГО ДОЗВІЛЛЯ

1.1. Історична закономірність виникнення дитячого дозвілля.

Сфера вільного часу є неповторною складовою діяльності дитячого дозвілля, широкою палітрою зав'язків з дійсністю та особливою складністю відносин компонентів своєї внутрішньої структури. Аналізуючи саме явище діяльності дозвілля, його різновиди і їхнє архітектурне втілення, можна зробити висновок, що дозвілля молоді споконвічно було основною складовою частиною всієї діяльності дозвілля. В дозвіллі знаходять відображення соціокультурні реалії людського суспільства, його цінності і смисли, норми та ідеали. Для того, щоб ретельно проаналізувати історичну закономірність виникнення дитячого дозвілля, потрібно розглянути концептуальну основу дитячого відпочинку і дозвілля, та різноманітні форми, які вони приймають. В історико-культурному аспекті дозвілля молоді піддавалося змінам, однак закономірності розвитку дозвілля молодого покоління завжди перепліталися з ігровою діяльністю. Соціокультурний простір гри детерміновано віковими та індивідуальними особливостями молоді, а також їх природними задатками та здібностями. Проте, незмінним є той факт, що дозвілля виникло в результаті культивування ігрових форм. Еволюціонуючи разом із соціальною системою, гра формує культуру та дозвілля, і знаходить вираження в часі та просторі.

Часто дозвілля розглядається як джерело невимушених розваг у вільний час. Однак, аналізуючи історичні перспективи еволюції різноманітних форм дозвілля дітей та молоді, варто зауважити гармонізацію індивідуальних потреб та інтересів навколо гри. Окрім своєї цінності як форми комунікації та соціалізації, гра надає задоволення фізичних та емоційних потреб. Гра як феномен людського буття була темою досліджень представників різних наукових шкіл, однак зазвичай розглядалися питання співвідношення гри і культури, та роль ігрової діяльності в процесі виховання і соціалізації

особистості. Даний розділ передбачає пошуки сутності терміну дозвілля, дослідження гри в аспекті дозвіллевої діяльності та огляд перших театральних-видовищних центрів.

Як відомо з різноманітних етнографічних досліджень, виникнення дитячого дозвілля бере свій початок ще з прадавнього Світу, де первісні люди організовували сумісну діяльність молоді і дорослого населення, передаючи досвід в ремеслі, полюванні, лікуванні та інших проявах. Оскільки, гра і дозвілля виникли перед становленням культури, можна стверджувати, що дозвілля являється унікальним засобом формування особистості людини. Феномен дозвілля визначають як двоєдинство вільної і самоцінної діяльності, де процес занять приваблює його результату. Дозвілля являє собою сукупність різних видів діяльності, якими людина займається за власною волею. Але передумовами будь якого дозвілля являється феномен людини, гри-дії, місця-простору.

Від початку свого існування людина є видовищем для самого себе, саме через себе формує науковий погляд на значення і фізику світу. Тут виникає потреба різних відчуттів, виховання і усвідомлення яких допомагає людині жити і виживати: відчуття безмежності малого і великого, відчуття глибини минулого і майбутнього, відчуття кількості і якості, відчуття пропорції і гармонії, руху і синтезу. Відчуття, що необхідно усвідомити те, що людина не може себе проявити сповна поза людством, людство – поза життям, життя – поза простором і дією.

Й. Хейзінга стверджував, що «гра є старшою, ніж культура, або поняття культури, як би недосконало його не визначали, оскільки тварини зовсім не чекали людини, щоб та навчила їх грати». Також нідерландський вчений доводить, що гра є формою буття і не залежить від свідомості людини. Поняття гри в тій його частині, де від нього відступаються поняття біологія і психологія, гра, як форма діяльності, як змістовна форма, несуча сенс, як соціальна функція. Можна стверджувати про нерозривний зв'язок гри з найважливішими екзистенційними феноменами: свободою, працею, мистецтвом, любов'ю, та з життям в цілому, (Хейзінга, І., 1992.).

Інтерпретація терміну «гра» передбачає фіксування її характеристик в культурному просторі. Тенденції власне ігрової діяльності в рамках філософського підходу багатоаспектні. Гра, перш за все, постає явищем буття, а її сутність розкривається з екзистенціальної, онтологічної, гносеологічної та аксіологічної точок зору. Саме тому актуальним стає з'ясування власне сутнісних, властивих тільки ігровий культурі ознак, що відрізняють її від інших феноменів людської культури.

Існує цікава думка, що якщо проаналізувати будь-яку людську діяльність, то вона виявиться не більше ніж гра. Однак, гра - це набагато більше ніж просто фізична діяльність, адже в ігрову діяльність завжди закладений певний смисл. Будь-яка гра має закладену змістовність у формі діяльності, тобто гра має певний сенс, щось означає, та зазвичай виконує позитивну функцію. Хейзінга переконаний, що людська культура виникає та розвивається саме в грі, і відгомін цієї концепції зустрічається в його роботах з 1903 року. Якщо розглядати ігровий елемент культури, то можна стверджувати, що природа гри старша, ніж культура. Цікавим є той факт, що всі головні характеристики гри були присутні в іграх тварин. Засоби культурологічного мислення відображаються у грі, яка в свою чергу знаходить своє уособлення в часі та просторі. Хейзінга вивчав гру в її початковому значенні, тобто такою, якою бачить і сприймає її сам гравець.

Діяльність суспільства у своїй початковій стадії тісно поєднувалася з грою. Хейзінга стверджував, що дух формує мову і переходить з рівня матеріального на рівень думки, тим самим граючи з цими рівнями. Таким чином, вираження абстрактного поняття ховає образ та метафору, а в кожній метафорі присутня прихована гра слів.

Культура дозвілля виникла в формі гри в результаті процесу еволюції, адже культура спершу розігрувалася. Те, що спочатку являлося елементами гри переходить в щось, що вже грою не вважається і тепер може бути назване культурою. Аналізуючи подвійність культури і гри, варто виокремити гру як первинну, об'єктивну та конкретно визначену форму, тоді як культура являється лишень характеристикою, пов'язаною з даною формою (Хейзінга Й., 1992).

Культурі властиво щось ігрове, що представлене в формі гри. Ігровий сюжет залежить від взаємопроникнення двох планів гри - реального і уявного. Гра за своєю природою унікальна, адже ігрова діяльність дозволяє забезпечити функцію перенесення змісту і форми ігрової поведінки в реальне життя.

Є очевидним те, що взаємозв'язок культури і гри реалізується у високих формах соціальної гри, тобто там, де упорядкована діяльність групи. Гра набуває різних форм, однак можна виокремити головні принципи, що регламентують здійснення ігрової діяльності, а саме: естетизація ігрового середовища, єдність емоційної насиченості, соціальна спрямованість гри, та поєднання індивідуально-творчого розвитку особистості і досвіду колективної взаємодії.

Ковальчук Т. переконана, що зародки дозвілля беруть початок ще з давніх часів, коли люди вірили в різних богів та шукали першопричини людських дій в божественному. На початкових стадіях розвитку суспільства з допомогою міфів люди намагалися пояснити все земне, тобто міф наділив все земне певною оболонкою, в якій дух грав на межі жарту і серйозності. Якщо розглянути культ як частину культури, чітко видно що тогочасне суспільство вдавалося до гри та дозвілля у формі священнодійства, освячення, жертвопринесення та містерії. Обрядодійства у формі дозвілля часто нагадували так звані маскарadi, під час яких групова форма вираження дозвілля органічно переходила в масову. Розвиток суспільства вплинув на розвиток культури дозвілля, оскільки свята часто збагачувалися різноманітними іграми, оповідями, піснями та танцями, (Ковальчук Т., 2014). Можна з упевненістю констатувати, що гра та ігрові елементи, виконуючи насамперед рекреативну функцію, активно проникали і використовувалися в різних сферах діяльності.

Ставали популярними такі форми дозвілля, як боротьба, їзда верхи на конях, метання списа та змагання на човнах. Ігрова діяльність як спосіб реалізації сутнісних сил людини щільно поєднувалася з народною творчістю. Форми дозвілля переплітаються з українською народною творчістю, адже фольклорні джерела, такі як казки, легенди, приказки та балади, фіксують принципи та форми моральних, розумових та естетичних якостей. Свято являється одним з

домінантних видів дозвілля, оскільки під час свят акцентується підвищена увага до поезії, музики, театру, кіно. Аналізуючи найрізноманітніші соціальні практики, чітко простежується ігровий характер дозвілля в характеристиках простору людської життєдіяльності.

У Київській Русі було популярним народне театральне мистецтво, у якому брали участь так звані скоморохи, (рис.1.1.1). Скоморохами називали талановитих народних музикантів та артистів-професіоналів, які гармонійно поєднували спів, інструментальну музику, дотепи, акробатику та театралізовану пантоміму. Скоморохи використовували у своїх виступах маски та виконували жартівливі пісні та п'єски з нотами сатири та глуму, втягуючи глядачів у гру. Розквіт скомороства припав на кінець XVI століття, і саме тоді мистецтво розважання народних мас плавно перейшло у вистави церковно-шкільного театру. Опісля мистецтво скоморохів набуває розвитку в балаганах, лялькових та інших театрах. Балаганом вважалось дерев'яне приміщення тимчасового призначення для драматичних та сатиричних театральних вистав, а також циркових видовищ на ярмарку або народному гулянні.

Основними представниками західно-європейської філософії були Л. Вітгенштейн, Г.-Ф. Гегель, Д. Дідро, І. Кант, Ж.-Ж. Руссо, М. Хайдеггер, Й. Хейзінга, Ф. Шиллер, К. Ясперс, оскільки вони в різному ступені піддавали аналізу феномен гри. Вони звертаються як до окремих аспектів гри, так і роблять спроби розкрити цілісну сутність природи гри.

Антропологічний підхід, який застосовується до дослідження гри, дозволяє описувати гру як феномен властивий людському буттю, - що формується в результаті культивування різноманітних форм ігрової діяльності. Використовуючи діахронний підхід, простежується хід трансформації гри в особливий простір, а саме ігрову культуру і дозвілля. В рамках аксіологічного підходу, гра являє собою цінність для людини, маючи як позитивні, так і негативні ефекти реалізації в сфері ігрової культури і за її межами, що використовуються в різноманітних «розвиваючих» цілях: навчальних, виховних, розважальних, і т. д. Ігрова культура відображає динамічний розвиток, в той час,

як її функції відносно стали. Виходячи з розуміння культури як системи, можна уявити гру, головним чином, як особливий простір культури, в якому реалізується смисловий зміст функціонування ігрової діяльності.

Рис.1.1.1. Театри Русі XI-XVIII століть. Скоромохи. (Рибаков Б., 1987)

Зацікавлення щодо поняття дозвілля, як простору вільного часу, проявляли ще мислителі давнини. Зокрема, у роботах Арістотеля, Шопенгауера та Декарта дозвілля тісно переплітається з соціальним становищем, свободою та саморозвитком. Конкретні історичні умови надають особливу специфіку розуміння дозвілля. Адже, для первісного племені дозвілля означало одне, для

греків - інше, для діячів Ренесансу чи Просвітництва – ще інше. Можливо, первісні люди і пуритани не проводили чіткі відмінності між працею і дозвіллям, оскільки перші, задовольнивши елементарні потреби в їжі, значну частину часу проводили відпочиваючи, в іграх та сакральних ритуалах, тоді як другі обирали виснажливу працю в якості головної чесноти.

Греки вважали роботу скульптора або художника функцією дозвілля, оскільки творчо працювати міг тільки вільний громадянин, а не раб. Сучасна цивілізація розуміє дозвілля як відсутність роботи. Це свідчить про діаметрально протилежні акценти в різних цивілізаціях. В Афінах дозвілля було первинним, а праця - вторинним. Геракліт стверджував, що вільний час чудово слугує для вдосконалення власних відчуттів і розуму. Саме тому самоосвіта та самовиховання є надзвичайно потужними важелями розвитку молоді. Платон був переконаний, що освіта повинна бути обов'язковою і що вона повинна забезпечувати природні способи розваг для дітей, тоді як навчання повинно починатися з дитячого спорту.

Рис.1.1.2. Дозвілля дітей в стародавньому Римі. [Електронний ресурс]

sc0288.jpeg, <http://ancientrome.ru/>

Арістотель розглядав дозвілля як невід'ємну складову частину життя людини у зв'язку з використанням благ, а також відчуттям задоволення, щастя та

блаженства. Тобто, дозвілля - це не просто вільний час, а час, заповнений різноманітними приємними заняттями, філософськими спогляданнями, іграми, вправами та забавами, що викликають почуття задоволення. Відсутність дозвілля Арістотель пов'язував з відсутністю свободи:

«Все людське життя, - писав він, - ділиться на заняття і дозвілля, а вся діяльність людини спрямована здебільшого на необхідне і корисне, частиною на прекрасне... Адже потрібно, щоб громадяни мали можливість займатися справами і вести війну, але, ще краще, насолоджуватися світом і користуватися дозвіллям. Здійснювати все необхідне і корисне, а ще більше того - прекрасне. Дозвілля - невід'ємна складова частина життя людини в зв'язку зі споживанням благ, відчуттям задоволення, щастя, блаженства. Дозвілля не просто вільний час, а час, заповнений різноманітними заняттями: філософськими роздумами, іграми, вправами, забавами, мистецтвом, музикою, бесідами, спілкуванням тощо».

(Арістотель)

Незважаючи на настільки раннє походження самого терміну і виникнення інтересу до дозвілля як простору часу, сучасне поняття «дозвілля» сформувалося в період індустріального розвитку суспільства. Ж. Дюмазедьє визначає дозвілля як поєднання розслаблення, розваги та розвитку. В його баченні, дозвілля - це «діяльність окрім тієї, яка пов'язана з роботою, до якої людина звертається за своїм бажанням для того, щоб розслабитися, урізноманітнити та розширити сферу пізнання та участі в громадському житті, проявити свої творчі можливості», (Ковальчук Т., 2014).

У сучасному розумінні, дозвілля передбачає вільний вибір форми проведення часу відповідно до зацікавлень особистості. Культура дитячого дозвілля багатовимірною і вбирає у себе різні аспекти діяльності з ігровими, музичними, танцювальними, театральними, спортивними та іншими елементами. Б. Тітов характеризує дитяче дозвілля як творчу взаємодію дітей, підлітків та юнацтва з довкіллям, з можливістю вільного вибору роду занять і степені активності у просторово-часовому середовищі. Дозвілля може

розглядатися як сфера вільного часу людини, що є часом вільного самовираження його сутнісних сил. Зміст поняття дозвілля за своєю природою дуальне. З одного боку, воно виступає в якості рекреаційного засобу, що дозволяє відновлювати інтелектуальний, культурний і фізичний потенціал, з іншого - розвивати всю сукупність духовних і фізичних якостей особистості, виходячи з її соціокультурних потреб. Таким чином, дозвілля є відносно самостійною сферою життєдіяльності молоді, в якій її потреби реалізуються на основі вільного вибору. З цієї точки зору, дозвілля - це самореалізація особистості. Основна ознака, яка відрізняє дозвілля від вільного часу - це можливість вибору видів діяльності, виходячи з соціокультурних інтересів і духовно-моральних принципів. З плином часу, дозвілля продовжувало видозмінюватися, при цьому зберігаючи притаманний йому ігровий характер.

Дозвіллева культура переплітає різні форми вільного проведення часу і варто наголосити про значущість виховного потенціалу дозвіллевої діяльності власне для молодого покоління. Зокрема, Сухомлинський зауважував, що надзвичайно посилений розвиток особистості дітей та молоді відбувається власне не на уроках, а під час дозвілля, вільного спілкування, ігор та улюблених занять, (Ковальчук Т., 2014).

Зокрема, смислове визначення дозвілля як діяльності підтверджує етимологія слова «дозвілля». Англійське слово «leisure» бере свій початок в латинській мові від слова «licere», що означає «бути дозволеним» або «бути вільним». Давньослов'янське слово «дозвілля» походить від дієслова «досягати», і буквально воно означає можливість зробити щось, на що потрібна певна праця і час. Всі ці слова є спорідненими, маючи на увазі вибір і відсутність примусу. Цікавим є той факт, що англійське слово «school» походить від грецького слова «schole» (дозвілля), що передбачає остаточне з'єднання між дозвіллям і освітою. Дозвілля є могутнім стимулом для творчого розвитку дітей, підлітків і юнацтва та розширення діапазону їх творчої активності. Під час дозвілля відбувається духовне та фізичне становлення людини, а разом з цим і реалізація природних здібностей на основі засвоєння елементів культури і соціального досвіду.

З розвитком суспільства безперервно відбувається розвиток дозвілля і формування різних інститутів суспільно-державного виховання підростаючого покоління. Динаміка функцій системи освіти дітей трансформувала функції позашкільних установ. Система додаткової освіти володіє більш сприятливими, в порівнянні зі школою, можливостями для формування у дітей досвіду вибору. Різноманітні гуртки та театральні-видовищні центри сприяють всебічному розвитку молоді.

Для вивчення ігрової діяльності використовувались наскрізні загальнонаукові методи дослідження, а саме: типологічний, компаративний та структурно-функціональний. Типологічний метод дає можливість виділити певні типи ігрової діяльності в історико-культурному контексті. Компаративістика, як дослідницька методологія, дозволяє порівняти змістовне наповнення компонентів гри. Метод структурно-функціонального аналізу сприяє осмисленню простору ігрової культури та дозвілля, що представляє собою сукупність взаємодіючих структурних елементів і здійснюваних ними набором функцій.

Розгляд основних концепцій гри в історичній ретроспективі наукової думки про становлення дозвілля аргументував активне впровадження ігрових форм в різні аспекти соціокультурного простору. Гра являється ядром культури, оскільки в ній реалізуються атрибутивні ознаки ігрової діяльності.

1.2. Еволюція і форми дитячого дозвілля і зокрема видовищного в часі, просторі, архітектурі.

Систематизація інформації з літературних джерел, що була здійснена в рамках даного дослідження, дозволила простежити еволюцію та головні етапи розвитку дитячого дозвілля, зокрема видовищного. У процесі аналізу і узагальнення здобутків попередніх досліджень висвітлено основні видовищні форми та види дитячого дозвілля, які були притаманні у різні періоди еволюції. (табл. 1.2.2.).

Розглядати початок становлення і формування дитячого дозвілля слід задовго до відомих нам перших цивілізацій, це умовний початок від часу еволюції людини до виду Людина розумна (*Homo sapiens*), за загальновідомими даними це близько 2 млн років тому. Даний часовий відрізок прийнято вважати початком відліку у становленні та формуванні видовищного дозвілля як такого, його слід називати «передтеатр», де відбувається усвідомлення простору, дії творіння. Звідси і походить феномен людини, феномен ігри-дозвілля, феномен місця-простору. Одним із способів зрозуміти, якою могла бути гра під час раннього, доісторичного періоду розвитку людства, є розгляд ритуалів, спорту та інших звичаїв чи форм гри в племінних культурах. У племінних людей не було різкої різниці між роботою та дозвіллям. Робота зазвичай виконувалася з обрядами та звичаями, які надавали їй різноманітності та задоволення. Робота супроводжувалася ритуалом, який міг включати молитву, жертвоприношення, танці або бенкети.

Грецькі філософи вірили в єдність розуму і тіла та вважали, що ігрова діяльність має важливе значення для здорового фізичного та соціального зростання дітей. Платон закликав навчати усіх дітей сценічному мистецтву, зокрема музика та танці вважалися важливими для повноцінного розвитку молоді. У Стародавній Греції гра була невід'ємним елементом виховання та дозвілля, адже вважалося, що гра сприяла розвитку позитивного характеру та цінностей суспільства. Оскільки вищі класи не повинні були працювати, вони

могли вільно займатися інтелектуальною, культурною та мистецькою діяльністю, і привчали дітей до цього. Дозвілля було найвищою цінністю життя та представляло ідеальний стан свободи та можливість духовного та інтелектуального просвітлення. У сучасному розумінні, що вийшло з цього класичного старогрецького погляду, дозвілля все ще розглядається як таке, що відбувається лише в той час, який не присвячений роботі.

У Стародавньому Римі юнаків навчали різним видам спорту та вправам, таким як біг, стрибки, гра на мечях та списах, боротьба, плавання та верхова їзда. Однак стародавні римляни мали інше поняття дозвілля, ніж греки, і були менш зацікавлені різноманітними формами культурної діяльності. Самі римляни не брали активної участі в театрі, а актори театру здебільшого були рабами і походили з низького суспільного становища. Проте римляни були систематичними планувальниками та будівельниками. Їх міста, як правило, містили лазні, театри під відкритим небом, амфітеатри, форуми для громадських зборів, стадіони, іноді парки та сади. Вони розробили будівлі для гімнастичних видів спорту за зразком грецької палестри, включаючи кімнати для боротьби, зони для розмов для філософів та колонади, де взимку можна проводити ігри, незважаючи на негоду.

Римляни підтримували гру та дозвілля молоді виключно з утилітарних, а не естетичних чи духовних поглядів. Римляни прагнули розважитись і розважити своїх гостей платними акробатами, музикантами, танцюристами та іншими артистами. Вони прагнули хліба та видовищ. Незадовго до занепаду Риму, циркові вистави та гладіаторські бої були вельми популярними, що власне свідчило про деградацію театральної культури. Деякі історики дійшли висновку, що основною причиною падіння Риму була його нездатність мати справу з масовим дозвіллям. Молодь виростала і громадяни ставали фізично слабкими та духовно корумпованими. Хоча вони були великими інженерами, будівельниками, солдатами та адміністраторами, древні римляни не мали гармонійної філософії життя, яка була у греків. Потрапивши перед викликом

надлишку багатства, розкоші та часу, вони відповіли як нація, поступившись корупції та втративши ті прості чесноти, які зробили їх сильними.

Після розпаду Римської імперії, ранні християни засудили римський гедоністичний спосіб життя. У Західній Європі лідери ранньокатолицьких церков засуджували дозвілля стародавніх римлян, як свідчення суттєвої розбещеності людської натури, саме тому багато аспектів римського дозвілля було заборонено в Темні Віки. Стадіони, амфітеатри та лазні, що характеризували римське життя, були зруйновані. Римський акцент на дозвіллі замінили християнським акцентом на роботі. Однак католицька церква не ліквідувала всі форми гри: такі види діяльності, як спорт, музика, танці, театр все ж збереглися навіть під суворим засудженням. Багато ранньокатолицьких релігійних практик базувалися на ритуалах попередніх релігій. Священники будували церкви на існуючих святинях чи храмових місцях, встановлювали християнські свята за датами язичницьких свят і використовували такі елементи поклоніння, як дзвони, свічки, пахощі, спів та танці.

Ілюстрацією дозвілля в епоху Середньовіччя є знаменита картина “Дитячі ігри” нідерландського художника Пітера Брейгеля, (рис.1.2.1.). На цій картині зображено понад 80 форм дитячої гри, і Брейгель доволі точно передав деталі та динаміку кожної гри, яка існувала в той час. Варто зауважити, що в персонажах Брейгеля досить мало дитячого, адже на картині зображені скоріше маленькі дорослі. Діти захоплені іграми з такою серйозністю, яку демонструють дорослі у своїх більш важливих справах. Зображені на картині ігри можна поділити на декілька груп, зокрема: гра-імітація, в яких діти копіюють дії і ритуали дорослих; індивідуальна гра; рухлива та силова гра; гра з предметами, що звучать; ситуаційна гра; творча гра; скатологічна гра. Безліч ігор, представлених Брейгелем, без сумніву, є історично точними. Діти вигадують прозаїчні версії традиційних лицарських дій, а також ігри з використанням підручних предметів: бійки з палицями, боулінг з камінням, катання на бочках. Троє хлопців на паркані імітують, що скачуть верхи на конях. Стійка на руках, сальто, стрибки, боротьба, ходьба на палицях, перелізання через паркан, лазання по деревах, плавання, гра

в піску, кидання капелюхів, гра з птахами, розмішування екскрементів паличкою та безліч інших форм ігрової діяльності підкреслюють наскільки різноплановим було проведення часу у тогочасних дітей.

Рис.1.2.1. Дитячі ігри, автор Пітер Брейгель, 1560 рік. [Електронний ресурс]

Orrock4.2-fig.-01, <https://jhna.org/>

У епоху Відродження королі та дворяни стали покровителями великих живописців, скульпторів, музикантів, танцюристів і драматургів. Саме ці форми дозвілля стали в цей час частиною виховання молоді дворянства. На початку XVI століття Франсуа Рабле характеризував гру як вправу для духу і тіла, наголошуючи на необхідності фізичних вправ та ігор, а також співу, танців, моделювання та живопису, вивчення природи та ручного навчання. Джон Локк розглядав гру як засіб навчання, і писав, що дитячі ігри суттєво сприяють розвитку характеру, якщо їх належним чином контролювати та керувати ними. Жан Жак Руссо виступав за повну свободу фізичної активності, а не за

обмеження. Руссо закликав дітей вільно грати в різні види діяльності, і тим самим повернутися до природного стану, позначеного простотою і свободою.

Пуританський ідеал, який прославляв працю і засуджував дозвілля та ігри, ще більше зміцнився внаслідок промислової революції. У міру поширення індустріалізації наголошувалося на важливості чесної праці та сильному антагонізмі проти гри. В епоху промислової революції, діти та молодь були невід'ємною частиною робочої сили і часто виснажливо працювали на рівні з дорослими. Пізніше, коли промислова робоча сила почала організовуватися в профспілки, умови праці покращились, рівень оплати праці збільшився, а робочий час скоротився. Діти, які тривалий час важко працювали на фабриках та шахтах були звільнені від цього тягаря через законодавство про дитячу працю. Поступово клімат став більш сприйнятливим до дитячого дозвілля, ігор та відпочинку. Різне несхвалення гри, що характеризувало колоніальний період, почало зникати.

Педагоги та філософи, такі як Фребель, Руссо та Шиллер, переконливо розвивали думку, що гра є важливим аспектом виховання в дитинстві. Більш розгорнуте пояснення гри було висунуто професором філософії Карлом Гроосом, який написав дві ґрунтовні роботи: в 1896 році про гру тварин та в 1899 році про гру людей. Провівши паралель з грою тварин, Гроос стверджував, що гра допомагає дітям на практиці вдосконалювати навички, які їм будуть необхідні у дорослому житті. Гроос розглядав гру як інстинкт, який на практиці буває у формі: (1) бойової гри, включаючи фізичні змагання; (2) гри-залицяння; (3) імітаційної або драматичної гри; та (4) соціальної гри.

Протягом перших трьох десятиліть ХХ століття ряд психологів та педагогів досліджували гру, як досвід розвитку та навчання дітей. В ті часи гру розглядали головним чином як результат потреби у самовираженні. Багато науковців сходилися на думці, що діти є активними та динамічними, саме тому їм потрібно давати вихід своїй енергії, використовуючи свої здібності та висловлюючи свою особистість. Зрештою, всі наступні концепції схвальні в твердженні, що гра є соціальною необхідністю.

Щоб глибше збагнути еволюцію саме видовищного дозвілля, варто проаналізувати становлення театру в часі та просторі. Театральне мистецтво нероздільно поєднує три складові - твір автора, твір виконавців та сприйняття глядачів. Твір театрального мистецтва існує тільки в момент його відтворення і тільки в цей момент може сприйматися. Невід'ємним елементом цих складових є простір, адже саме в просторі і відбувається творіння дії. Саме тому, надзвичайно важливим для театру є побудова простору. Український історик Михайло Грушевський у своїй праці «Історія української літератури» окреслив головні елементи театру - ритм, танок та драматичну дію. У 30-х роках ХХ століття А. Кучер розглядав танок, тобто дію як основний елемент театру. Це дослідження дало підґрунтя твердженню, що український танок можна вважати початковим витоком українського театру, а міміку первісною формою театру і драми, тоді як маска і костюм слугували першим оформленням. Отже, музика вважається праклітиною українського танцю, тоді як танець - є праклітиною української театральної дії. Але ж танець - це і є сама гра, і танець використовувався ще з давніх-давен у священних і магічних дійствах та культурах. У 80-х роках ХХ століття С. Чорній аналізував різні аспекти ритму, а саме ритм просторовий і часовий, ритм фізичного руху, голосу, інструментального звуку та слова, однак цей аналіз все ж відірваний від просторових та дієчасових законів театру. (Чорній С., 1980).

Проскуряков В. переконаний, що генеза та архітектура театру розпочинається не на певному історичному етапі, а на феноменальному, передтеатральному рівні складових театру. Найбільш фундаментальними з них є феномен людини, гри-дії, місця-простору, (Проскуряков В., 2004).

Феномен людини можна аргументувати тим, що людина є видовищем для самої себе і потребує відчуття глибини минулого і майбутнього, відчуття безмежності малого і великого, відчуття кількості і якості, відчуття пропорції і гармонії, руху і синтезу. Саме ці відчуття дають чітке усвідомлення того, що людина не може проявити себе поза людством, людство - поза життям, а життя - поза простором і дією.

Окрім феномену людини, генезою театру є ще феномен гри. Гра є абсолютно первинною життєвою категорією і не залежить від свідомості людини, оскільки вона є формою буття. Тварини, позбавлені інтелекту, грають так само, як люди (Хейзінга, І., 1992). Кількісні оцінки та раціональні пояснення можуть лише охарактеризувати складові елементи гри-дії, але як явище - гра-дія являється первинною життєвою категорією. В просторі-місці театральної дії може бути зіграна будь-яка гра. Параметри місця дії, чи самої дії та її жанру відносяться до кількісних факторів, які власне є вторинні для театру. Також, дія міфу, культу, свята та ритуалу являється вторинною категорією.

Що стосується феномену місця, варто зазначити, що кожній грі та дії відповідають певні межі простору і часу. Тобто, будь-яка гра відбувається всередині свого ігрового простору, визначеного або не визначеного матеріальними складовими предметно-просторового середовища. Проскураков стверджує, що місце і простір театральної дії присутні завжди у всіх можливих тимчасових вимірах, а час розділяє простір і навпаки.

Наступним періодом розвитку дитячого дозвілля слід вважати прадавній час, початок становлення культури, період реалізованих форм, період, який прийнято називати «пратеатр». В цей час дозвілля набуває нових форм та просторів, бере початок формування видів, жанрів, а саме забави, ігри, свята, ритуали, обряди, магичні дії, моління. Такі форми дозвілля були присутні у давніх слов'ян, а просторами такого дозвілля були природні ландшафти – поля, гори, ліси. В таких обрядах об'єктами пошанування були ріки, джерела, озера, ставки, а також вогонь, які вважалися культами небесних сил, в той час як ліси, гаї, галявини стали уособленням вегетативної природи (Рибаков, Б., 1987). В прадавні часи для слов'ян слово “ігрище” означало і дію, і місце у значенні “видовище”.

Проте українські вчені фокусувалися здебільшого на літературознавчі елементи театру, а просторові та дійові аспекти театру недостатньо проаналізовані в наукових працях. Саме цей факт є причиною того, що часові рамки початків українського театру і драми не є достеменно визначені. Деякі

вчені називають початком театру 1619 рік коли була дія «Шкільного театру», але не помічають, що елементи театру дохристиянських часів збереглися до сьогодні в українському етнографічно-побутовому театрі, (Антонович Д., 1988).

Прийнято вважати хронологію для українського театру в історичні ретроспективі, яка була запропонована Степаном Чорнієм в його праці «Український театр і драматургія», що складається з трьох основних груп – це 1. Стародавній обрядовий театр, все до кінця X століття; 2. Театр християнського середньовіччя XI-XVII століття, тобто до 1619 року; 3. Новий український театр, від 1619 року і до сьогодні.

Пізніше сформувалося розуміння терміну дозвілля як вільного від навчання та праці часу, який люди використовують за своїми бажаннями та вподобаннями. Фізичне формування особистості, культурне збагачення, активна творча діяльність та соціальне середовище зазвичай реалізуються в дозвіллевій діяльності.

На початку XX століття досить гостро постало питання зайнятості молоді поза межами навчальних закладів, саме тому виникла соціокультурна потреба у створенні виховних установ з метою організації дозвілля молоді (Денисенко А., 2013). Саме тоді почали створюватися перші літні колонії які слугували закладами, де молодь проживала, працювала в сільському господарстві, брала участь в походах та спостерігала за живою природою.

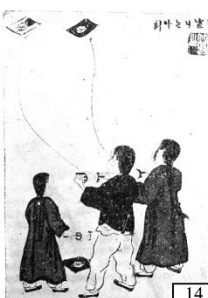
В 1920-1930ті роки у великих містах були створені позашкільні клуби, такі як клуби комсомольців. Позашкільні заклади набирали обертів, і при профспілкових клубах та будинках культури починають створюватися різноманітні гуртки і секції. В той же ж час відбувся розвиток будинків культури, молодіжних парків, дитячих залізниць, таборів, а також станцій юних техніків і натуралістів.

Процес формування культури дозвілля являється соціальним, культурним, та психологічним феноменом. Важливим фактором формування дозвілля є поведінка особистості в часово-просторовому середовищі. Дитяче дозвілля слід

розглядати, як можливість особистості досягти самореалізації. Дозвілля передбачає поетапну зміну соціального досвіду і відносин суб'єктів соціально-культурної діяльності. Зазвичай, розвиток культури дозвілля підлітків виступає як цілісний, спеціально організований процес що забезпечує ціннісно-сміслову спрямованість. Модульна організація середовища дозвіллевої діяльності забезпечує можливість прояву творчості в часово-просторових рамках. Попри те, що дозвілля включає надзвичайно широкий спектр занять, все ж ключовим елементом завжди була гра, яка уможливила еволюцію дозвілля.

Таблиця 1.2.1.

Приклади дитячого дозвілля в народних обрядах. (Авторське опрацювання)

			
Ігри біля вогнища	Ігри біля води		
			
Весільні обряди	Весільні обряди		
			
Традиції 1 березня, Нідерланди	Травневі процесії, Швейцарія	Опудало морени, Чехія	
			
Святкова процесія, Італія	Новорічний лубок, Китай	Запуск повітряного змія, гравюра	Запуск повітряного змія, Корея

Таблиця 1.2.2.

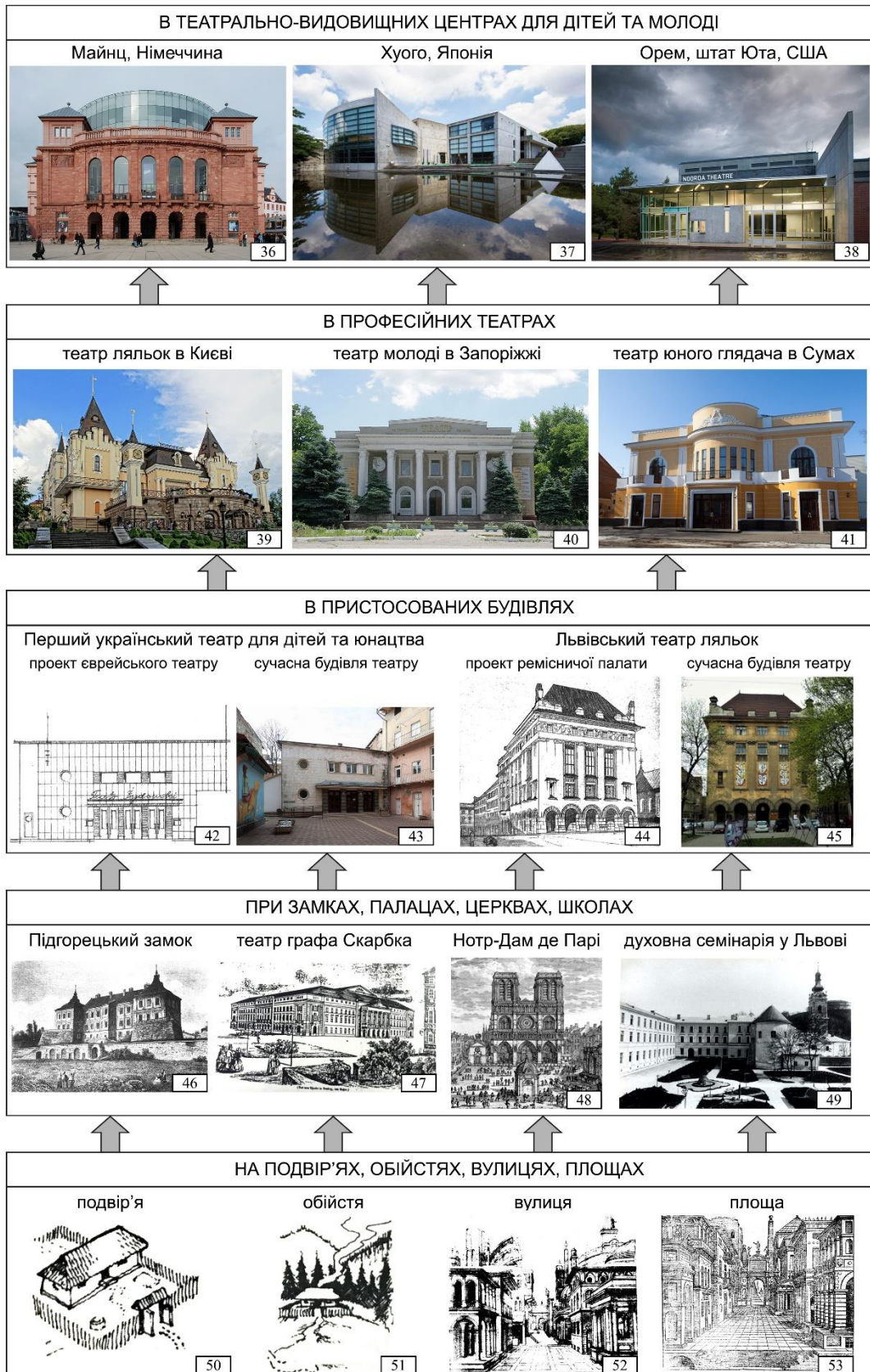
Походження, формування і розвиток дитячого дозвілля. (Авторське опрацювання)

Таблиця 1.2.3.

Розвиток дитячого дозвілля, зокрема театрального-видовищного в місцях і спорудах. (Авторське опрацювання)

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1.

1. Систематизовано історію формування дитячого дозвілля, від початку його встановлення до сучасності. Висвітлено основні види та жанри дитячого дозвілля, зокрема видовищного, в часі та дії. До них слід віднести танці, співи, їх жанрову палітру в різні періоди історичного розвитку. Виявлені основні типи просторів дитячого дозвілля та їхню дійову характеристику. В ландшафтному середовищі (в лісах, полях, горах, річках тощо); в обрядах, іграх та ритуалах; в духовно-освітньому середовищі; в культурно-просвітницькому середовищі; в театральньо-видовищному середовищі.

2. Представлено різні теорії та релевантні погляди, що лежать в основі концепції розвитку дитячого дозвілля. У широкому розумінні, дозвілліве життя молоді відображає цінності соціалізації, адже дозвілля формує приналежність до групи. У минулому дозвілля тісно перепліталось з заходами, які мали соціально-конструктивний та високоморальний характер, забезпечуючи фізичний та психологічний відпочинок.

3. Висвітлено феномен гри та її вплив на дитяче дозвілля. Гра ще з давніх-давен сприяла здоровому розвитку особистості дитини, оскільки вона включала уроки дисципліни, жертвності та моралі. Гра - це спосіб засвоєння дитиною того, чого ніхто не може навчити. Це спосіб, за допомогою якого дитина досліджує та орієнтується на реальний світ простору та часу, речей, тварин, споруд та людей. Завдяки грі дитина вчиться жити в нашому символічному світі значень та цінностей, одночасно досліджуючи, експериментуючи та навчаючись по-своєму. Завдяки грі дитина нескінченно практикує та репетирує складні та тонкі зразки людського життя та спілкування, якими вона повинна оволодіти, щоб стати дорослим учасником соціального життя. Важко дійти до єдиного визначення гри, оскільки вона набуває безліч форм і з'являється у багатьох контекстах. Однак гра настільки тісно переплітається з дозвіллям, що беззаперечним є той факт, що будь-яка форма дозвілля включає в себе елементи гри в якихось проявах.

4. За результатами дослідження, дитяче дозвілля в Україні та світі ґрунтується на загальносвітових заходах, де культурна та соціальна неоднорідність молоді та наявність в її середовищі відмінностей впливають на сферу дозвілля. В сучасному суспільстві, розвиток творчого потенціалу дітей під час дозвілля відбувається за умови, що діяльність тісно переплітається з їхніми схильностями та інтересами. Можливість творчого освоєння діяльності впливає на прояв творчого потенціалу особистості та розкриття індивідуальності. Дитяче дозвілля може розглядатися як засіб реалізації творчого потенціалу, адже завдяки можливості творчого самоствердження, відбувається різнобічний розвиток молоді.

5. Автором наведено розвиток дитячого дозвілля, зокрема театральновидовищного в місцях і спорудах. Він бере свій початок на подвір'ях, обійстях, вулицях, площах, де ігрове середовище є обмежене просторово, а його межа може бути окреслена парканом, будівлями чи кварталами забудови. Наступним етапом розвитку в місцях і спорудах слід вважати в приміщеннях та просторах замків, палаців, а також в церквах та школах при них. Новий етап розвитку дитячого дозвілля, зокрема театральновидовищного, відбувається у пристосованих, переважно громадських будівлях колишніх клубів або культурно-просвітницьких об'єктах. Тут же відбувається становлення дитячого дозвілля в професійних театрах, які розміщуються в будівлях спеціально спроектованих виключно під театральновидовищні потреби. Кінцевим розвитком дитячого дозвілля, зокрема театральновидовищного, стануть театральновидовищні центри для дітей та молоді, які здатні будуть забезпечити культурно-дозвіллі вимоги сучасної української молоді.

РОЗДІЛ 2

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ДЖЕРЕЛ ПРИСВЯЧЕНИХ АРХІТЕКТУРІ ТЕАТРАЛЬНО-ВИДОВИЩНИХ ОБ'ЄКТІВ ДЛЯ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ ТА МЕТОДИКА ЇХ ДОСЛІДЖЕННЯ

2.1. Аналіз джерельної бази за темою дисертації.

Історіографія та джерельна база дослідження полягає у систематизації результатів досліджень архітектурно-просторової та функціонально-дійової організації театральних-видовищних центрів для дітей та молоді, узагальнено український і закордонний досвід вивчення театральних-видовищної архітектури, проаналізовано стан дослідження архівних матеріалів, які містять інформацію про театральні-видовищні об'єкти для дітей та молоді, (таблиця 2.1.1.).

Теоретичні положення дисертаційного дослідження опираються на роботи, наукові праці вітчизняних архітекторів вчених, зокрема представників Львівської архітектурної школи та наукові розвідки провідних закордонних вчених: Г. Бархіна, Ю. Богданової, П. Босого, Б. Гоя, І. Гуменник, З. Климко, І. Копиляка, Ю. Криворучка, Р. Кубая, В. Куцевича, С. Лінди, Г. Петришин, В. Проскуракова, О. Проскуракова, Б. Черкеса.

Розвиток архітектурної типології театральних-видовищних центрів для дітей та молоді в Україні та світі проаналізовано на основі наукових досліджень наступних українських та закордонних вчених: А. Анісімова, В. Бикова, В. Виноградова, Г. Градова, С. і Ю. Гнедовського, Б. Гоя, С. Джеймса, В. Красильникова, Н. Мінца, Є. Окунєвої, В. Проскуракова, Т. Трубка, Ю. Хріпунова.

У 1982 році, коли Україна була ще у складі СРСР, національна мережа складалась з 87 професійних театрів (з них 69 театрів мали власні будівлі), а це: опери і балету – 6, музичні комедії – 4, драматичних і музично-драматичних – 40, театрів юного глядача – 7, театрів ляльок – 27, (Козиров, Русанова та Соловйова, 1982). За останніми опублікованими даними у 2017 році, українська мережа

налічувала 113 професійних театрів, (відповідно до відкритих даних Державної служби статистики України), (таблиця 2.1.3.). В загальному, театральновидовищних об'єктів для дітей та молоді налічується близько 40 одиниць (включно з анексованим Кримом та окупованими територіями України), хоча більшість з них мають свої власні будівлі, але фактично всі вони є пристосовані у громадських чи житлових будинках.

Театральна галузь в Україні регулюється Законом України «Про театри і театральну справу», де основними напрямками державної політики можна виокремити наступне:

- підтримка і розвиток мережі театрів, забезпечення їх сучасним технічним обладнанням;
- сприяння науковим дослідженням у галузі театру і театральній справі;
- забезпечення охорони, збереження та утримання театральних будівель (споруд, приміщень), що є об'єктами державної та комунальної власності.

Закон України регулює суспільні відносини в галузі театральної справи, охоплює питання проектування та будівництва нових театрів, вирішує проблеми розвитку театральної мережі, спрямований на формування та задоволення творчих потреб та інтересів громадян, розвиток та збагачення культурного потенціалу Українського народу, (Верховна Рада України, 2005. Про театри і театральну справу. Відомості Верховної Ради України, 26, Ст. 350.).

Щодо дослідження архітектури українського театру, насамперед слід відзначити фундаментальну наукову роботу В.І. Проскурякова «Архітектура українського театру» 2001 року, у якій закладено об'єктивне підґрунтя науки про архітектуру, висвітлено генезу українського театру і його архітектуру, виявлено основні засади побудови простору, організації дії, формування типів, структури їх об'ємно-просторової організації і принципів проектування (Проскуряков, 2004). Робота у співавторстві Ю. Ямаша у 1997 році - «Львівські театри. Час і архітектура», в якій було висвітлено історію культури львівських театрів,

починаючи з XVI ст. і до сучасної України, (Проскуряков та Ямаш, 1997). Також був виконаний аналіз архітектури театральних об'єктів з планами поверхів, інтер'єрами та фотографіями. Сюди слід віднести десятки наукових статей, публікацій з 1981 по 2020 років, (Проскуряков, 1981; 1984; 1994; 1996; 1999; 2001; 2004; 2005; 2006; 2015; 2017; 2018).

Наукові праці науковців, які продовжують роботу вивчення архітектури театру, зокрема дисертація Б. В. Гоя «Архітектура єврейських театрів України. Принципи типології та проектування» 2006 року, та його наукові публікації 2007, 2018 років, (Гой, 2006; 2007; 2018); дисертаційне дослідження З. В. Климко «Архітектура сценографії Є. Лисика», та її наукові праці 2015, 2016 років, (Климко, 2015; 2016; 2018); дисертація І. В. Гуменник «Розвиток архітектурної типології ландшафтних театрів в Україні», а також наукові публікації 2013, 2014 років, (Гуменник, 2013; 2014; 2018); на наукові статті Р. М. Кубая 1998, 2006 років, пов'язані з мобільною архітектурою, (Кубай, 1998; 2006); праці Д. Р. Яреми 2006, 2009 роки, присвячені архітектурі інтер'єру та сценографії театральних об'єктів, (Ярема, 2006; 2009); та інших авторів наукових статей пов'язаних з архітектурою театральньо-видовищних та культурно-просвітницьких об'єктів, таких як Ю. Л. Богданова, І. М. Копиляк, О. Р. Стояновський, О. В. Проскуряков, С. О. Абрамкін, О. Ю. Дмитраш та інші, (Дмитраш, 2016; Абрамкін, 2013; Проскуряков, 2009; Копиляк, 2008; 2009; Богданова, 1999; 2009, 2014; Стояновський, 1999).

В світовій практиці накопичений достатньо багатий історичний та сучасний досвід будівництва та діяльності в театральньо-видовищних центрах для дітей та молоді. В Австрії, Бельгії, Велика Британії, Данії, Іспанії, Китаю, Нідерландах, Німеччині, Росії, США, Франції, Чехії, Швейцарії, Японії створена та продовжує розвиватись мережа дитячих центрів, формуються відповідні архітектурні та технологічні принципи їх проектування. Джерелами даних інформації були відкриті пошукові системи в мережі інтернет, зокрема інтернет сайти Архідейлі, Вікіархітектура, Дезін та інші, (ArchDaily, 2012; 2013; Dezeen, 2012; 2015; WikiArquitectura, 2018).

Окремі питання, пов'язані з дитячими центрами для дітей та молоді, аналізувались в роботі Гіпротеатру «Рекомендації по проектуванню театральних споруд для дітей та юнацтва, включно з театрами ляльок та тіней», у яких наведені містобудівні та типологічні основи формування театального обслуговування, особливості проектування основних груп приміщень та наведені приклади проектування театально-видовищних центрів для дітей та молоді в Японії, Німеччині, Чехії, Китаю, Англії, Нідерландах та Росії, (Рекомендации по проектированию театральных сооружений для детей и юношества, включая театры кукол и теней).

Перші роботи присвячені ТЮГам, з розробкою основних принципів організації глядацького залу і сцени були виконані у 1948 році архітекторами В.Е. Биковим та І.Е. Мальціним, разом з режисерами А.А. Брянцевим та П.В. Цетнерогвичем, (Быков, 1981). Пізніше, у 1976 році в дисертаційній роботі Є.И. Окуневої досліджено специфіку ТЮГа та визначені особливості проектування, де було розроблено функціональні основи груп приміщень та рекомендації до їх проектування, (Окунева, 1976). Також дисертація присвячена дослідженню дитячих театрів, виконана М.Б. Хелстейном у США, 1962 року, де в одному з розділів подані рекомендації щодо розміщення глядацьких місць у залі, його місткість, віддаленість останнього ряду та перевищені кута зору. Аналізу проектів або будівель ТЮГів присвячені статті А.В. Анісімова, В.М. Виноградова, М.М. Гаврилової, В.Г. Ганковського, Ю.П. Гнедовського, Л.Д. Гришелева, В. Грищенко, В.Д. Красильникова, Н. Мінца, В.А. Шульріхтера та інших, (Анисимов, 1987; Гнедовский та Быков, 1983; Грищенко, 1982; Минц та Окунева, 1978; Гришелева, 1977; Ганковский, 1977; Гнедовский, 1975; 1977; Красильников, 1964; 1981).

Слід врахувати дисертаційну роботу С.В. Гнедовського «Театры и театральные залы малой вместимости», де комплексно досліджено архітектурну та сценографічну організацію малих театрів і театральних залів з обґрунтуванням планувальної структури та функціональних зв'язків, (Гнедовский, 1979). Окремі питання, пов'язані з малим театральним залом,

проаналізовані в роботах ЦНИИЭП видовищних будівель і спортивних споруд ім. Б.С. Мезенцева: «Предложения по театральным зданиям со сценами нового типа» та «Рекомендации и проектные предложения по проектированию многозальных театров и театральных комплексов», а також публікації Н.Н. Єрофєєвої, Д.Ф. Лазарева, В.В. Островської, де малий зал розглядається, як студійно-репетиційний у складі багатозального театрального комплексу. Сюди відносяться роботи С. Джозефа, М. Шуберта, П. Моро, Х. Харді та інших науковців, які досліджували побудову театрів у післявоєнний період, а саме малі зали і театри, з точки зору впливу на розвиток сучасної театральної архітектури, а саме на театр з універсальними сценами.

Наукові праці про архітектуру українського театру авторства В. Проскурякова, Б. Гоя, Р. Кубая, Д. Яреми, З. Климко, В. Куцевича, у яких висвітлена генеза архітектури українського театру, архітектурно-типологічні принципи формування театрально-видовищної архітектури, архітектурно-просторова і функціонально-дійова організація театрально-видовищних об'єктів, збудованих і проєктованих у місті Львові, Ужгороді, Чернівцях, Луцьку, Кропивницькому, Києві, Полтаві, Харкові, Донецьку, Одесі та інших містах України, пропоную віднести до окремої групи матеріалів.

Слід відокремити наукові дослідження, рекомендації та публікації по архітектурі театрально-видовищних об'єктів провідних наукових інституцій СРСР, як Гіпротеатр, Стройиздат та авторів Є. Окуневої, С. Гнедовського, В. Бикова, В. Виноградова, В. Красильникова, В. Щепетов, В. Черняк, Н. Минц, О. Кузнецов, Л. Гришелева, В. Ганковський, А. Анисимова, Г. Градов та інших.

Праці відомих українських мистецьких діячів, які пов'язали своє життя з українським театром – Л. Курбас, М. Вороний, С. Чорній, В. Бловацький, Є. Лисик, О. Огоновський, В. Корняк, Я. Стельмах, О. Барвінський, І. Франко, М. Вінграновський, С. Єфремов, П. Рулін, А. Кучер та інші, (Вінграновський, 2010; Ревуцький, 1995; Вороний, 1989; Курбас, 1988; Чорній, 1980; Франко, 1957).

Висвітлення історії світового театру, принципів його архітектури, жанру, типології та сценографії є у наукових працях Н. Певснера, Г. Річард, Дж. Стіле,

Х. Беатрікс, Дж. Тейлор, Б. Сунер, Х. Макс, А. Летіш, А. Чмелко, К. Новацькі, М. Сіклос, В. Мігхлі, В. Калман, та інші, (Steele, 1996; Siklos, 1985; Pevsner, 1977).

Проектні пропозиції театральних-видовищних центрів архітекторів-теоретиків, архітекторів-практиків та організацій подані у конкурсних каталогах – Плейхаус в Амстердамі, мистецький центр у Москві, Ле Архітектуре, Дійова Архітектура, проектування та інші, (Playhouse in Amsterdam. Catalogue. Exhibition Results international idea competition for architects and others; Van Uffelen, 2010).

Підсумовуючи проведений здобувачем аналіз джерельної бази дослідження архітектурної типології театральних-видовищних центрів для дітей та молоді, можна зробити висновок, що вивчення проблематики пов'язаної з даною темою було мало досліджено. Недослідженими виявились принципи архітектурної типології театральних-видовищних центрів для дітей та молоді, що має негативні наслідки в їх проектуванні та реалізації.

Таблиця 2.1.1.

Науковці, які досліджували театральню-видовищну проблематику. (Авторське опрацювання)

АРХІТЕКТУРА ТА СЦЕНОГРАФІЯ УКРАЇНСЬКОГО ТЕАТРУ	ТИПОЛОГІЯ ТЕАТРАЛЬНИХ БУДІВЕЛЬ
<p>В. ПРОСКУРЯКОВ, Б. ГОЙ, Р. КУБАЙ, Д. ЯРЕМА, З. КЛИМКО, І. ГУМЕННИК, Р. САВЧАК, В. КУЦЕВИЧ, О. КОРДУНЯН, Ю. ЯМАШ, Ю. БОГДАНОВА, П. БОСИЙ, Г. ЛИПКІВСЬКА, Г. ОСТРОВСЬКИЙ, О. ОСТРОВЕРХ, С. ТРИКОЛЕНКО, К. ЮДОВА-РОМАНОВА, Г. ЧЕЛОМБІТЬКО, Є. РАКІТІНА, Н. ТРУШ, Л. ЯНАС,</p>	<p>А. АНІСІМОВА, В. БИКОВА, В. ВИНОГРАДОВА, Г. ГРАДОВА, С. І Ю. ГНЄДОВСЬКОГО, Б. ГОЯ, С. ДЖЕЙМСА, В. КРАСИЛЬНИКОВА, Н. МІНЦА, Є. ОКУНСЬОЇ, В. ПРОСКУРЯКОВА, Т. ТРУБКІНА, Ю. ХРІПУНОВА.</p>
ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОГО ТЕАТРУ	ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ЕВОЛЮЦІЇ ТЕАТРІВ
<p>Л. КУРБАС, М. ВОРОНИЙ, С. ЧОРНИЙ, Д. АНТОНОВИЧ, В. БЛОВАЦЬКИЙ, Є. ЛИСИК, В. ПРОСКУРЯКОВ, З. КЛИМКО, І. ГУМЕННИК, О. ОГОНОВСЬКИЙ, В. КОРНЯК, І., ЛУЖНИЦЬКИЙ, Г, ВОЛОШИН, Я. СТЕЛЬМАХ, О. БАРВІНСЬКИЙ, І. ФРАНКО, М. ВІНГРАНОВСЬКИЙ, С. ЄФРЕМОВ, П. РУЛІН, А. КУЧЕР, Ю. БОБОШКО, М. ЙОСИПЕНКО, П. НЕСТЕРОВСЬКИЙ,</p>	<p>Б. АЛПЕРС, Г. БАРХІН, В. БИКОВ, Л. ГРШЕЛЬЄВА, І. ГУМЕННИК, Р. ДЖАРИЛГАСІНОВА, З. КЛИМКО, В. КРАСИЛЬНИКОВ, В. ПРОСКУРЯКОВ, В. РЕВУЦЬКИЙ, Є. РУДОЙ, Р. САВЧАК, С. ТОКАРЄВ, І. ГРОЗДОВА, С. ТРИКОЛЕНКО, М. ФИЛИПЧУК, Ю. ХРІПУНОВ, К. ЯНЧУК, Д. ЯРЕМА, Р. КУБАЙ, Н. ПЕВСНЕР, ДЖ. СТИЛ,</p>
ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ АРХІТЕКТУРИ ТЕАТРАЛЬНО- ВИДОВИЩНИХ ЦЕНТРІВ	ДИТЯЧЕ ДОЗВІЛЛЯ, ЗОКРЕМА ВИДОВИЩНЕ
<p>Д. ДУЛОВ, Н. ДУДА, Н. ЧАПЛИК, О. КОТОУС, Т. ГОРОДЧУК, М. НАГОРНА, М. ПЕТРИНЕЦЬ, М. ПУШКАРЬОВА, В. МАДЯР, І. ХОПТА,</p>	<p>Я. БАБИЧ, В. БОЧЕЛЮК, В. ВЕРХОВИНЕЦЬ, А. ДЕНИСЕНКО, Г. ЗЕНЬКОВИЧ, І. МЕРИДОВА, Є. ОКУНСЬВА, Й. ХЕЙЗІНГА, К. КЛАРК, Т. ФЛЕТЧЕР</p>

Таблиця 2.1.2.

Основна архітектурна термінологія та визначення, використані автором в дисертаційному дослідженні. (Авторське опрацювання)

Амфітеатр	місця в глядацькому залі, що піднімаються уступами в міру віддалення від сцени, або відкрита споруда зі сценою в центрі.
Дитина	особа віком до 18 років.
Дозвілля	це вільний час, що використовується людиною для свого вільного духовного і фізичного вдосконалення і відпочинку.
Клуб	будинок або приміщення для громадської організації, що об'єднує людей певного кола, професії для спільного відпочинку, розваг, занять спортом тощо.
Молодь	це суспільно диференційована, соціально-демографічна спільнота, якій притаманні специфічні фізіологічні, психологічні, пізнавальні, культурно-освітні властивості, що характеризують її соціальне дозрівання, як здійснення самовиразу її внутрішніх сутнісних сил і соціальних якостей. В Українському законодавстві це громадяни віком до 35 років.
Падуга	довгий сувій матерії, прикріплений до штапкету, що йде через всю сцену від правого до лівого боку.
Партер	середня частина глядацького залу з рядами місць для глядачів.
Планшет сцени	підлога сцени, відмітка якої прийнята за нуль відносно усіх інших у споруді театру.
Сцена	частина простору будинку театру або місце, на якому відбуваються вистави, також спеціально обладнаний майданчик перед місцями для глядачів, на якому виступають артисти
Сценографія	це художня творчість, скерована на: 1) адаптацію простору для театрального хепенінгу; 2) просторовий переклад сцени; 3) візуалізацію драматичного тексту: “віриш, бо бачиш...”
Театр	(дослівно від грец. theatron – “місце для видовищ”) – узагальнена назва театральних будинків, залів, просторів, споруд, об'єктів, закладів, підприємств.
Театральний зал	зал, здатний забезпечити проведення театральних вистав, має театральне обладнання сцени і достатню кількість артистичних та гримерних, може займати частину будинку, поверху.
Театральний об'єкт	один або декілька театральних будинків або споруд, об'єднаних територією, що належать до єдиної системи видовищного обслуговування.
Театральний простір	простір, в якому можна забезпечити проведення деяких театральних вистав, але який не має спеціально обладнаної сцени.
Театральний-видовищний центр	багатофункціональний будинок, призначений для проведення дозвілля всіх соціальних груп населення з наданням їм різноманітних можливостей активної творчої участі у театральній-видовищній процесі без спеціальної підготовки і відбору, а також театральній-концертній діяльності в спеціально обладнаних залах із комплексом приміщень обслуговування.
Фойє	приміщення, призначене для перебування глядачів в очікуванні кіносеансу, спектаклю, концерту та відпочинку під час антракту.

Таблиця 2.1.3.

Статистика кількості театрів та їх відвідувачів, відносно інших показників.
(дані Державної служби статистики України)

Роки	Кількість театрів, од	Кількість глядачів на виставах, млн. осіб	Кількість концертних організацій, од	Кількість слухачів на концертах, млн. осіб	Всього населення України млн. осіб.	0-17 років, млн. осіб.
1990	125	17,6	44	15,0	51,55	13,30
1991	130	15,0	43	12,6	51,62	13,22
1992	127	15,1	44	9,6	51,71	13,14
1993	131	12,4	49	10,0	51,87	13,10
1994	132	10,2	52	6,6	51,71	12,93
1995	136	8,3	53	7,3	51,30	12,66
1996	130	6,9	53	4,8	50,87	12,41
1997	130	5,6	55	4,2	50,40	12,12
1998	132	5,6	57	3,5	49,97	11,82
1999	131	5,6	57	3,9	49,54	11,46
2000	131	5,7	61	3,8	49,11	11,11
2001	129	5,9	61	4,6	48,66	10,74
2002	131	6,2	67	6,6	48,24	10,30
2003	135	6,1	71	4,0	47,82	9,87
2004	133	6,0	77	4,9	47,44	9,50
2005	135	6,2	78	4,4	47,10	9,12
2006	137	6,3	81	4,1	46,74	8,80
2007	138	6,6	79	4,2	46,46	8,53
2008	138	7,0	77	4,0	46,19	8,32
2009	136	6,2	77	3,8	45,96	8,18
2010	140	6,6	83	4,2	45,78	8,08
2011	133	6,7	82	4,1	45,59	8,00
2012	132	6,7	88	4,6	45,45	7,97
2013	133	6,9	85	4,6	45,37	7,99
2014 ¹	113	5,4	73	2,4	45,24	8,00
2015 ¹	113	5,6	73	2,5	42,75	7,61
2016 ¹	112	5,8	76	2,6	42,59	7,61
2017 ¹	113	6,2	76	2,8	42,41	7,61

¹ Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя.

2.2. Методика та заходи реалізації комплексного дослідження архітектури театральних-видовищних центрів для дітей та молоді.

В даному підрозділі пропонується методика, за якою створюються умови для ґрунтовного вивчення специфіки формування архітектури театрів для дітей та молоді в сучасних умовах на основі літературних першоджерел.

В дисертаційних дослідженнях пропонується багаторівнева ієрархічна методика вивчення використаних джерел, яка складається з шести окремих ступенів, (таблиця 2.2.1).

Перший рівень даної методики передбачає: обґрунтування актуальності теми, що розробляється в наукових дослідженнях; визначення завдання роботи та сформульовано мету; встановлення меж дослідження, предмету та об'єкту вивчення. Результатом даного рівня є пропозиція щодо вибору методики вивчення архітектурної типології театральних-видовищних центрів для дітей і молоді з систематизацією аргументованих підходів для даного дослідження.

На етапі другого рівня дослідження проведено узагальнення результатів раніше здійснених наукових досліджень, зокрема нормативно-рекомендувальних документів, наукових публікацій, архівних матеріалів та інтернет джерел. Результатом другого рівня комплексного дослідження є систематизація наукових досліджень та створення джерелознавчої бази даної дисертаційної роботи.

Під час виконання третього рівня досліджень стало можливим проведення натурного обстеження театрів для дітей та молоді, що включало в себе опитувальне анкетування діячів національного та світового театру, аналіз існуючих архітектурних робочих креслень театрів в Україні та світі, їх візуальне обстеження та фотофіксація.

На четвертому рівні на основі попередніх досліджень автором було визначено основні чинники, що впливають на розвиток архітектури театральних-видовищних центрів для дітей та молоді. Дослідження основних історичних етапів розвитку об'єктів дитячого дозвілля та їх архітектури в Україні та світі

дали змогу виокремити вплив базових чинників, таких як: соціально-економічні, містобудівні, типологічні, естетичні, технологічні та культурологічні чинники, що формують функціональні та архітектурно-планувальні рішення театральновидовищних центрів для дітей та молоді.

На четвертому етапі досліджень, за певною градацією, було здійснено методичні заходи, що забезпечують комплексний підхід до досліджень, що являють типологічну класифікацію театральновидовищних центрів для дітей та молоді. Визначення основних принципів архітектурної типології театральновидовищних центрів для дітей та молоді, та формулювання рекомендацій щодо їх подальшого розвитку.

На п'ятому етапі враховані пропозиції щодо ряду конструктивних рішень будівель театральновидовищних центрів для дітей та молоді, де би враховувались принципи їхньої архітектурної типології.

На шостому рівні автором проведений підсумковий аналіз та сформовано загальні висновки щодо дисертаційних досліджень архітектурної типології театральновидовищних центрів для дітей та молоді на сучасному етапі їхнього розвитку.

Загалом слід зауважити, що в представлених у дисертаційних дослідженнях пропозиціях, застосовувались традиційні методики обробки використаних джерел та загальноприйняті етапи наукового вивчення інформації. До оригінальних елементів у запропонованій автором методиці слід віднести індивідуальний фаховий підхід до питань, заданих в опитувальних листах при анкетуванні фахівців в даній галузі. В додатку представлено варіанти анкет, що адресувались для опитування театральних діячів (акторів, дирекції, технічного персоналу та художників) в закладах для дітей та молоді і серед практикуючих архітекторів театральної інфраструктури в Україні.

Автором дисертації було проведене анкетне опитування в двох фахових цільових груп респондентів за темою дисертаційного дослідження. До першої групи належать користувачі театральновидовищної архітектури – театральні діячі: сценографи, актори, музиканти, художники, дирекція, та інші працівники

театрально-видовищних будівель. Друга група респондентів – це архітектори з різних міст України та світу, в проєктному досвіді яких має місце проєктування театральних об'єктів.

В результаті анкетування фахової цільової аудиторії автором було розповсюджено 50 анкет серед спеціалістів, що займаються театральною справою в об'єктах театрально-видовищного спрямування дітей та молоді, отримано 26 аргументованих відповідей на основі яких представляється можливим зробити наступні висновки та узагальнення, щодо дисертаційних досліджень за даною темою:

1. Виявлено необхідність влаштувати в театрах для дітей та молоді спеціальних гральних зон, де би з відвідувачами могли працювати аніматори.
2. В літературних джерелах виокремлено факт, що при проєктуванні театрів для дітей та молоді доцільно організувати спеціальний простір, де би юні глядачі змогли вільно рухатись та частково позбавлялись зайвої енергії в процесі антрактів і перед виставою.
3. Особливу роль у театрально-видовищних центрах для дітей та молоді відіграє архітектурне оздоблення (скульптури, годинники, орнаменти), розташовані на фасадах даної категорії будівель. Саме цими елементами на фасадах театрів для дітей та молоді створюються умови, що приваблюють юного глядача до відвідування спеціалізованої театральної споруди.
4. Таким чином, розроблена в дисертаційній роботі система вивчення джерелознавчої бази дозволяє виокремити специфіку формування архітектурної типології саме для театрів, що створюються для задоволення культурно-просвітницьких потреб дітей та молоді. В театрально-видовищних центрах для дітей та молоді планшет сцени слід влаштувати на нижчому рівні з врахуванням кута обзору юного відвідувача з глядацького місця в залі.

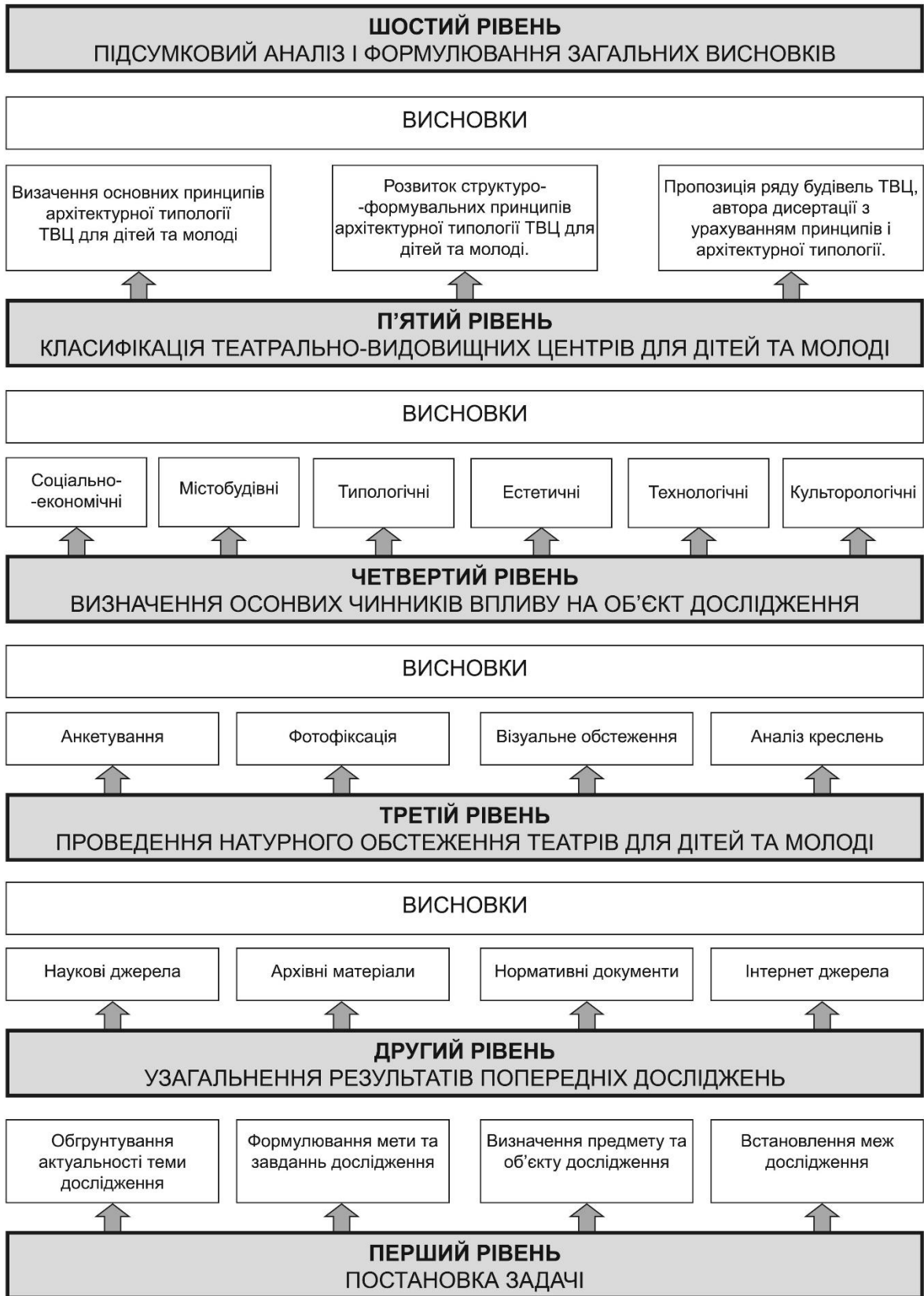
5. На прилеглий території до будівель театрально-видовищних об'єктів для дітей та молоді необхідно облаштувати спеціальною інфраструктурою з відповідними об'єктами благоустрою та усунути зони для паркування особистого автотранспорту з метою безпеки перебування юних відвідувачів спеціалізованої театральної споруди.

Даний факт безперечно свідчить, що запропонована в даній дисертаційній роботі методика досліджень джерелознавчої бази має право на життя та створює відповідні умови для ґрунтовних досліджень архітектури даної групи об'єктів театральної інфраструктури для дітей та молоді.

Наведена в даному підрозділі методика та заходи реалізації досліджень літературних джерел, робочих креслень та науково-технічної інформації, що знаходиться в публічному доступі, дає можливість отримати всебічні та об'єктивні дані щодо формування архітектури театрально-видовищних центрів для дітей та молоді.

Таблиця 2.2.1.

Методика дослідження архітектури ТВЦ для дітей та молоді. (Авторське
опрацювання)

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

1. Проведено аналіз основних наукових розробок і напрацювань в галузі театральної архітектури, це 170 джерел, серед яких нормативні документи, монографії, дисертації, наукові публікації, фахові журнали, архітектурні каталоги, електронні джерела, архівні матеріали, можна зробити висновок, що питання архітектурної типології театрально-видовищних центрів для дітей та молоді є мало дослідженими.

2. Результатом аналізу використаних наукових джерел стало створення автором дисертації джерельної бази, яка містить наступні напрямки: теоретичні положення дисертаційного дослідження опираються на роботи, наукові праці вітчизняних архітекторів-вчених, зокрема представників Львівської архітектурної школи, та наукові розвідки провідних закордонних вчених.

3. Автором запропоновано оновлений словник архітектурних термінів, характерних для театрально-видовищних центрів для дітей та молоді, а також перелік дослідників, що займались вивченням театрально-видовищної проблематики.

3. Розроблено комплексну методичку дослідження архітектурної типології театрально-видовищних центрів для дітей та молоді, яка складається з шести рівнів, ґрунтується на двох основних наукових рівнях – емпіричному та теоретичному. До емпіричного рівня наукового дослідження архітектурної типології театрально-видовищних центрів для дітей та молоді слід віднести наступні наукові методи, що були використані автором дисертації:

- Збір інформації за темою дисертації у вигляді літературних першоджерел, ілюстрацій, архівних матеріалів, натурних обстежень тощо;
- Їх аналіз та систематизація;
- Опитування діячів театральної галузі, які мали досвід роботи з дітьми та молоддю; та опитування архітекторів, що займались проєктуванням театрально-видовищних об'єктів;

- Формування класифікації будівель театральних-видовищних центрів для дітей та молоді.

На теоретичному рівні наукового дослідження:

- Пропозиція структуро-формувальних принципів архітектурної типології театральних-видовищних центрів для дітей та молоді;
- Надання рекомендацій щодо складу приміщень та їх взаємозв'язків та параметрів при формуванні архітектури будівель театральних-видовищних центрів для дітей та молоді.

4. Результати дисертаційного дослідження були впроваджені в 20-ти проєктах різних рівнів, а саме в реальному проєктуванні (3), в пошуковому (1), в конкурсному (2), в навчальному (14).

РОЗДІЛ 3

АНАЛІЗ ПРОЄКТУВАННЯ ТЕАТРАЛЬНО-ВИДОВИЩНИХ ЦЕНТРІВ ДЛЯ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ ТА ЧИННИКІВ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ЇХ АРХІТЕКТУРУ

3.1. Аналіз результатів проєктування театральних-видовищних об'єктів для дітей та молоді, а також чинників, що впливають на їх архітектуру.

Проведене узагальнення результатів пошукових, навчальних та експериментальних проєктів культурно-просвітницьких та театральних-видовищних будівель, стане прикладом для майбутнього проєктування театральних-видовищних центрів для дітей та молоді. Аналізуючи досвід проєктування культурно-просвітницьких та театральних-видовищних центрів для дітей та молоді, всі опрацьовані проєкти пропонується розділити на 4 умовних груп проєктованих будівель:

Перше: це коли проєктування велось в історично сформованому середовищі та в існуючих будівлях. До такого слід зарахувати: «Дизайн молодіжного культурного центру зі розробкою середовища та просторів універсального призначення по вул. Б. Хмельницького у Львові», (рис. 3.1.1.); «Формування архітектури центру опіки молоді. З розробкою проєкту пансіону на вул. Городоцькій, 64 у Львові», (рис.3.1.2.).

Друге: проєкти які розбудовувались в ландшафтних і міських середовищах. Це «Дизайн архітектури центру творчості та дозвілля для дітей на базі школи закритого типу ім. Андрея Шептицького (у р-ні Знесіння у м. Львові)», (рис.3.1.3.); «Дизайн архітектури та середовища культурно-просвітницького центру на пр. Червоної Калини у м. Львові», (рис.3.1.4.).

Третій: полягає у проєктуванні культурно-просвітницьких центрів для дітей та молоді, сюди слід віднести: «Дизайн архітектури культурного центру для університетів у м. Львові», (рис.3.1.5.); «Дизайн архітектури

міжуніверситетського культурного центру по вул. Сахарова у м. Львові», (рис.3.1.6.).

Четвертий: напрямок пов'язаний з проектуванням театральних видовищних центрів. До них належать: «Дизайн-концепція архітектурного вирішення єврейського театру «Колізей» по вул. Куліша у м. Львові», (рис.3.1.7.); «Дизайн архітектури і функціонально-технічної організації Будинку Лисика у м. Львові», (рис.3.1.8.).

Досвід сучасного проектування культурно-просвітницьких та театральних видовищних будівель в приміщеннях та просторах історично сформованого середовища та існуючих будівлях повинен забезпечувати сучасні вимоги до архітектури такого типу, зокрема, доступність, гнучкість та трансформативність, багатофункціональність, технологічність, надійність. Також цей досвід повинен закладати початок для архітектури майбутнього, мати змогу реагувати на нові виклики та завдання. Наприклад, дизайн молодіжного культурного центру, запроєктований студенткою А. Марінічева, під керівництвом Ю. Столярова було використано ідею збереження історичного архітектурного образу будівлі колишньої фабрики повидла у м. Львові, що проглядається на фасаді на вул. Хмельницького, разом з ідеєю динаміки в архітектурі сучасних форм та просторів, які розкриваються у вигляді внутрішнього двору запроєктованого комплексу. Автором проекту використано ідею чередування видовищних та просвітницьких приміщень з виставковими просторами центру, які можуть змінювати свої параметри відповідно до поставленого завдання.

Варто відзначити проєкт формування архітектури центру опіки молоді, з розробкою проєкту пансіону на вул. Городоцькій, 64 у Львові, запроєктований студенткою І. Хопта, під керівництвом професора В. Проскуракова та доцента С. Іванова-Костецького, де об'єкт запропонований у вигляді будинку-вставки в лінії вулиці історичної житлової забудови міста. Даний центр опіки молоді складається з комплексу будівель, пов'язаних між собою як і просторово, так і функціонально. Він поєднує в собі житлову, навчальну, медичну та просвітницьку функції, в параметрах приміщень та площ, комфортних для

перебування дітей різного віку. Центр розташований між житловими будівлями, оточений вулицями, утворює затишний внутрішній дитячий простір просто неба в одному з найжвавіших районів міста. Також проєкт центру опіки вдало вписаний в архітектурне середовище. Використання скла та дерева на фасадах будівлі та багаторівневі зелені тераси створюють комфортне сприйняття в антропоморфному середовищі.

В останні роки ХХІ століття помітно змінюється концепція щодо проєктування культурно-просвітницьких та театральних-видовищних будівель у ландшафтних і міських просторах, від шляху синтезу споруд з існуючим середовищем у всіх його проявах, до обов'язкового відображення і урахування архітектури, побудови простору, організації дії та їх оформлення так, як це було в історичних прототипах. Наприклад, проєкт архітектури центру творчості та дозвілля для дітей на базі школи закритого типу ім. Андрея Шептицького (у районі Знесіння у м. Львові), автор О. Семків, під керівництвом професора В. Проскурякова та доцента С. Іванова-Костецького, має у собі концепцію центру «палацового типу» у вигляді висячих садів, увічненими сучасними стилістичними формами та матеріалами. Зелені тераси запроєктованій по центральній осі комплексу слугують зв'язками між основними будівлями центру, будучи як комунікацією та рекреацією, так і місцем проведення обрядів та різних культурних заходів. Всі будівлі комплексу вирішені в одному стилі, та гармонійно доповнюють архітектуру існуючого монастиря.

Ще одним прикладом проєктування в міських просторах став проєкт культурно-просвітницького центру на проспекті Червоної Калини у місті Львові, автор О. Павлосюк, під керівництвом професора В. Проскурякова та старшого викладача І. Копиляка. Завданням проєкту було створення сучасної будівлі центру з комфортним та функціональним середовищем, оскільки ділянка проєктування знаходиться поміж житлової забудови 70-80 років ХХ століття, в найбільшому «спальному» районі міста. Сучасний образ запроєктованого центру, що увінчаний великою кількістю консольних конструкцій задає динаміки архітектурній композиції та середовищу в цілому, тим самим

підкреслює інтенсивність руху прилеглої міської магістралі. Функціонально-планувальна схема будівлі утворює напів-атріум, навколо якого розвиваються культурно-просвітницькі групи приміщень з одного боку, а видовищні з іншого. Разом ці групи поєднані виставковими просторами та вестибюлем. Проєктом було передбачено значний відсоток площ озеленення території культурно-просвітницького центру, що дало змогу створити затишне середовище як внутрішнього атріуму, так і вхідним групам приміщень першого поверху, за рахунок прозорих огорожувальних конструкцій.

Тенденції проєктування культурно-просвітницьких центрів для дітей та молоді на початку XXI століття полягають у створенні «доступної» архітектури, здатної відповідати вимогам різних вікових, соціальних, національних та релігійних груп суспільства. Також невід’ємним атрибутом сучасних центрів є «гнучкість» їх архітектури, здатність трансформуватись як просторово, так і функціонально. До прикладу, в проєкті дизайну архітектури культурного центру для університетів у м. Львові, автором якого є А. Белена, під керівництвом професора В. Проскурякова та асистент О. Дмитраш, використана концепція побудови приміщень та просторів центру навколо вертикального рекреаційно-виставкового фойє. Запроєктована будівля центру примикає до існуючого навчального корпусу Національного університету «Львівська політехніка», та продовжує лінійну композицію університетського навчального кампуса у вигляді стильної сучасної споруди. Фасади будівлі центру виконані за допомогою чередування суцільних металевих та зашкленних площин, тим самим вони є вдало інтегровані в існуюче середовище. Автори проєкту пропонують просторово з’єднати будівлі культурного центру та навчального корпусу між собою, що уособлює «міст» між архітектурою попередньої доби та сучасної, з експлуатованими дахами та зеленими терасами.

Також вдалим прикладом слід вважати проєкт дизайну архітектури міжуніверситетського культурного центру по вулиці Сахарова у місті Львові, автор М. Пушкарьова, під керівництвом професора В. Проскурякова та старшого викладача І. Копиляка, який полягав у створенні на території житлового кампуса

Національного університету «Львівська політехніка» сучасного культурного центру, де було поєднано різні функціональні групи приміщень, зокрема культурно-просвітницькі, спортивно-оздоровчі та рекреаційні. Оскільки ділянка проектування характеризується складним рельєфом, архітектурний образ центру вирішений у вигляді виступаючої консолі, надаючи динаміки зеленому пагорбу. За планувальну схему культурного центру взято ідею побудови основних груп приміщень відносно головних сходів, виконаних у вигляді терас, що проходять поперек всієї будівлі, які можуть виконувати як і транзитні, так і видовищно-рекреаційні завдання.

Нового розвитку отримали ідеї в проєктах театральних-видовищних центрів, скажімо, проєкт дизайн-концепція архітектурного вирішення єврейського театру «Колізей» по вул. Куліша у м. Львові, автор М. Целенчук, під керівництвом професора В. Проскурякова та консультанта З. Климко. Ідея проєкту – відродження колись втраченого театру підчас бомбардування у 1944 році, який може бути сучасним «Колізеєм». Проєкт центру сформований з двох основних театральних-видовищних залів, перший на нульовій відмітці з глибинною сценою та залом напівкруглої форми, яка нагадувала зруйнований театр, та другий зал у вигляді сцени «арени», розташований одразу над першим на відмітці +10м. Задля підвищення шумоізоляції між залами, автором було запропоновано буферний поверх з галереями та виставковими площами між нижнім та верхнім залами. Автор також пропонує розвиток театру «Колізею» з тенденцією в майбутнє, з допоміжними видовищними приміщеннями та просторами, та іншими функціональними елементами, такими як, майстер-студії, інтерактивні простори та художні майстерні, які є пов'язані просторово з приміщеннями театру.

Іншим прикладом створення театральних-видовищних центрів є проєкт студента В. Мадяра, під керівництвом професора В. Проскурякова та асистента З. Климко, дизайн архітектури і функціонально-технічної організації Будинку Лисика у м. Львові. Головною ідеєю проєкту було створення необмеженого театральних-видовищних простору, в якому мріяв творити відомий сценограф Є.

Лисик. Для цього автором було вирішено надати просторам основної сцени та глядацького залу театральньо-видовищного центру сферичної еліпсоподібної форми, іншими словами, використали ідею помістити театр в яйце, в якому б зароджувалась національна сценографія. Ділянка проектування була вибрана не випадково, адже будівля спроектованого центру по обидва боки примикає до існуючої будівлі малярки Львівської опери, де раніше творив сам Є. Лисик. Поміж головної зали театральньо-видовищного центру, яка розташована по один бік малярки, автором проекту було запропоновано групи експозиційних та культурно-просвітницьких просторів, пов'язаних між собою, які розташовані по інший бік від існуючої малярки.

Узагальнюючи досвід експериментального, пошукового та навчального проектування культурно-просвітницьких та театральньо-видовищних будівель на початку XXI століття на прикладі діяльності кафедри дизайну архітектурного середовища Національного університету «Львівська політехніка» доводить, що він може бути ефективно застосований при створенні театральньо-видовищних центрів для дітей та молоді в Україні. Також при аналізі проектування виявлено чинники, які й надалі мають негативний вплив на розвиток в майбутньому культурно-просвітницьких та театральньо-видовищних центрів в Україні це:

- недостатня фінансова підтримка державою пошуково-експериментального проектування архітектурно-будівельної галузі;
- відсутність експериментально-пошукового будівництва;
- мала кількість інституцій, які ведуть комплексну науково-методичну, пошуково-прикладну діяльність в галузі архітектури культурно-просвітницьких та театральньо-видовищних будівель та споруд.

Театральньо-видовищний центр формується в певному соціально-економічному оточенні і залежить від політики, культури, освіти, економіки, духовних цінностей громадян, історичної пам'яті поколінь, технологічного рівня розвитку тощо. Формування архітектури театральньо-видовищного центру для дітей та молоді, зокрема його архітектурно-планувальних рішень, композиційно-стилістичної організації, містобудівного рішення, жанрової палітри та

функціонального різноманіття, відбувається за рахунок впливу на них окремих чинників.

Коли йдеться про будівлі, споруди, приміщення чи простори, призначені для культурних закладів для роботи з дітьми та молоддю, їхня типологічна приналежність та містобудівна прив'язка насамперед відображають вплив певної політичної ідеології того чи іншого історичного періоду, що і впливає на формування архітектури даних типів. Аналізуючи сучасну мережу театральних видовищних об'єктів для дітей та молоді в Україні, а це 9 ТЮГів і 48 театрів ляльок, можна зробити висновок, що більшість з них мають власні будівлі. Але потрібно врахувати той факт, що за часи незалежності України, не було побудованого жодного спеціально запроєктованого театральних видовищного об'єкту, який здатен забезпечити сучасні культурні вимоги української молоді та дітей. Важливим є той факт, що всі вище перелічені театральні видовищні об'єкти для дітей та молоді є підпорядкованими Міністерству культури України.

Аналізуючи закордонний досвід побудови та експлуатації театральної мережі для дітей та молоді, можна стверджувати, що не все так однозначно, адже існує багато інших варіантів політичного врегулювання. До прикладу, часто зустрічається модель, коли театральні видовищні центри для дітей та молоді підпорядковуються одразу двом міністерствам – культури та освіти, найчастіше така практика використовується в США. Також яскравим прикладом співпраці двох міністерств є Австрія, де є спеціально відведені дні в державних та муніципальних театрах, призначений для шкільних відвідувачів. Інший приклад – це функціонування національного дитячого палацу в Токіо, Японія, адже заклад є підпорядкований міністерству охорони здоров'я, праці та соціального забезпечення Японії (Загалом, за даними Міністерства станом на 2011 рік було 4318 дитячих залів по всій країні).

Театральна галузь в Україні регулюється Законом України «Про театри і театральну справу», де основними напрямками державної політики можна виокремити наступні:

- підтримка і розвиток мережі театрів, забезпечення їх сучасним технічним обладнанням;
- сприяння науковим дослідженням у галузі театру і театральній справі;
- забезпечення охорони, збереження та утримання театральних будівель (споруд, приміщень), що є об'єктами державної та комунальної власності.

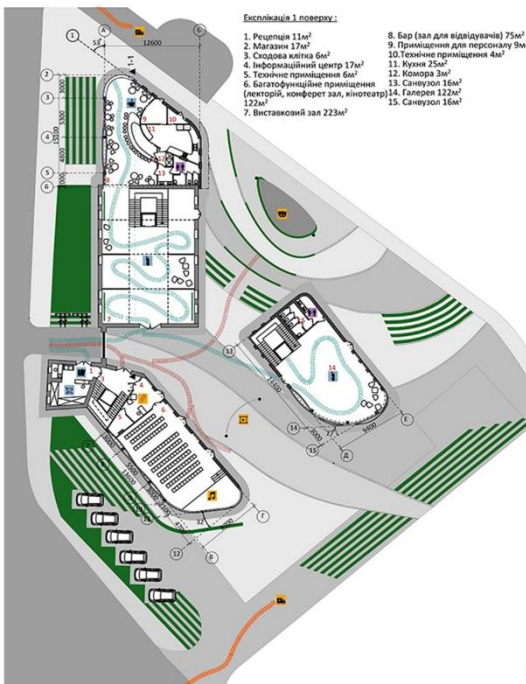
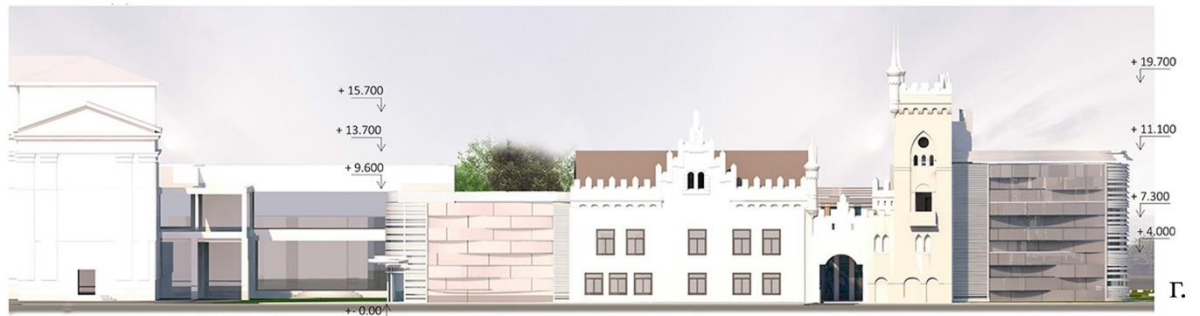
Закон України регулює суспільні відносини в галузі театральної справи, охоплює питання проектування та будівництва нових театрів, вирішує проблеми розвитку театральної мережі, спрямований на формування та задоволення творчих потреб та інтересів громадян, розвиток та збагачення культурного потенціалу Українського народу.

Джерела фінансування театральних центрів, переважно залежать від форми власності та способу діяльності. Існують Національні, обласні, регіональні, муніципальні театральні центри, що і визначає їхнє основне джерело фінансування. Наприклад, є обласний академічний театр Ляльок, який фінансується з бюджету Львівської області, а в Київському муніципальному академічному театрі опери і балету для дітей та юнацтва, основним джерелом є фінансування з міського бюджету міста Києва. Також до основного джерела фінансування слід віднести власний дохід театральних центрів, який переважно формує виручка за продані квитки та сувенірну продукцію. Всі без виключень театральні об'єкти для дітей та молоді в Україні є дотаційними, адже театри для дітей та молоді поки не здатні себе утримувати самостійно, бо значну частину витрат займає зарплатний фонд та кошти на утримання будівель.

Іншими чинниками є соціальні та культурні показники, які в свою чергу теж впливають на формування театральної архітектури для дітей та молоді. До соціальних чинників слід віднести: кількість населення міста або регіону, розвиток освіти та технологій, а також рівень життя. Саме соціально-економічні показники стоять в основі містобудівних розрахунків по

проектуванні та будівництві закладів театральньо-видовищної мережі в міських та сільських населених пунктах. Щодо культурних чинників впливу на архітектуру театральньо-видовищних центрів для дітей та молоді, насамперед варто відзначити рівень впливу театральної культури, кількісні та якісні показники театральної мережі. Також не менш вагомими будуть показники розвитку музичної культури та розвиток кіномистецтва. Іншим визначальним чинником, що впливає на формування архітектури є культура духовна, з усіма її елементами, а саме звичаями, нормами, цінностями, знаннями та значеннями.

Підсумовуючи проведений аналіз чинників впливу на архітектуру театральньо-видовищних центрів для дітей та молоді, автором дисертації було виокремлено основну групу чинників, а саме: соціально-економічні, містобудівні, культурологічні, типологічні, технологічні, естетичні та природно-кліматичні. Всі вони більшою або меншою мірою впливають на формування та розвиток національної мережі театральньо-видовищних об'єктів для дітей та молоді в Україні. Всі вище наведені групи чинників слід враховувати при пропозиції розвитку принципів архітектурної типології театральньо-видовищних центрів для дітей та молоді в умовах сучасної України, (рис. 3.1.10).

54

Рис. 3.1.1. Проект дизайн молодіжного культурного центру зі розробкою середовища та просторів універсального призначення по вул. Б. Хмельницького у Львові, автори: А. Марінічева, Ю. Столяров, 2015 р. а. плани поверхів, б. вигляд з вулиці, в. вигляд з внутрішнього дворику, г. розгортка вулиці. (з архіву кафедри дизайну архітектурного середовища Національного університету "Львівська політехніка")

Рис. 3.1.2. Проєкт Формування архітектури центру опіки молоді. З розробкою проєкту пансіону на вул. Городоцькій, 64 у Львові, автори: І. Хопта, В. Проскураков, 2016 р. а. плани поверхів, б. фасади, в. вигляд з внутрішнього дворику, г. вигляд з вулиці. (з архіву кафедри дизайну архітектурного середовища Національного університету "Львівська політехніка")

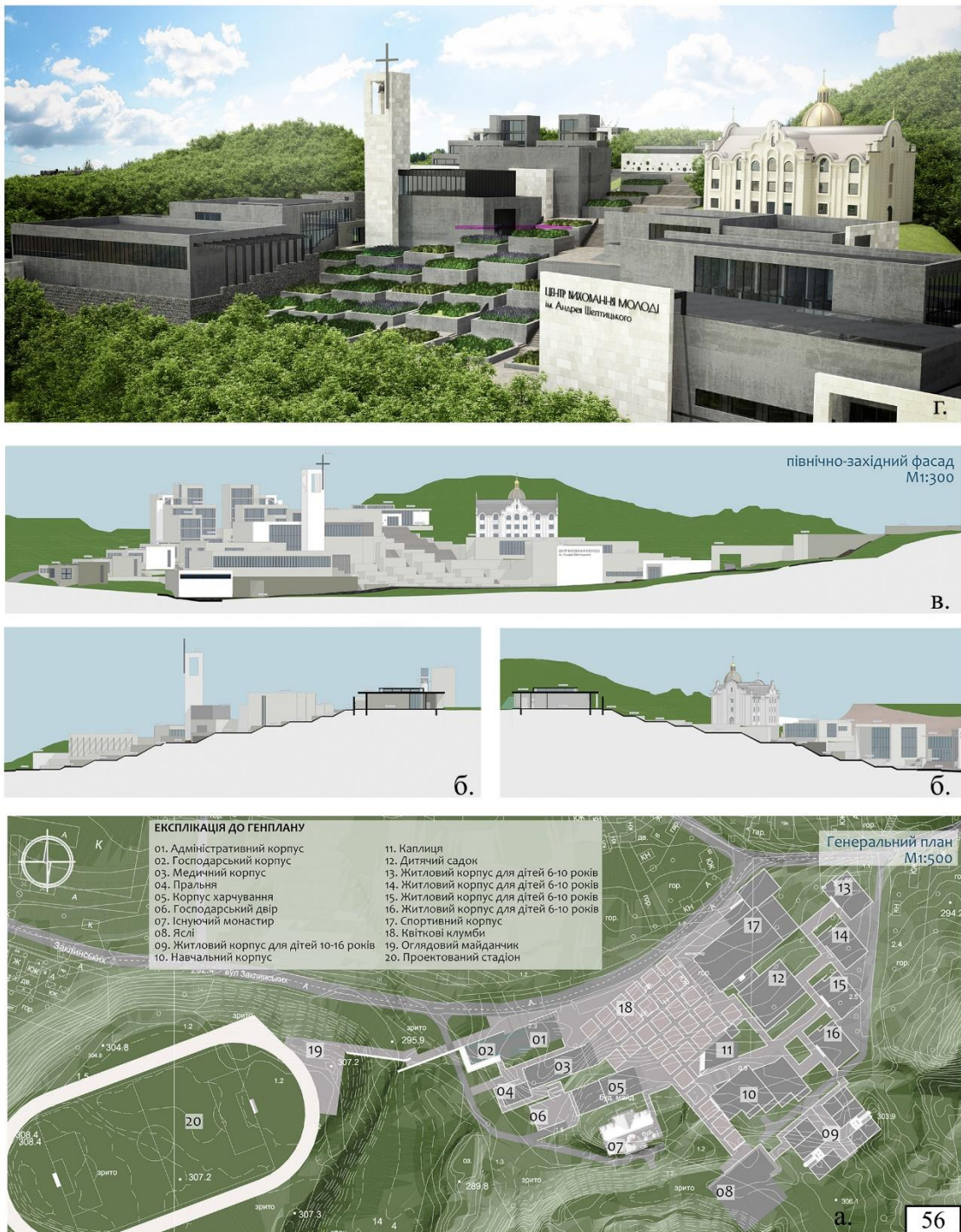

Рис. 3.1.3. Проект дизайн архітектури центру творчості та дозвілля для дітей на базі школи закритого типу ім. Андрея Шептицького (у р-ні Знесіння у м. Львові), автори: О. Семків, В. Проскураков, С. Іванов-Костецький, 2015 р. а. генплан, б. перетин, в. розгортка фасадів, г. загальний вигляд комплексу. (з архіву кафедри дизайну архітектурного середовища Національного університету "Львівська політехніка")

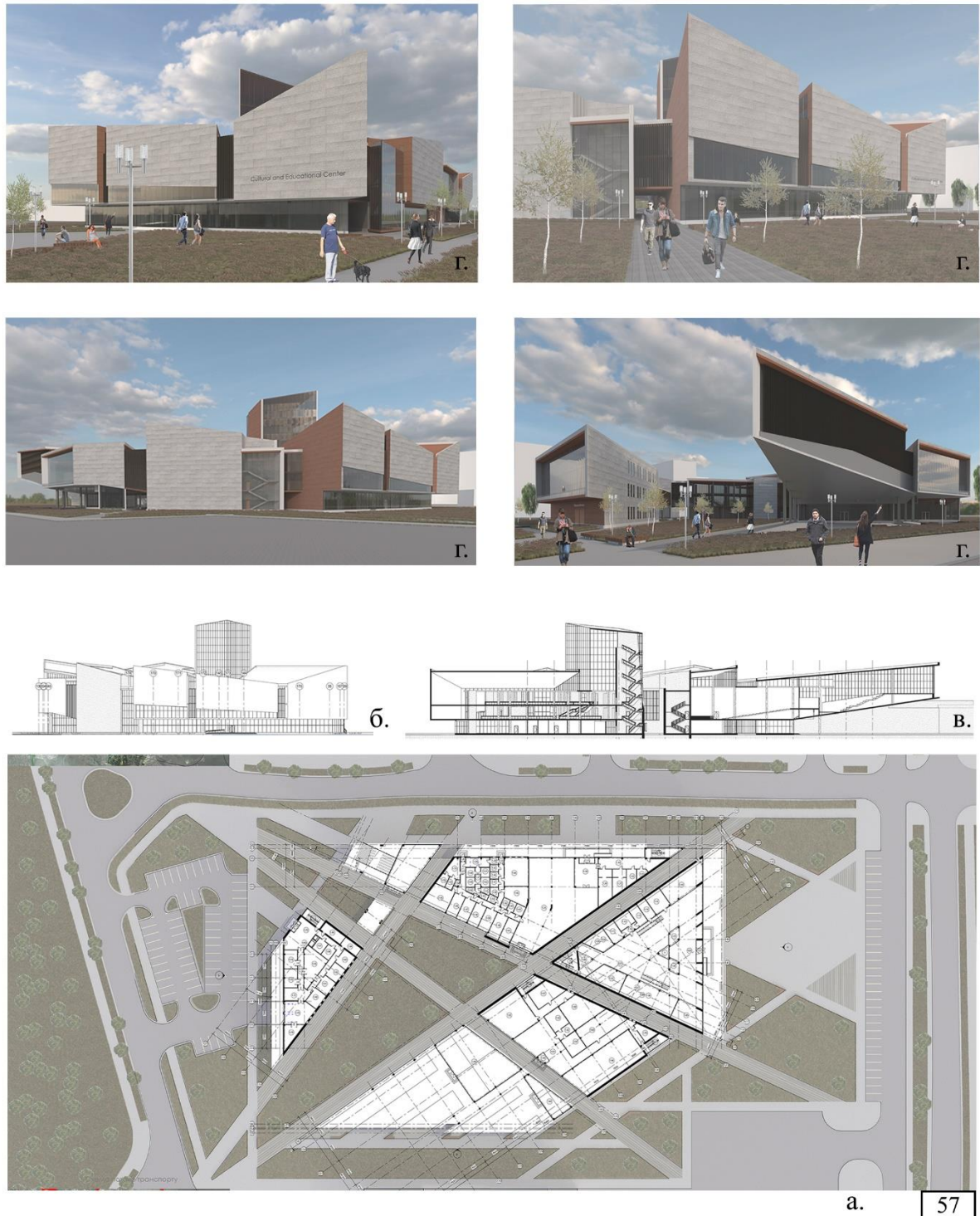
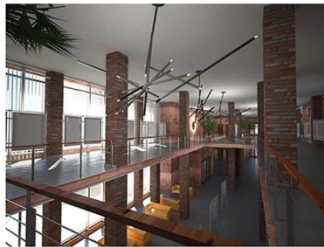
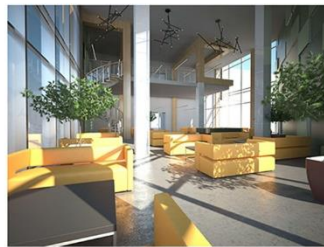

Рис. 3.1.4. Проект дизайн архітектури та середовища культурно-просвітницького центру на пр. Червоної Калини у м. Львові, автори: О. Павлосюк, В. Проскураков, 2015 р. а. генплан, б. фасад, в. перетин, г. загальний вигляд комплексу. (з архіву кафедри дизайну архітектурного середовища Національного університету "Львівська політехніка")

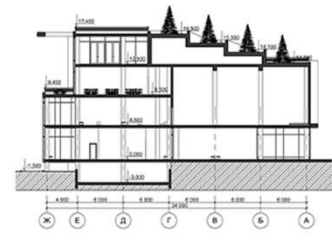

Д.

Д.

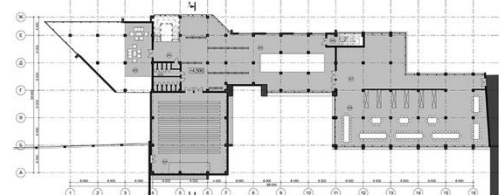
Г.

В.

а.

б.

58

Рис. 3.1.5. Проект дизайн архітектури культурного центру для університетів у м. Львові, автори: А. Белена, В. Проскураков, О. Дмитраш, 2015 р. а. генплан, б. план поверху, в. розгортка фасадів, г. перетин, д. фрагменти інтер'єру, е. вигляд з вулиці. (з архіву кафедри дизайну архітектурного середовища Національного університету "Львівська політехніка")

Рис. 3.1.6. Проект дизайн архітектури міжуніверситетського культурного центру по вул. Сахарова у м. Львові, автори: М. Пушкарьова, В. Проскуряков, І. Копиляк, 2015 р. а. відкритий план 1-поверху, б. фасад, в. загальний вигляд. (з архіву кафедри дизайну архітектурного середовища Національного університету "Львівська політехніка")

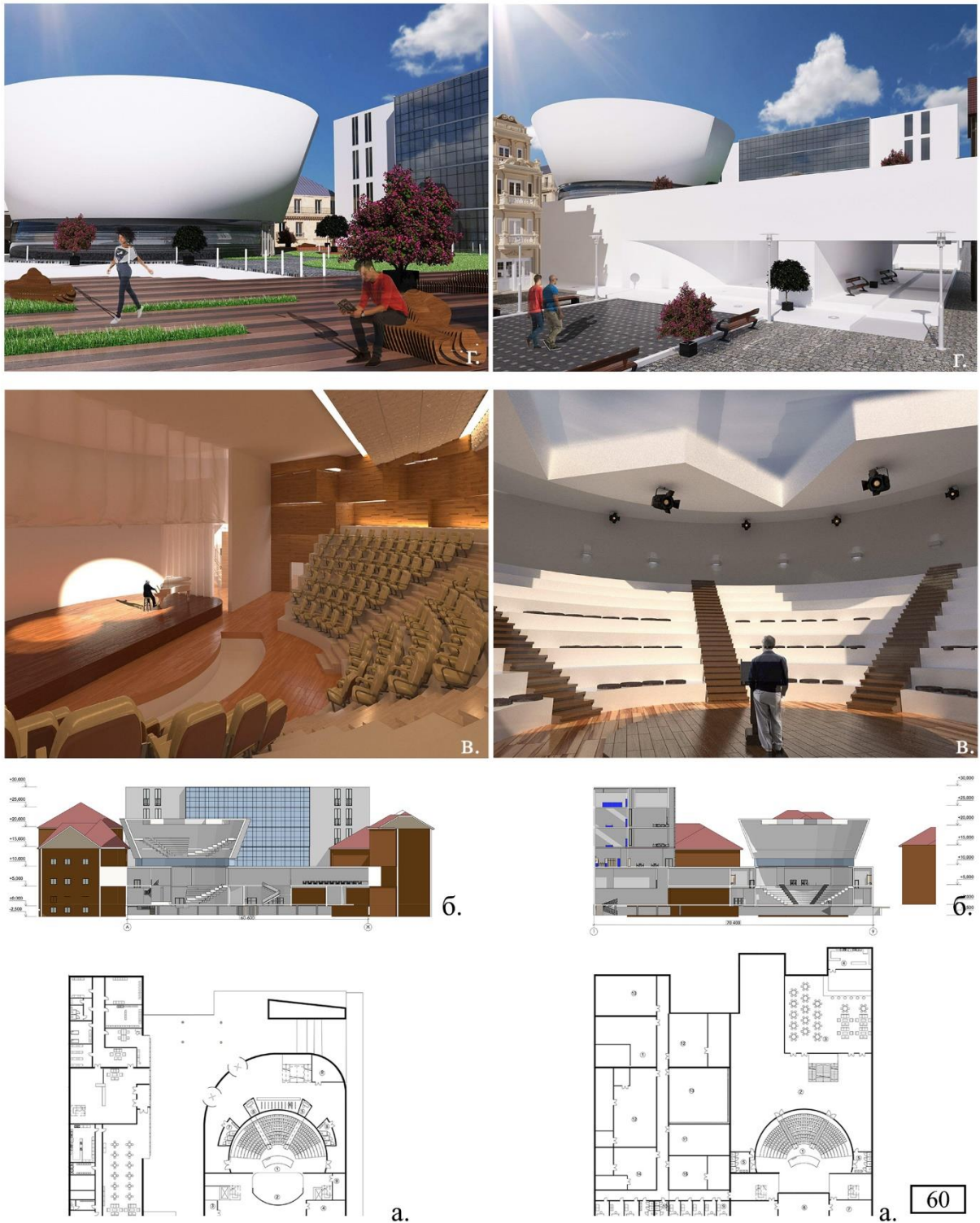

Рис. 3.1.7. Проект дизайн-концепція архітектурного вирішення єврейського театру «Колізей» по вул. Куліша у м. Львові, автори: М. Целенчук, В. Проскураков, З. Климко, 2015 р. а. план поверху, б. розріз, в. вигляд інтер'єру, г. вигляд екстер'єру. (з архіву кафедри дизайну архітектурного середовища Національного університету "Львівська політехніка")

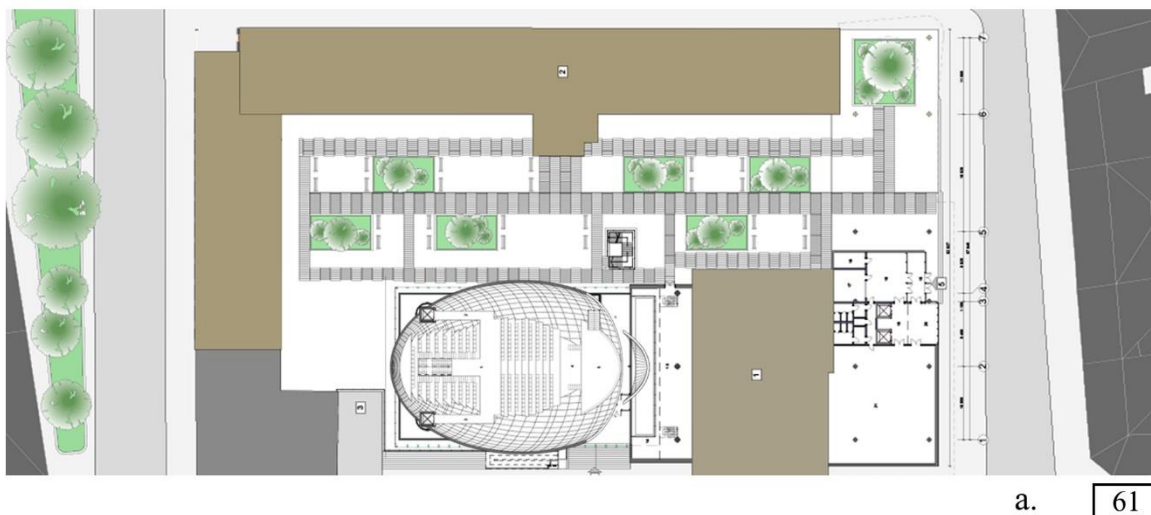
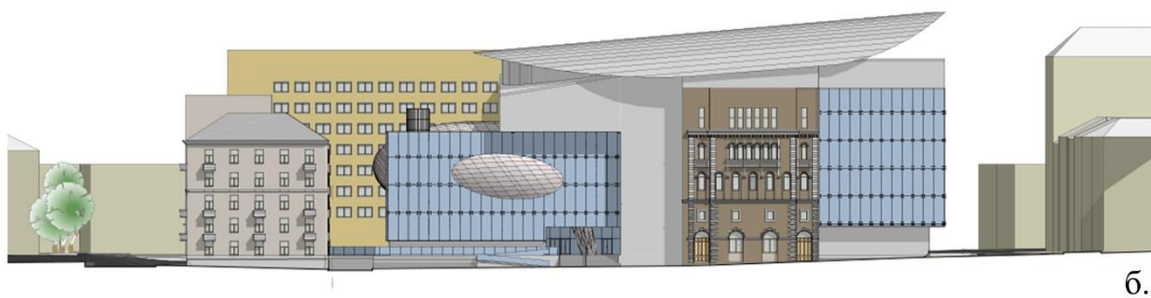

Рис. 3.1.8. Проект дизайн архітектури і функціонально-технічної організації Будинку Лисика у м. Львові, автори: В. Мадяр, В. Проскурняков, З. Климко, 2015 р. а. відкритий план поверху, б. фасад вулиці, в. загальний вигляд вигляд. (з архіву кафедри дизайну архітектурного середовища Національного університету "Львівська політехніка")

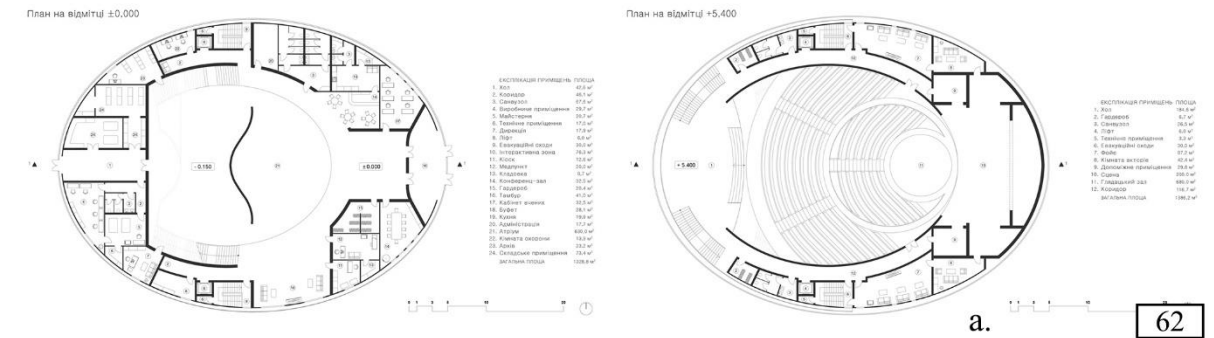
Г.

В.

б.

а. 62

Рис. 3.1.9. Проект дизайн архітектури театрально-мистецького центру на пл. Соборній в м. Чернівці, автори: Р. Кісько, В. Проскуряков, К. Янчук, 2016 р.
 а. план поверхів, б. перетин по ділянці, в. фасади, г. загальний вигляд.

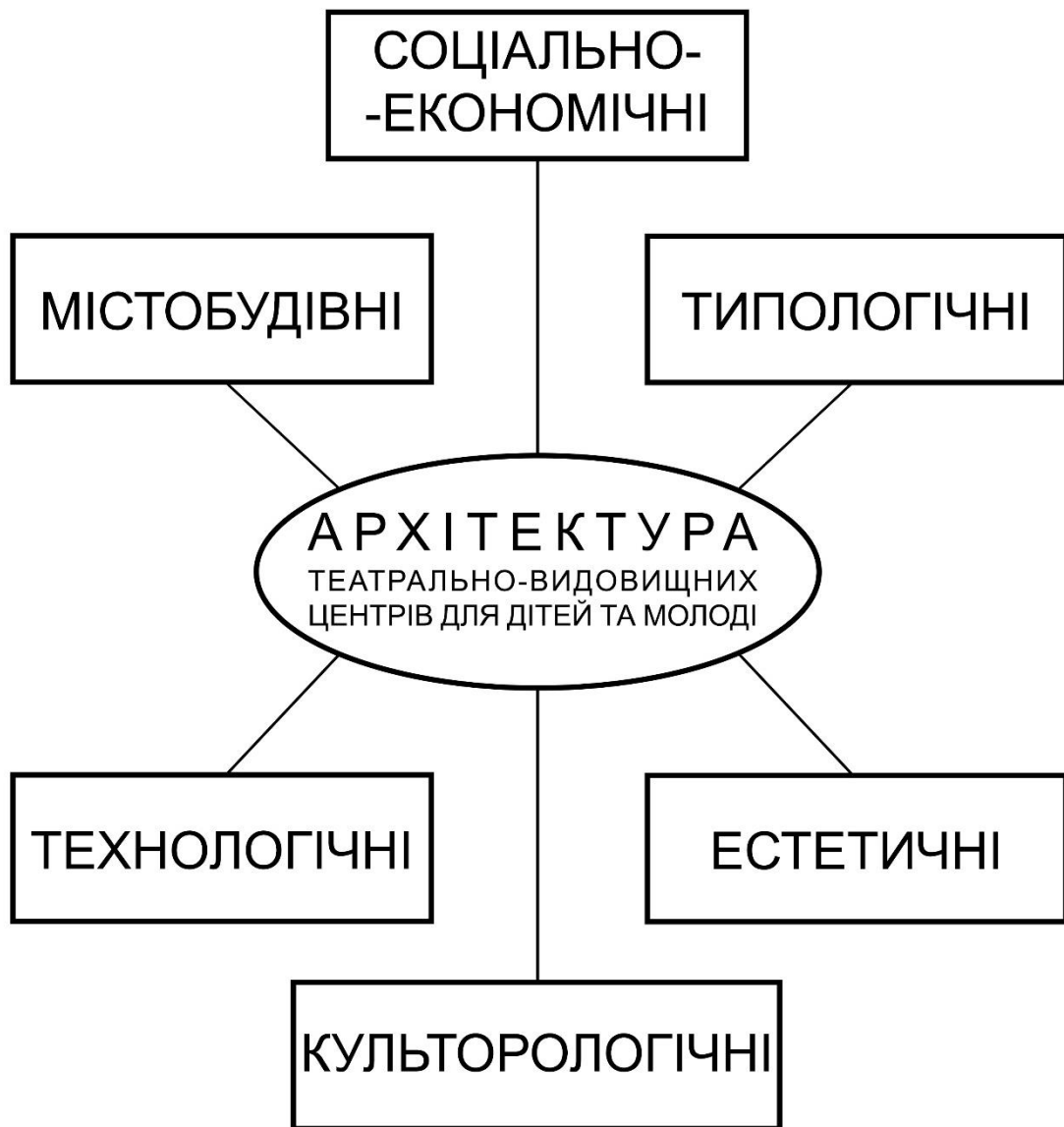

Рис. 3.1.10. Чинники, що впливають на формування архітектури театральньо-видовищних центрів для дітей та молоді. (Авторське опрацювання)

3.2. Порівняльний аналіз проєктування і будівництва театральновидовищних об'єктів в Україні і світі.

Сучасний стан мережі театральновидовищних об'єктів для дітей та молоді в Україні складається здебільшого з театрів двох типів – театрів юного глядача та театрів ляльок. Театр юного глядача – як заклад, та як тип будівель зародився не так давно в країнах СРСР, його головним завданням було формування ідеологічної мережі культурно-просвітницьких і театральновидовищних будівель, разом з театрами ляльок, дитячими кінотеатрами та бібліотеками, палацами і будинками піонера і школяра (Окунєва Є.І., 1976). А головною відмінністю ТЮГа від театру для дорослої аудиторії є глядач, вік якого 7-17 років – це старші діти, підлітки, юнаки, що знайшло відображення в архітектурі театрів, зокрема в параметрах глядацьких залів, фойє, санвузлів тощо. Будівлі театрів даного типу по своїй функціонально-планувальній схемі нагадують драматичні театри в масштабі зменшеному від дорослої аудиторії – до юнаків-підлітків, що значно звужує кількість потенційних відвідувачів. Проведені дослідження за темою дисертації доказують, що театри юного глядача в Україні на початку ХХІ століття можуть ефективно функціонувати за умов постійних дотації, та виключно в складі мережі культурно-просвітницьких та театральновидовищних будівель.

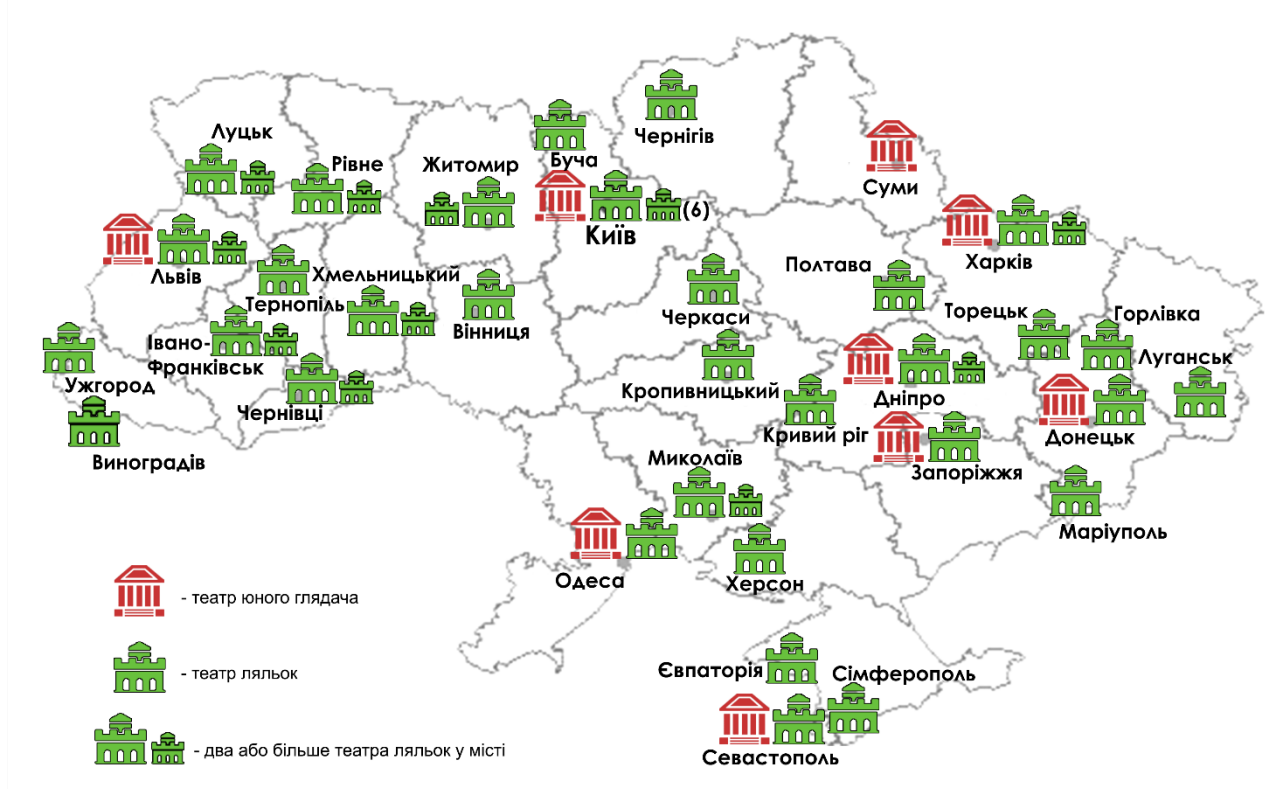
Іншим типом театральновидовищних об'єктів для дітей та молоді в Україні є театри ляльок. Ляльковий театр – театр маріонеток, в якому замість акторів, виконують роль ляльки, якими люди кермують за лаштунками. Першим професійним театром ляльок вважається театр в місті Чернігові, заснований В. Швембергером у 1921 році, згодом театри ляльок з'явилися у 1927 році в місті Києві, та у 1932 році в місті Одеса, (Смирнова Н.И., 1963). У 1939 році театри ляльок створюються в місті Харкові, Полтаві, Кропивницькому. У Львові становлення професійного театру ляльок А. Мацкевичем та С. Стешенком у 1944 році (Проскураков В.І., 1997). Зважаючи на скрутні часи міжвоєнного періоду в Україні, функціонування перших професійних театрів ляльок було виключно у

приспосованих приміщеннях громадських будівель. На початку ХХІ століття більшість театрів ляльок в Україні продовжують своє функціонування в приспосованих будівлях, наприклад, Харківський театр ляльок в приміщеннях будівлі колишнього банку, Львівський – в приміщеннях колишньої будівлі Ремісничої палати, театр ляльок в місті Кропивницькому та в місті Херсоні працюють в колишніх клубних будівлях тощо, (рис.3.2.1).

Таблиця 3.2.1.

Мережа театральних-видовищних об'єктів для дітей та молоді в Україні.

(Авторське опрацювання)

Аналізуючи стан Національної мережі театральних-видовищних об'єктів для дітей та молоді в Україні, користуючись відкритими даними, автором було зафіксовано 57 таких об'єктів, з них – 48 театрів ляльок (22 мають статус академічних театрів) та 9 театрів юного глядача, (таблиця 3.2.1.). Більше половини існуючих театрів для дітей та молоді є технічно та технологічно застарілі, з обмеженим функціональним різноманіттям. На превеликий жаль,

впродовж останніх 30-ти років не було збудовано нового театральньо-видовищного об'єкта для юної аудиторії на території України. Хоча реальних проєктних пропозицій щодо розвитку архітектури існуючих театрів, а також створенню нових театральньо-видовищних центрів для дітей та молоді, було розроблено чимало, зокрема Львівською архітектурною школою. В дисертаційному дослідженні автором особисто проведено натурні обстеження 17 будівель театрів ляльок і ТЮГів з 57 вітчизняних об'єктів, які у відповідності до статистичних даних представлені в публічному доступі, станом на 22.07.2020 року, розташовані на території України, а також було візуально оглянуто 9 театральних об'єктів для дітей та молоді за межами України.

В світовій архітектурній практиці проєктування та будівництва театральньо-видовищних об'єктів в значній мірі орієнтовано на роботу з молодим населенням. Відсутність строгого розподілу на вікові групи дозволяє створювати універсальні театральньо-видовищні центри з комфортною архітектурою для користувачів різного віку, соціального рівня, релігійних чи ідеологічних переконань тощо. До прикладу, досвід Японії налічує чимало театральньо-видовищних об'єктів для дітей та молоді, одним з них є Національний дитячий палац в місті Токіо. Даний палац, спроектований японською архітектурною групою Yamashita Sekkei Inc, в 1985 році почав своє функціонування та протягом наступних 29-ти років приймав близько 1 мільйона відвідувачів в рік. Центр розміщений в 13-ти наземних рівнях, загальною площею близько 41 тис. м. квадратних, включає в себе головну театральну залу з глибинною сценою, два зали круглої форми зі сценою-ареною та панорамною сценою, а також театри-студії. Простори центру поєднуються ігровими залами та доповнюються відкритими площадками та експлуатованими дахами. Дитячий палац включає в себе оздоровчий блок приміщень з басейнами та тренувальними залами, також присутній навчально-освітній блок з комп'ютерними класами та бібліотекою, (рис.3.2.1.).

Іншим вдалим прикладом з Японії слід вважати Музей Дітей Хуого, збудований 1989 року, архітектор Тадао Андо. Монументальна архітектура

виражена в гармонії з природним середовищем околиці міста Хімедзі, на лісистому пагорбі біля озера. Головними складовими даного центру є бібліотека та дві театральні-видовищні зали - закрита та просто неба. Внутрішній простір будівлі чередується виставковими площами та ігровими зонами, поряд яких розташовані студійні приміщення та ресторан. Середовище довкола Музею Дітей буквально оточене водою, неглибокі басейни у вигляді каскадів формують прогулянкові простори з мальовничими краєвидами. Довгий шлях від будівлі до відкритого ігрового майданчику врізаний в схил гори з бездоганно прямою підпільною стінкою. Сам майданчик розташований на пагорбі біля затоки, а його 25-ть шестиметрових бетонних колон постійно змінюють вигляд ландшафту. Від цієї платформи далі шлях проходить нижче і закінчується майстернями відкритого і закритого типу, (рис.3.2.2.).

Щодо європейського досвіду проектування театральних-видовищних центрів для дітей та молоді, вдалим прикладом слід вважати проєкт Театр в парку Бійлмера, збудованого у 2009 році в Амстердамі, Нідерланди. Проектуванням будівлі займалось архітектурне бюро Поля де Руйтера на замовлення муніципалітету. Завданням було створити багатофункціональну культурну будівлю для чотирьох користувачів: цирку (Еллебуг), театру (Кратер), Молодіжної Театральної Школи та Театральних Майстерень. Будівля центру розташована на краю парку Бійлмер, біля озера, та має вигляд у формі еліпса зі зміщенням двох верхніх поверхів відносно першого, що дозволило накрити вхідну зону. Огороджуючі конструкції фасадів поєднують чередування вертикальних дерев'яних планок та алюмінієвих смуг зі скляними секціями. Головна театральна-видовищна зала займає всю висоту будівлі, є прямокутною в плані, з двома півкруглими карманами з ліва та з права від сцени. Гнучкий простір з максимальною місткістю 277 глядацьких місць, здатен трансформуватись в залежності від потреб у сцену-арену, поперечну та комбіновано. Загальна площа культурного центру близько 2 тисяч м. квадратних, що також включає в себе просторе фойє, зали для репетицій, три студії, гримерні кімнати, конференц зал, адміністративні та підсобні приміщення, (рис.3.2.3.).

Проект прибудови до культурного центру Марієхей у місті Холте, ставив за мету не лише модернізацію, але й створення нової типології – поєднати просторово історичні будівлі центру, залишивши характер архітектури існуючої забудови. Над проектом центру працювали архітектори з двох компанії «Софус Себуе Архітектар» та «ВІ архітектуре». Архітектура нової будівлі за своєю формою нагадує похилий дах, криволінійної форми, на якому розміщується відкритий театр, а під дахом універсальне фойє, що поєднує внутрішні і зовнішні простори центру. Проектом передбачено виконати зовнішні огорожувальні конструкції зі скла, що створює комфортне середовище, де навіть під невисоким криволінійним дахом зберігається відчуття затишку. Будівля центру є доступною для маломобільних груп населення, запроєктовані пандуси гармонійно поєднані з архітектурою в цілому та додають динамічності в образ. Новий культурний центр - це єдиний організм з високими естетичними та функціональними якостями. Завдяки реорганізації та перебудові створюються кращі простори для окремих видів діяльності та відповідних позицій різних функцій, зокрема це універсальний студійний театр «Black Box Theatre» (що в перекладі – театр в чорній коробці), студія звукозапису, відкриті студії для зустрічей та інше. Це все дає змогу створити більше місць зустрічей, які об'єднують різноманітні заходи в інших будівлях і пропонують простір, де виникають нові зустрічі та заходи за різними інтересами та віком, (рис.3.2.4.).

Іншим прикладом поєднання сучасної архітектури з інтеграцією в навколишнє середовище є будівля Музичної Академії у Ділбек, Бельгія, архітектор Карлос Арройо. Будівля зведена у центрі муніципалітету Ділбек, у доволі складному урбаністичному контексті: на півдні головна площа з будівлею місцевої влади та місцевими закладами харчування, на заході будівля громадського центру «Вестранд», запроєктована в стилі бруталізму архітектором А. Гоппенброверсом у 1973 році, на півночі розташований природний заповідник "Вольфспуттен", і на сході знаходиться житлова садибна забудова зі скатними дахами. Архітектор центру намагався максимально використати архітектурне середовище в проєктованій будівлі, що проглядається у

гнучкості форм та динамікою фасадів, які передають характер середовища відповідно до кута спостереження. Головний вхід в будівлю знаходиться під піднятою консоллю, прозорий вхід веде до головного вестибюля далі по вздовжній коридор розділяє будівлю на різні аудиторії з репетиційними залами, студії, гримерки з вбиральнями та іншими допоміжними приміщеннями. Велика кількість вузьких віконних прорізів розрахована таким чином, щоб забезпечити саме потрібну кількість розсіяного світла, мінімізуючи при цьому тепловтрати. Так звані «плавники» на південно-східному фасаді будівлі поглинають світло та відбивають його всередину приміщення під різними кутами, що дозволяє головній залі функціонувати лише з природним освітленням. Проектувалась будівля максимально енергоефективною – дах будівлі покритий сонцепоглинаючими панелями, а дощова вода збирається і використовується для зливу в туалетах, (рис.3.2.5.).

Вдалим вирішенням по реновації приміщень колишньої бойні в Мадриді став кіноцентр «Матадеро», архітектори Х. Чуртічага та К. Квадра-Сальседо, у 2011 році. Центр увібрав у себе ідею створення архіву забутих фільмів, історій, їх перегляду та обговорення, а також можливість створення нового. Інтер'єри будівлі вирішені на контрасті темних площин та легкого теплого підсвічування стрічки, яка в'ється по всіх просторах центру у вигляді плетених тунелів. Ззовні архітектори зберегли історичний вигляд будівлі, з поєднанням різних кам'яних кладок. Функціональне вирішення центру являє собою два кінозали, які пов'язані великим холлом-фойє, закритий ізольований кіно-студійний зал, відкритий студійний зал, архів кіноплівок, тематичний кафе-бар з відкритою терасою та іншими приміщеннями, (рис.3.2.6.).

Прикладом інтеграції театрального простору в урбанізовану структуру міста став театр «Хаф Мун» у Лондоні. Будівництво театрального центру було завершено в 1985 році за проектом архітекторів Ф. Бейгеля та Ф. Крустоу та Відділом Архітектурних Досліджень. За проектом було передбачено використання існуючої Уельської каплиці, як публічного простору для громади, та побудови окремого нового, квадратного за планом поверху, театрального залу,

а також незалежного театру молодих людей. За концепцію проєктованого театру автори прийняли архітектурний образ мальовничої вулиці. Дизайн полягає у переході просторів від вулиці Майл Енд Роуд через вхідний портал у відкритий внутрішній дворик, через стіну у вигляді завіси до театру. Бачити і бути побаченим – це за ідеєю автора повинно надихати як акторів театру, так і глядачів, активізувати їхнє взаємospрийняття. Обидва театральних зали мають квадратну форму планів, та є розділені відкритими ігровими просторами. За допомогою спеціально запроєктованих конструкції глядацьких місць та сцени, театральний зал може трансформуватись відповідно до поставлених сценографічних задач, (рис.3.2.7.).

Узагальнюючи проведений аналіз вітчизняного та закордонного досвіду проєктування та будівництва театральних-видовищних центрів для дітей та молоді, можна стверджувати, що в даний час надалі триває пошук архітектурної типології в різних країнах, які в різний спосіб прагнуть залишити в архітектурі свою національну ідентичність. Виходячи з результатів дослідження, було виокремлено основні принципи архітектурного проєктування театральних-видовищних центрів для дітей та молоді, які є актуальними сьогодні та мають перспективу в майбутньому. В першу чергу – це принцип доступності, що означає доступність у всіх її проявах, а саме вікову, соціальну, культурну, фізичну та іншу. Наступним принципом є універсальність приміщень та просторів, що містить в собі функціональну різноманітність. Наступними є принцип трансформативності та принцип гнучкості архітектури, здатність змінюватись відповідно до поставлених завдань. Також важливим є принцип інтеграції в навколишнє середовище, формування архітектури з врахуванням історичних та культурних особливостей, природного або урбаністичного середовища проєктування центрів.

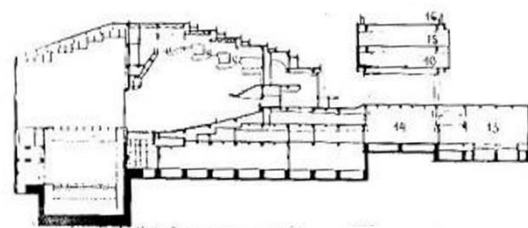
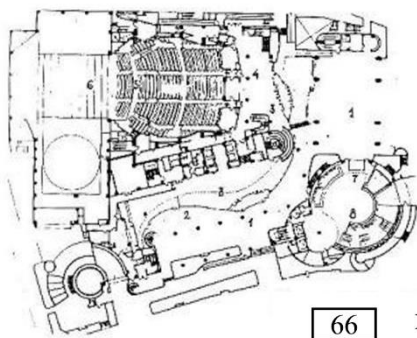
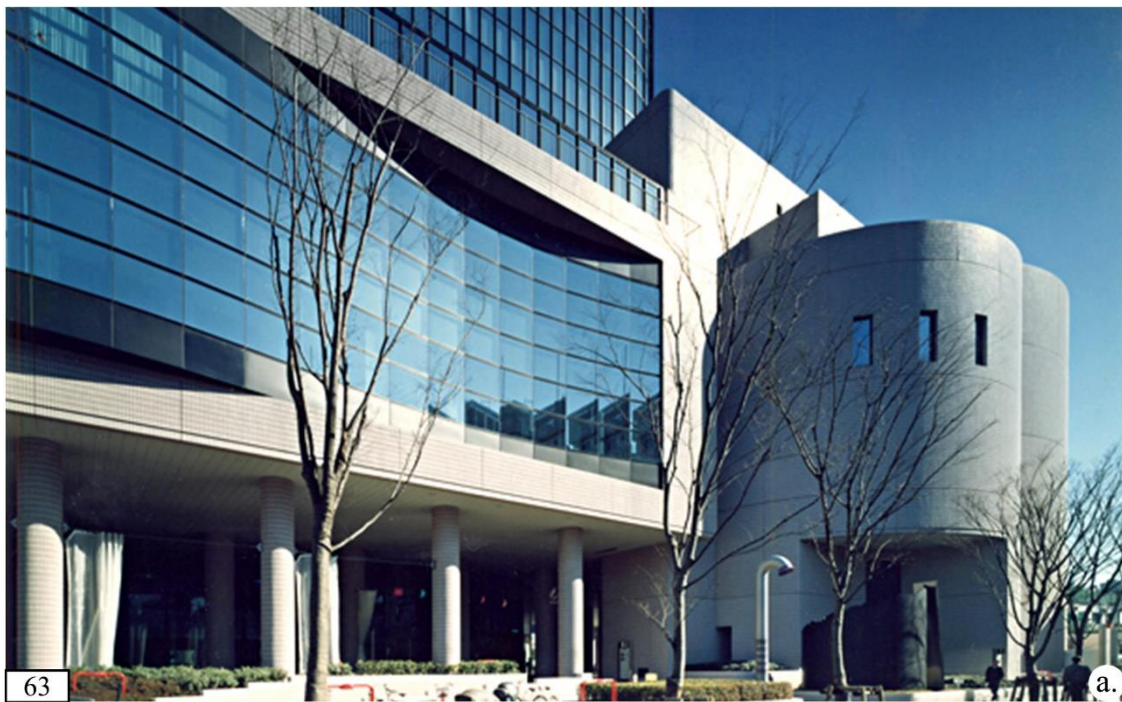

Рис. 3.2.1. Національний дитячий палац в м. Токіо, Японія.

а. загальний вигляд з вулиці; б. вигляд головного залу глибинною сценою; в. вигляд залу зі сценою ареною; г. план поверху в рівні головної сцени; д. перетин будівлі центру.

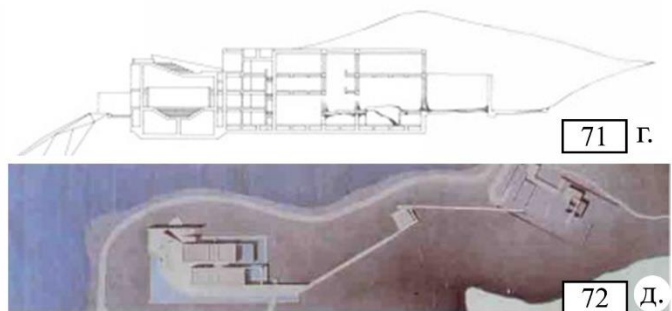
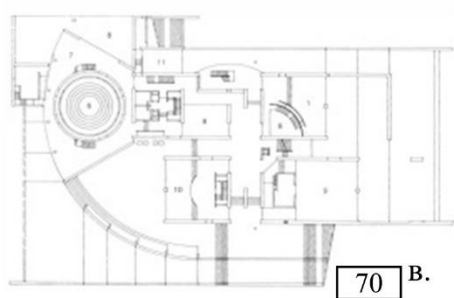

Рис. 3.2.2. Музей Дітей Хуого м. Хімедзі, Японія.

а. загальний вигляд центру; б. загальний вигляд центру; в. план поверху першого рівня; г. перетин будівлі центру; д. схема генерального плану центру

Рис. 3.2.3. Театр в парку Бійлмера, Амстердам, Нідерланди.

а. загальний вигляд центру; б. вигляд головного залу з універсальною сценою;
в. просторова модель планів поверхів центру; г. перетин будівлі центру.

Рис. 3.2.4. Культурний центр Марієхей у місті Холте, Данія.

а. загальний вигляд центру; б. вигляд з пташиного польоту; в. вигляд універсального студійного театру; г. перетин будівлі центру. д. план першого рівня центру

Рис. 3.2.5. Музичної Академії в місті Ділбек, Бельгія.

а. вигляд головного фасаду з вулиці; б. вигляд головного входу; в. вигляд з вулиці; г. вигляд театрального залу. д. вигляд репетиційного залу; е. план поверху на рівні сцени.

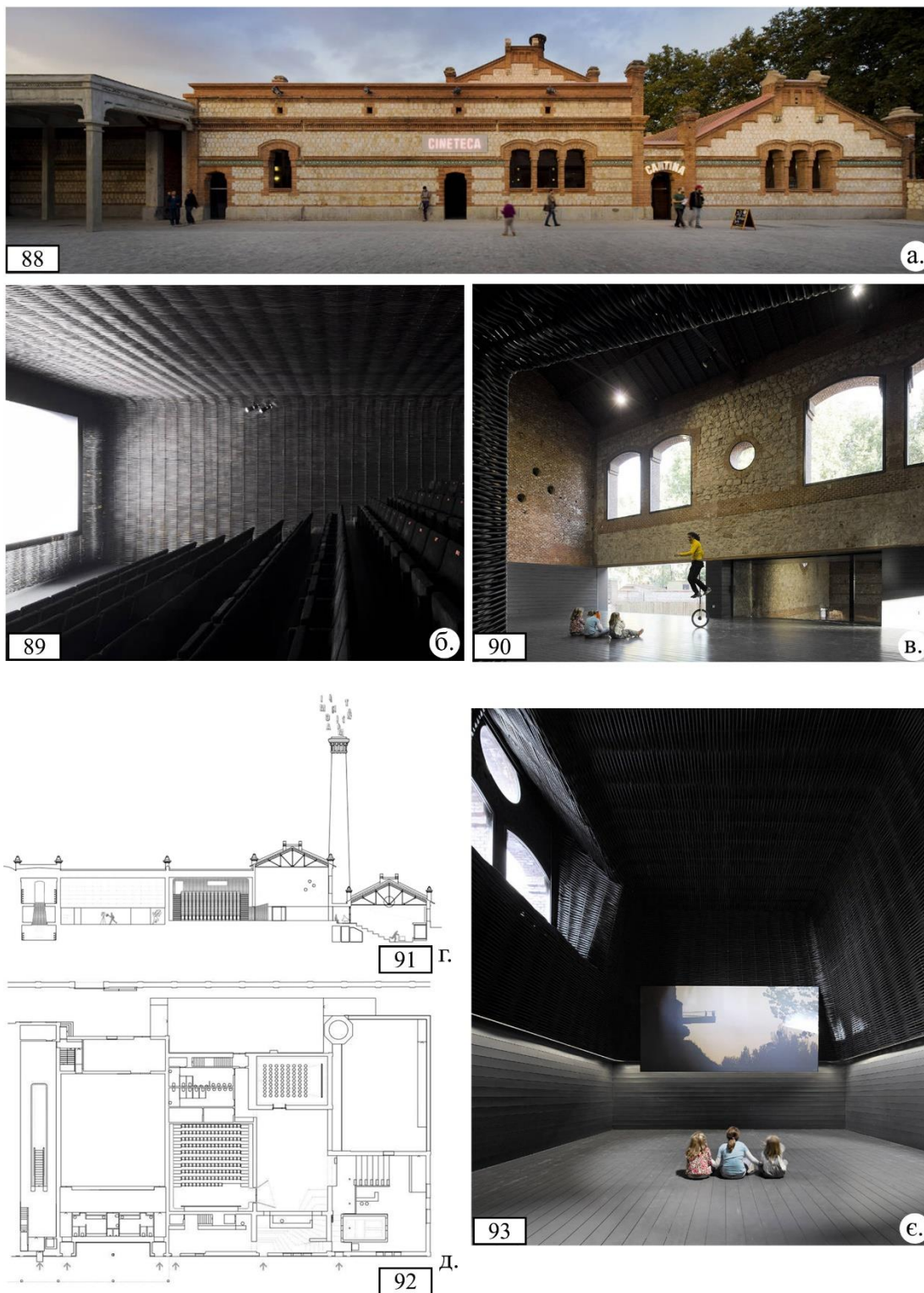

Рис. 3.2.6. Кіноцентр «Матадеро» у м. Мадрид, Іспанія.

а. вигляд головного фасаду; б. вигляд головного кінозалу; в. вигляд універсального студійного залу; г. перетин центру. д. план на рівні першого поверху; е. вигляд студійного кінозалу.

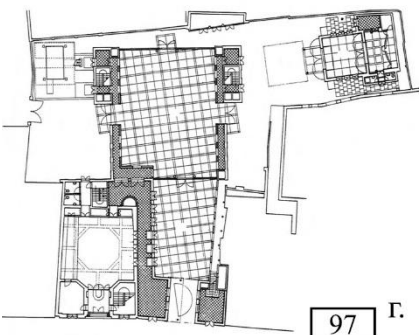
94

а.

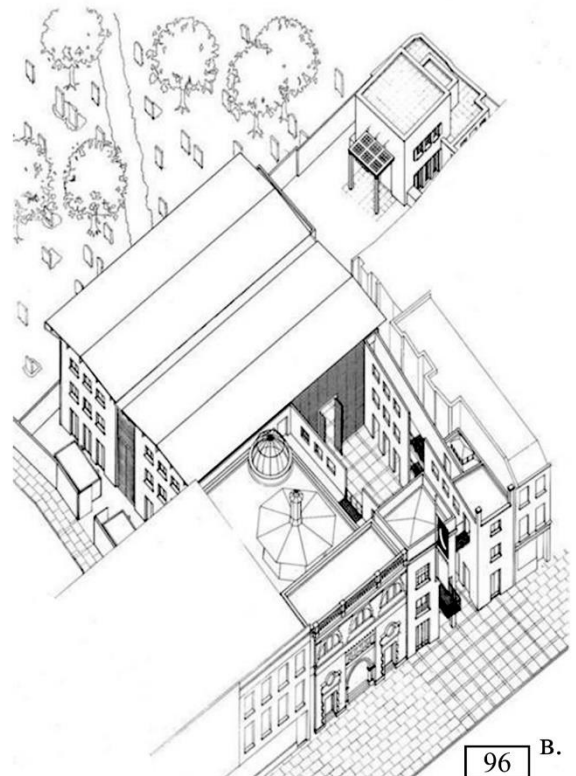

95

б.

97 г.

96 в.

Рис. 3.2.7. Театр «Хаф Мун» в Лондоні, Велика Британія.

а. вигляд театру з вулиці; б. вигляд внутрішнього дворику; в. загальна аксонометрія; г. відкритий план першого рівня.

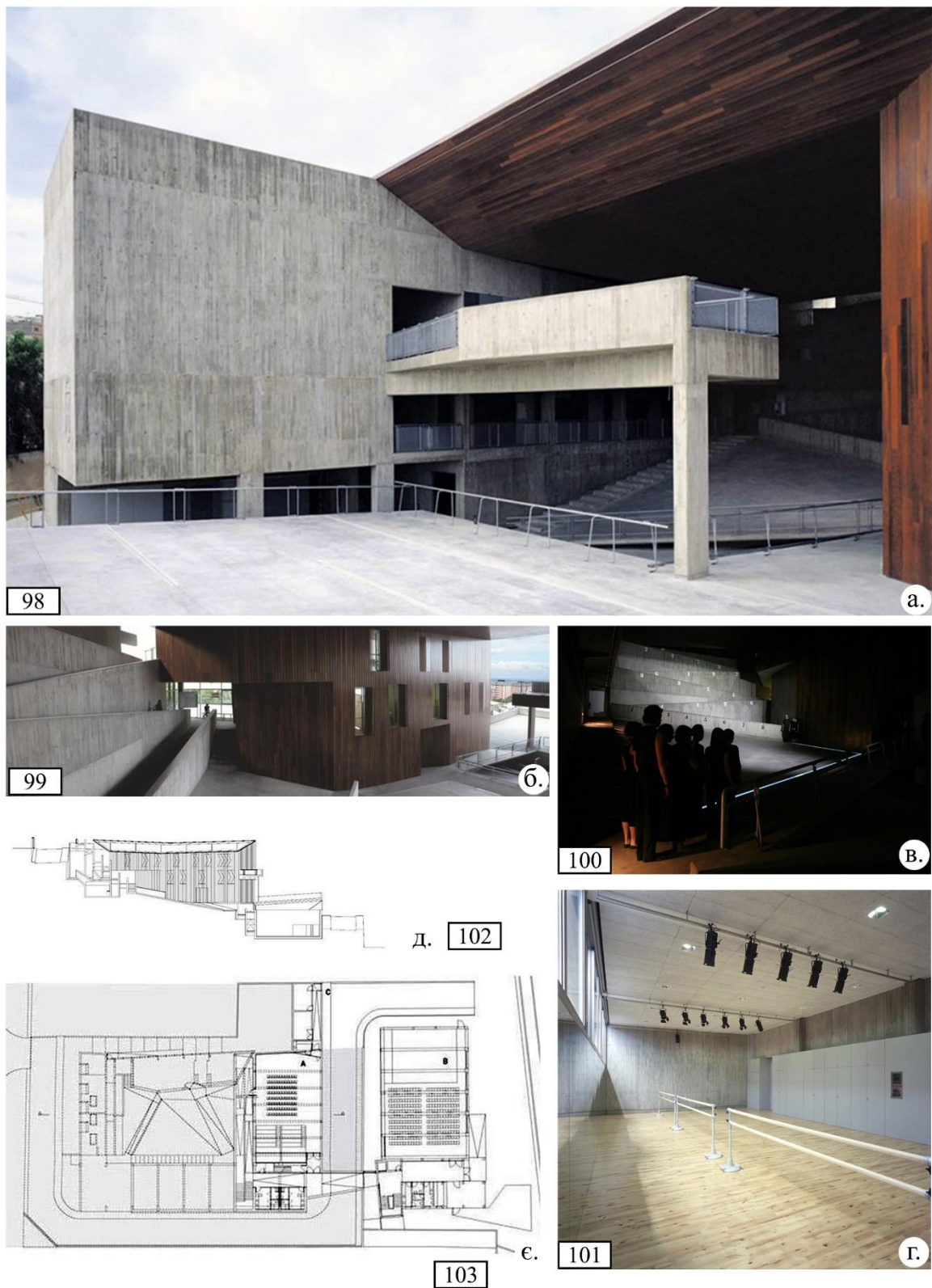

Рис. 3.2.8. Драматичний центр Тенеріфе, Санта-Круз-де-Тенеріфе , Іспанія.
 а. вигляд центру; б. панорама внутрішнього простору; в. приклад театральної вистави; г. студійний театр; д. перетин центру; е. план поверху -1 рівні.

Висновки до 3 РОЗДІЛУ.

1. Підсумовуючи проведений аналіз проєктів різних рівнів, ідеї яких були втілені в історично-сформованому, ландшафтному та урбанізованому середовищах, слід відзначити головні принципи проєктування культурно-просвітницьких та театральних-видовищних центрів в Україні на початку ХХІ століття, а саме:

- створення максимально різноманітних функціонально-просторових умов для роботи культурно-просвітницьких установ та театральних колективів.
- пошук, передбачення та формування нестандартних видів і форм культурного обслуговування для відвідувачів.
- проєктування культурно-просвітницьких та театральних-видовищних центрів повинно враховувати відмінності історико-культурного контексту територій та регіонів та узгоджуватись й гармоніювати з архітектурним середовищем.

2. Визначено залежність впливу чинників на архітектуру театральних-видовищних центрів для дітей та молоді. На основі узагальнення вітчизняного та світового досвіду проєктування, будівництва та експлуатації театральних-видовищних центрів для дітей та молоді, було визначено основну групу чинників: соціально-економічні, містобудівні, культурологічні, типологічні, технологічні, естетичні та природно-кліматичні. Всі ці чинники більшою або меншою мірою впливають на формування та розвиток національної мережі театральних-видовищних об'єктів для дітей та молоді в Україні.

3. Проведено дослідження стану будівель театрів юного глядача та театрів ляльок в Україні, яке базувалось на кількісній та якісній характеристиці наявних будівель, дало можливість виявити наявні типи будівель, в яких розміщуються ці театри:

- спеціально запроєктовані – ті, які проєктувались, будувались і використовувались для потреб театрів ляльок або ТЮГів.

- пристосовані – які проектувались і будувались для інших потреб, проте були передані у фонд театрів.
- перепроєктовані – це будівлі, які проектувались для інших театральних вимог, проте були передані в фонд театру ляльок чи ТЮГа.

4. Аналіз закордонного досвіду проектування та будівництва театральновидовищних центрів для дітей та молоді довів, що й надалі відбувається пошук національної архітектурної типології театральновидовищних центрів, призначених для роботи з дітьми та молодим населенням. До таких країн слід віднести Австрію, Бельгію, Велику Британію, Данію, Іспанію, Китай, Нідерланди, Німеччину, США, Францію, Чехію, Швейцарію, Японію та інші. Головними принципами архітектурного проектування театральновидовищних центрів у вище перелічених країнах вважається: доступність у всіх її проявах; універсальність приміщень та просторів; трансформативність та гнучкість; інтеграція в навколишнє середовище.

РОЗДІЛ 4

ПРИНЦИПИ АРХІТЕКТУРНОЇ ТИПОЛОГІЇ ТЕАТРАЛЬНО-ВИДОВИЩНИХ ЦЕНТРІВ ДЛЯ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ

4.1. Класифікація театральних-видовищних центрів для дітей та молоді.

Принцип класифікації театральних-видовищних центрів для дітей та молоді спираються на досліджені автором аналогові будівлі в Австрії, Бельгії, Велика Британії, Данії, Іспанії, Китаю, Нідерландах, Німеччині, США, Франції, Чехії, Швейцарії, Японії і авторські пошукові проекти. За формально-функціональним призначенням – це дитячі Національні палаци, молодіжні центри, дитячі центри, дитячі культурні центри, центри громадських комунікацій, а також багатофункціональні театри, діяльність яких була скерована і на дітей та молодь. Всі досліджені проєктовані і реалізовані об'єкти можна класифікувати в трьох архітектурно-типологічних групах.

Перша – це група архітектурної типології за функціональним призначенням, кількісними та якісними показниками. За функціональним призначенням центрів їх можна класифікувати наступним чином: для театральних вистав, сюди варто занести багатофункціональні театри, театральні центри, дитячі Національні палаци (театр «Хаф Мун» в м. Лондон, Велика Британія; театр «Роуз Центр» в м. Вестмінстер, штат Каліфорнія, США; Державний театр в м. Майнц, Німеччина; центр дитячого театального мистецтва у м. Шанхай, Китай; Національний дитячий палац в м. Токіо, Японія та інші); для музичних концертів, до цієї групи прикладів автор пропонує віднести мистецькі школи, академії, спеціальні зали при консерваторіях, дитячі центри виконавчого мистецтва, тощо (мистецька школа в м. Ділбек, Бельгія; вища школа музики і театру в м. Лейпціг, Німеччина; консерваторія в м. Амстредам, Нідерланди; молодіжний центр виконавчого мистецтва у м. Торонто, Канада та інші); кінопоказу (кіноцентр в м. Мадрид, Іспанія; кіноцентр «Світло» в м. Маастрихт, Нідерланди; кіноцентр «Гомон-Пате Алезія» в м. Париж,

Франція та інші), та культурно-просвітницької діяльності (дитячий будинок культури в м. Копенгаген, Данія; центр культури в м. Лугано, Швейцарія; культурний центр в м. Невер, Франція; центр культури Марієхой, м. Хольте, Данія та інші), (таблиця 4.1.1.).

Таблиця 4.1.1.

**Класифікація за функціональним призначенням центру (Авторське
опрацювання)**

Класифікація за функціональним призначенням центру			
для театральних вистав	для музичних концертів	для кінопоказів	для культурно-просвітницьких заходів
			
104 Театр „Хаф Мун” в м. Лондон	105 Мистецька школа в м. Ділбек	106 Кіноцентр в м. Мадрид	107 Дит.буд. культ. в м.Копенгаген

Таблиця 4.1.2.

Класифікація центрів за кількістю відвідувачів (Авторське опрацювання)

Класифікація центрів за кількістю відвідувачів				
найменші	малі	середні	крупні	великі
50-100	150-300	500	600-800	більше 1000

За кількістю відвідувачів центри можна класифікувати на найменші – від 50 до 100 відвідувачів одночасно, це переважно центри для роботи з дітьми дошкільного віку (дитячий будинок культури в м. Копенгаген, Данія; дитячий садок в м. Велес-Рубіо, Іспанія; дитячий садок в м. Дітіконт, Швейцарія та інші); малі центри – від 150 до 300 осіб, це переважно локальні центри з одним залом та студією (театр парку Біджмера, м. Амстердам, Нідерланди; центр драматичних мистецтв, Санта Крус де Тенеріфе, Іспанія; культурний музичний театр «Мондіаль» в м. Івердон ле Бен, Швейцарія, дитячий центр в м. Хамамацу, Японія, тощо); середні центри – близько 500 відвідувачів (театр «Хаф Мун» в м.

Лондон, Велика Британія; театр «Роуз Центр» в м. Вестмінстер, штат Каліфорнія, США; мистецька школа в м. Ділбек, Бельгія; вища школа музики і театру в м. Лейпціг, Німеччина та інші); крупні – це від 600 до 800 осіб (центр «Джо та Джоан Мартін», м. Шарлотта, штат Північна Кароліна, США; дитячий музей Хйого, м. Хімедзі, Японія; Державний театр в м. Майнц, Німеччина; консерваторія в м. Амстредам, Нідерланди тощо) та великі центри – це від 1000 відвідувачів (центр дитячого театрального мистецтва у м. Шанхай, Китай; Національний дитячий палац в м. Токіо, Японія, дитячий палац в м. Пхеньян, Північна Корея та інші), (таблиця 4.1.2.).

За кількістю глядацьких залів, центри можна класифікувати на будівлі з одним залом (вища школа музики і театру в м. Лейпціг, Німеччина; ляльковий театр в м. Кропивницькому; дитячий будинок культури в м. Копенгаген, Данія та інші); будівлі з двома і більше залами (Національний дитячий палац в м. Токіо, Японія; театр «Хаф Мун» в м. Лондон, Велика Британія; театр «Гусак на мотузці» в м. Брно, Чехія; Державний театр в м. Майнц, Німеччина, тощо), (таблиця 4.1.3.).

Таблиця 4.1.3.

Класифікація центрів за кількістю глядацьких залів (Авторське опрацювання)

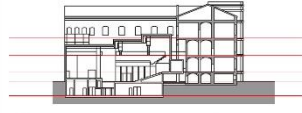

За поверховістю центри можна класифікувати на малі – 1-2 поверхи (театр «Роуз Центр» в м. Вестмінстер, штат Каліфорнія, США; театр парку Біджмера, м. Амстердам, Нідерланди; театр «Хаф Мун» в м. Лондон, Велика Британія; (кіноцентр в м. Мадрид, Іспанія та інші); середні – 3-4 поверхи (вища школа музики і театру в м. Лейпціг, Німеччина; дитячий музей Хйого, м. Хімедзі, Японія; дитячий центр в м. Хамамацу, Японія; театр «Гусак на мотузці» в м. Брно, Чехія; центр дитячого театрального мистецтва у м. Шанхай, Китай та інші); більше середніх – 5-8 поверхів (Державний театр в м. Майнц, Німеччина; дитячий палац у м. Шеньчжень, Китай, тощо) і великі – центри, що мають більше 9 поверхів (консерваторія в м. Амстердам, Нідерланди; дитячий палац в м. Пхеньян, Північна Корея та інші), (таблиця 4.1.4.).

Таблиця 4.1.4.

Класифікація центрів за поверховістю (Авторське опрацювання)

Класифікація центрів за поверховістю			
малі 1-2 поверхи 110 Театр „Роуз Центр” в м. Вестмінстер, Каліфорнія, США	середні-менші 3-4 поверхи 111 Вища школа музики і театру в м. Лейпціг	середні-більші 5-8 поверхів 112 Державний театр в м. Майнц	великі більше 9 поверхів 113 Консерваторія в м. Амстердам

За місцем розташуванням в середовищі, центри можна класифікувати як в природному (дитячий музей Хйого, м. Хімедзі, Японія) та рукотворному середовищі. Рукотворне в свою чергу поділяються на розташування в історично-сформованому (театр «Гусак на мотузці» в м. Брно, Чехія; вища школа музики і театру в м. Лейпціг, Німеччина; театр ляльок у м. Львів, Україна; ляльковий театр у м. Кропивницький, Україна, тощо), та в урбанізованому середовищі (Національний дитячий палац в м. Токіо, Японія; театр «Роуз Центр» в м. Вестмінстер, штат Каліфорнія, США; центр «Джо та Джоан Мартін», м.

Шарлотта, штат Північна Кароліна, США; центр дитячого театрального мистецтва у м. Шанхай, Китай, та інші), (таблиця 4.1.5.).

Таблиця 4.1.5.

Класифікація центрів за місцем розташування в середовищі (Авторське опрацювання)

Класифікація центрів за місцем розташування в середовищі		
в історично сформованому	в природному	в урбанізованому
 <p>114</p> <p>Театр „Гусак на мотузці” в. м. Брно, Чехія</p>	 <p>115</p> <p>Дитячий музей Хйого, м. Хімедзі, Японія</p>	 <p>116</p> <p>Національний дитячий палац в м. Токіо, Японія</p>

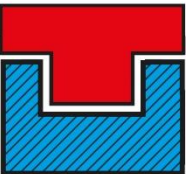
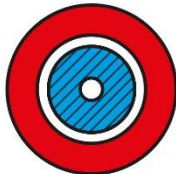
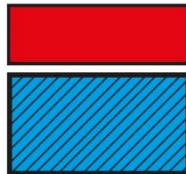
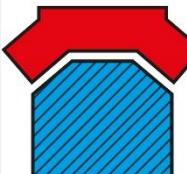
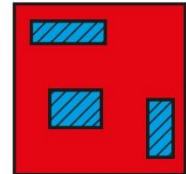
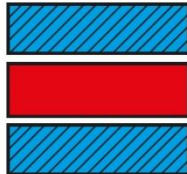
Друга група типів – це класифікація за об’ємно-просторовим та просторово-композиційним вирішенням центрів. За типом сценічного простору, центри можна згрупувати за двома ознаками: за об’ємно-просторовим і композиційним рішенням головного типу театральних сцен, та за об’ємно-просторовим і композиційним рішенням сцен похідних від головних типів. Головними типами є сцена-арена (наприклад в Національному дитячому палаці в м. Токіо, Японія; в центрі дитячого театрального мистецтва у м. Шанхай, Китай, тощо), глибинна сцена (такі як в Державному театрі в м. Майнц, Німеччина; театрі ляльок в м. Львові, Україна та інші), комбіновані (центр культури в м. Лугано, Швейцарія; мистецька школа в м. Ділбек, Бельгія, тощо). За дослідженнями автора, похідними типами сцен можуть бути: трьохсторонні, кільцеві, фронтальні, панорамні, поперечні та симультанні сцени, (таблиця 4.1.6.).

В деяких збудованих центрів і театральних-видовищних об’єктів є не один театральний-сценічний комплекс, а декілька (Національний дитячий палац в м. Токіо, Японія – арена, глибинна, студійна сцена; симультанна і комбінована сцена в театрі «Хаф Мун» в м. Лондон, Велика Британія; відкритий і закритий

театральні зали і простір студійного характеру в дитячому музеї Хйого, м. Хімедзі, Японія і інші). Багато є центрів, в яких мають місце одне об'ємно-просторове і композиційне рішення сцени і сценічних просторів – дитячий центр в Кушікіно – фронтальна сцена, молодіжний центр в Окінава – відкритий амфітеатр-форум; дитячий центр в м. Окіта, Японія – панорамна сцена, трьохстороння сцена в центрі громадських комунікацій в Німеччині.

Таблиця 4.1.6.

Класифікація центрів за типом сценічного простору (Авторське опрацювання)

Класифікація центрів за типом сценічного простору					
головні об'ємно-просторові і композиційні типи театральних сцен					
арена	глибинна	комбінована			
					
117 Національний дитячий палац в м. Токіо	118 Державний театр в м. Майнц, Німеччина	119 Центр культури в м. Лугано, Швейцарія			
похідні від головних типів театральних сцен					
трьох стороння	кільцева	фронтальна	панорамна	симультанна	поперечна
					

Таблиця 4.1.7.

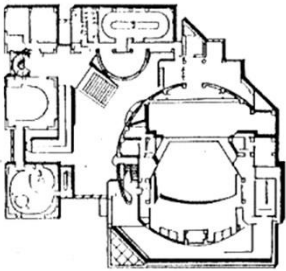
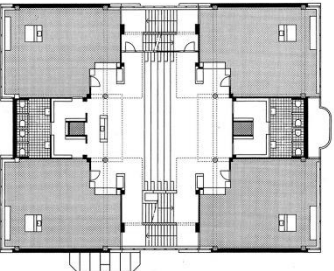
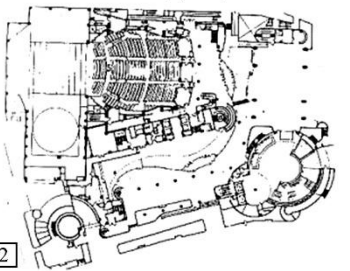
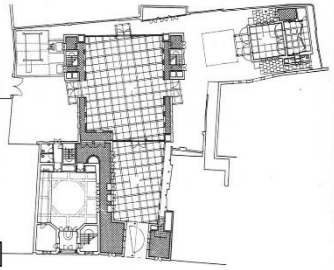
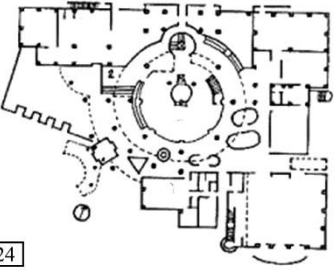
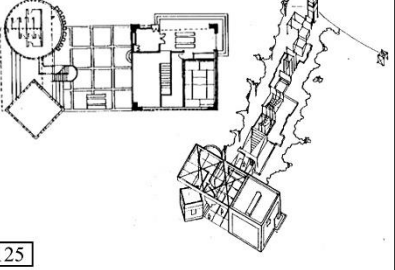
Класифікація центрів за мобільністю театральньо-видовищного простору
(Авторське опрацювання)

Класифікація центрів за мобільністю театральньо-видовищного простору		
трансформація планшету сцени	трансформація порталу сцени	тотальна трансформація
		

За мобільністю театральньо-видовищного простору центри можна класифікувати на простори з трансформацією планшету сцени, трансформацією простору сцена-зал, та простори в яких можлива тотальна трансформація, (таблиця 4.1.7.). До перших можна зарахувати трансформації залу-форуму в м. Франкфурт-Хост, Німеччина, сцени в дитячому центрі в м. Окіта, Японія; до других комплекс сцени-залу в центрі громадських комунікацій в Німеччині; до третіх молодіжний центр в Німеччині.

Таблиця 4.1.8.

Класифікація центрів за схемою композиції просторів і приміщень
видовищного комплексу (Авторське опрацювання)

Класифікація центрів за схемою композиції просторів і приміщень видовищного комплексу		
розміщення залу та студій навколо універсального простору фойє 120 <i>Дитячий центр в Окіта, Японія</i>	розміщення мистецьких студій навколо видовищного простору 121 <i>Школа Аполло в м. Амстердамі</i>	спільне і роздільне функціонування видовищних груп приміщень 122 <i>Національний дитячий палац в м. Токіо</i>
чередування видовищних екстер'єрних та інтер'єрних просторів 123 <i>Театр „Хаф Мун“ в м. Лондон</i>	розміщення мистецьких студій навколо видовищного простору 124 <i>Дитячий центр в Хамамацу, Японія</i>	взаємозв'язок відкритих ігрових просторів з центром 125 <i>дитячий центр в Кушікіно, Японія</i>

За схемою композиції просторів і приміщень театральньо-видовищного комплексу центрів, можна виокремити наступні рішення: розміщення театального залу-студії довкола універсального простору фойє (дитячий центр в м. Окіта, Японія); розміщення мистецьких студій довкола театральньо-видовищного простору (школа Аполло в м. Амстердам, Нідерланди); спільне і роздільне функціонування театральньо-видовищних груп приміщень

(Національний дитячий палац в м. Токіо, Японія); чередування театральньо-видовищних відкритих і закритих просторів (театр «Хаф Мун» в м. Лондон, Велика Британія, театр «Гусак на мотузці» в м. Брно, Чехія); розміщення різноманітних студійних просторів довкола універсального видовищного простору (дитячий центр в м. Хамамацу, Японія); просторова композиція відкритих і закритих ігрових просторів (дитячий центр в Кушікіно, Японія, дитячий центр в м. Хамамацу, Японія), (таблиця 4.1.8.).

Третя архітектурно-типологічна група – це класифікація центрів за містобудівним розташуванням. Сюди слід віднести: острівне розміщення симетричної відносно головної осі будівель; острівне розміщення будівель та комплексів; кутове вирішення будівель; будівлі-площини в лінійні забудові вулиці або кварталу.

Є будівлі центрів, які розташовуються симетрично і асиметрично на осях міських площ чи просторів (Державний театр в м. Майнц, Німеччина, театр ляльок у м. Львові, Україна), (таблиця 4.1.9.).

Таблиця 4.1.9.

Класифікація центрів за містобудівним розташуванням: осьове розміщення симетричної будівлі (Авторське опрацювання)

Також мають місце острівне розміщення будівель центрів (наприклад центр дитячого театрального мистецтва у м. Шанхай, Китай, школа Аполло в м.

Амстердам, Нідерланди, Театр в парку Бйллмера в Амстердамі, Нідерланди), (таблиця 4.1.10.).

При кутових рішеннях будівель і споруд можуть бути зрівноважені осьові композиції «зал-сцена», так і асиметричні вирішення (театр при університеті в м. Орем, штат Юта, США, дитячий будинок культури у м. Копенгаген, Данія, культурний центр Марієхей у місті Холте, Данія), (таблиця 4.1.11.).

Існує ще одна ознака архітектурно-типологічної групи за містобудівним розташуванням – це будівлі-площини в лінійній забудові міст. Такий тип переважно має місце на вулицях і площах. Фасади таких будівель вирішуються в одному стилі із сусідніми будинками, а також вирішені з іншими стильовими ознаками (театр «Хаф Мун» у Лондоні, Велика Британія, театр «Гусак на мотузці» у місті Брно, Чехія, кіноцентр «Гомон-Пате Алезія» в Парижі, Франція), (таблиця 4.1.12.).

Таблиця 4.1.10.

Класифікація центрів за містобудівним розташуванням: острівне розміщення будівель і комплексів (Авторське опрацювання)

Узагальнюючи описані принципи архітектурної типології, за якими можна класифікувати театральні-видовищні центри всіх трьох типологічних груп, слід розглядати як архітектурні типи із спеціальними ознаками. В той же час названі вище типи можуть мати спільні ознаки із іншими театральними-видовищними і культурно-просвітницькими будівлями. Такими як: за архітектурно-естетичними рішеннями; за інтеграцією в міське середовище; за архітектурно-

конструктивним рішенням. Класифікація театральних-видовищних центрів для дітей та молоді за спільними ознаками дозволить висунути їм вимоги, які можуть бути реалізованими в центрах конкретної групи, до якої вони віднесені згідно класифікатора, розширити чи звужити планувальний функціонал, жанрову палітру, композиційне та урбаністичне вирішення.

Таблиця 4.1.11.

Класифікація центрів за містобудівним розташуванням: кутове рішення будівель (Авторське опрацювання)

Таблиця 4.1.12.

Класифікація центрів за містобудівним розташуванням: будівлі-площини в лінійній забудові (Авторське опрацювання)

4.2. Пропозиція типів театральних-видовищних центрів для дітей та молоді, проєктів і будівель, які є актуальними в умовах сучасної України.

Для визначення чи є перспективи розвитку архітектурної типології театральних-видовищних центрів для дітей та молоді в сучасній Україні, потрібно обов'язково довідатись наступне:

Перше, це оцінку такої архітектури користувачами – театральними діячами: акторами, музикантами, сценаргафами, дирекцією та іншими працівниками театральних-видовищних будівель.

Друге, чи знайшли розуміння такого типу будівель архітектори в місті Львові та інших містах України. На що могли вказати результати анкетування перших і других груп респондентів.

Для цього, окрім анкетування діячів театру, що активно діють в 2018-2020 роках, було проведено анкетування архітекторів, в проєктному досвіді яких має місце проєктування театральних об'єктів: В. Куцевича, Ю. Серьогіна з Києва; В. Проскурякова, Б. Гоя, З. Климко, І. Гуменник, Ю. Богданової, М. Кубая, К. Янчук зі Львова; О. Кордуняна, І. Кордунян з Чернівців; Р. Савчака з Дублян; П. Босого з Канади.

Для опитування респондентів були сформовані дві анкети: перша для діячів театру, і друга для діячів архітектури.

Перша група питань для діячів театру були наступні:

1. Яку частину (відсоток, кількість) займає у Вашій творчій діяльності робота у театральному середовищі?

2. Чи мало місце у Вашій творчості праця у будівлях лялькових театрів і театрів для юних глядачів (назвати, перерахувати)?

3. Чи відомий Вам феномен театального синтезу, коли творча діяльність не розмежовується (за жанром, віковими ознаками, місткістю глядацького залу, чи театру в цілому)?

4. Що Вам відомо про театральну творчість в театрах для дітей та молоді?

5. Чи відомі Вам театральні та інші здобутки, які стосуються театрів для дітей та молоді, на які сьогодні слід орієнтуватися?

6. Що з театральних засобів є прогресивними на Вашу думку, тепер і будуть мати далеку перспективу в майбутньому?

7. Які з них можуть бути використані при створенні сучасних українських і світових театрів?

8. При творенні інших театральних-видовищних та громадських будівель і споруд?

9. Досвід якого театального діяча, театру, школи вплинув на Вас в свій час при творенні Вами театальної дії?

10. Чи існують у Вашій творчій палітрі засоби, якими Ви користуєтесь найчастіше: В творенні середовища і будові простора дії - ?; В палітрі засобів дійової організації - ?;

11. Чи було у Вас бажання створити театральний-видовищний простір, будівлю, ансамбль, комплекс як синтетичне утворення, без типологічних розширень, вікових, жанрових і інших меж?

Друга група питань була для архітекторів, що мали досвід проєктування театральних-видовищних об'єктів:

1. Яку частину (відсоток, кількість) займає у Вашому творчому проєктуванні архітектура громадських будівель?

2. Чи мало місце у Вашій творчості проєктування театральних-видовищних просторів, приміщень, будівель, споруд, (назвати, перерахувати)?

3. Чи відомий Вам феномен театального синтезу, коли творча діяльність не розмежується (за жанром, віковими ознаками, місткістю)?

4. Що Вам відомо про театральну творчість в театрах для дітей та молоді?

5. Чи відомі Вам театральні-архітектурні здобутки, на які сьогодні слід орієнтуватися?

6. Що з театральних-архітектурних засобів є прогресивними на Вашу думку, тепер і будуть мати далеку перспективу в майбутньому?

7. Які з них можуть бути використані при архітектурному проєктуванні сучасних українських і світових театрів?

8. При проєктуванні інших громадських будівель і споруд?

9. Досвід якого архітектора вплинув на Вас в свій час при творенні Вами театральної або іншої архітектури?

10. Чи існують у Вашій архітектурній палітрі творчі театрально-архітектурні засоби, якими Ви користуєтесь найчастіше?

11. Чи було у Вас бажання створити архітектурний простір, будівлю, ансамбль, комплекс як синтетичне утворення, без типологічних розширень, вікових, жанрових і інших меж?

Для підтвердження факту, що типологічна палітра театрально-видовищних будівель, яка існує на даний час в Україні, потребує не тільки ідеологічного переосмислення, але й значного оновлення архітектурної типології новими типами будівель, зокрема театрально-видовищними центрами для дітей та молоді, автором було розіслано більше 50 анкет, складених для театральних діячів в Україні та світі. На розіслані анкети було отримано більше половини відповідей опитаних. Після проведеного аналізу відповідей на анкетне опитування, автором було виокремлено відповіді наступних респондентів, котрі відповіли у повному обсязі. Дані цієї вибірки використовувались автором в обрахунках, до яких були віднесені: С. Кустов, У. Мороз зі Львова; Р. Братковиський з Івано-Франківська; Я. Грушецький, О. Мельник, М. Ребякова та О. Швидкий з Черкас; Д. Поштарук з Луцька; О. Іноземцев, І. Кліменченко, М. Козуб та В. Шевченко з Полтави; П. Босий з Торонто, (рис. 4.2.1.).

Творчий доробок практикуючих театральних діячів, згідно з результатами анкетного опитування, має високий показник роботи в театрально-видовищному творчому середовищі. Обрахунок відповідей 13-ти респондентів, театральних діячів, на запитання №1, дав результат, що у відсотковому співвідношенні зазначені показники перевищують 50%. До прикладу, у С. Кустова зі Львова – 100%, В. Шевчека з Полтави – 100%, П. Босого з Торонто – 100%, М. Козуб з Полтави – 90%, О. Мельника з Черкас – 82%, М. Ребякова з Черкас – 80%, Р.

Братковський з Івано-Франківська – 55% та інші, (рис.4.2.2.). Згідно результатів даних показників, можна стверджувати, що всі опитані респонденти, хтось більші мірі, хтось в меншій, все професійне життя присвятив творчій діяльності в театральній-видовищній середовищі, зокрема в будівлях театрів юного глядача і театрів ляльок.

Рис. 4.2.1. Ареал опитування респондентів – театральних діячів (Авторське опрацювання)

Наприклад, режисер О. Іноземцев працював в театральних середовищах міста Луцька, Житомира, Рівного, Кропивницького, Миколаєва, Полтави, а художник М. Козуб в Дніпровському, Черкаському та Полтавському театрах ляльок. Народний артист С. Кустов творив як у театральній-видовищній середовищах міста Львова, так і за його межами, У. Мороз займалась організацією творчих процесів у театрі юного глядача та театрів ляльок у Львові. Сценограф П. Босий мав досвід роботи в театрах ляльок в місті Кропивницькому, Луцьку, Полтаві та в театрі юного глядача в Одесі, а М. Ребякова працювала в будівлях театрів ляльок в Україні, Австрії, Тунісі, Китаї, а також а приміщеннях дошкільних закладів.

Всі опитані респонденти, не враховуючи заслуженого діяча мистецтв В. Шевченка, зазначили, що знайомі з феноменом театрального синтезу, коли творча діяльність не розмежовується, але кожен з опитаних театральних діячів відзначив, що ознайомлений з театральною творчістю в театрах для дітей та молоді. Найбільше підтверджень щодо самої театральної творчості було зазначено у таких відповідях: 12 респондентів – в театрах для дітей та молоді в Україні ; 10 – в інших країнах Європи та світу; 8 – за межами театрів; 6 – в театральньо-видовищній галузі; 6 – в театрах; 6 – в інших галузях мистецтва.

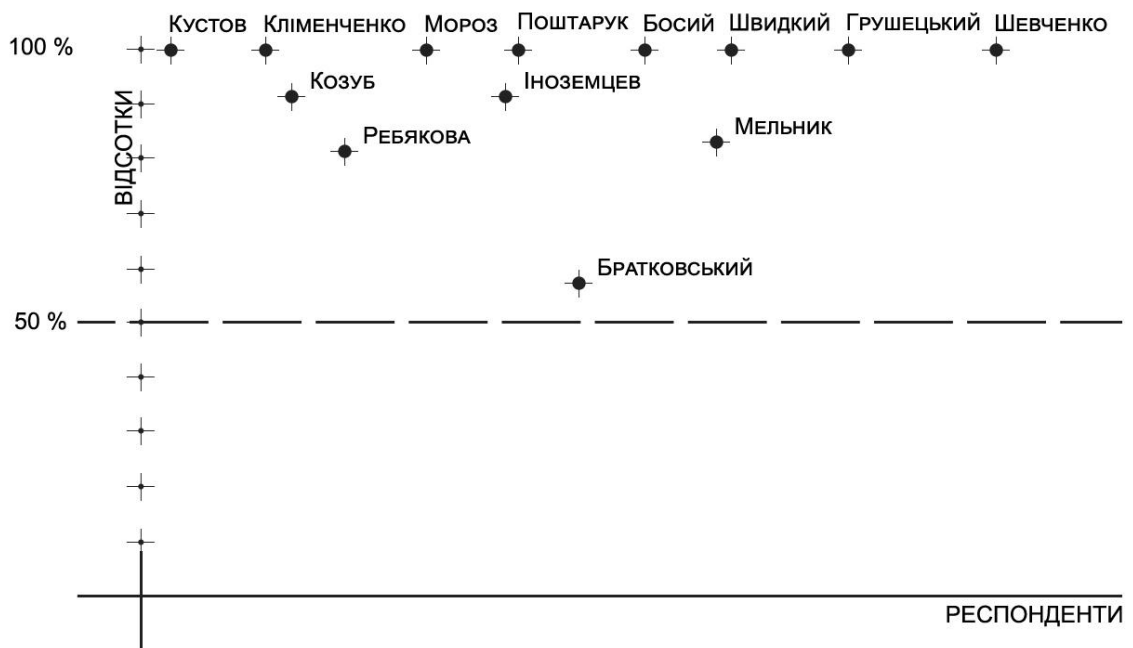

Рис.4.2.2. Відсоток творчої діяльності у театральному середовищі опитаних респондентів – театральних діячів (Авторське опрацювання)

Відносно питання театральних та інших здобутків, на які сьогодні слід орієнтуватись, що стосуються театрів для дітей та молоді, то респонденти відзначали найчастіше наступні: 12 респондентів зазначили досягнення в театральних будівлях, спорудах, приміщеннях, просторах (в межах сцени) ; 10 – в межах будівель, споруд, приміщень, просторів; та 9 з опитаних – в створенні усіх видів нових театральних просторів (в пошуковому, експериментальному, концептуальному).

Висловлена обізнаність з театральною творчістю в театрах для дітей та молоді дало змогу респондентам зафіксувати такі театральні засоби, що є прогресивними та матимуть майбутню перспективу використання, як в проєктах нових українських та світових театрів, так і при проєктуванні театральновидовищних дитячих центрів для дітей та молоді.

На питання, які засоби є прогресивними та які матимуть подальшу перспективу в проєктуванні українських і світових театрів, були отримані наступні результати: 11 опитаних визначили рішення адаптації, пристосування, інтеграції архітектурного і сценографічного середовища в стаціонарних театрах; 12 опитуваних експертів назвали, що це може бути трансформація, аранжуванню сценографічного простору сцен з архітектурою театру; 9 – рахують доречним використання культурних надбань, також 9 – зазначили творення нових архітектурних типів, (рис.4.2.3.). Також з "іншого" було назване – театралізація міського простору навколо будівель театрів, використання в інших видовищних будівлях і спорудах, концепція формування простору, створення нових театральних просторів. Серед "іншого" були названі – автоматизація, інтерактивність, покращення акустики партеру, іноваційність, комплектність, неповторність.

Якими засобами творчої палітри в побудові простору дії і творчого середовища респонденти користуються найчастіше: 10 опитаних відповіли "просторові, дійові рішення"; 9 зазначили "культурні надбання, стилі, фактури, колористика"; 8 відповідей припало на "театральні метафори"; також 8 осіб вибрали "засоби гармонізації"; 5 опитаних вказали на "використання оптичних ілюзій"; та 4 респонденти відповіли "розвиток театральних цитат". На питання, стосовно бажання створити театральновидовищний простір, будівлю, ансамбль чи комплекс, як синтетичне утворення, без типологічних розшарувань, вікових, жанрових і інших меж, то "за" відповіли 10 респондентів, а «проти» 4 опитаних, а це Д. Поштарук з Луцька та О. Іноземцев, М. Козуб, І. Кліменченко з Полтави.

Проведений автором аналіз опитування 13 респондентів, які є театральними діячами зі Львова, Луцька, Івано-Франківська, Полтави, Черкас,

Торонто, довів, що опитані експерти в своїй творчій діяльності опираються на творчі принципи, які є поза строгими межами театральної типології існуючої в Україні. Отримані результати опитування діячів театру дають змогу стверджувати, що серед фахівців присутнє бажання в реалізації театральновидовищних центрів для дітей та молоді, з можливим поєднанням різних видів функції та завдання, серед яких домінуватиме – видовище, просвітництво, відпочинок, та з функціонуванням без розподілу на вікові групи.

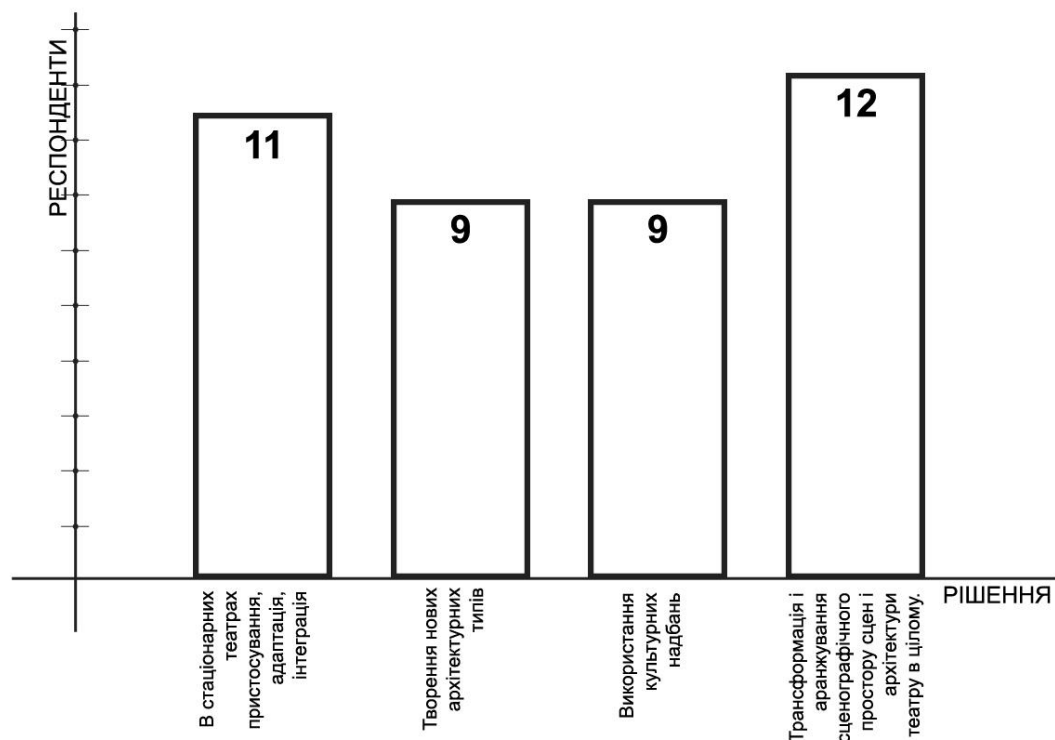

Рис. 4.2.3. Обізнаність респондентів – театральних діячів з архітектурно-сценографічними рішеннями проектування театрів, які є прогресивними і мають перспективу в майбутньому (Авторське опрацювання)

Для анкетування респондентів – архітекторів було сформовано і розіслано 14 анкет і отримано 14 відповідей. Для відповіді на питання, чи мало місце у їх творчості проектування театральновидовищних просторів, приміщень, будівель, споруд, що з них театральновидовищних засобів є прогресивним тепер і в майбутньому і інше, було опитано вісім практикуючих архітекторів зі Львова, двох із Києва, двох з Чернівців, одного з Дублян, одного з Канади. Разом – 14 анкет, на які отримано 14 відповідей.

Анкетування довело, що практично всім архітекторам в Україні відомий феномен театрального синтезу, коли творча діяльність не розмежовується (за жанром, віковими ознаками, місткістю).

Значно скромніше виглядала обізнаність респондентів про театральну творчість в театрах для дітей та молоді. Переважно згадувалося театри юного глядача, лялькові театри в Україні (таких респондентів 12).

Щодо театральних засобів, що є прогресивними і мають перспективу в майбутньому, отримані наступні відповіді: в пристосуванні, адаптації, інтеграції «за висловилося» 11 осіб; при трансформації і аранжуванні середовища – 12 осіб; для використання культурних надбань «за» було 9 осіб; за творення нових архітектурних типів – 9 осіб, (рис.4.2.4.).

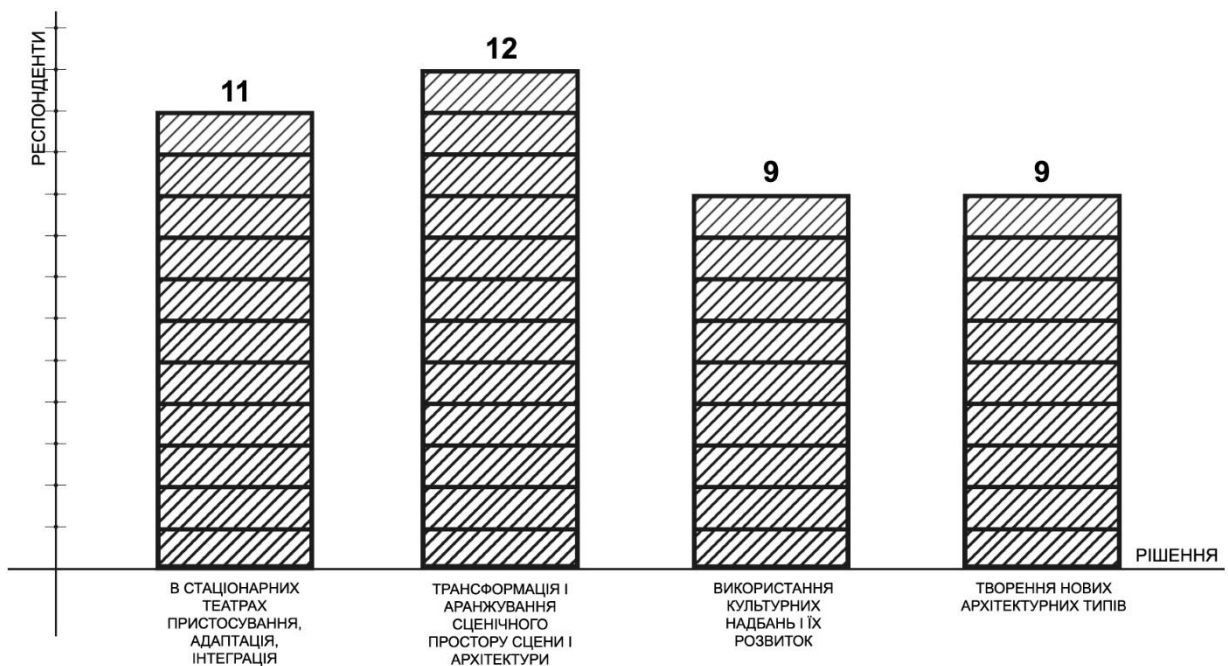

Рис. 4.2.4. Обізнаність респондентів – архітекторів щодо театральних засобів, що є прогресивними і мають перспективу в майбутньому (Авторське опрацювання)

Також респонденти підтверджували, що названі вище рішення будуть прогресивними при «проектуванні в будь-якому середовищі», для «перепроєктування існуючих театральних видовищних будівель», «при

проектуванні громадських будівель будь-яких типів», для «формування нових архітектурних стилів», «для відпрацювання сучасних функціональних рішень та конструкцій» та інше.

На питання до практикуючих архітекторів про використання в їхній прикладній палітрі засобів якими вони користуються найчастіше, було отримано наступні відповіді: «культурні надбання, стилі, фактура, колористика» - 12 відповідей респондентів; по 11 підтверджень отримали і «розвиток архітектурно-стилістичних рішень»; «архітектурні метафори», «використання оптичних ілюзій» та «просторово-дійові рішення» – по 10 підтверджень кожного засобу; 8 відповідей отримали «засоби гармонізації»; та «розвиток архітектурних цитат» - 6 підтверджень, (рис.4.2.5.).

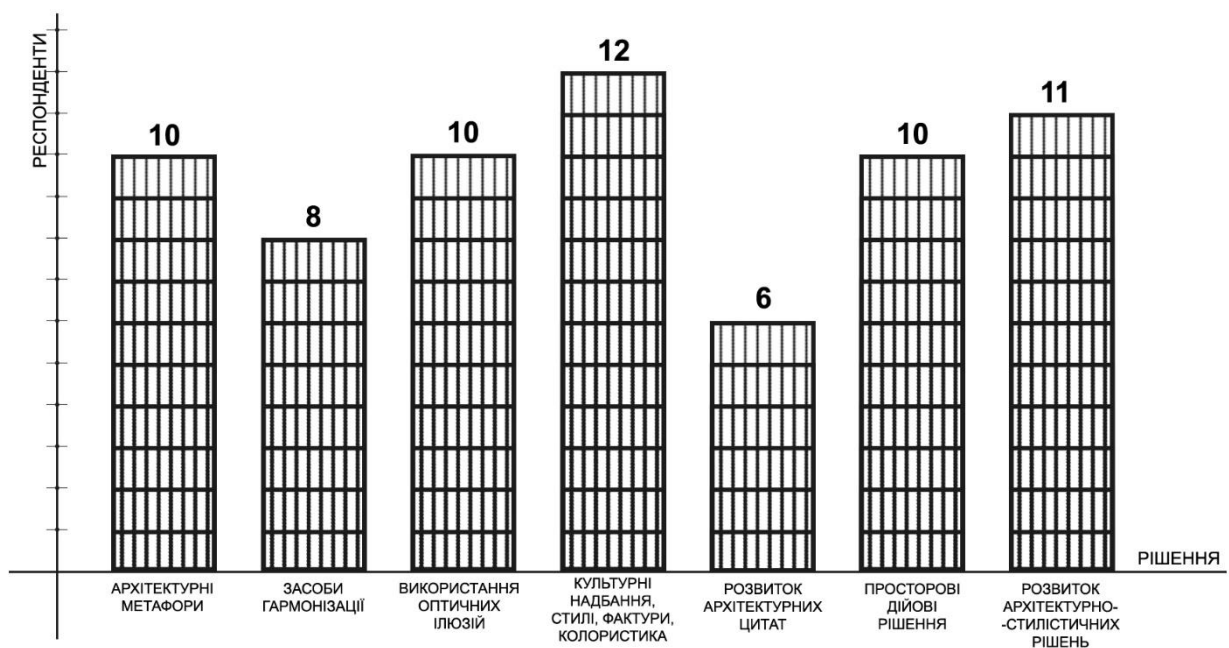

Рис. 4.2.5. Творчі засоби архітектурної палітри, якими найчастіше користуються респонденти – архітектори (Авторське опрацювання)

Щодо питання про бажання створити архітектурний простір, будівлю, ансамбль, комплекс, як синтетичне утворення без надмірних типологічних розшарувань, вікових, жанрових і інших меж, «так» висловились 14 архітекторів-респондентів, а «проти» не було.

Узагальнення результатів анкетування архітекторів-практиків висвітлило, що всі вони обізнані з феноменом театрального синтезу, коли творча діяльність не розмежовується, а також з заходами і засобами по творенню такої архітектури, що є актуальним в умовах сучасної України не тільки в названих містах, а й в інших регіонах країни. Опитування підтвердило той факт, що принципи, за якими може створюватись нова архітектурна типологія театральних-видовищних центрів для дітей та молоді сьогодні, буде мати розвиток і в майбутньому.

Підсумовуючи і узагальнюючи результати анкетування театральних діячів (директорів, режисерів, сценографів) та відповідей практикуючих архітекторів і архітекторів-вчених, яких можна визнати експертами театральних-видовищних і культурно-просвітницьких будівель, можна стверджувати, що діяльність по створенню театральних-видовищних центрів для дітей та молоді є актуальною і буде мати широку функціонально-жанрову палітру. Типи таких будівель є прогресивними в галузі архітектури та будівництва, їхнє використання буде актуальним в сьогоднішній час, та буде мати перспективу у майбутньому.

Висновки до РОЗДІЛУ 4

1. Автором представлено класифікацію театральних-видовищних центрів для дітей та молоді, опираючись на досліджені ним запроектовані та збудовані об'єкти в Україні та світі. Всі досліджені об'єкти можна об'єднати в три архітектурно-типологічних групи:

- класифікація за функціональним призначенням;
- класифікація за об'ємно-просторовим та просторово-композиційним вирішенням центрів;
- класифікація за містобудівним розташуванням.

2. Описані автором принципи архітектурної типології, за якими можна класифікувати театральні-видовищні центри для дітей та молоді, всіх трьох типологічних груп слід класифікувати як архітектурні типи із спеціальними ознаками. В той же час названі вище типи можуть мати спільні ознаки із іншими театральними-видовищними і культурно-просвітницькими будівлями, а саме за:

- архітектурно-естетичними рішеннями;
- інтеграцією в міське середовище;
- за архітектурно-конструктивними рішеннями.

3. Класифікація театральних-видовищних центрів для дітей та молоді за спільними ознаками дозволить висунути їм вимоги, які можуть бути реалізованими в центрах конкретної групи, до якої вони віднесені згідно класифікатора, розширити чи звужити планувальний функціонал, жанрову палітру, композиційне та урбаністичне вирішення.

4. Результати, отримані від аналізу опитування театральних діячів (директорів, режисерів, сценографів) зі Львова, Івано-Франківська, Луцька, Черкас, Полтави, Торонто, довів, що респонденти у своїй творчій діяльності спираються на архітектурно-сценографічні принципи, які виходять за суворі рамки існуючої театральної типології в Україні.

5. Проведене анкетування архітекторів-практиків висвітлило, що всі вони обізнані з феноменом театального синтезу, коли творча діяльність не

розмежовується, а також з заходами і засобами по творенню такої архітектури, що принципи, за якими може створюватись нова типологія сьогодні, буде мати розвиток і в майбутньому.

6. Опираючись на результати проведеного анкетування театральних діячів та відповідей практикуючих архітекторів і архітекторів-вчених, котрі є експертами театральних-видовищних і культурно-просвітницьких будівель, можна стверджувати, що робота пов'язана зі створенням театральних-видовищних центрів для дітей та молоді є актуальною в галузі знань 19 – Будівництво та архітектура. Типологія даних будівель та споруд на даний час є прогресивною та має перспективу у використанні в майбутньому.

РОЗДІЛ 5

ПРОПОЗИЦІЯ СТРУКТУРО-ФОРМУВАЛЬНИХ ПРИНЦИПІВ АРХІТЕКТУРНОЇ ТИПОЛОГІЇ ТЕАТРАЛЬНО-ВИДОВИЩНИХ ЦЕНТРІВ ДЛЯ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ

5.1. Розвиток структуро-формувальних принципів архітектурної типології театральньо-видовищних центрів для дітей та молоді.

На момент написання дисертаційної роботи автор зупинився на пропозиції принципів архітектурної типології театральньо-видовищних центрів для дітей та молоді – за розміщенням на ділянці; за композицією фасадів та їх стильовим вирішенням; за урбаністичним вирішенням.

Також важливими є рекомендації по складу приміщень і просторово-функціональна організація їх зав'язків, які були апробовані автором на прикладі проектною пропозиції театральньо-видовищного центру для дітей та молоді у м. Кропивницькому.

За розміщенням на ділянці театральньо-видовищні центри для дітей та молоді можна об'єднувати в дві групи: за розміщенням будівель на спільній ділянці; за розміщенням будівель на суміжних ділянках. В першому випадку театральньо-видовищний центр можна проектувати як окрему будівлю із номенклатурою усіх необхідних в ній приміщень, та використанням вільного простору довкола для рекреації і забав. Або ж театральньо-видовищний центр для дітей та молоді може мати вигляд кварталу. Також може мати вигляд окремо розташованих будівель театральньо-видовищного центру для дітей та молоді, з театральними і обслуговуючими функціями, не пов'язаних просторовими конструкціями-комунікаціями. Або театральньо-видовищний центр може бути у вигляді окремо розташованих будівель, пов'язаних поміж собою просторовими конструкціями – комунікаціями.

На суміжних ділянках будівлі театральньо-видовищних центрів для дітей та молоді можуть інтегруватись спільною рекреацією (ігровими майданчиками,

ландшафтними просторами тощо); будівлі одного функціонального або різного призначення можуть бути просторовими комунікаціями-просторами. На суміжних ділянках приміщення будівель театральних-видовищних центрів для дітей та молоді можуть бути пов'язані функціонально у вигляді добудов, прибудов тощо. Розвиток архітектурної типології театральних-видовищних центрів для дітей та молоді є можливим на різних земельних ділянках, рознесених в просторовій структурі міста. Будівлі і споруди які пов'язані функціональною, організаційною, типологічною, міжвідомчою діяльністю. Такі центри можуть бути сформованими будівлями з повною номенклатурою приміщень, або ж з диференційованою. Дане рішення було запропоновано в проєктній пропозиції автора, театральний-видовищний центр для дітей та молоді, що сформувався з театального залу в навчальній зоні Національного університету «Львівської політехніка», комплексу Першого українського театру для дітей та юнацтва, приміщень Львівського театру ляльок, (таблиця 5.1.1.).

За композицією фасадів театральних-видовищних центрів для дітей та молоді, та їх стильовим вирішенням, автор запропонував наступні типологічні варіанти: симетричні та асиметричні фасади; статичні і динамічні композиції фасадів; фасади аплікації; фасади, естетичне вирішення яких досягається з використання електронних технологій, (таблиця 5.1.2.).

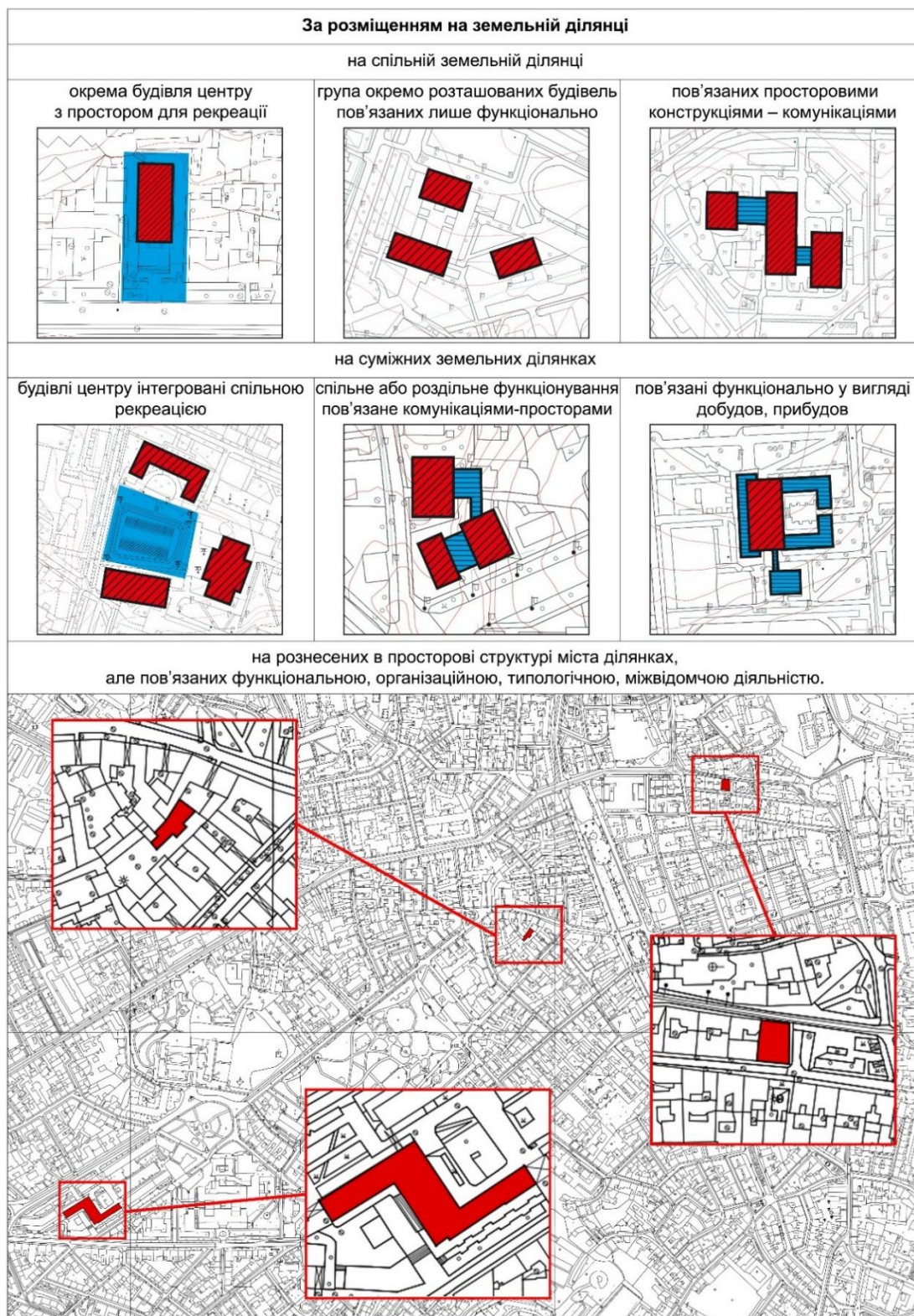
Симетричні фасади рекомендується проєктувати в будівлях-площинах, які разом із будівлями справа і зліва створюють лінійну забудову вулиць, на площах, у нішах. Симетричні фасади краще проєктувати тоді, коли головна вісь фасаду співпадає з головною віссю на яку «нанизані» усі головні функціональні комплекси і приміщення центру. Такі будівлі найкраще проєктувати в середовищі, що формувалося історично, а їхні фасади краще проєктувати з урахуванням стилю оточуючого середовища.

Асиметричні фасади найчастіше формуються з різноманітних складових за пропорціями, стильовими ознаками. Асиметричні фасади можуть формувати фасади вулиць, а також і острівні будівлі, будівлі-комплекси. Головна вісь асиметричних фасадів може співпадати з головною віссю композиції

функціональних приміщень театрального-видовищного центру для дітей та молоді, а може і не співпадати.

Таблиця 5.1.1.

Пропозиція структуро-формульних принципів архітектурної типології ТВЦ за розміщенням на земельній ділянці (Авторське опрацювання)

Статична композиція фасадів можлива в більшості випадків коли є потреба проектування в історичному середовищі, коли композиція фасаду і плану центру витримані в чіткій симетрії на фасаді, підкреслена центральна частина і кути. В пропорціонуванні фасадів слід використовувати принципи раціональної симетрії і ритміки.

Динамічна композиція фасаду досягається в результаті формування фасаду з різновеликих функціональних об'ємів, комбінацією різних за масштабом віконних і дверних прорізів, використанням на фасаді різних за фактурою і кольоровою гаммою площин, архітектурних деталей різних розмірів і форм.

Таблиця 5.1.2.

Пропозиція розвитку принципів архітектурної типології ТВЦ за композицією фасадів та їх стильовим вирішенням (Авторське опрацювання)

За композицією фасадів та їх стильовим вирішенням		
<p>фасади з симетричною композицією</p> <p>134 Театр Хаф Мун в м. Лондон, Велика Британія</p>	<p>фасади асиметричні</p> <p>135 Національний дитячий палац в м. Токіо, Японія</p>	<p>статичні композиції фасадів</p> <p>136 Театр Ляльок в м. Львів, Україна</p>
<p>динамічні композиції фасадів</p> <p>137 Дитячий будинок культури в м. Копенгаген, Данія</p>	<p>фасади аплікації</p> <p>138 Державний театр в м. Майнц, Німеччина</p>	<p>за допомогою електронних технологій</p> <p>139 кіноцентр «Гомон-Пате Алезія» в м. Париж, Франція</p>

Фасади-аплікації можливі в проєктах реновації, коли від театральновидовищної, культурно-просвітницької будівлі залишаються фасадні стіни. Тут можливі два шляхи проектування: відновлення інтер'єрів і фасадів близькими до історичного образу з функціональним завданням театральновидовищного

центру для дітей та молоді, або реставрація фасадів до первинного вигляду з модерним вирішенням інтер'єрів за функціональним завданням театральновидовищного центру для дітей та молоді.

Фасади, архітектурно-історичне вирішення яких досягається з використанням електронних, комп'ютерних технологій отримали динамічний розвиток від початку XXI століття. Тобто, за рахунок сучасних електронних та комп'ютерних технологій на фасадах досягається ефект членування і ритму різноманітних архітектурних елементів, світлотіньових і кінетичних проекцій, різних за пропорціями, кольоровою гаммою і фактурами. Транслювати на фасадах події, що відбуваються в приміщеннях, залах, сценах, рекреаціях, кулуарах, студіях театральновидовищного центру для дітей та молоді.

Таблиця 5.1.3.

Пропозиція розвитку принципів архітектурної типології ТВЦ за
урбаністичним вирішенням (Авторське опрацювання)

За урбаністичним рішенням		
<p>на площах</p> <p>140</p> <p><i>Державний театр в м. Майнц, Німеччина</i></p>	<p>формують фасади вулиць</p> <p>141</p> <p><i>кіноцентр «Гомон-Пате Алезія» в м. Париж, Франція</i></p>	<p>на перехрестях вулиць</p> <p>142</p> <p><i>Дитячий театр в м. Шарлотт, штат Пв. Кароліна, США</i></p>
<p>формують ансамблі</p> <p>143</p> <p><i>Мистецька школа в м. Ділбек, Бельгія</i></p>	<p>розташовані в ландшафтах</p> <p>144</p> <p><i>театр парку Біджмера, м. Амстердам, Нідерланди</i></p>	<p>як частина більших комплексів</p> <p>145</p> <p><i>центр культури Марієхой, м. Хольте, Данія</i></p>

Автором запропоновані наступні напрямки розвитку архітектурної типології за урбаністичним рішенням: театральновидовищні центри на площах;

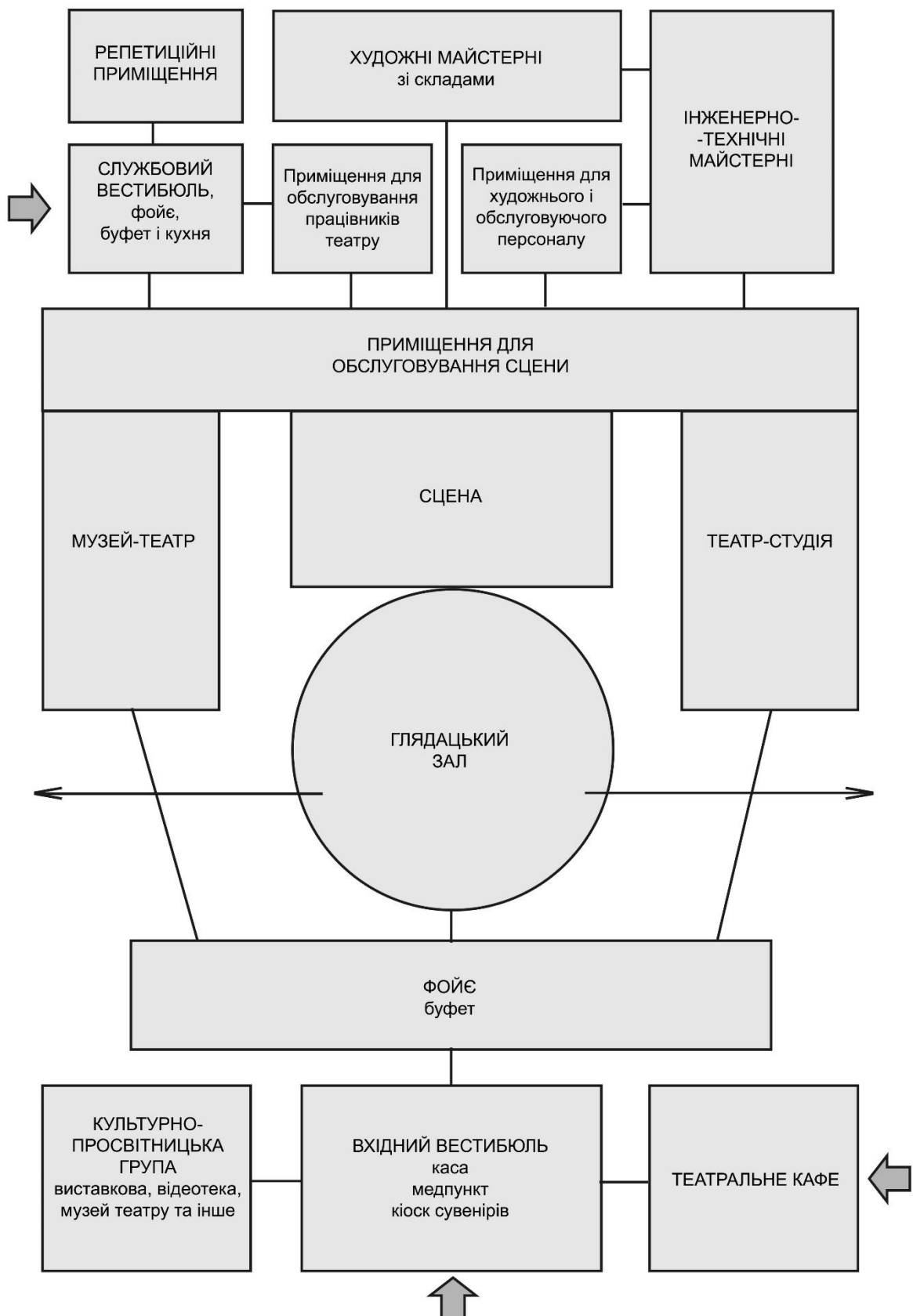
центри, що формують фасади вулиць; центри на перехрестях, і як кутові рішення; формують ансамблі; розташовані в ландшафтах; центри, як частина більших комплексів, (таблиця 5.1.3.).

Театральньо-видовищні центри на площах можуть мати острівне вирішення, або головним фасадом формувати середовище площі, завершувати головними фасадами простори вулиць, бульварів, скверів тощо. Центри можуть формувати фасади вулиць; розпочинати і завершувати вулиці; акцентувати перехрестя. Формувати архітектурні ансамблі, як головна або підпорядкована складова. Театральньо-видовищні центри для дітей та молоді можуть розташовуватись в ландшафтних утвореннях, парках, лісопарках, рекреаційних просторах міст, відпочинкових комплексах і зонах. Центри можуть бути частиною комплексів, кампусів, навчальних університетських зон, технопарків, агрокомплексів тощо.

Рекомендації по складу приміщень і їх зав'язків були апробовані на прикладі проєктної пропозиції театральньо-видовищного центру для дітей та молоді у м. Кропивницькому, та розбудові Львівського театру ляльок. Формально приміщення театральньо-видовищних центрів для дітей та молоді можна згрупувати наступним чином: вхідна група – вхідний вестибюль (каси, медпункт, кіоск сувенірів); театральне кафе (працює на театральньо-видовищний центр і на місто); культурно-просвітницька група (виставкова, відеотека, музей театру та інше); простори при театральному, театральних залах (фойє із буфетом); театральний зал, сцена, приміщення для обслуговування сцени; театр-студія; театр-музей; універсальний театральньо-видовищний простір; приміщення для обслуговування працівників театру (акторів, освітлювачів, техніків та інших); службовий вестибюль, фойє, буфет і кухня, репетиційні приміщення; художні майстерні зі складами; інженерно-технічні майстерні; приміщення для художнього і обслуговуючого персоналу, (таблиця 5.1.4.). Структурна модель складу приміщень театральньо-видовищного центру для дітей та молоді в умовах реального проєктування зазнає трансформації, що можна прослідкувати в наступних прикладах проєктування центрів.

Таблиця 5.1.4.

Склад функціональних зав'язків приміщень ТВЦ. (Авторське опрацювання)

5.2. Пропозиція ряду будівель театральних-видовищних центрів для дітей та молоді автора дисертації, з урахуванням принципів і архітектурної типології.

Для перевірки пропозицій принципів архітектурної типології театральних-видовищних центрів для дітей та молоді, впровадження яких є актуальними в театральній мережі України, автор здійснив ряд проектних апробацій. Загалом, пропозиції були впроваджені в 20-ти різних проектах – навчальних, пошукових, конкурсних, реальних.

У реальних проектних пропозиціях автор дисертації, у складі творчих колективів, розробляв «Розвиток архітектури театру ляльок в м. Кропивницькому»; проекті «Побудови середовища актового залу І-го навчального корпусу НУ «Львівська політехніка» з розширенням театральної функції»; та у проекті «Розбудова просторів і функцій Львівського театру ляльок для створення театральних-видовищного центру для дітей та молоді».

Також принципи архітектури театральних-видовищних центрів для дітей та молоді були метою у пошуковому проекті «Архітектурне творення театральних-видовищних центрів для дітей та молоді, на прикладі розбудови лялькового театру у м. Кропивницький»; в міжнародних конкурсних проектах: «Культурно-мистецький центр по вул. Главки, 1а»; «Нове життя форту. Концептуальне проектування Адміністративного центру в місті Зільонка поблизу форту Мажовец з ландшафтним дизайном» ; в семестрових навчальних проектах, бакалаврських і магістерських працях: «Принципи творення архітектури плейхаузів для різних вікових груп (з розробкою інтерактивного театральних-видовищного центру для дітей, молоді і студентства)»; «Тенденції розвитку архітектури театральних-видовищних центрів для дітей та юнацтва. З розробкою проекту гуманізації і розбудови архітектури колишнього «палацу піонерів» на Погулянці у м. Львові»; «Напрями творення архітектури театральних-видовищних центрів. З розробкою інтерактивного театральних-видовищного центру для дітей, молоді і студентства у м. Львові»; «Формування видовищного

середовища театру-студій в театральних будівлях з розробкою проєкту театру студій у Львівському театрі ляльок»; «Тенденції творення інтерактивних музеїв в театральних будівлях. З розробкою проєкту музей-театру в будівлі Львівського театру ляльок»; «Сучасні тенденції творення архітектури виставкового середовища для досягнень театрального мистецтва (з розробкою проєкту інтерактивного павільйону для української національної театральної виставки на Празькому квадрієнале 2019)»; «Розбудова архітектури бувшого кінотеатру ім. Я. Галана під інтерактивний видовищний центр ім. Миколайчука по вул. Личаківській №131 у м. Львові»; «Дизайн архітектури духовно-просвітницького культурно-видовищного центру ім. Івана-Павла II на пр. Червоної Калини у м. Львів»; «Концепція архітектурно-сценографічного вирішення театру-студії Львівського театру ляльок на пл. Д. Галицького»; «Культурно-видовищний студентський центр НУ «Львівська політехніка» на вул. Професорській у м. Львів»; «Дизайн архітектури Східно-європейського багатофункціонального молодіжного центру у м. Львові»; «Дизайн архітектурно-сценографічного вирішення виставки для демонстрації творчого доробку Є. Лисика і майстрів його школи в Дзеркальному залі Львівської опери»; «Дизайн архітектури універсального залу Першого навчального корпусу з розробкою інтер'єру та меблів»; «Дизайн середовища універсального залу Першого навчального корпусу НУ «Львівська політехніка» з розробкою сценічного комплексу».

Для складання ефективних програм проєктування театрів, центрів для дітей, юнацтва, молоді потрібні проєкти у всіх їх проявах. Одним з таких перших проєктів слід вважати проєкт ідей розвитку архітектури театру ляльок в м. Кропивницький. Ляльковий театр, який діяв у будівлі, що нагадувала складське приміщення, автори запропонували вирішення архітектурного образу у вигляді казкового замку, який би найкраще проглядався з головного фасаду. Дві фланкуючі вежі на головному фасаді було вирішено увінчати знаками: сонцем і флюгером. Сонце на вежі буде відблискувати навіть коли похмура погода, приносячи приємні та теплі відчуття. Флюгер вказує напрямок вітру, котрий в свою чергу асоціюється з чистотою та свіжістю. Ця символіка здатна

проглядатись з далеких відстаней прилеглих до театру вулиць та оточуючих житлових будинків, що буде вносити позитивні враження в життя громади.

В запроєктованих вежах на головному фасаді театру передбачені сходи, котрі здатні сполучити ар'єрсцену з підсобними приміщеннями рівнями вище. Купольний каркас над вежами у вигляді металевих конструкцій може слугувати не лише декорацією, але й опорою для інформативних систем. Проєктом передбачено збільшення просторів під дахом, що дозволить розмістити приміщення адміністративної групи. Авторами передбачено створити оранжерею в кілька рівнів над приміщенням фойє театру, свого роду середовище казки, наповнене екзотичними рослинами. У найвищому з рівнів оранжереї запроєктовано простори для птахів, з якими діти зможуть привітатись та власноруч погодувати.

Подвір'я перед театром запроєктоване таким чином, що залежно від потреб може бути відкритим простором, або ігровими майданчиками та рекреаціями з театралізованими дитячими просторами. Сцена театру практично залишила свої попередні параметри, але висоту автори збільшили до 12 метрів, для можливості монтажу широкого сценічного обладнання. Можливість швидкої заміни палет, завіс, картин чи трансформації горизонту може значно розширити стенографічну палітру театру. Для обслуговування сцени було передбачено технічні галереї двох рівнів, розміщені в кишнях. Особливістю конструкції сцени став планшет, сформований зі спеціальних щитів, що дозволить трансформуватись за потреби. Також автори передбачили невелике технічне приміщення, розташоване в рівні під сценою.

Проєкт передбачав ідею розширення сценографічних можливостей сцени, що давало змогу трансформуватись в різні типи сцен, а саме: в арену або трьохсторонню, в поперечну та глибинну. Параметри глядацького залу практично були збережені, лише незначно збільшено висоту залу, авторами запроєктовані підвісні звукопоглинаючі конструкції та технічні балкони для світлового обладнання. Перші ряди глядацьких крісел можна переставляти відповідно до сценографічних потреб, вони запроєктовані знімними. Конструкції

самих крісел передбачені таким чином, що висота може бути змінною для дітей різного віку та дорослих. Проєкт розвитку архітектури театру розрахований на проведення вистав скерованих як для дітей та підлітків, так і для більш старшої аудиторії, у відсотковому співвідношенні це 80% - дитячі та юнацькі вистави, 20% - для аудиторії зрілого віку, (рис.5.2.1.).

«Проєкт відновлення середовища актового залу I-го навчального корпусу НУ «Львівська політехніка» з розширенням театральної функції» розроблявся творчим колективом під керівництвом професора В. Проскуракова, до складу якого входив автор дисертації. Проєкт скерований не тільки на вирішення архітектурних проблем, але як проєкт складової театральньо-видовищного центру для дітей та молоді, структура якого є рознесена в просторах міста.

Пошуково-прикладне проєктування кафедри дизайну архітектурного середовища складене таким чином, що на один із навчальних семестрів припадає тематика пов'язана з питаннями архітектурних проблем Національного університету «Львівська політехніка», звідки в майбутньому зароджуються реальні проєкти, які згодом переходять в будівництво в натуру. Прикладом таких проєктів є благоустрій довкола Головного корпусу, також проєкти навчально-лекційних корпусів на вулиці Устияновича та вулиці Шептицьких.

Проєктування будівлі навчального корпусу № 1 стало першим для комплексу Львівської політехніки, розробкою якого займалось Студентське проєктно-конструкторське бюро при Львівському політехнічному інституті. Проєкт був розроблений професором І. Багенським та викладачами архітекторами Р. Липкою, А. Рудницьким та М. Микулою. Проєкт генплану розроблявся з урахуванням історично сформованого середовища. Авторський колектив прагнув досягти лаконічних форм та пропорцій плану будівлі. Це в свою чергу дало змогу максимально використати типові збірні будівельні конструкції, тому за своєю формою будівля в плані нагадує літеру «Z».

Будівля корпусу складається з трьох умовних частин: центральної, лівої та правої. На другому поверсі центральної частини розміщений двосвітній актовий зал, місткістю 1000 осіб, з можливістю додаткового розміщення 300 осіб на

верхніх галереях. При потребі проведення заходів в навчальний час, приміщення актового залу можуть бути ізольованими на рівні другого поверху від навчальних аудиторій, в лівому і правому крилі. На превеликий жаль, починаючи з 2000 року можливості залу вичерпали свої технічні та технологічні якості, а також і функціональні. Зі стрімким збільшенням кількості студентів Національного університету «Львівська політехніка» до 30 тисяч осіб, зросли естетичні та культурно-освітні потреби.

Попри те, що зал був найбільшим простором університету і в ньому проводились мистецькі, методичні, навчальні та ідеологічні заходи, він все ж простоював наполовину порожнім 60% часу. Пан Ректор звернувся до керівника кафедри ДАС з проханням розробити розширення функціональної палітри існуючого залу. Рішення розширити театральню-видовищну функцію стало ключовим вектором оновлення, і варто зауважити, що бралися до уваги потреби не лише студентства, але й мешканців і гостей міста.

Проект ставив на меті розробку архітектурної концепції відновлення історичного залу. Задля досягнення цієї мети, пропонувалося забезпечити використання спектру сучасних театральню-видовищних заходів та засобів функціональної діяльності. Також автори проекту мали на меті естетичне вирішення середовища, згідно вимог ХХІ століття, тим самим зберігши образність та тектоніку тих часів, коли був створений проект та відбулося будівництво.

Саме під час проектування повстала думка про можливий тип театральню-видовищного центру для дітей та молоді, який складається з окремих структур в різних частинах міста, на різних ділянках (актовий зал в НУ «Львівська політехніка», театр ляльок, театр юного глядача), які поєднуються спільним керівництвом двох міністерств – Міністерства освіти і науки та Міністерства культури України, зі спільним театральню-видовищним та культурно-просвітницьким завданням.

Серед різноманітних ідей проекту розбудови залу, авторський колектив, сформований з бакалаврів, магістрів, викладачів кафедри дизайну

архітектурного середовища, під керівництвом професора В. Проскурякова і автора дисертації, апробовув ідею розширення в просторі сцени перелічені нижче сценографічні можливості. За проектом авторів було продумано, що існуюча сцена-ніша в залі може змінюватися, трансформуючи конструкції планшету та обладнання у сцену-арену, поперечну, глибинну, і тристоронню сцену. Рухомий портал міг би змінювати параметри простору сцени та залу, і цей рухомий портал мав виконувати функцію світлового містка, де розміщені світлові батареї. Софіти пропонувалося розмістити на колонах на висоті +11.00. Проект передбачав знімні перші ряди, заміну сидінь у партері, розміщення невеликих ігрових майданчиків в глибині залу, задля покращення ігрової комунікації з глядачами. Ложа для людей з особливими потребами і гостей заходу була запроєктована у верхніх рівнях глядацького залу.

За ар'єрсценою, в просторах холу на відмітці +3.60, були концептуально продумані чоловічі та жіночі гримерні, звідки актори можуть швидко та зручно потрапляти на сцену. Щоб підсилити акустику, було прийняте рішення використовувати підвісні акустичні панелі у просторі залу під стелею. Також передбачалися різні функції експлуатації приміщення залу, саме тому було прийняте рішення змонтувати в існуючих вікнах рухомі дерев'яні жалюзі, аби швидко та якісно керувати природним освітленням, залежно від того чи іншого жанру роботи.

Варто зауважити, що, згідно з одним із варіантів проекту, актовий зал мав відчутно змінитися, аби розширити можливості функціональної палітри та модернізувати естетичну складову. Запроєктовані пропозиції передбачали можливість зміни конфігурації сцени, завдяки застосуванню підйомних механізмів, щоб трансформувати існуючу сцену у півострівну, тристоронню та сцену-арену. Портал сцени мав би містити металеву конструкцію - міст, з розміщеними на ньому приборами освітлення. Нова схема посадки глядачів та евакуаційних проходів відчутно наблизила зал до театрального-видовищного. Були запропоновані зміни щодо модернізації акустичного обладнання залу та архітектурно-конструктивного облаштування стелі, згідно з сучасними

вимогами. Для того, щоб розширити функціональний театрально-видовищний потенціал залу, необхідно було облаштувати додаткові технічні функціональні приміщення. Проєкт пропонував приміщення аудіо- та відеозапису, кімнати радіо-зв'язку, приміщення для перекладачів, відео-проекторську. Приміщення гримерок та роздягалень інтегрувалися у сформоване середовище навчального корпусу. Аби це реалізувати, незначний простір холу за сценою на 2-му поверсі був відокремлений під цю функцію.

Для того, щоб відновити актовий зал і покращити його театрально-видовищну функцію, було трансформовано простір цілої будівлі, враховуючи нові та існуючі функціональні приміщення. Беручи до уваги потреби розширення простору актового залу з функціональної точки зору, було рекомендовано задіяти простір першого поверху. Нові заходи передбачали відновлення всіх приміщень гардеробу, облаштування сервісних та офісних приміщень, трансформацію колишньої студентської їдальні у приміщення, де б був розташований кафетерій з кабаре. Автори проєкту також пропонували облаштувати пандуси для маломобільних груп населення, а у вже існуючі сходові клітки було рекомендовано впроєктувати ліфти.

Проєкт фокусувався не лише на вдосконаленні архітектурно-функціональної складової майбутнього залу і корпусу в цілому. Автори проєкту намагалися відновити та створити нові приміщення і простори, аби забезпечити усю широкую палітру діяльності не лише для студентської молоді.

Вищенаведені ідеї були проаналізовані під час захисту в приміщеннях НУ «Львівська політехніка», де були присутні представники різних кафедр інституту архітектури. Після критичного розгляду, більшість із запропонованих ідей були допущені до подальшої розробки і замовлення у якості фор-проєкту керівництвом університету. Варто зауважити, що в процесі проєктування низка робіт отримала різні уточнення та трансформації. Лише ті простори, що працюють на обслуговування залу потребують опрацювання. В загальному, всі вище подані проєкти та анотації готові до виставки у вересні 2017 року, (рис. 5.2.2.).

Проектування та реалізація розбудови простору і функцій Львівського театру ляльок у Львові являється реальним проектом театральньо-видовищного центру для дітей та молоді в окремій будівлі. В 1912-1913 роках архітектор Ян Протшке (Jan Protschke) заснував проект для Палати Ремісників на колишній площі Стрілецькій (сучасна площа Данила Галицького 1), таким чином можна стверджувати, що власне будівля Львівського театру ляльок бере свій початок ще з тих років. Події Першої світової війни у 1914 році завадили будівництву, тому зведення будівлі завершилося аж у 1919 році з частковими відхиленнями від первинного рішення. Якщо порівняти проект будівлі Ремісничої палати Яна Протшке та світлини після завершення будівництва, то проглядаються розбіжності на фасаді, а саме: віконні прорізи вздовж головної поздовжньої осі змінені місцями; відсутні барельєфи, які розміщувались поміж вікнами 5-го поверху; а скульптури двох левів на фронтоні та інші декоративні елементи фасаду такі як карнизи, капітелі та ніші стали відчутно простішими.

В період з 1926 по 1947 рік головна зала будівлі слугувала кінозалою та декілька разів змінювала свою назву та власників. Однак, від кінця 1947 року і до сьогодні Львівський театр ляльок проводить свою професійну діяльність в цій будівлі. Перша реконструкція театру відбулась у 1957 році, і тоді театр отримав вельми потрібні допоміжні приміщення. В результаті реконструкції було збільшено зал, обладнано сцену з розвинутою ар'єрцевою глибиною 6,5 м., покращено акустику. Також було обладнано гримерні, майстерні та адміністративні приміщення. Реконструкція не вплинула кардинально на фасади та зовнішній вигляд. Однак під час реконструкції вікна головного фасаду були замуровані, що в свою чергу слід вважати помилкою. В 1985-1987 роках відбулася остання реконструкція театру. Театральний зал був обладнаний сучасною акустикою та освітлювальними системами. Також був заснований музей театру. Проте як і в минулі роки, театр займає не весь будинок, адже на 4 та 5 поверхах розташовані житлові приміщення.

Під час проектування на кафедрі дизайну архітектурного середовища Національного університету «Львівська політехніка», професором В.

Проскуряковим та аспірантом Ю. Філіпчуком було розроблено декілька альтернативних варіантів щодо розбудови просторів і функцій театру, в яких слід виокремити наступні пропозиції. Отже, в просторах діючого театру ляльок були запроєктовані театр-студія, театр-музей, та архітектурне вирішення головного фасаду театру як інтерактивного екрану для різноманітних видовищно-естетичних потреб. Також був запропонований проєкт театралізації середовища площі Данила Галицького перед головним входом в театр ляльок.

Проєкт театру-студії базується на ідеї рухомого порталу сцени, що уможливорює створення різноманітних типів просторів сцени і залу, обумовлених сценографічними потребами. Театр-студія запроєктований на першому поверсі будівлі театру, що власне передбачає його локальне функціональне користування. Театр-музей має на меті слугувати як синтетичне середовище для різних стаціонарних об'єктів, які можуть бути і експонатами музею, і елементами сценічної дії. Запроєктований простір театру-музею при потребі може використовуватись як театр-школа. Проєкт театралізації середовища площі перед театром ляльок отримав вигляд схожий до античного амфітеатру класичного типу, циркульного майданчика перед фасадом (рис.5.2.3.).

Під час створення проєкту також було розроблено низку рекомендацій щодо планування та функціональної і просторової реорганізації другорядних і обслуговуючих приміщень в межах приміщень вхідної групи та санітарно-технічних на другому поверсі театру. Аналізуючи різносторонні засоби творення театраль-но-видовищного центру, автори були в пошуках покращення атрактивності архітектури екстер'єру та інтер'єру театру; збільшення жанрової і сценографічної палітри; пожвавлення дійової організації; дослідження традиційних і експериментальних векторів творення середовища театральної дії. Ключовими тезами вирішення архітектури в реальному проєкті «Архітектурне творення театраль-но-видовищного центру для дітей та молоді на прикладі розбудови лялькового театру у м. Кропивницький» були наступні:

Автори проєкту професор В. Проскуряков та аспірант Ю. Філіпчук, запроєктували ляльковий театр в образі казкового замку, який являється

найпомітнішим в сформованому міському середовищі проспекту Винниченка, і є еволюцією реально замовленого центру розвитку архітектури театру ляльок в м. Кропивницький. Металеві конструкції над вежами лялькового театру стали слугувати декоративними елементами та конструкцією для інформативних систем. У самих вежах було створено проєкт нових сходів, які з'єднують ар'єрцену з підсобними приміщеннями над нею. Перебудова даху передбачала розширення просторів під ним, в яких можливе розміщення адміністративних приміщень.

Трьохрівнева оранжерея була запроєктована над фойє театру, і вона мала на меті створити унікальне казкове середовище, заповнене екзотичною флорою та фауною. Сам простір довкола театру продумано так, що при необхідності він може бути традиційним, або ж з дитячими театралізованими ігровими майданчиками та рекреаціями. Параметри сцени практично не змінилися, однак висоту автори збільшили до 12 м, аби була змога змонтувати в ній повноцінне обладнання сцени. Також це рішення уможливлює швидко заміну завіс, палет, картин дії, трансформацію горизонту, розширення сценографічної палітри та покращує візуальну якість загалом. Щодо сценографічних можливостей трансформації сцени, вони були розширені в глибинну, арену, трьохсторонню та поперечну. За проєктом план глядацького залу практично не порушує попередні параметри: трішки збільшену висоту залу, підвісні звуковідбивні конструкції та балкони, які розташовані у різних рівнях, з технічними пристроями та софітними батареями. Згідно з проєктом, репертуар театру передбачав дитячі вистави (80 %) та вистави для дорослої аудиторії (20 %). Ці вищезазначені ідеї стосуються архітектурного рішення самого будинку театру в найближчій перспективі.

Однак автори проєкту виокремили пропозиції щодо розбудови цього лялькового театру і на далеку часову перспективу. Ключовою слід виділити ідею створення міського дитячого культурного центру, який би інтегрувався з театром, і містив низку культурно-просвітницьких функцій, де сам театр і видовища були би його цілісним елементом. Запроєктованими і збудованими аналогами є відомі об'єкти архітектури, а саме: дитячі культурні центри в Хуого,

Хамамацу, Окіта, та Окінаві (Японія); театр Хаф Мун у Лондоні; молодіжні центри у Франкфурті; театр в Брно; школи в Амстердамі. В архітектурі таких дитячих театральних-видовищних центрів, являються раціональними наступні характеристики:

Багатофункціональність - сукупність різних за функцією об'єктів, що надають якісний різноплановий розвиток молоді, в якому театр та видовища відіграватимуть ключову роль. Багатофункціональність є важливим елементом, адже сучасне театральне мистецтво в Україні, як і раніше, є розірване за постановочними жанрами. Надалі немає координованого розвитку цих жанрів, та й відсутня єдина театральна-видовищна концепція, що зрештою відобразилось і в архітектурі. Варто зауважити, що зміна моди впливає на те, що змінюються і тенденції розвитку дозвілля та з'являються нові вподобання. Багатогранна функціональна палітра може привернути більшу увагу молоді, адже молодь - це люди, яких важко змусити розвиватися у шаблонному напрямку.

Інтеграція в довкілля – формування архітектури тісно переплітається з інтеграцією в архітектурне, природне середовище місця будівництва, при цьому варто враховувати особливості історії та культури регіону.

Доступність – творчість театральних-видовищних центрів має фокусуватися на різновікову аудиторію, незалежно від освіти, етнічної приналежності, віросповідань, чи політичних поглядів.

Гнучкість, трансформативність - архітектурні рішення театральних-видовищних центрів являються гнучкими та "живими" тоді, коли центр має можливість реагувати на зміни просторових, дійових і естетичних елементів творчої комунікації та ефективно трансформуватися у потрібний простір в залежності від потреб.

Вищезазначені функції були запропоновані до впровадження в майбутньому, в будинку, який є примикаючим до стін театру, по лівій стороні від головної поздовжньої осі. Беручи до уваги фінансування театральної галузі в Україні, автори проєкту запропонували розширити площі та простір в новому

комплексі за рахунок використання прилеглого будинку. Внутрішній дворик-арена цього будинку може слугувати середовищем для виступів різноманітних музичних і співочих ансамблів, танцювальних колективів, циркових вистав, тематичних вечірок, збірних концертів, свят і урочистостей. Згідно з проектом, перехід з театру в нову будівлю передбачається через приміщення театрального музею. Театральний музей запроектований поєднуватися з простором виставки, звідки вже глядачі театру матимуть змогу проходити в універсальний простір у внутрішній дворик-арену.

Згідно з цим проектом, був продуманий ще й в'їзд автомобілів з вулиці у мінусовий рівень, для того щоб раціонально використати простір для доставки виставкового обладнання, музичної техніки, сценічних декорацій і інше. Існуючий фасад будинку з дверними та віконними отворами формує проспект Винниченка, і саме цей фасад було запропоновано зберегти, тоді як середовище інтер'єру на першому поверсі пропонувалось перетворити у вестибюль, з усіма допоміжними приміщеннями, який ближче до центру цього будинку переходить у відкриту художню студію.

Вирішення фасаду театру виконане в образі казкового замку, де зроблений акцент на формах віконних прорізів, силуетах веж і вхідних брам. Щодо оздоблення фасадів, було продумано використовувати скло, бетон, метал, у поєднанні з дерев'яними конструкціями дахів, еркерів та сходів. Архітектура нової будівлі була запроектована, враховуючи образ архітектури самого театру. Таким чином, було важливо, щоб будівля була пов'язана з театром функціонально, тобто, щоб мала в жанровій палітрі широкий спектр культурно-просвітницьких та художньо-мистецьких заходів. Отже бути одним із варіантів центру за вирішення в просторі міста на суміжних ділянках, (рис.5.2.4.).

Узагальнюючи проектно-пошукову діяльність, автора можна зробити висновок, що в ній було апробовано і розвинуто архітектурні ідеї різних варіантів театральних-видовищних центрів для дітей та молоді, які можуть бути актуальними в сучасних умовах нових національних, ідеологічних, соціально-культурних вимог і досягнень, естетичних уподобань сьогодення.

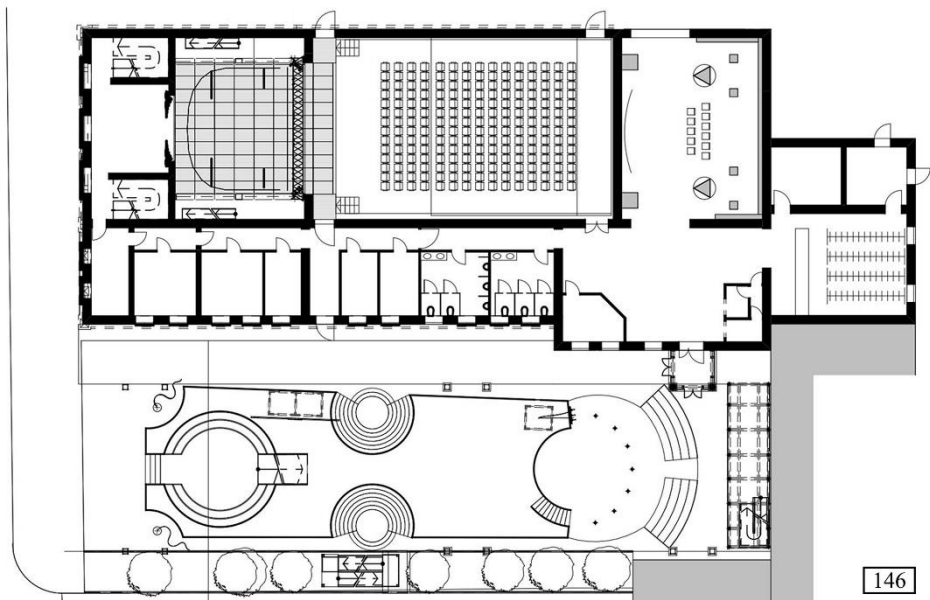

а.

б.

в.

Рис. 5.2.1. Фрагмент проекту розбудови лялькового театру у м. Кропивницький, автори: проф. В. Проскуряков, Ю. Філіпчук, 2013 р.
а. загальний вигляд; б. фасад; в. план.

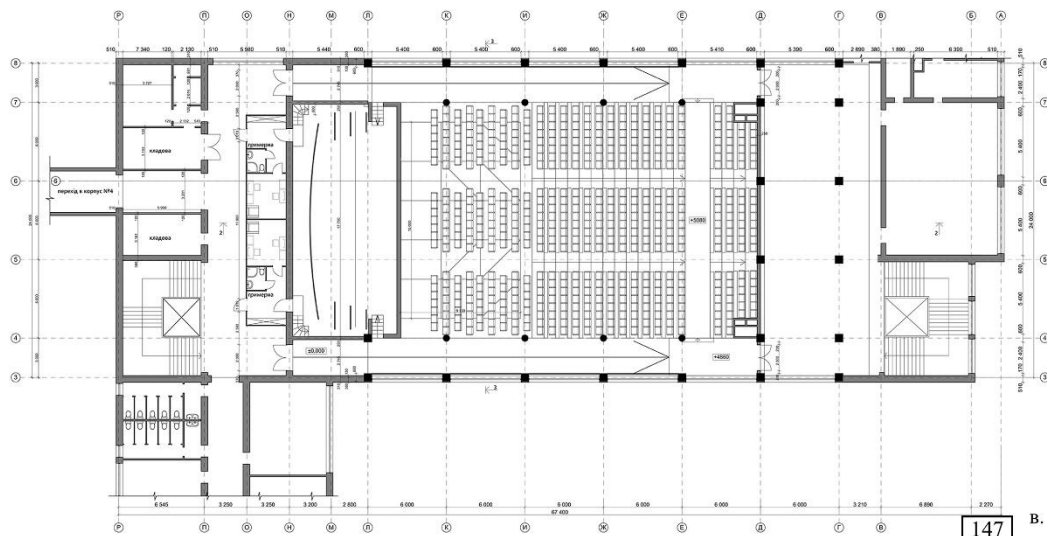
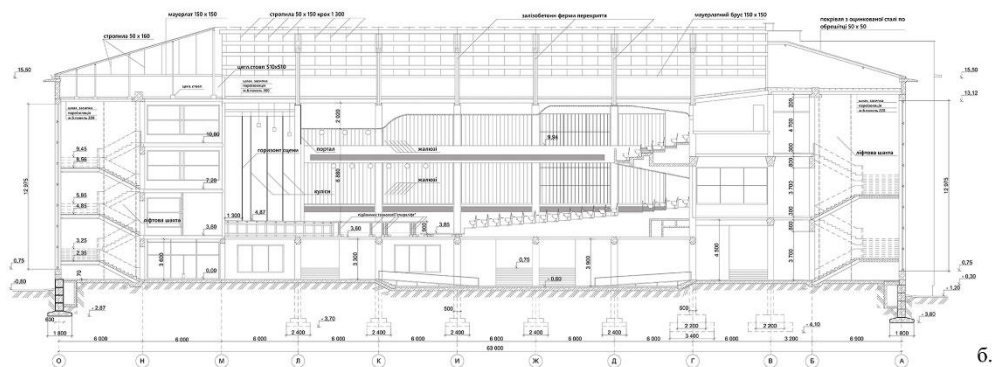

Рис. 5.2.2. Фрагмент проекту відновлення середовища І-го навчального корпусу НУ «Львівська політехніка», автори: проф. В. Проскураков, Ю. Філіпчук, Т. Городчук, 2017 р; а. загальний вигляд; б. розріз; в. план.

Рис. 5.2.3. Фрагмент проекту розбудови просторів і функцій Львівського театру ляльок, автори: проф. В. Проскураков, Ю. Філіпчук, О. Котоус, Т. Городчук, М. Нагорна, Н. Дуда, Н. Чаплик, А. Зикова. 2017-2018 рр.; а. вигляд студійного театру; б. вигляд театрального музею; в. генплан.

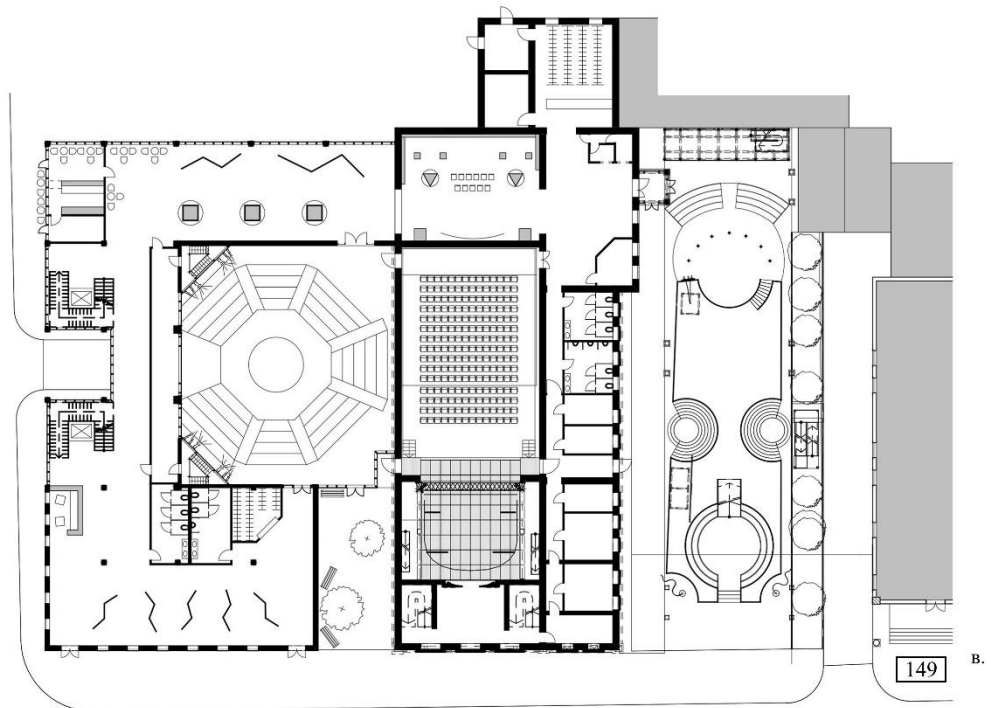
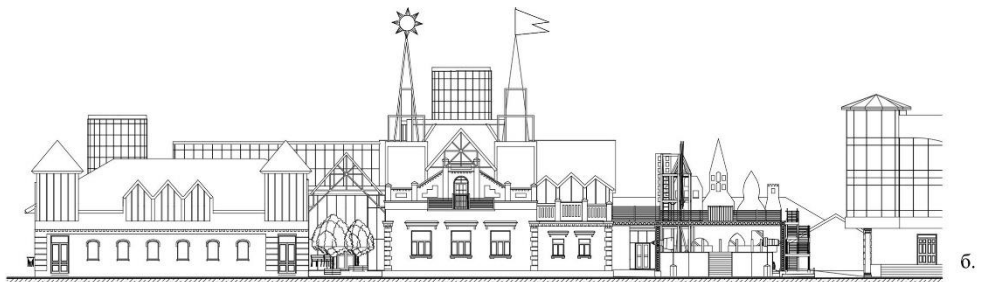

Рис. 5.2.4. Фрагмент проекту Архітурне творення театральньо-видовищного центру для дітей та молоді на прикладі розбудови лялькового театру у м. Кропивницький, автори: проф. В. Проскуряков, Ю. Філіпчук. 2017 р; а. загальний вигляд центру; б. фасад; в. відкритий план поверху.

Висновки до РОЗДІЛУ 5

1. Запропоновано автором дисертації структуро-формувальні принципи архітектурної типології театральньо-видовищних центрів для дітей та молоді, які визначаються за наступними ознаками:

- за розміщенням на ділянці;
- за композицією фасадів та їх стильовим вирішенням;
- за урбаністичним вирішенням.

2. Щодо розміщення на земельній ділянці театральньо-видовищних центрів для дітей та молоді автор пропонує дві групи.

Перша група це розміщення будівель центру на спільній ділянці:

- окрема будівля з простором для рекреації довкола неї;
- забудова у вигляді кварталу;
- група окремо розташованих будівель, пов'язаних між собою просторовими конструкціями – комунікаціями;
- група окремо розташованих будівель центру, пов'язаних функціонально, але не просторово.

3. До другої групи слід віднести розміщення будівель центру на суміжних ділянках:

- будівлі центру, інтегровані спільною рекреацією;
- спільне або роздільне функціональне призначення будівель є просторовими комунікаціями-просторами;
- будівлі центру, пов'язані функціонально у вигляді добудов, прибудов тощо;
- розміщення будівель центру на рознесених в просторові структурі міста ділянках, але пов'язаних функціональною, організаційною, типологічною, міжвідомчою діяльністю.

4. За композицією фасадів будівель театральньо-видовищних центрів для дітей та молоді, автором запропоновано наступні стилістичні вирішення:

- фасади з симетричною композицією;
- асиметричні фасади;
- статичні композиції фасадів будівель;
- динамічні композиції фасадів;
- фасади-аплікації;
- композиція фасадів за допомогою електронних, комп'ютерних технологій.

5. Напрямки розвитку архітектурної типології за урбаністичним рішенням театральньо-видовищних центрів для дітей та молоді, сформовано наступним чином:

- на площах;
- центри формують фасади вулиць;
- на перехрестях вулиць;
- театральньо-видовищні центри формують ансамблі;
- розташовані в ландшафтах;
- центри, як частина більших комплексів.

6. Автором дисертації подані рекомендації щодо складу приміщень і їх зв'язків будівель театральньо-видовищного центру для дітей та молоді у вигляді ідеальної моделі. Автор зазначає, що в умовах реального проектування подана модель зазнає трансформації.

7. Для перевірки пропозиції принципів архітектурної типології театральньо-видовищних центрів для дітей та молоді, автором дисертації було розроблено ряд проектних апробацій та пропозицій, які були впроваджені в 20-ти проектах різних рівнів – в навчальному (14), пошуковому (1), конкурсному (2) та реальному (3) проектуванні. В проектно-пошуковій діяльності автора було апробовано і розвинуто архітектурні ідеї різних варіантів театральньо-видовищних центрів для дітей та молоді. Деякі з них є реальними проектами і можуть бути актуальними в сучасних умовах нових національних, ідеологічних, соціально-культурних вимог і досягнень, естетичних уподобань сьогодення.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

В роботі автором було поетапно вирішені попередньо поставлені наукові задачі, які полягали в науковому обґрунтуванні архітектури театральновидовищних центрів для дітей та молоді, створенні комплексного підходу вивчення їх архітектурної типології, принципів та засобів предметно-просторової організації середовища. В п'ятьох розділах дисертаційного дослідження автором проаналізовано та представлено:

1. Результати проведеного аналізу використаних джерел в частині історичного формування та розвитку дитячого дозвілля, особливостей їх архітектури та організації предметно-просторового середовища в Україні та світі. Проаналізовано та висвітлено еволюцію дитячого дозвілля в часі, просторі, архітектурі, визначено основні жанри дитячого дозвілля і його концептуальні складові. Виявлено форми дитячого дозвілля, які можуть бути використані при створенні театральновидовищного центру для дітей та молоді в сучасній Україні.

2. Аналіз та систематизація джерел, присвячених темі дослідження, це 170 позицій, показав що вивчення проблематики пов'язаної з архітектурною типологією театральновидовищних центрів для дітей та молоді були мало досліджені. Недослідженими виявилися принципи архітектурної типології театральновидовищних центрів для дітей та молоді, що має негативні наслідки в їх проектуванні. У ході проведення аналізу, автором було створено джерельну базу за темою дисертаційного дослідження. Автором розроблена методика дослідження архітектурної типології театральновидовищних центрів для дітей та молоді, яка складається з шести рівнів, відповідає загальній методиці комплексного наукового дослідження і спираються на методики, опановані на кафедрі дизайну архітектурного середовища, Інституту архітектури та дизайну, Національного університету «Львівська політехніка».

3. На основі узагальнення вітчизняного та світового досвіду проектування, будівництва та експлуатації театральновидовищних центрів для дітей та молоді, автором дисертації було визначено основна група чинників, що впливає на

формування їх архітектури: соціально-економічні, містобудівні, культурологічні, типологічні, технологічні, естетичні та природно-кліматичні. Результатами проектування, яке проводилось в історично-сформованому, ландшафтному та урбаністичному середовищах, стало визначення головних принципів проектування культурно-просвітницьких та театральних видовищних центрів в Україні на початку XXI століття. Такими принципами є: а). створення максимально різноманітних функціонально-просторових умов для роботи культурно-просвітницьких установ та театральних колективів; б). пошук, передбачення та формування нестандартних видів і форм культурного обслуговування для відвідувачів; в). врахування відмінностей історико-культурного контексту територій та регіонів, також узгодження й гармоніювання з існуючим архітектурним середовищем.

4. Проведено класифікацію театральних видовищних центрів для дітей та молоді, визначено основні типи театральних видовищних центрів на найближчу перспективу. Сюди слід віднести класифікацію за функціональним призначенням, за об'ємно-просторовим та просторово-композиційним вирішенням центрів, та за містобудівним розташуванням. Сформульовані основні принципи побудови простору і функціональної організації архітектурної типології театральних видовищних центрів для дітей та молоді. Сформовано принципи архітектурної типології, за якими можна класифікувати театральні видовищні центри для дітей та молоді, у всіх трьох типологічних групах слід класифікувати як архітектурні типи із спеціальними ознаками. До таких принципів відноситься класифікація за: архітектурно-естетичними рішеннями, інтеграцією в міське середовище, та за архітектурно-конструктивними рішеннями. В той же час названі вище типи можуть мати спільні ознаки із іншими театральними і культурно-просвітницькими будівлями.

5. Аналіз результатів опитування театральних діячів (директорів, режисерів, художників) зі Львова, Івано-Франківська, Луцька, Черкас, Полтави, Торонто, довів, що вони у своїй творчій діяльності спираються на архітектурно-сценографічні принципи, які виходять за суворі рамки існуючої театральної

типології в Україні. Проведене анкетування архітекторів-практиків висвітлило, що всі вони обізнані з феноменом театрального синтезу, коли творча діяльність не розмежовується, а також з заходами і засобами по творенню такої архітектури, що принципи, за якими може створюватись нова типологія сьогодні, буде мати розвиток і в майбутньому. Результати анкетування театральних діячів та відповідей практикуючих архітекторів і архітекторів-вчених, яких можна визнати експертами театральньо-видовищних і культурно-просвітницьких будівель, можна стверджувати, що діяльність по створенню театральньо-видовищних центрів для дітей та молоді є актуальною і буде мати широку функціонально-жанрову палітру. Типи таких будівель є прогресивними і можуть бути використані при проектуванні, або при складанні завдань, вимог до проектування як і в сьогоденні, так і в майбутньому.

6. Автором дисертації розроблені структуро-формульальні принципи архітектурної типології театральньо-видовищних центрів для дітей та молоді, які визначаються такими ознаками: а). за архітектурно-типологічними; б). за містобудівними; в). за композиційними та стильовими. В дисертації подані рекомендації щодо складу приміщень і їх зав'язків, які сформовані у будівлях театральньо-видовищного центру для дітей та молоді у вигляді структурної моделі. Автор зазначає, що в умовах реального проектування подана модель зазнає трансформації.

7. Апробацію структурно-формульальних принципів архітектурної типології театральньо-видовищних центрів для дітей та молоді було здійснено автором дисертації у ряді проектних пропозицій, які були впроваджені в 20-ти проектах різних рівнів – в навчальному (14), пошуковому (1), конкурсному (2) та реальному (3) проектуванні. В проектно-пошуковій діяльності автора було апробовано і розвинуто архітектурні ідеї різних варіантів театральньо-видовищних центрів для дітей та молоді. Деякі з них є реальними проектами і можуть бути актуальними в сучасних умовах нових національних, ідеологічних, соціально-культурних вимог і досягнень, естетичних уподобань сьогодення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА ДОКУМЕНТАЦІЯ

1. ДБН Б.2.2-5:2011. «Планування та забудова міст, селищ і функціональних територій. Благоустрій територій».
2. ДБН В.1.2-10-2008. «Система забезпечення надійності та безпеки будівельних об'єктів. Основні вимоги до будівель і споруд. Захист від шуму».
3. ДБН В.2.2-17:2006. «Будинки і споруди. Доступність будинків і споруд для маломобільних груп населення».
4. ДБН В.2.2-16-2019. «Культурно-видовищні та дозвіллієві заклади».
5. ДБН В.2.5-28-2006. «Інженерне обладнання будинків і споруд. Природне і штучне освітлення».
6. НАПБ А.01.001.-2014. «Правила пожежної безпеки в Україні».

НАУКОВІ ДЖЕРЕЛА

7. Алперс, Б. В., 1977. *Театральные очерки. Театральные монографии*, Т.1. Москва: Искусство.
8. Анисимов, А. В., 1987. *Формирования системы театрально-зрелищных зданий крупнейших городов (на примере г. Москвы)*. Доктор наук. Москва.
9. Антонович, Д., 1993. *Українська культура: Лекції за редакцією Дмитра Антоновича*. Київ: Либідь.
10. Асеев Ю.С., 1979. *Стили архитектуры Украины*. Київ: Будівельник.
11. Астафьева, Т. В., 2011. Компьютерные и медийные технологии в сценографии как фактор развития постановочного процесса. *Научно-теоретический журнал «Общество. Среда. Развитие»*, 3(20), с.128-133.
12. Бабич Я. В., 2012. Культурно-дозвіллієва діяльність молодіжних центрів України як феномен. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*, 18(2), с. 267-271.

13. Бархин, Г. Б., 1947. *Архитектура театра*. Москва: Издательство Академии архитектуры СССР.
14. Богданова, Ю. Л., 2009. Театр ландшафту – ландшафт театру. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Архітектура*, 656, с.139-146.
15. Босий, П. В., 2014. Формування сценографічного простору засобами постановочного освітлення. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Архітектура*, 793, с. 175-181.
16. Бочелюк, В. Й., Бочелюк, В. В., 2006. *Дозвіллезнавство: Навчальний посібник*. Київ: Центр навч. л-ри.
17. Быков, В. Е., 1981. Из истории техники советского театра: театральный технолог, инженер (творческое наследие И.Е. Мальцина). *Сценическая техника и технология*, 2, с. 6-11.
18. Верстюк, В. Ф., Дзюба, О.М., Репринцев, В. Ф., 1995. *Україна від найдавніших часів до сьогодення*. Київ: Наукова думка.
19. Верховинець, В. М., 1989. *Весняночка: Ігри з піснями для дітей дошкільного і молодшого шкільного віку*. Київ: Музична Україна.
20. Вінграновський, М., 2010. *Ріка моєї долі, поезії*. Дрогобич: Коло.
21. Вітвицька, Є. В., 2002. *Акустика залів: Навчальний посібник*. Одеса: Астропринт.
22. Вороний, М. К., 1989. *Театр і драма. Зб. Ст.* – Київ: Мистецтво.
23. Воропай, О., 1958. *Звичаї нашого народу*. Т. 1. Мюнхен: Українське видавництво.
24. Воропай, О., 1966. *Звичаї нашого народу*. Т. 2. Мюнхен: Українське видавництво.
25. *Всеобщая история архитектуры в 12 томах, 1966—1977*. Ленинград ; Москва: Издательство литературы по строительству.
26. Ганковский, В. Г., 1977. *Перспективные типы сцен*. Кандидат наук. Москва.

27. Гнедовский, С. В., 1979. *Театры и театральные залы малой вместимости*. Кандидат наук. Москва.
28. Гнедовский, С., Быков, А., 1983. *Театр и архитектура. Стройиздат, Проекты, идеи. 1979-1983 гг.* Москва; Прага: ГИПРОТЕАТР.
29. Гнедовский, Ю. П., 1975. *Кинотеатры*. Москва: ЦНТИ.
30. Гнедовский, Ю. П., 1977. Театр нового типа. *Архитектура СССР*, 6, с. 9-14.
31. Гой, Б. В., 2006. *Архитектура еврейських театрів України. Принципи типології та проектування*. Кандидат архітектури. Національний університет «Львівська політехніка».
32. Гой, Б. В., 2018. Роль і місце Національної спілки архітекторів України у формуванні архітектурної освіти та науки майбутнього (на прикладі Львівської обласної організації). *Вісник Національного університету «Львівська політехніка», Архитектура*, 895, с. 27-31
33. Градов, Г. А., 1968. *Город и быт*. Москва: Стройиздат.
34. Гришелева, Л. Д., 1977. *Театр современной Японии*. Москва: Искусство.
35. Грищенко, В., 1982. Синтез искусств в театральном здании. *Сценическая техника и технология*, 2, с. 14-15.
36. Гуменник, І. В., 2019. *Розвиток архітектурної типології ландшафтних театрів в Україні*. Кандидат наук. Національний університет «Львівська політехніка».
37. Гусев, Н. М., Макаревич, В. Г., 1973. *Световая архитектура*. Москва: Стройиздат.
38. Денисенко, А., 2013. Становлення ідеї організації дозвілля у світовій і вітчизняній педагогічній думці. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*, 2, с. 112-122.
39. Джарылгасинова, Р. Ш., Крюков, М. В. ред., 1985. *Календарные обычаи и обряды народов Восточной Азии. Новый год*. Москва: Наука.

40. Дибя, Ю., 1995. Архітектура як «модель Світу» в давньоукраїнських світоглядних уявленнях. *Вісник Державного університету «Львівська політехніка»*. Резерви прогресу в архітектурі і будівництві, 287, с.143-148.
41. Дибя, Ю., 1996. „Волохи”–будівничі (за колядками про спорудження церкви). *Народознавчі зошити. Зошит Січень-лютий*, 1(7), с.48–52.
42. Дмитраш, О. Ю., Проскураков, В. І. 2016. Особливості функціонального зонування та класифікації існуючих типів студентських культурних центрів. *Архітектурний вісник КНУБА*, 8-9, с. 376-382.
43. Дячок, О. М., 2019. Вплив соціально – політичних чинників на процес формування архітектури Свято – Успенської Почаївської лаври. Проблеми теорії і історії архітектури України. Сборник научных трудов. Одесса: Астопринт, 19, с.181-191.
44. Захаревская, Н.С., Снядовская, Т.Ю., 2018. Современные тенденции в развитии архитектуры образовательных хабов. *Архітектурний вісник КНУБА*. с. 671-677.
45. Зенькович, Г. В., Болотов, Г. И., Кругляк, С. Е., 1987. *Сельские клубные и спортивные здания*. Київ: Урожай.
46. Исмагилов, Д. Г. и Древалёва, Е.П., 2005. *Театральное освещение*. Москва: ЗАО «ДОКА Медиа».
47. Казаков, Г. В., 2010. *Сучасна світлова архітектура*. Львів: «Растр-7».
48. Клишко, З. В., 2015. «Театр» сценографічних рішень Є.М. Лисика на Празькому квадрієнале 2015: побудова простору, дійова організація і їх оформлення. *Архітектурний вісник КНУБА: науково-вироб. Збірник*, 5, с. 57 – 67.
49. Клишко, З. В., 2018. *Архітектура сценографії Є. Лисика*. Кандидат наук. Національний університет «Львівська політехніка».
50. Козырев, Г. В. Русанова, Л. А. Соловьева, Б. З., 1982. Развитие материально-технической базы культуры СССР. Свидетельствуют цифры. *Сценическая техника и технология*, 6, с. 1-3, 5.

51. Красильников, В. Д., 1981. Пути развития театрального здания. *Сценическая техника и технология*, 4, с. 11-13.
52. Красильников, В. Д., Окунева, Е. И., 1964. Трансформирующиеся театры. *Сценическая техника и технология*, 5, с. 16-26.
53. Криворучко, Ю. І., 2019. Методологічні підходи осягнення сакрального у архітектурі. *Сучасні проблеми архітектури та містобудування. КНУБА*, 73, с. 175-183.
54. Курбас, Л., 1988. *Березіль*. Київ: Дніпро.
55. Куцевич, В. В., 2014. Архітектурна типологія громадських будинків і споруд. Сучасні тенденції розвитку. *Науково-технічний збірник «Сучасні проблеми архітектури та містобудування»*, 35, с. 376-384.
56. Куцевич, В. В., 2017. Універсальний дизайн як основа організації архітектурного безбар'єрного середовища. *Українська академія мистецтв: дослідницькі та науково-методичні праці*, 26, с. 96-105.
57. Липківська, Г. К., 2018. Мультимедійні засоби на сучасній театральній сцені. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Сценічне мистецтво*, 1, с.103–126.
58. Лужницький, Г., 1961. *Історія українського театру*. Нью-Йорк : [б.в.].
59. Лужницький, Г., 2004. Український театр. Наукові праці, статті, рецензії: Збірник праць. Т. 1. Наукові праці. Львів.
60. Мерилова, І. О., Калюжний Є. С., 2017. Альтернативні простори для дітей як складова мережі закладів позашкільного виховання. *Архітектурний вісник КНУБА*. с. 374-379.
61. Мещеряков, В. М., 2017. Відтворення Одеського кафедрального Спасо-Преображенського собору: Монографія. Одеса: Фенікс.
62. Минц, Н., Окунева, Е., 1978. Музей в театре – деятельность и проектирования. *Сценическая техника и технология №2*. – с. 17.
63. Окунева, Е. И., 1976. *Особенности проектирования театров юного зрителя*. Кандидат наук. Московский ОТКЗ архитектурный институт.
64. Окунева, Е. И., 1976. *Театры юного зрителя*. Москва: Стройиздат.

65. Петришин, Г. П., 2010. Наукове обличчя архітектурної школи Львівської політехніки у 1944-2010 роках. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Архітектура*, 674, с.397-407.
66. Проскуряков В., 2005. Генеза національної сценографії і її вплив на формування сучасної української архітектури театру. *Наукове товариство ім. Шевченка. Том: ССXLIX / Праці Комісії архітектури та містобудування. Львів*. с. 386-405
67. Проскуряков, В. И., 1984. *Универсальные передвижные театры (Принципы организации и проектирования)*. Кандидат архитектуры. ЦНИИЭП учебных зданий.
68. Проскуряков, В. І., 2004. *Архітектура українського театру. Простір і дія: Монографія*. 2-ге вид. Львів: Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», Вид-во «Срібне слово».
69. Проскуряков, В., Кубай, Р., 1998. У руслі відродження традицій і модерних концепцій (українських християнських концертно-видовищних заходів у Львові наприкінці ХХ ст.) *Вісник Держ. ун-ту «Львівська політехніка»*. *Архітектура*, 358, с. 245–252.
70. Проскуряков, В. И., 1981. Опыт проектирования передвижных театров за рубежом. *Сценическая техника и технология*, 2, с. 13-17.
71. Проскуряков, В. І., 2001. Досвід проектування і будівництва модерних театральних-видовищних споруд за кордоном і в Україні. *Сучасні проблеми архітектури та містобудування: Науково-технічний збірник*, 9, с. 189 – 202.
72. Проскуряков, В. І., Абрамкін, С.О., 2013. Концепція генези і формування архітектури будівель для накопичення, зберігання і експонування сценографічних творів. *Вісник ДУ «Львівська політехніка» Архітектура*, 757, с. 62 – 66.
73. Проскуряков, В. І., Гой, Б. В., 2007. Культурологія єврейського театру України в контексті часу, дії і архітектури: Монографія. Львів: Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка».

74. Проскуряков, В. І., Гуменник, І.В., 2013. Висвітлення актуальності формування і розвитку сучасної архітектурної типології «відкритих театрів» і, зокрема, «ландшафтних театрів». *Вісник ДУ "Львівська політехніка"*. *Архітектура*, 757, с. 155 – 161.
75. Проскуряков, В. І., Климко, З. В. та Зінченко, О. К., 2016. *Творчість Є.М. Лисика в часі, просторі, сценографії та архітектурі: Колектив. монографія*. Львів: Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка».
76. Проскуряков, В. І., Копиляк, І.М., 2008. Історичні тенденції формування мережі архітектурних типів культурно-просвітницьких будівель і споруд в Україні. *Вісник ДУ "Львівська політехніка" Архітектура*, 632, с. 72 – 80.
77. Проскуряков, В. І., Стояновський, О. Р., 1999. Проблеми, реалії, перспективи формування нових типів культурно-просвітницьких будинків і споруд у Львові і в Україні. *Вісник ДУ "Львівська політехніка" Архітектура*, 375, с. 244 – 247.
78. Проскуряков, В. І., **Філіпчук, Ю. В.**, 2014. Тенденції розвитку сучасної архітектури лялькових театрів (на прикладі театру ляльок в м. Кіровограді)// *Вісник Національного університету "Львівська політехніка"*. *Архітектура*, 793, с. 253-255.
79. Проскуряков, В. І., **Філіпчук, Ю. В.**, 2017. Гіпотеза архітектурного творення театральних-видовищних центрів для дітей та молоді на прикладі розбудови лялькового театру у місті Кропивницький. *Архітектурний вісник КНУБА*. с. 168-173.
80. Проскуряков, В., 1994. Проєкт театру «Воскресение». *Журнал Сцена: художественно-техническое обеспечение спектакля*, 7, с. 12-13.
81. Проскуряков, В., 1996. Вплив Львівської архітектурної школи на розвиток театральної справи в Галичині // *Архітектура Галичини XIX – XX ст.*, с. 147 – 161.
82. Проскуряков, В., 2006. Сучасні тенденції в експериментальному, пошуковому та навчальному проєктуванні в галузі театральної архітектури у Львові на початку XXI століття. *Традиції та новації у вищій*

- архітектурно-художній освіті: Збірка наукових праць вузів художньо-будівельного профілю України і Росії*, 1, 2, 3, с. 211-217.
83. Проскураков, В., Богданова, Ю., 1999. Історичні, статистичні, типологічні відмінності і сучасні тенденції розвитку угорського театру щодо театру українського. *Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті. Збірка наукових праць вузів художньо-будівельного профілю України і Росії*, 6-1, с. 34 – 36.
84. Проскураков, В., Копиляк, І., Проскураков, О., 2009. Напрямки розвитку архітектурних типів культурно-просвітницьких будівель у навчальному проєктуванні львівської архітектурної школи. *Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті: Збірка наукових праць вузів художньо-будівельного профілю України і Росії*, 6, с. 177-180.
85. Проскураков, В., Кубай, Р., 2006. Методи організації і формування архітектури середовища для театральної діяльності в історичних просторах. *Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті: Збірка наукових праць вузів художньо-будівельного профілю України і Росії*, 1, 2, 3, с. 190-194.
86. Проскураков, В., Ямаш Ю., 1997. *Львівські театри. Час і архітектура*. Львів: Центр Європи.
87. Проскураков, О. В., 2009. *Принципи архітектури спілки Ф.Фельнера і Г.Гельмера і їх розвиток в Україні*. Кандидат архітектури. Національний університет «Львівська політехніка».
88. Ревуцький, В., 1995. *В орбіті світового театру*. Київ, Харків, Нью-Йорк: Вид-во М.П. Коць.
89. *Рекомендации по проектированию театральных сооружений для детей и юношества, включая театры кукол и теней*, 1991. Москва: «Гипроттеатр».
90. Рудой, Є., 1930. *Для студій українського лялькарства «Вертеп»*. Самбір.
91. Русанова, И. П., Тимощук, Б. А., 2007. *Языческие святилища древних славян*. Москва: Ладога-100.
92. Рыбаков, Б. А., 1987. *Язычество древней Руси*. Москва: Наука.

93. Савчак, Р. Н., 2019. Напрями розвитку архітектурного середовища національних театрів на території України на прикладі польського театру. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка», Архітектура*, Т1,№2s, с.66-71.
94. Скуратівський, В. Т., 1996. *Русалії*. Київ: Довіра.
95. Смирнова, Н. И., 1963. *Советский театр кукол 1918-1932*. Москва: Акад. наук СССР.
96. Токарев, С. А., Гроздова, И. Н. ред., 1977. *Календарные обычаи и обряды в странах зарубежной Европы, конец XIX – начало XX в. Весенние праздники*. Москва: Наука.
97. Триколенко, С. Т., 2016. *Українська сценографія кінця XX – початку XXI ст.: основні тенденції розвитку та авторські позиції*. Кандидат архітектури. Національна академія наук України.
98. Филипчук, М. А., 1996. *Слов'янські поселення VIII–X ст. в українському Прикарпатті*. Кандидат наук. Інститут археології НАН України.
99. **Філіпчук, Ю. В.**, 2018. Театральні-видовищні будівлі для «дитячої та юнацької аудиторії» в майбутньому. За попередніми результатами анкетного опитування діячів національного і світового театрів щодо їх типології. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка», Архітектура*, 895, с.100-104.
100. **Філіпчук, Ю. В.**, 2019. Розбудова просторів і функцій Львівського театру ляльок для створення театральні-видовищного центру для дітей та молоді. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка», Архітектура*, 911, с.25-29.
101. **Філіпчук, Ю. В.**, 2019. Тенденції проєктування культурно-просвітницьких та театральні-видовищних будівель. Сьогодні і в майбутньому. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка», Архітектура*, Т1,№2s, с.92-96.
102. Франко, І., 1957. *Про театр і драматургію. Вибрані статті, рецензії та висловлювання*. Київ: Видавництво АН Української РСР.

103. Хайзенга, И., 1992. *Ното Ludens. В тени завтрашнего дня*. Перевод с нидерландского Ошиса В.В. Москва: Изд-во группы «Прогресс», «Прогресс-академия».
104. Хрипунов, Ю. Д., Гнедовский, Ю. П., 1986. *Архитектура советского театра*. Москва: Стройиздат, 1986.
105. Черкес, Б. С., Лінда, С. М., Богданова, Ю. Л., 2014. *Архітектурний атлас*. Львів: Видавництво Львівської політехніки
106. Черкес, Б. С., 2006. Проблема ідентичності в процесі формування центральних громадських просторів у Львові. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. *Архітектура*, 568, с. 3–12.
107. Черкес, Б. С., Жук, О. К., 2007. Юліан Захарієвич – основоположник львівської архітектурної школи. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка"*. *Архітектура*, 585, с. 163–167.
108. Чорній, С., 1980. *Український театр і драматургія: Серія монографій*, 30. Мюнхен; Нью-Йорк: Український вільний університет.
109. Штолько, В. Г., 2007. *Українська Академія Архітектури: персональний склад*. Київ: Видавничий дім А+С.
110. Шулдан, Л. О., 2007. *Принципи архітектурно-типологічного вдосконалення шкільних будівель з врахуванням енергозаощаджування*. Кандидат наук. Національний університет «Львівська політехніка».
111. Юдова-Романова, К. В., 2018. Просторово-технічне забезпечення українського театру епохи середньовіччя. *Вісник КНУКіМ Серія «Мистецтвознавство»*, 39, с. 93-105.
112. Янчук, К. В., 2018. Розвиток архітектурно-театральних ідей Ф. Кізлера в Україні й у світі. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*, *Архітектура*, 895, с. 116-119.
113. Ярема, Д. Р. 2009. Висвітлення генези сценографії як головного елементу театрального мистецтва. *Геодезія, архітектура та будівництво: II Міжнародна конференція молодих вчених GAC-2009*, с. 50-51.

114. Ярема, Д., 2006. Сценографія як головна складова архітектури театру. *Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті: зб. наукових праць видів художньо-будівельного профілю України і Росії*, 1, 2, 3, с. 245-248.
115. Яців, С. М., Яців М. Б., 2018. Роль світла в архітектурі громадських будівель. Футуристичний аспект. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка», Архітектура*, 895, с.120-124.
116. Ball, D. J., 2002. *Playgrounds – risks, benefits, and choices*. Sudbury: HSE Books
117. Bammel, G. and Burrus-Bammel L. L., 1982. *Leisure and Human Behavior*. Dubuque, IA: Wm. C. Brown.
118. Caillois, R., 1961. *Man, Play and Games*. London: Thames and Hudson.
119. Clark, C., Moss, P., 2001. *Listening to Young Children: The Mosaic approach*. London: National Children's Bureau.
120. Dyda, I., 2017. The role of light in formation of a traditional image of architectural space. *Czasopismo "Srodowisko Mieszaniowe/ Housing Enviroment"*, 18, pp.156-160.
121. **Filipchuk, Yu.**, 2017. The architectural creation of theatrical and entertainment centers for children and youth as a factor of increasing the attractiveness of cities in Ukraine. The example of the puppet theater in Kropyvnytskyi. *Zabudowa na obszarach zurbanizowanych. Zagrozonych oraz trudnych/ Development in urbanized, endangered and difficult areas: praca pod redakcja Joanny Gil-Mastalerczyk, Monografia, Architectura* 6, pp.56-61.
122. Forsyth, M., 1987. *Auditoria: Designing for the Performing Arts*. London: Mitchell Publishing.
123. Gimmestad, B., De Chiara, E., 1982. Dramatic plays: A vehicle for prejudice reduction in the elementary school. *Journal of Educational Research, Obesity Research*, 76(1): pp. 45–49.
124. Ham, R., 1987. *Theatres: Planning Guidance for Design and Adaptation*. London: The Architectural Press.

125. Ianchuk, K., Klymko, Z., 2015. Conceptual educational projecting as a method of research and development known architecture and art master. *Housing Environment: composition in urban planning №14*. pp. 136–147.
126. Krasilnikov, O., 2017. Perspectives of architectural organization of medical institutions in historically formed universities on example of Lviv Polytechnic National University. *Development in urbanized, endangered and difficult areas. Kielce: Politechnika Swietokrzyska, Monografia – Architektura 6*. pp. 51-55.
127. Kraus, R., 1998. *Recreation and Leisure in Modern Society*. Fifth Edition. Sudbury, Massachusetts: Jones & Bartlett Publishers, Inc.
128. Minguet, J. M. eds., 2016. *Multidisciplinary spaces: architectural complexes*. Barcelona: Monsa.
129. Norberg-Schulz, C., 1971. *Existence, Space, and Architecture*. New York: Praeger.
130. Pevsner, N., 1977. *A history of building types. Bollingen series XXXV-19*. New Jersey: Princetone University Press.
131. Pickard, Q., eds., 2002. *The Architects' Handbook*. London: Blackwell Science.
132. *Playhouse in Amsterdam. Catalogue. Exhibition Results international idea competition for architects and others*, 1987. Amsterdam: Oistat Nederland.
133. Proskuraykov, V., 2015. The development of a new type of building with Theatrical and Culturally-Educational. *Eductions Architectural studies*, 1.1, pp. 41–48.
134. Proskuriakov, V. I., **Filipchuk, Yu. V.**, Krasylnykov, O. V., 2017. Introduction of conceptual project ideas into the realia of modern Ukraine architecture. (Based on the example of an international student's design seminar concerning renovation of an assembly hall in the first academic building of Lviv Polytechnic National University with extending theatrical function). *Czasopismo "Srodowisko Mieszaniowe/ Housing Enviroment"*, 20, pp.68-73.

135. Proskuryakov, V., Goy, B., Savchak, R., 2018. State of polish theatre architecture research in Ukraine. *Czasopismo "Srodowisko Mieszaniowe/Housing Enviroment"*, 23, pp.167-171.
136. *Schools for All. Including disabled children in education*, 2002. London: Save the Children.
137. Shackell, A., Butler, N., Doyle, Ph., Ball, D., 2008. *Design for play: a guide to creating successful play spaces*. The Department for Children, Schools and Families (DCSF) and the Department for Culture, Media and Sport (DCMS).. ISBN 9781847752253. [Book]
138. Siklos, M., 1985. A Magyar Allami Operahaz felujitasa. *Magyar epitomuveszet*, 4, pp. 16-23.
139. Spiegall, B., Gill, T., Harbottle, H., Ball, D., 2014. Children's Play Space and Safety Management: Rethinking the Role of Play Equipment Standards. *SAGE Open*, January-March, pp.1–11
140. Steele, J., 1996. *Theatre builders*. London: Academy Editions.
141. Strong, J. eds., 2010. *Theatre Buildings: A design guide*. London and New York: Routledge.
142. Fletcher, T. S., Parrish, J. L., Sherman, M. L., 2018. Exploring How Live Theaters Promote Participation for Children with Special Needs. *Physical & Occupational Therapy In Pediatrics*, 38:2, pp.157-167.
143. Twarowski, M., 1996. *Słońce w architekturze*. Warszawa: Arkady.
144. Van Uffelen, C., 2010. *Masterpieces: Performance Architecture + Design (Masterpieces (Braun))*. Switzerland: Braun Publishing AG.

ЕЛЕКТРОННІ ВИДАННЯ

145. Інтерактивний Львів (lia.lvivcenter.org), 2020. *Пл. Данила Галицького, 1 – Кінотеатр (не діє)*. [online] Доступно: <<https://lia.lvivcenter.org/uk/objects/dan-halytskoho-1-f-cinema/>> [Дата звернення 28.07.2020].

146. Львів. Архітектура модернізму (modernism.lviv-online.com), 2020. *Перший модерністичний, або нова єврейська сцена, котрій не судилося бути.* [online] Доступно: <<https://modernism.lviv-online.com/budynok-jevrejsko-ho-teatru/>> [Дата звернення 28.07.2020]
147. Театральна риболовля (t-fishing.co.ua), 2019. Театральна база. Театри ляльок України. [online] Доступно: <http://www.t-fishing.co.ua/events/articles/teatralna_baza_teatr_lyalok/> [Дата звернення 28.07.2020]
148. АНН (АХХ) (ahh.nl), 2020. *Apollo schools - Montessori school and Willemspark school, Amsterdam.* [online] Available at: <<https://www.ahh.nl/index.php/en/projects2/9-onderwijs/113-apollo-schools>> [Дата звернення 28.07.2020].
149. ArchDaily (Архідейлі) (archdaily.com), 2009. *Utah Valley University Noorda Theater / Axis Architects.* [online] Available at: <<https://www.archdaily.com/164720/utah-valley-university-noorda-theater-axis-architects>> [Дата звернення 28.07.2020].
150. ArchDaily (Архідейлі) (archdaily.com), 2009. *Bijlmer Park Theater / Paul de Ruiter Architects.* [online] Available at: <<https://www.archdaily.com/23279/bijlmer-park-theater-paul-de-ruiter>> [Дата звернення 28.07.2020].
151. ArchDaily (Архідейлі) (archdaily.com), 2012. *Cinema Center in Matadero de Legazpi / Churtichaga & Quadra Salcedo Architects.* [online] Available at: <<https://www.archdaily.com/236663/cinema-center-in-matadero-de-legazpi-chqs-arquitectos>> [Дата звернення 28.07.2020].
152. ArchDaily (Архідейлі) (archdaily.com), 2012. *Academie MWD Dilbeek / Carlos Arroyo.* [online] Available at: <<https://www.archdaily.com/277435/academie-mwd-dilbeek-carlos-arroyo>> [Дата звернення 28.07.2020].
153. ArchDaily (Архідейлі) (archdaily.com), 2013. *Ama'r Children's Culture House / Dorte Mandrup,* [online] Available at:

- <<https://www.archdaily.com/388629/ama-r-children-s-culture-house-dorte-mandrup>> [Дата звернення 28.07.2020].
154. ArchDaily (Архідейлі) (archdaily.com), 2016. *Shanghai Children's Art Theater Renovation / Wujie Rong*. [online] Available at: <<https://www.archdaily.com/784208/shanghai-childrens-art-theater-renovation-wujie-rong>> [Дата звернення 28.07.2020].
155. ArchDaily (Архідейлі) (archdaily.com), 2017. *Gaumont-Pathé Alésia Cinemas / Manuelle Gautrand Architecture*. [online] Available at: <https://www.archdaily.com/803906/gaumont-pathe-alesia-cinemas-manuelle-gautrand-architecture?ad_source=search&ad_medium=search_result_projects> [Дата звернення 28.07.2020].
156. Dezeen (ДізіН) (dezeen.com), 2012. *Academie MWD by Carlos Arroyo*. [online] Available at: <<https://www.dezeen.com/2012/11/29/academie-mwd-by-carlos-arroyo/>> [Дата звернення 28.07.2020].
157. Dezeen (ДезіН) (dezeen.com), 2015. *S-shaped extension links two sides of Copenhagen's Mariehøj Kulturcenter*. [online] Available at: <<https://www.dezeen.com/2015/11/25/concave-roof-copenhagen-cultural-centre-sophus-sobye-arkitekter-we-architecture-denmark/>> [Дата звернення 28.07.2020].
158. As-tu Deja Oublie (Ас-ту Дея Ублі) (astudejaoublie.blogspot.com), 2013. *Grenoble - Maison de la Culture - André Wogenscky*. [online] Available at: <<http://astudejaoublie.blogspot.com/2013/03/grenoble-maison-de-la-culture-andre.html>> [Дата звернення 28.07.2020].
159. Japan Architecture (Джапан Архітектура) (japan-architecture.org), 2020. *Hyogo Children's Museum*. [online] Available at: <<https://www.japan-architecture.org/hyogo-children-museum/>> [Дата звернення 28 липня 2020].
160. Journal of Historians of Netherlandish Art (Джорнал оф Хісторіанс оф Незерландіш Арт) (jhna.org), 2012. *Homo ludens: Pieter Bruegel's Children's Games and the Humanist Educators by Amy Orrock*. [online] Available at:

- <<https://jhna.org/articles/homo-ludens-pieter-bruegels-childrens-games-humanist-educators/#illustrations>> [Дата звернення 28 липня 2020].
161. VIZUS. webmaster. Jiří Hakulín, Karel Hubáček, Jan Konečný. Centre for Experimental Theatre - Goose on a String Theatre. alias By the table, Centre of experimental theatre, [online] Available at: <<https://www.theatre-architecture.eu/en/db/?theatreId=307>> [Дата звернення 28.07.2020].
162. Half Moon (Хаф Мун) (stagesofhalfmoon.org.uk), 2020. *Stages of Half Moon. Half Moon Theatre: 213 Mile End Road.* [online] Available at: <<https://www.stagesofhalfmoon.org.uk/places/mile-end/>> [Дата звернення 28.07.2020].
163. The Playground Project Architektur für Kinder (Зе Плейграунд ПроджекТ Архітектур фюр Кіндер) (architekturfuerkinder.ch), 2020. *The Playground Project Architektur für Kinder.* [online] Available at: <<http://www.architekturfuerkinder.ch/>> [Дата звернення 28.07.2020].
164. WikiArquitectura (Вікіархітектура) (en.wikiarquitectura.com), 2018. EYE Film Institute Amsterdam, [online] Available at: <<https://en.wikiarquitectura.com/building/eye-film-institute-amsterdam/#>> [Дата звернення 28.07.2020].
165. WikiArquitectura (Вікіархітектура) (en.wikiarquitectura.com), 2018 Reid Building. Glasgow School of Art. Доступно <<https://en.wikiarquitectura.com/building/reid-building-glasgow-school-of-art/#>> [Дата звернення 28.07.2020].
166. Yamashita Sekkei Inc. National Children's Castle in Tokio, Japan, [online] Available at: <<https://www.yamashitasekkei.co.jp/en/project/nationalchildrenscastle/>> [Дата звернення 28.07.2020].
167. Zamki Kreposti (Замкі Крепості) (zamki-kreposti.com.ua), 2020. *Подгорецкий замок в селе Подгорцы.* [online] Доступно: <<http://zamki-kreposti.com.ua/lvovskaya-oblast/podgoreckij-zamok-podgorcy/>> [Дата звернення 28.07.2020].

АРХІВНІ МАТЕРІАЛИ

168. Архів кафедри дизайну архітектурного середовища Національного університету "Львівська політехніка".
169. Архів В. І. Проскурякова.
170. Архів Ю. В. Філіпчука.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАЦІЙ ДО РИСУНКІВ ТА ТАБЛИЦЬ

А.1. ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАЦІЇ ДО РИСУНКУ 1.1.1

1. Рыбаков Б. А., 1987. Язычество древней Руси. Москва: Наука, с. 721.

А.2. ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАЦІЇ ДО РИСУНКУ 1.1.2

2. История Древнего Рима, 2013. *Sarcophagus of a child. Photo: Ilya Shurygin.* [online] Доступно: <<http://ancientrome.ru/art/artworken/img.htm?id=5546#in>> [Дата звернення 28 липня 2020].

А.3. ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАЦІЇ ДО РИСУНКУ 1.2.1

3. Journal of Historians of Netherlandish Art (Джорнал оф Хісторіанс оф Незерландіш Арт) (jhna.org), 2012. *Homo ludens: Pieter Bruegel's Children's Games and the Humanist Educators by Amy Orrock.* [online] Available at: <<https://jhna.org/articles/homo-ludens-pieter-bruegels-childrens-games-humanist-educators/#illustrations>> [Дата звернення 28 липня 2020].

А.4. ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАЦІЇ ДО ТАБЛИЦІ 1.2.1

4. Проскуряков В. І., 2004. *Архітектура українського театру. Простір і дія: Монографія.* 2-ге вид. Львів: Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», Вид-во «Срібне слово».
5. Українські Національні новини інформаційне агентство (unn.com.ua), 2019. *Івана Купала: головні традиції та обряди.* [online] Доступно: <<https://www.unn.com.ua/uk/news/1810990-ivana-kupala-golovni-traditsiyi-ta-obryadi>> [Дата звернення 28 липня 2020]
6. – 7. Проскуряков В. І., 2004. *Архітектура українського театру. Простір і дія: Монографія.* 2-ге вид. Львів: Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», Вид-во «Срібне слово».
8. – 11. Токарев, С. А., Гроздова, И. Н. ред., 1977. *Календарные обычаи и обряды в странах зарубежной Европы, конец XIX – начало XX в. Весенние праздники.* Москва: Наука.

12. – 14. Джарылгасинова, Р. Ш., Крюков М. В. ред., 1985. *Календарные обычаи и обряды народов Восточной Азии. Новый год.* Москва: Наука.

А.5. ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАЦІЇ ДО ТАБЛИЦІ 1.2.2

15. Twin Cities Arts Reader (Твін Сітіс Артс Рідер) (twincitiesarts.com), 2019. *PHOTOS: A Look At The Children's Theatre Company's Matilda. China Brickey as Miss Honey, Emily Gunyou Halaas as Miss Trunchbull, and the Ensemble of Matilda the Musical. Photo by Dan Norman.* [online] Available at: <<https://twincitiesarts.com/2019/04/30/photos-childrens-theatre-company-matilda/>> [Дата звернення 28 липня 2020]
16. Theatretrain (Сіетертрейн) (theatretrain.co.uk), 2010. *World Children's Theatre Ensemble 2010.* [online] Available at: <<https://www.theatretrain.co.uk/blog/gallery/world-childrens-theatre-ensemble-2010/>> [Дата звернення 28 липня 2020]
17. ArchDaily (Архідейлі) (archdaily.com), 2016. *Shanghai Children's Art Theater Renovation / Wujie Rong.* [online] Available at: <<https://www.archdaily.com/784208/shanghai-childrens-art-theater-renovation-wujie-rong>> [Дата звернення 28.07.2020].

18. Facebook (Фейсбук) (facebook.com), 2020. *Kinder- & Jugendtanzgruppe "Jan von Werth"*. [online] Available at: <<https://www.facebook.com/Kinder-Jugendtanzgruppe-Jan-von-Werth-356193961379022/photos/pcb.1164905583841185/1164904860507924/>> [Дата звернення 28.07.2020].
19. Факультет хореографічного мистецтва (dance.knukim.edu.ua), 2020. *Народний танець*. [online] Доступно: <<http://dance.knukim.edu.ua/narodnij-tanec/>> [Дата звернення 28.07.2020].
20. Culture.pl (Калчер.пл) (culture.pl/en), 2018. *The State Folk Group of Song and Dance 'Mazowsze'*. [online] Available at: <<https://culture.pl/en/artist/the-state-folk-group-of-song-and-dance-mazowsze>> [Дата звернення 28.07.2020].
21. The World of Chinese (Зе Ворлд Оф Чайніз) (theworldofchinese.com), 2020. *High Fliers*. [online] Available at: <<https://www.theworldofchinese.com/2020/04/high-fliers/>> [Дата звернення 28.07.2020].
22. Католицький Медіа-Центр (kmc.media), 2020. *Перше Святе Причастя у Бердичівському санктuariї*. [online] Доступно: <<https://kmc.media/2020/07/01/pershe-svyate-prychastya-u-berdychivskomu-sanktuariyi.html>> [Дата звернення 28.07.2020].
23. Twitter (Твітер) (twitter.com), 2018. *The Slavic tradition of burning or drowning an effigy of Marzanna, goddess of Winter, to celebrate the end of winter is a folk custom that survives in the Czech Republic, Poland, Lithuania and Slovakia*. [online] Available at: <<https://twitter.com/magicaleurope/status/1079094281359503360>> [Дата звернення 28.07.2020].
24. – 29. Journal of Historians of Netherlandish Art (Джорнал оф Хісторіанс оф Незерландіш Арт) (jhna.org), 2012. *Homo ludens: Pieter Bruegel's Children's Games and the Humanist Educators by Amy Orrock*. [online] Available at: <<https://jhna.org/articles/homo-ludens-pieter-bruegels-childrens-games-humanist-educators/#illustrations>> [Дата звернення 28 липня 2020]
30. – 35. Проскураков В. І., 2004. *Архітектура українського театру. Простір і дія: Монографія*. 2-ге вид. Львів: Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», Вид-во «Срібне слово».

А.6. ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАЦІЇ ДО ТАБЛИЦІ 1.2.3

36. Ingelheimer Marktplatz (Інгелхаймер Марктпiazza) (ingelheimer-marktplatz.de), 2020. *Senioren-Abonnement im Theater Mainz*. [online] Available at: <<https://www.ingelheimer-marktplatz.de/aktuelles-1154-senioren-abonnement-im-theater-mainz.html>> [Дата звернення 28 липня 2020].
37. Japan Architecture (Джапан Архітектура) (japan-architecture.org), 2020. *Hyogo Children's Museum*. [online] Available at: <<https://www.japan-architecture.org/hyogo-children-museum/>> [Дата звернення 28 липня 2020].
38. ArchDaily (Архідейлі) (archdaily.com), 2009. *Utah Valley University Noorda Theater / Axis Architects*. [online] Available at: <<https://www.archdaily.com/164720/utah-valley-university-noorda-theater-axis-architects>> [Дата звернення 28.07.2020].
39. Вікіпедія (uk.wikipedia.org), 2017. *Кукольный театр*. [online] Доступно: <[https://uk.wikipedia.org/wiki/Файл:Кукольный_театр_-_panoramio_\(2\).jpg](https://uk.wikipedia.org/wiki/Файл:Кукольный_театр_-_panoramio_(2).jpg)> [Дата звернення 28.07.2020].
40. Вікіпедія (uk.wikipedia.org), 2009. *Запорожский театр молодёжи (театр юного зрителя)*. [online] Доступно:

- <https://uk.wikipedia.org/wiki/Файл:Zaporizhzhya_youth_theatre.jpg> [Дата звернення 28.07.2020].
41. ТОВ «Зручно» (zruchno.travel), 2020. *Сумський театр для дітей та юнацтва*. [online] Доступно: <<https://zruchno.travel/ObjectEntity/ObjectEntity?lang=ua&idCrm=6eeb0918-ec73-b0a1-508b-589499475c63>> [Дата звернення 28.07.2020].
  42. Проскуряков, В., Ямаш Ю., 1997. *Львівські театри. Час і архітектура*. Львів: Центр Європи.
  43. Львів. Архітектура модернізму (modernism.lviv-online.com), 2020. *Перший модерністичний, або нова єврейська сцена, котрій не судилось бути*. [online] Доступно: <<https://modernism.lviv-online.com/budynok-jevrejsko-teatru/>> [Дата звернення 28.07.2020].
  44. Інтерактивний Львів (lia.lvivcenter.org), 2020. *Пл. Данила Галицького, 1 – Кінотеатр (не діє)*. [online] Доступно: <<https://lia.lvivcenter.org/uk/objects/dan-halytsko-ho-1-f-cinema/>> [Дата звернення 28.07.2020].
  45. Sales Systems LLC (Сейлс Системс ЛЛС) (ticketclub.com.ua), *Львівський театр ляльок*. [online] Доступно: <<https://ticketclub.com.ua/location/8/>> [Дата звернення 28.07.2020].
  46. Zamki Kreposti (Замкі Крепості) (zamki-kreposti.com.ua), 2020. *Подгорецький замок в селі Подгорці*. [online] Доступно: <<http://zamki-kreposti.com.ua/lvovska-obl-ast/podgoreckij-zamok-podgorcy/>> [Дата звернення 28.07.2020].
  47. Проскуряков В. І., 2004. *Архітектура українського театру. Простір і дія: Монографія*. 2-ге вид. Львів: Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», Вид-во «Срібне слово».
  48. A Walk About Paris (Е Вок Ебаут Періс) (awalkaboutparis-ucla.com), 2014. *Paris' Beginnings*. [online] Available at: <<http://www.awalkaboutparis-ucla.com/walks/2014/9/29/paris-beginnings>> [Дата звернення 28.07.2020].
  49. Радіо Свобода (radiosvoboda.org), 2017. *Семінаристи з саксофонами і трубами викликають культурний шок – керівник оркестру*. [online] Доступно: <<https://www.radiosvoboda.org/a/28498042.html>> [Дата звернення 28.07.2020].
  50. – 53. Проскуряков В. І., 2004. *Архітектура українського театру. Простір і дія: Монографія*. 2-ге вид. Львів: Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», Вид-во «Срібне слово».

А.7–15. ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАЦІЇ ДО РИСУНКІВ 3.1.1-9

54. – 62. Архів кафедри дизайну архітектурного середовища Національного університету "Львівська політехніка" (дипломне проектування, 2015-2016 роки).

А.16. ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАЦІЇ ДО РИСУНКУ 3.2.1

63. – 65. Yamashita Sekkei Inc. National Children's Castle in Tokio, Japan, [online] Available at: <<https://www.yamashitasekkei.co.jp/en/project/nationalchildrenscastle/>> [Дата звернення 28.07.2020].
66. – 67. Рекомендации по проектированию театральных сооружений для детей и юношества, включая театры кукол и теней, 1991. Москва: «Гипроттеатр».

А.17. ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАЦІЇ ДО РИСУНКУ 3.2.2

68. – 69. Japan Architecture (Джапан Архітектура) (japan-architecture.org), 2020. *Hyogo Children's Museum*. [online] Available at: <<https://www.japan-architecture.org/hyogo-children-museum/>> [Дата звернення 28 липня 2020].

70. – 72. The Architectural Review (3є Архітектурал Ревю) (architectural-review.com), 1991. *From the archive: children's museum, Hyogo, Japan by Tadao Ando*. [online] Available at: <<https://www.architectural-review.com/buildings/from-the-archive-childrens-museum-hyogo-japan-by-tadao-ando>> [Дата звернення 28.07.2020].

A.18. ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАЦІЇ ДО РИСУНКУ 3.2.3

73. – 76. ArchDaily (Архідейлі) (archdaily.com), 2009. *Bijlmer Park Theater / Paul de Ruiter Architects*. [online] Available at: <<https://www.archdaily.com/23279/bijlmer-park-theater-paul-de-ruiter>> [Дата звернення 28.07.2020].

A.19. ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАЦІЇ ДО РИСУНКУ 3.2.4

77. – 81. Dezeen (Дезін) (dezeen.com), 2015. *S-shaped extension links two sides of Copenhagen's Mariehøj Kulturcenter*. [online] Available at: <<https://www.dezeen.com/2015/11/25/concave-roof-copenhagen-cultural-centre-sophus-sobyte-arkitekter-we-architecture-denmark/>> [Дата звернення 28.07.2020].

A.20. ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАЦІЇ ДО РИСУНКУ 3.2.5

82. – 87. ArchDaily (Архідейлі) (archdaily.com), 2012. *Academie MWD Dilbeek / Carlos Arroyo*. [online] Available at: <<https://www.archdaily.com/277435/academie-mwd-dilbeek-carlos-arroyo>> [Дата звернення 28.07.2020].

A.21. ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАЦІЇ ДО РИСУНКУ 3.2.6

88. – 93. ArchDaily (Архідейлі) (archdaily.com), 2012. *Cinema Center in Matadero de Legazpi / Churtichaga & Quadra Salcedo Architects*. [online] Available at: <<https://www.archdaily.com/236663/cinema-center-in-matadero-de-legazpi-chqs-arquitectos>> [Дата звернення 28.07.2020].

A.22. ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАЦІЇ ДО РИСУНКУ 3.2.7

94. Google Maps (Гугл Мепс) (google.com/maps), 2019. *The Half Moon - JD Wetherspoon*. [online] Available at: <<https://goo.gl/maps/9tqeePU3Ezbou3kGA>> [Дата звернення 28.07.2020].

95. – 97. Half Moon (Хаф Мун) (stagesofhalfmoon.org.uk), 2020. *Stages of Half Moon. Half Moon Theatre: 213 Mile End Road*. [online] Available at: <<https://www.stagesofhalfmoon.org.uk/places/mile-end/>> [Дата звернення 28.07.2020].

A.23. ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАЦІЇ ДО РИСУНКУ 3.2.8

98. – 103. Designboom (Дезігнбум) (designboom.com), 2011. *Gru arquitectos: tenerife centre of dramatic arts*. [online] Available at: <<https://www.designboom.com/architecture/gru-arquitectos-tenerife-centre-of-dramatic-arts/>> [Дата звернення 28.07.2020].

A.24. ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАЦІЇ ДО ТАБЛИЦІ 4.1.1

104. Half Moon (Хаф Мун) (stagesofhalfmoon.org.uk), 2020. *Stages of Half Moon. Half Moon Theatre: 213 Mile End Road*. [online] Available at: <<https://www.stagesofhalfmoon.org.uk/places/mile-end/>> [Дата звернення 28.07.2020].

105. Dezeen (Дізін) (dezeen.com), 2012. *Academie MWD by Carlos Arroyo*, [online] Available at: <<https://www.dezeen.com/2012/11/29/academie-mwd-by-carlos-arroyo/>> [Дата звернення 28.07.2020].

106. ArchDaily (Архідейлі) (archdaily.com), 2012. *Cinema Center in Matadero de Legazpi / Churtichaga & Quadra Salcedo Architects*. [online] Available at: <<https://www.archdaily.com/236663/cinema-center-in-matadero-de-legazpi-chqs-arquitectos>> [Дата звернення 28.07.2020].

107. ArchDaily (Архідейлі) (archdaily.com), 2013. *Ama'r Children's Culture House / Dorte Mandrup*. [online] Available at: <<https://www.archdaily.com/388629/ama-r-children-s-culture-house-dorte-mandrup>> [Дата звернення 28.07.2020].

A.25. ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАЦІЇ ДО ТАБЛИЦІ 4.1.3

108. Van Uffelen, C., 2010. *Masterpieces: Performance Architecture + Design (Masterpieces (Braun))*. Switzerland: Braun Publishing AG.
109. Half Moon (Хаф Мун) (stagesofhalfmoon.org.uk), 2020. *Stages of Half Moon. Half Moon Theatre: 213 Mile End Road*. [online] Available at: <<https://www.stagesofhalfmoon.org.uk/places/mile-end/>> [Дата звернення 28.07.2020].

A.26. ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАЦІЇ ДО ТАБЛИЦІ 4.1.4

110. Van Uffelen, C., 2010. *Masterpieces: Performance Architecture + Design (Masterpieces (Braun))*. Switzerland: Braun Publishing AG.
111. Gerber Architekten (Гербер Архітектен) (gerberarchitekten.de/en), 2020. Felix Mendelssohn Bartholdy Concert Hall of the University of Music and Theatre. [online] Available at: <<https://www.gerberarchitekten.de/en/project/concert-hall-of-the-university-of-music-and-theatre/>> [Дата звернення 28.07.2020].
112. Melenk AG (Меленк АГ) (melenk-ag.de), 2019. *STAATSTHEATER MAINZ – OPERNHAUS, GROSSES HAUS*. [online] Available at: <<https://melenk-ag.de/referenz/staatstheater-mainz-opernhaus-grosses-haus/>> [Дата звернення 28.07.2020].
113. Van Uffelen, C., 2010. *Masterpieces: Performance Architecture + Design (Masterpieces (Braun))*. Switzerland: Braun Publishing AG.

A.27. ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАЦІЇ ДО ТАБЛИЦІ 4.1.5

114. Google Maps (Гугл Мепс) (google.com/maps), 2020. *Goose on a String Theatre tickets sales*. [online] Available at: <<https://goo.gl/maps/PFaiYvcuQNKozeRw8>> [Дата звернення 28.07.2020].
115. Google Maps (Гугл Мепс) (google.com/maps), 2020. *Hyogo Children's Museum*. [online] Available at: <<https://goo.gl/maps/hya9bygcy4yLZ31u9>> [Дата звернення 28.07.2020].
116. Google Maps (Гугл Мепс) (google.com/maps), 2020. *National Children's Castle Hotel*. [online] Available at: <<https://goo.gl/maps/8xLhzSi45a1RZFE6>> [Дата звернення 28.07.2020].

A.28. ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАЦІЇ ДО ТАБЛИЦІ 4.1.6

117. North West End UK (Норд Вест Енд ЮК) (northwestend.co.uk), 2020. *Missing the magic of theatre*. [online] Available at: <<https://northwestend.co.uk/index.php/blogs/5194-missing-the-magic-of-theatre>> [Дата звернення 28.07.2020].
118. Homify (Хоміфай) (homify.de), 2020. *Staatstheater Mainz, Kleines Haus*. [online] Available at: <<https://www.homify.de/projekte/143783/staatstheater-mainz-kleines-haus>> [Дата звернення 28.07.2020].
119. MULLER-BBM (МЮЛЛЕР ББМ) (muellerbbm.com), 2015. *LAC Lugano Art e Cultura*. [online] Available at: <<https://www.muellerbbm.com/references/arts-culture-and-events/theaters/>> [Дата звернення 28.07.2020].

A.29. ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАЦІЇ ДО ТАБЛИЦІ 4.1.8

120. Рекомендации по проектированию театральных сооружений для детей и юношества, включая театры кукол и теней, 1991. Москва: «Гипротейтр».

121. АНН (АХХ) (ahh.nl), 2020. *Apollo schools - Montessori school and Willemspark school, Amsterdam*. [online] Available at: <<https://www.ahh.nl/index.php/en/projects2/9-onderwijs/113-apollo-schools>> [Дата звернення 28.07.2020].
122. Рекомендации по проектированию театральных сооружений для детей и юношества, включая театры кукол и теней, 1991. Москва: «Гипротейтр».
123. Half Moon (Хаф Мун) (stagesofhalfmoon.org.uk), 2020. *Stages of Half Moon. Half Moon Theatre: 213 Mile End Road*. [online] Available at: <<https://www.stagesofhalfmoon.org.uk/places/mile-end/>> [Дата звернення 28.07.2020].
124. – 125. Рекомендации по проектированию театральных сооружений для детей и юношества, включая театры кукол и теней, 1991. Москва: «Гипротейтр».

А.30. ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАЦІЇ ДО ТАБЛИЦІ 4.1.9

126. Ingelheimer-Marktplatz (Інгельхеймер-Маркетпляц) (ingelheimer-marktplatz.de), 2020. *SENIOREN-ABONNEMENT IM THEATER MAINZ*. [online] Available at: <<https://www.ingelheimer-marktplatz.de/aktuelles-1154-senioren-abonnement-im-theater-mainz.html>> [Дата звернення 28.07.2020].
127. Архів Ю. В. Філіпчука, 2018. (власне фото)

А.31. ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАЦІЇ ДО ТАБЛИЦІ 4.1.10

128. ArchDaily (Архідейлі) (archdaily.com), 2016. *Shanghai Children's Art Theater Renovation / Wujie Rong*. [online] Available at: <<https://www.archdaily.com/784208/shanghai-childrens-art-theater-renovation-wujie-rong>> [Дата звернення 28.07.2020].
129. АНН (АХХ) (ahh.nl), 2020. *Apollo schools - Montessori school and Willemspark school, Amsterdam*. [online] Available at: <<https://www.ahh.nl/index.php/en/projects2/9-onderwijs/113-apollo-schools>> [Дата звернення 28.07.2020].

А.32. ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАЦІЇ ДО ТАБЛИЦІ 4.1.11

130. ArchDaily (Архідейлі) (archdaily.com), 2009. *Utah Valley University Noorda Theater / Axis Architects*. [online] Available at: <<https://www.archdaily.com/164720/utah-valley-university-noorda-theater-axis-architects>> [Дата звернення 28.07.2020].
131. ArchDaily (Архідейлі) (archdaily.com), 2013. *Ama'r Children's Culture House / Dorte Mandrup*. [online] Available at: <<https://www.archdaily.com/388629/ama-r-children-s-culture-house-dorte-mandrup>> [Дата звернення 28.07.2020].

А.33. ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАЦІЇ ДО ТАБЛИЦІ 4.1.12

132. Google Maps (Гугл Мепс) (google.com/maps), 2019. *The Half Moon - JD Wetherspoon*. [online] Available at: <<https://goo.gl/maps/9tqeePU3Ezbou3kGA>> [Дата звернення 28.07.2020].
133. Google Maps (Гугл Мепс) (google.com/maps), 2019. *Goose on a String Theatre tickets sales*. [online] Available at: <<https://goo.gl/maps/apU1ukKnRTj8eFwa7>> [Дата звернення 28.07.2020].

А.34. ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАЦІЇ ДО ТАБЛИЦІ 5.1.2

134. Google Maps (Гугл Мепс) (google.com/maps), 2019. *The Half Moon - JD Wetherspoon*. [online] Available at: <<https://goo.gl/maps/9tqeePU3Ezbou3kGA>> [Дата звернення 28.07.2020].
135. Yamashita Sekkei Inc. National Children's Castle in Tokio, Japan, [online] Available at: <<https://www.yamashitasekkei.co.jp/en/project/nationalchildrenscastle/>> [Дата звернення 28.07.2020].
136. Архів Ю. В. Філіпчука, 2018. (власне фото)

137. ArchDaily (Архідейлі) (archdaily.com), 2013. *Ama'r Children's Culture House / Dorte Mandrup*. [online] Available at: <<https://www.archdaily.com/388629/ama-r-children-s-culture-house-dorte-mandrup>> [Дата звернення 28.07.2020].
138. WikipediA (ВікіпедіА) (wikipedia.org), 2010. *Das Staatstheater Mainz*. [online] Available at: <https://en.wikipedia.org/wiki/Staatstheater_Mainz#/media/File:Staatstheater_Mainz_2010_timm1.jpg> [Дата звернення 28.07.2020].
139. ArchDaily (Архідейлі) (archdaily.com), 2017. *Gaumont-Pathé Alésia Cinemas / Manuelle Gautrand Architecture*. [online] Available at: <https://www.archdaily.com/803906/gaumont-pathe-alesia-cinemas-manuelle-gautrand-architecture?ad_source=search&ad_medium=search_result_projects> [Дата звернення 28.07.2020].

A.35. ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАЦІЇ ДО ТАБЛИЦІ 5.1.3

140. Ingelheimer-Marktplatz (Інгельхеймер-Маркетпiazza) (ingelheimer-marktplatz.de), 2020. *SENIOREN-ABONNEMENT IM THEATER MAINZ*. [online] Available at: <<https://www.ingelheimer-marktplatz.de/aktuelles-1154-senioren-abonnement-im-theater-mainz.html>> [Дата звернення 28.07.2020].
141. ArchDaily (Архідейлі) (archdaily.com), 2017. *Gaumont-Pathé Alésia Cinemas / Manuelle Gautrand Architecture*. [online] Available at: <https://www.archdaily.com/803906/gaumont-pathe-alesia-cinemas-manuelle-gautrand-architecture?ad_source=search&ad_medium=search_result_projects> [Дата звернення 28.07.2020].
142. Google Maps (Гугл Мепс) (google.com/maps), 2020. *Children's Theatre of Charlotte*. [online] Available at: <<https://goo.gl/maps/Ne33R6r3v51Eo7R28>> [Дата звернення 28.07.2020].
143. Google Maps (Гугл Мепс) (google.com/maps), 2020. *Dil'arte*. [online] Available at: <<https://goo.gl/maps/r87aEcsrJyh9jR4U6>> [Дата звернення 28.07.2020].
144. Google Maps (Гугл Мепс) (google.com/maps), 2020. *Bijlmer Parktheater*. [online] Available at: <<https://goo.gl/maps/o7H2SecXuTBm27FB7>> [Дата звернення 28.07.2020].
145. Dezeen (Дезін) (dezeen.com), 2015. *S-shaped extension links two sides of Copenhagen's Mariehøj Kulturcenter*. [online] Available at: <<https://www.dezeen.com/2015/11/25/concave-roof-copenhagen-cultural-centre-sophus-soby-arkitekter-we-architecture-denmark/>> [Дата звернення 28.07.2020].

A.36. ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАЦІЇ ДО ТАБЛИЦІ 5.2.1

146. Архів кафедри дизайну архітектурного середовища Національного університету "Львівська політехніка" (дипломне проектування, 2013 рік).

A.37. ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАЦІЇ ДО ТАБЛИЦІ 5.2.2

147. Архів кафедри дизайну архітектурного середовища Національного університету "Львівська політехніка" (дипломне проектування, 2017 рік).

A.38. ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАЦІЇ ДО ТАБЛИЦІ 5.2.3

148. Архів кафедри дизайну архітектурного середовища Національного університету "Львівська політехніка" (дипломне проектування, 2017-2018 роки).

A.39. ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАЦІЇ ДО ТАБЛИЦІ 5.2.5

149. Архів Ю. В. Філіпчука, 2017. (пошуковий проект).

A.40. ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАЦІЇ ДО РИСУНКУ В.1

150. Архів Ю. В. Філіпчука, 2013. (реальна проєктна пропозиція).
A.41. ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАЦІЇ ДО РИСУНКУ В.2
151. Архів В. І. Проскурякова, 2017. (реальна проєктна пропозиція).
A.42. ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАЦІЇ ДО РИСУНКУ В.3
152. Архів В. І. Проскурякова, 2017. (реальна проєктна пропозиція).
A.43. ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАЦІЇ ДО РИСУНКУ В.4
153. Архів В. І. Проскурякова, 2019. (реальна проєктна пропозиція).
A.44. ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАЦІЇ ДО РИСУНКУ В.5
154. Архів В. І. Проскурякова, 2019. (реальна проєктна пропозиція).
A.45. ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАЦІЇ ДО РИСУНКУ В.6
155. Архів В. І. Проскурякова, 2019. (реальна проєктна пропозиція).
A.46. ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАЦІЇ ДО РИСУНКУ В.7
156. Архів Ю. В. Філіпчука, 2017. (пошуковий проєкт).
A.47. ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАЦІЇ ДО РИСУНКУ В.8
157. Архів Ю. В. Філіпчука, 2016. (конкурсний проєкт).
A.48. ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАЦІЇ ДО РИСУНКУ В.9
158. Архів В. І. Проскурякова, 2019. (конкурсний проєкт).
A.49. ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАЦІЇ ДО РИСУНКУ В.10
159. Архів кафедри дизайну архітектурного середовища Національного університету "Львівська політехніка" (дипломне проєктування, 2017 рік).
A.50. ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАЦІЇ ДО РИСУНКУ В.11
160. Архів кафедри дизайну архітектурного середовища Національного університету "Львівська політехніка" (дипломне проєктування, 2019 рік).
A.51. ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАЦІЇ ДО РИСУНКУ В.12
161. Архів кафедри дизайну архітектурного середовища Національного університету "Львівська політехніка" (дипломне проєктування, 2019 рік).
A.52. ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАЦІЇ ДО РИСУНКУ В.13
162. Архів кафедри дизайну архітектурного середовища Національного університету "Львівська політехніка" (дипломне проєктування, 2019 рік).
A.53. ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАЦІЇ ДО РИСУНКУ В.14
163. Архів кафедри дизайну архітектурного середовища Національного університету "Львівська політехніка" (дипломне проєктування, 2018 рік).
A.54. ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАЦІЇ ДО РИСУНКУ В.15
164. Архів кафедри дизайну архітектурного середовища Національного університету "Львівська політехніка" (дипломне проєктування, 2019 рік).
A.55. ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАЦІЇ ДО РИСУНКУ В.16
165. Архів кафедри дизайну архітектурного середовища Національного університету "Львівська політехніка" (дипломне проєктування, 2019 рік).
A.56. ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАЦІЇ ДО РИСУНКУ В.17
166. Архів кафедри дизайну архітектурного середовища Національного університету "Львівська політехніка" (дипломне проєктування, 2019 рік).
A.57. ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАЦІЇ ДО РИСУНКУ В.18
167. Архів кафедри дизайну архітектурного середовища Національного університету "Львівська політехніка" (дипломне проєктування, 2020 рік).

ДОДАТОК Б.
РЕЗУЛЬТАТИ АНКЕТУВАННЯ СЦЕНОГРАФІВ І ДІЯЧІВ ТЕАТРУ, ТА
АРХІТЕКТОРІВ, ДОСВІД ЯКИХ ВКЛЮЧАВ ПРОЄКТУВАННЯ
ТЕАТРАЛЬНО-ВИДОВИЩНИХ ОБ'ЄКТІВ.

Опитування респондентів – театральних діячів.

Міністерство освіти і науки України
 Національний Університет «Львівська Політехніка»
 Інститут архітектури
 Кафедра ДАС

Соціологічне опитування діячів театру України
 (акторів, дирекцій, технічного персоналу, залітків, художників та інших)

Для кандидатського наукового дослідження

На тему «**Принципи формування архітектурної типології та проектування**
театрально-видовищних центрів для дітей та молоді».

Дослідження проводить аспірант Філіпчук Ю. В.

Науковий керівник д. арх., проф. Проскуряков В. І.

Шановний пане / пані:

Окрім інших методів дослідження, важливим є анкетне опитування архітекторів, театральних діячів, сценографів, художників для визначення об'єктивних тенденцій розвитку театральної типології і її впливу на театральну архітектуру сучасної України і вимог до проектування театру в цілому.

Тому прошу Вас відповісти на декілька запитань, що становлять для мене, моєї роботи, мого керівника (проф. В. Проскурякова) кафедри ДАС і ІАРХ НУ «Львівська Політехніка» важливе значення у визначенні стратегії розвитку театральної архітектури, її функцій, жанру, типології.

АНКЕТА

1. Яку частину (відсоток, кількість) займає у Вашій творчій діяльності робота у театральному середовищі? 100%
2. Чи мало місць у Вашій творчості праця у будівлях лялькових театрів і театрів для юних глядачів (назвати, перерахувати)? Кіровоградський, Волинський, Львівський театри ляльок; Одеський ТЮТ
3. Чи відомий Вам феномен театрального синтезу, коли творча діяльність не розмежовується (за жанром, віковими ознаками, місткістю глядацького залу, чи театру в цілому)? Так, працював театро "Малюк" у Львові, в якому я був худ. керівником
4. Що Вам відомо про театральну творчість в театрах для дітей та молоді:
  - В Україні: Групи в них
  - В інших країнах Європи і світу: Групи в них
  - В театрах: —
  - За межами театрів: —
  - В театральні-видовищній галузі: —
  - В інших галузях мистецтва: —
5. Чи відомі Вам театральні та інші здобутки, які стосуються театрів для дітей та молоді, на які сьогодні слід орієнтуватися:
  - В театральних будівлях, спорудах, приміщеннях, просторах (в межах сцени): Франсфранція шкільні зали до театрів
  - В театральних просторах, приміщеннях, будівлях, спорудах (в межах будівель, споруд, приміщень, просторів): Мобільне обладнання/сценарії
  - В створенні усіх видів нових театральних просторів (в пошуковому, сценарно експериментальному, концептуальному): Приспосабливі нетеатральних споруд до театрів виконавчих мистецтв - фонд SPACE

Рис. Б.1. Зразок заповненої анкети театрального діяча – сценографа, режисера проф. П.В. Босого, Торонто, Канада.

6. Що з театральних засобів є прогресивними на Вашу думку, тепер і будуть мати далеку перспективу в майбутньому? енергетизація театру, нова методика трансформації залу

7. Які з них можуть бути використані при створенні сучасних українських і світових театрів:

- В стаціонарних театрах: пристосування, адаптація, інтеграція; інтеграція з іншими видами мистецтва
- Трансформація, аранжування сценографічного простору сцени і архітектури театру в цілому;
- Використання культурних надбань і їх розвиток; захоплення з інших культур
- Творення нових архітектурних типів; інтеграція з іншими видами мистецтва
- Інше _____

8. При творенні інших театральних-видовищних та громадських будівель і споруд: усунути театральні будівлі між родом сценографічного та театрального технологічного та культурного

9. Досвід якого театального діяча, театру, школи вплинув на Вас в свій час при творенні Вами театральної дії: Міч 40 м (США)

10. Чи існують у Вашій творчій палітрі засоби, якими Ви користуєтесь найчастіше:

Без влого цього неможливо творити сучасний театр

В творенні середовища і будові простора дії:	В палітрі засобів дійової організації:
а. Театральні метафори;	а. Класичні заходи і засоби;
б. Засоби гармонізації;	б. Інтеграція з іншими культурно-видовищними функціями;
в. Використання оптичних ілюзій;	в. Студійно-пошукова;
г. Культурні надбання, стилі, фактури, колористика;	г. Робота з широкою за віком аудиторією;
д. Розвиток театральних цитат;	д. Нових форм фінансування та їх джерелами;
е. Просторові дійові рішення;	е. Інше _____
є. інше _____	

11. Чи було у Вас бажання створити театральний-видовищний простір, будівлю, ансамбль, комплекс як синтетичне утворення, без типологічних розшарувань вікових, жанрових і інших меж? у віці 20 років 😊
мав такі ілюзії.
тепер дано доразуміти!

проф. Босені Павло Васильович, сценограф, режисер, учень ім. Е. Райєрсона (Торонто)

Анкету заповнив: Год. Хун, театру Квебека (2012-13)
і Керована діяльність театру Лябас (2012-13)

Дата заповнення: 14.10.18 Підпис _____

Дякую за Ваші відповіді!

аспірант: Філіпчук Ю. В.
тел.: +38(063)-710-01-62
e-mail: filipchukyurii@gmail.com

Рис. Б.1.(продовження) Зразок заповненої анкети театального діяча – сценографа, режисера проф. П.В. Босого, Торонто, Канада.

Міністерство освіти і науки України
 Національний Університет «Львівська Політехніка»
 Інститут архітектури
 Кафедра ДАС
 Соціологічне опитування діячів театру України
 (акторів, дирекції, технічного персоналу, замлітів, художників та інших)
 Для кандидатського наукового дослідження
 На тему «Принципи формування архітектурної типології та проєктування
 театральних-видовищних центрів для дітей та молоді».
 Дослідження проводить аспірант Філіпчук Ю. В.
 Науковий керівник д. арх., проф. Проскураков В. І.
 Шановний пане / пані:

Окрім інших методів дослідження, важливим є анкетне опитування архітекторів, театральних діячів, сценографів, художників для визначення об'єктивних тенденцій розвитку театральної типології і її впливу на театральну архітектуру сучасної України і вимог до проєктування театру в цілому.

Тому прошу Вас відповісти на декілька запитань, що становлять для мене, моєї роботи, мого керівника (проф. В. Проскуракова) кафедри ДАС і ІАРХ НУ «Львівська Політехніка» важливе значення у визначенні стратегії розвитку театральної архітектури, її функцій, жанру, типології.

АНКЕТА

1. Яку частину (відсоток, кількість) займає у Вашій творчій діяльності робота у театральному середовищі? 55%
2. Чи мало місце у Вашій творчості праця у будівлях лялькових театрів і театрів для юних глядачів (назвати, перерахувати)? Театр ляльок, театри для дітей
3. Чи відомий Вам феномен театрального синтезу, коли творча діяльність не розмежовується (за жанром, віковими ознаками, місткістю глядацького залу, чи театру в цілому)? Цей феномен присутній у кожному театрі ляльок, це завжди був першочисловий театр та творчий синтез
4. Що Вам відомо про театральну творчість в театрах для дітей та молоді:
  - В Україні: репертуарний театр з комсомуністичною системою (середня)
  - В інших країнах Європи і світу: сучасна інноваційна театральна діяльність
  - В театрах: інтерактивне, поточне, творче, живе
  - За межами театрів: сучасні театральні та культурні
  - В театральній-видовищній галузі: інноваційна конструкція, балет, флеш-моб
  - В інших галузях мистецтва: концертна, виставка
5. Чи відомі Вам театральні та інші здобутки, які стосуються театрів для дітей та молоді, на які сьогодні слід орієнтуватися:
  - В театральних будівлях, спорудах, приміщеннях, просторах (в межах сцени): репертуар для дітей і дорослих, театри, лабораторії
  - В театральних просторах, приміщеннях, будівлях, спорудах (в межах будівель, споруд, приміщень, просторів): сучасні проекти, репертуарні театри (наприклад)
  - В створенні усіх видів нових театральних просторів (в пошуковому, експериментальному, концептуальному): сучасні театральні фестивалі в Україні і за кордоном

Рис. Б.2. Зразок заповненої анкети театрального діяча – директора, худ. керівника Івано-Франківського академічного обл. театру ляльок, Р. Братковського.

6. Що з театральних засобів є прогресивними на Вашу думку, тепер і будуть мати далеку перспективу в майбутньому? Контакт з глядачем і використання технологій у творчості акторів
7. Які з них можуть бути використані при створенні сучасних українських і світових театрів:
- В стаціонарних театрах: пристосування, адаптація, інтеграція;
  - Трансформація, аранжування сценографічного простору сцени і архітектури театру в цілому;
  - Використання культурних надбань і їх розвиток;
  - Творення нових архітектурних типів;
  - Інше Театр Малого
8. При творенні інших театральних-видовищних та громадських будівель і споруд: є можливість використати матеріали, а це дає можливість виходити при чіткіше, величезні площі з використанням металу (железо) - 80-100 років для роботи з-5 років
9. Досвід якого театрального діяча, театру, школи вплинув на Вас в свій час при творенні Вами театральної дії: В. Мейєрхольт, М. Стерев, М. Чухрашвілі, А. Понтіє, Л. Курдасєв, С. Марджорітта, Театр Глобал, А. Бурен, С. Понтіє, С. Юрзулов, М. Кобзар, С. Ковальов, М. Коваль
10. Чи існують у Вашій творчій палітрі засоби, якими Ви користуєтесь найчастіше:
В творенні середовища і будові простора дії:	В палітрі засобів дійової організації:
☒ а. Театральні метафори;	☒ а ¹ . Класичні заходи і засоби;
☒ б. Засоби гармонізації;	☒ б ¹ . Інтеграція з іншими культурно-видовищними функціями;
☒ в. Використання оптичних ілюзій;	☒ в ¹ . Студійно-пошукова;
☒ г. Культурні надбання, стилі, фактури, колористика;	☒ г ¹ . Робота з широкою за віком аудиторією;
☒ д. Розвиток театральних цитат;	д ¹ . Нових форм фінансування та їх джерелами;
☒ е. Просторові дійові рішення;	е ¹ . Інше <u>Методичне мистецтво</u>
е. інше <u>Технічне</u>	
11. Чи було у Вас бажання створити театральний-видовищний простір, будівлю, ансамбль, комплекс як синтетичне утворення, без типологічних розшарувань, вікових, жанрових і інших меж? Так, як це в більшості існуючих театрах Львова (Малого, Великого, Свободного, Великого)

Івано-Франківський академічний обл. театр імені М. Коцюбинського

Анкету заповнив: Роман Братковський, директор - худ. керівник 11/02/2018

Дата заповнення: 16 лютого 2018 Підпис: Роман Братковський

Дякую за Ваші відповіді!

аспірант: Філіпчук Ю. В.
тел.: +38(063)-710-01-62
e-mail: filipchukyurii@gmail.com

Рис. Б.2. (продовження) Зразок заповненої анкети театрального діяча – директора, худ. керівника Івано-Франківського академічного обл. театру ляльок, Р. Братковського.

Міністерство освіти і науки України
 Національний Університет «Львівська Політехніка»
 Інститут архітектури
 Кафедра ДАС
 Соціологічне опитування діячів театру України
 (акторів, дирекції, технічного персоналу, замлітів, художників та інших)

Для кандидатського наукового дослідження
 На тему «Принципи формування архітектурної типології та проектування
 театральних-видовищних центрів для дітей та молоді».

Дослідження проводить аспірант Філіпчук Ю. В.
 Науковий керівник д. арх., проф. Проскураков В. І.

Шановний пане / пані:

Окрім інших методів дослідження, важливим є анкетне опитування архітекторів, театральних діячів, сценографів, художників для визначення об'єктивних тенденцій розвитку театральної типології і її впливу на театральну архітектуру сучасної України і вимог до проектування театру в цілому.

Тому прошу Вас відповісти на декілька запитань, що становлять для мене, моєї роботи, мого керівника (проф. В. Проскуракова) кафедри ДАС і ІАРХ НУ «Львівська Політехніка» важливе значення у визначенні стратегії розвитку театральної архітектури, її функцій, жанру, типології.

АНКЕТА

1. Яку частину (відсоток, кількість) займає у Вашій творчій діяльності робота у театральному середовищі? весь робочий час
2. Чи мало місце у Вашій творчості праця у будівлях лялькових театрів і театрів для юних глядачів (назвати, перерахувати)? ТАК
3. Чи відомий Вам феномен театрального синтезу, коли творча діяльність не розмежується (за жанром, віковими ознаками, місткістю глядацького залу, чи театру в цілому)? ТАК
4. Що Вам відомо про театральну творчість в театрах для дітей та молоді:
  - В Україні: майже все, крім того, це застарілі методи роботи
  - В інших країнах Європи і світу: вільно, неформально, сміливо
  - В театрах: різко зустрічається можливість сучасною
  - За межами театрів: в цікаві ініціативи
  - В театральній-видовищній галузі: машина, конвейер штовхнів
  - В інших галузях мистецтва: бувають вроді мисті художників
5. Чи відомі Вам театральні та інші здобутки, які стосуються театрів для дітей та молоді, на які сьогодні слід орієнтуватися:
  - В театральних будівлях, спорудах, приміщеннях, просторах (в межах сцени): традиційний час без часу
  - В театральних просторах, приміщеннях, будівлях, спорудах (в межах будівель, споруд, приміщень, просторів): ТАК, вільні (вільні мистецтва)
  - В створенні усіх видів нових театральних просторів (в пошуковому, експериментальному, концептуальному): ТАК, і так є.

Рис. Б.3. Зразок заповненої анкети театрального діяча – худ. керівника Черкаського академічного театру ляльок, Я. Грушецький.

6. Що з театральних засобів є прогресивними на Вашу думку, тепер і будуть мати далеку перспективу в майбутньому? все + Актор

7. Які з них можуть бути використані при створенні сучасних українських і світових театрів: (Трансформація сцени і залу, звук, світло, відео)

- В стаціонарних театрах: пристосування, адаптація, інтеграція;
- Трансформація, аранжування сценографічного простору сцени і архітектури театру в цілому;
- Використання культурних надбань і їх розвиток;
- Творення нових архітектурних типів;
- Інше _____

8. При творенні інших театральних-видовищних та громадських будівель і споруд: те саме.

9. Досвід якого театального діяча, театру, школи вплинув на Вас в свій час при творенні Вами театральної дії: Є. Грозовський, Ва. Мейерхольд, А. Арто,

10. Чи існують у Вашій творчій палітрі засоби, якими Ви користуєтесь найчастіше: В творенні середовища і будові простора дії:

- а. Театральні метафори; _____
- б. Засоби гармонізації; _____
- в. Використання оптичних ілюзій; _____
- г. Культурні надбання, стилі, фактури, колористика; _____
- д. Розвиток театральних цитат; _____
- е. Просторові дійові рішення; _____
- е. інше _____

В палітрі засобів дійової організації:

- а¹. Класичні заходи і засоби; _____
- б¹. Інтеграція з іншими культурно-видовищними функціями; _____
- в¹. Студійно-пошукова; _____
- г¹. Робота з широкою за віком аудиторією; _____
- д¹. Нових форм фінансування та їх джерелами; _____
- е¹. Інше _____

11. Чи було у Вас бажання створити театральний-видовищний простір, будівлю, ансамбль, комплекс як синтетичне утворення, без типологічних розшарувань, вікових, жанрових і інших меж? ТАК.

Анкету заповнив: Ярослав Грушецький
 Дата заповнення: 19 квітня, 2018 Підпис: [Підпис]

Дякую за Ваші відповіді!

аспірант: Філіпчук Ю. В.
 тел.: +38(063)-710-01-62
 e-mail: filipchukyurii@gmail.com

Рис. Б.3. (продовження) Зразок заповненої анкети театального діяча – худ. керівника Черкаського академічного театру ляльок, Я. Грушецький.

Міністерство освіти і науки України
 Національний Університет «Львівська Політехніка»
 Інститут архітектури
 Кафедра ДАС
 Соціологічне опитування діячів театру України
 (акторів, дирекції, технічного персоналу, замлітів, художників та інших)
 Для кандидатського наукового дослідження
 На тему «Принципи формування архітектурної типології та проектування
 театральних видовищних центрів для дітей та молоді».
 Дослідження проводить аспірант Філіпчук Ю. В.
 Науковий керівник д. арх., проф. Проскураков В. І.
 Шановний пане / лані:

Окрім інших методів дослідження, важливим є анкетне опитування архітекторів, театральних діячів, сценографів, художників для визначення об'єктивних тенденцій розвитку театральної типології і її впливу на театральну архітектуру сучасної України і вимог до проектування театру в цілому.

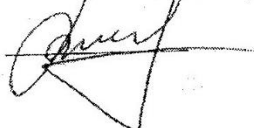
Тому прошу Вас відповісти на декілька запитань, що становлять для мене, моєї роботи, мого керівника (проф. В. Проскуракова) кафедри ДАС і ІАРХ НУ «Львівська Політехніка» важливе значення у визначенні стратегії розвитку театральної архітектури, її функцій, жанру, типології.

АНКЕТА

1. Яку частину (відсоток, кількість) займає у Вашій творчій діяльності робота у театральному середовищі? найменше весь час
2. Чи мало місце у Вашій творчості праця у будівлях лялькових театрів і театрів для юних глядачів (назвати, перерахувати)? Так, Львівський, Рівненський, Миколаївський, Миколаївський, Кропивницький, Яготинський театр марионеток
3. Чи відомий Вам феномен театального синтезу, коли творча діяльність не розмежується (за жанром, віковими ознаками, місткістю глядацького залу, чи театру в цілому)? Так, в театрі марионеток весь час використовується синтез: драматика, скульптура, живопис, музика та т.п.
4. Що Вам відомо про театральну творчість в театрах для дітей та молоді:
  - В Україні: закази у театрі марионеток
  - В інших країнах Європи і світу: на останньому етапі
  - В театрах: мало у всіх мистецтвах
  - За межами театрів: мистецтва !!!
  - В театральній-видовищній галузі: —
  - В інших галузях мистецтва: —
5. Чи відомі Вам театральні та інші збудовки, які стосуються театрів для дітей та молоді, на які сьогодні слід орієнтуватися:
  - В театральних будівлях, спорудах, приміщеннях, просторах (в межах сцени): —
  - В театральних просторах, приміщеннях, будівлях, спорудах (в межах будівель, споруд, приміщень, просторів): в межах будівель
  - В створенні усіх видів нових театральних просторів (в пошуковому, експериментальному, концептуальному): —

Рис. Б.4. Зразок заповненої анкети театального діяча – режисера
 Полтавського академічного театру ляльок, О. Іноземцева.

6. Що з театральних засобів є прогресивними на Вашу думку, тепер і будуть мати далеку перспективу в майбутньому? Метафора, Анекдот та професійна мовна технологія/ як і всі частини виконавчого театр.
7. Які з них можуть бути використані при створенні сучасних українських і світових театрів:
- В стаціонарних театрах: пристосування, адаптація, інтеграція;
- Трансформація, аранжування сценографічного простору сцени і архітектури театру в цілому;
- Використання культурних надбань і їх розвиток;
- Творення нових архітектурних типів;
- Інше _____
8. При творенні інших театральних-видовищних та громадських будівель і споруд: Зарахувати спеціальну театральну (мольберт, драма, Гіорді).
9. Досвід якого театального діяча, театру, школи вплинув на Вас в свій час при творенні Вами театральної дії: Харківський ім. Мисаєва ім. Т. Котляревського, Полтав П. М. Кіт, Козуб В. м. Полтава
10. Чи існують у Вашій творчій палітрі засоби, якими Ви користуєтесь найчастіше:
- В творенні середовища і будові простора дії:
- а. Театральні метафори;
- б. Засоби гармонізації;
- в. Використання оптичних ілюзій;
- г. Культурні надбання, стилі, фактури, колористика;
- д. Розвиток театральних цитат;
- е. Просторові дієві рішення;
- с. інше _____
- В палітрі засобів дієвої організації:
- а. Класичні заходи і засоби;
- б. Інтеграція з іншими культурно-видовищними функціями;
- в. Студійно-пошукова;
- г. Робота з широкою за віком аудиторією;
- д. Нових форм фінансування та їх джерелами;
- е. Інше _____
11. Чи було у Вас бажання створити театральний-видовищний простір, будівлю, ансамбль, комплекс як синтетичне утворення, без типологічних розшарувань, вікових, жанрових і інших меж? ні. Театр мольберт у м. Полтава який єдиний зберігає норми та зберігає традиції. Будівля театру віддає гех. уміцям які створюються для театру мольберт
- Анкету заповнив: Філіпчук Іноземцев О. В.
- Дата заповнення: 31. 01. 2018
- Підпис:

Дякую за Ваші відповіді!

аспірант: Філіпчук Ю. В.
тел.: +38(063)-710-01-62
e-mail: filipchuk Yuriy@gmail.com

Рис. Б.4. (продовження) Зразок заповненої анкети театального діяча – режисера Полтавського академічного театру ляльок, О. Іноземцева.

Міністерство освіти і науки України
 Національний Університет «Львівська Політехніка»
 Інститут архітектури
 Кафедра ДАС
 Соціологічне опитування діячів театру України
 (акторів, дирекції, технічного персоналу, замлітів, художників та інших)
 Для кандидатського наукового дослідження
 На тему «Принципи формування архітектурної типології та проектування
 театральних видовищних центрів для дітей та молоді».
 Дослідження проводить аспірант Філіпчук Ю. В.
 Науковий керівник д. арх., проф. Проскуряков В. І.
 Шановний пане / пані:

Окрім інших методів дослідження, важливим є анкетне опитування архітекторів, театральних діячів, сценографів, художників для визначення об'єктивних тенденцій розвитку театральної типології і її впливу на театральну архітектуру сучасної України і вимог до проектування театру в цілому.

Тому прошу Вас відповісти на декілька запитань, що становлять для мене, моєї роботи, мого керівника (проф. В. Проскурякова) кафедри ДАС і ІАРХ НУ «Львівська Політехніка» важливе значення у визначенні стратегії розвитку театральної архітектури, її функцій, жанру, типології.

АНКЕТА

1. Яку частину (відсоток, кількість) займає у Вашій творчій діяльності робота у театральному середовищі? 100%
2. Чи мало місце у Вашій творчості праця у будівлях лялькових театрів і театрів для юних глядачів (назвати, перерахувати)? Так, Дитячо-юнацька театральна студія ДНУ і ДІТКЦ
3. Чи відомий Вам феномен театального синтезу, коли творча діяльність не розмежовується (за жанром, віковими ознаками, місткістю глядацького залу, чи театру в цілому) ОСНОВА СИНТЕЗУ - драматизмація, Перформанс
4. Що Вам відомо про театральну творчість в театрах для дітей та молоді:
  - В Україні: Міленерофт. фестивалів, м. Рівне
  - В інших країнах Європи і світу: "АХТАР"
  - В театрах: _____
  - За межами театрів: _____
  - В театральній-видовищній галузі: _____
  - В інших галузях мистецтва: _____
5. Чи відомі Вам театральні та інші здобутки, які стосуються театрів для дітей та молоді, на які сьогодні слід орієнтуватися:
  - В театральних будівлях, спорудах, приміщеннях, просторах (в межах сцени): _____
  - В театральних просторах, приміщеннях, будівлях, спорудах (в межах будівель, споруд, приміщень, просторів): _____
  - В створенні усіх видів нових театральних просторів (в пошуковому, експериментальному, концептуальному): _____

Рис. Б.5. Зразок заповненої анкети театального діяча – гол. художник
 Полтавського академічного музично-драматичного театру ім. М.В. Гоголя, І.
 Кліменченко.

6. Що з театральних засобів є прогресивними на Вашу думку, тепер і будуть мати далеку перспективу в майбутньому? Відео проєкція
паучи жерні системи
7. Які з них можуть бути використані при створенні сучасних українських і світових театрів:
- ✓ • В стаціонарних театрах: пристосування, адаптація, інтеграція;
  - ✓ • Трансформація, аранжування сценографічного простору сцени і архітектури театру в цілому;
    - Використання культурних надбань і їх розвиток;
    - Творення нових архітектурних типів;
    - Інше _____
8. При творенні інших театральних-видовищних та громадських будівель і споруд: _____
9. Досвід якого театального діяча, театру, школи вплинув на Вас в свій час при творенні Вами театальної дії: сцені змичі аранжування
А. ПЕТРИЦЬКОГО, та БУРАКОВА ІВАН
10. Чи існують у Вашій творчій палітрі засоби, якими Ви користуєтесь найчастіше:
<i>В творенні середовища і будові простора дії:</i>	<i>В палітрі засобів дійової організації:</i>
а. Театральні метафори;	а ¹ . Класичні заходи і засоби;
б. Засоби гармонізації;	б ¹ . Інтеграція з іншими культурно-видовищними функціями;
в. Використання оптичних ілюзій;	в ¹ . Студійно-пошукова;
✓ г. Культурні надбання, стилі, фактури, колористика;	г ¹ . Робота з широкою за віком аудиторією;
д. Розвиток театральних цитат;	д ¹ . Нових форм фінансування та їх джерелами;
е. Просторові дійові рішення;	е ¹ . Інше _____
е. інше _____	
11. Чи було у Вас бажання створити театральний-видовищний простір, будівлю, ансамбль, комплекс як синтетичне утворення, без типологічних розшарувань, вікових, жанрових і інших меж? ні
трансформація

засяканий художник Полтавського АМДТ ім. Гоголя

Анкету заповнив: Кліменченко ІТ/Кліменченко Ірина
Тернопільська

Дата заповнення: 1 12017

Підпис Ірина

Дякую за Ваші відповіді!

аспірант: Філіпчук Ю. В.
тел.: +38(063)-710-01-62
e-mail: filipchukyurii@gmail.com

Рис. Б.5. Зразок заповненої анкети театального діяча – гол. художник Полтавського академічного музично-драматичного театру ім. М.В. Гоголя, І. Кліменченко.

Міністерство освіти і науки України
 Національний Університет «Львівська Політехніка»
 Інститут архітектури
 Кафедра ДАС
 Соціологічне опитування діячів театру України
 (акторів, дирекції, технічного персоналу, замлітів, художників та інших)
 Для кандидатського наукового дослідження
 На тему «Принципи формування архітектурної типології та проектування
 театральних видовищних центрів для дітей та молоді».
 Дослідження проводить аспірант Філіпчук Ю. В.
 Науковий керівник д. арх., проф. Проскураков В. І.
 Шановний пане / пані:

Окрім інших методів дослідження, важливим є анкетне опитування архітекторів, театральних діячів, сценографів, художників для визначення об'єктивних тенденцій розвитку театральної типології і її впливу на театральну архітектуру сучасної України і вимог до проектування театру в цілому.

Тому прошу Вас відповісти на декілька запитань, що становлять для мене, моєї роботи, мого керівника (проф. В. Проскуракова) кафедри ДАС і ІАРХ НУ «Львівська Політехніка» важливе значення у визначенні стратегії розвитку театральної архітектури, її функцій, жанру, типології.

АНКЕТА

1. Яку частину (відсоток, кількість) займає у Вашій творчій діяльності робота у театральному середовищі? майже весь час
2. Чи мало місце у Вашій творчості праця у будівлях лялькових театрів і театрів для юних глядачів (назвати, перерахувати)? Івано-Франківське, Черкаське, Днепр, Полтавський театр ляльок
3. Чи відомий Вам феномен театального синтезу, коли творча діяльність не розмежовується (за жанром, віковими ознаками, місткістю глядацького залу, чи театру в цілому). Так весь час використовується синтез: графіка, сценаріум, музика
4. Що Вам відомо про театральну творчість в театрах для дітей та молоді:
  - В Україні: не достатній рівень в сфері театр.
  - В інших країнах Європи і світу: —
  - В театрах: —
  - За межами театрів: —
  - В театральній-видовищній галузі: —
  - В інших галузях мистецтва: —
5. Чи відомі Вам театральні та інші здобутки, які стосуються театрів для дітей та молоді, на які сьогодні слід орієнтуватися:
  - В театральних будівлях, спорудах, приміщеннях, просторах (в межах сцени): в межах сцени
  - В театральних просторах, приміщеннях, будівлях, спорудах (в межах будівель, споруд, приміщень, просторів): в межах будівель
  - В створенні усіх видів нових театральних просторів (в пошуковому, експериментальному, концептуальному): —

Рис. Б.6. Зразок заповненої анкети театального діяча – гол. художник Полтавського академічного театру ляльок, В. Козуба.

6. Що з театральних засобів є прогресивними на Вашу думку, тепер і будуть мати далеку перспективу в майбутньому? З розвитком технічного процесу в театрі будуть все більше використовуватися питання телеології

7. Які з них можуть бути використані при створенні сучасних українських і світових театрів:

- В стаціонарних театрах: пристосування, адаптація, інтеграція;
- Трансформація, аранжування сценографічного простору сцени і архітектури театру в цілому;
- Використання культурних надбань і їх розвиток;
- Творення нових архітектурних типів;
- Інше _____

8. При творенні інших театральних-видовищних та громадських будівель і споруд: впровадити стилістику макрів театрального мистецтва

9. Досвід якого театрального діяча, театру, школи вплинув на Вас в свій час при творенні Вами театральної дії: С.В. Образцов і Масква
Л.М. Мейерхольд і Київ В.Н. Вейдлер і Полтава
С.М. Бренев і Ульяновський А.В. Тимощук і Полтава.

10. Чи існують у Вашій творчій палітрі засоби, якими Ви користуєтесь найчастіше:

В творенні середовища і будови простора дії:

- Театральні метафори;
- Засоби гармонізації;
- Використання оптичних ілюзій;
- Культурні надбання, стилі, фактури, колористика;
- Розвиток театральних цитат;
- Просторові дійові рішення;
- Інше _____

В палітрі засобів дійової організації:

- Класичні заходи і засоби;
- Інтеграція з іншими культурно-видовищними функціями;
- Студійно-пошукова;
- Робота з широкою за віком аудиторією;
- Нових форм фінансування та їх джерелами;
- Інше _____

11. Чи було у Вас бажання створити театральний-видовищний простір, будівлю, ансамбль, комплекс як синтетичне утворення, без типологічних розшарувань, вікових, жанрових і інших меж? Ні: тому що театр

якщо в м. Полтаві повинно відповідало умовам та моралем жанру Будівля театру також повинна відповідати моралі, яка відповідає для роботи театру Львів.

Анкету заповнив: головний режисер В.М. Козуб

Дата заповнення: 03 01 2018

Підпис

Дякую за Ваші відповіді!

аспірант: Філіпчук Ю. В.
тел.: +38(063)-710-01-62
e-mail: filipchukuriu@gmail.com

Рис. Б.6. (продовження) Зразок заповненої анкети театрального діяча – гол. художник Полтавського академічного театру ляльок, В. Козуба.

Міністерство освіти і науки України
 Національний Університет «Львівська Політехніка»
 Інститут архітектури
 Кафедра ДАС

Соціологічне опитування діячів театру України
 (акторів, дирекції, технічного персоналу, замлітів, художників та інших)
 Для кандидатського наукового дослідження

На тему «Принципи формування архітектурної типології та проектування
 театральних видовищних центрів для дітей та молоді».

Дослідження проводить аспірант Філіпчук Ю. В.
 Науковий керівник д. арх., проф. Проскураков В. І.

Шановний пане / пані:

нагородний ар. України Киріков Сергіє Павлович,

Окрім інших методів дослідження, важливим є анкетне опитування архітекторів, театральних діячів, сценографів, художників для визначення об'єктивних тенденцій розвитку театральної типології і її впливу на театральну архітектуру сучасної України і вимог до проектування театру в цілому.

Тому прошу Вас відповісти на декілька запитань, що становлять для мене, моєї роботи, мого керівника (проф. В. Проскуракова) кафедри ДАС і ІАРХ НУ «Львівська Політехніка» важливе значення у визначенні стратегії розвитку театральної архітектури, її функцій, жанру, типології.

АНКЕТА

1. Яку частину (відсоток, кількість) займає у Вашій творчій діяльності робота у театральному середовищі? 100%
2. Чи мало місце у Вашій творчості праця у будівлях лялькових театрів і театрів для юних глядачів (назвати, перерахувати)? 100%
у Львові, (100%)
3. Чи відомий Вам феномен театального синтезу, коли творча діяльність не розмежовується (за жанром, віковими ознаками, місткістю глядацького залу, чи театру в цілому) позитивною театральними елементами з гострим націям, вносом аудиторії вищого рівня
а саме група мистецтв співпрацює між з одним видом як і глядацька
4. Що Вам відомо про театральну творчість в театрах для дітей та молоді:
  - В Україні: так
  - В інших країнах Європи і світу: Україна, (Кіровоградський театр)
  - В театрах: і в театрах
  - За межами театрів: і за межами (у вертепній грі)
  - В театральній-видовищній галузі: так
  - В інших галузях мистецтва: поэзия, письменство, графика
5. Чи відомі Вам театральні та інші здобутки, які стосуються театрів для дітей та молоді, на які сьогодні слід орієнтуватися:
  - В театральних будівлях, спорудах, приміщеннях, просторах (в межах сцени): фронтальна, без ніш з широким абансієм
  - В театральних просторах, приміщеннях, будівлях, спорудах (в межах будівель, споруд, приміщень, просторів): великий деф-простір
  - В створенні усіх видів нових театральних просторів (в пошуковому, експериментальному, концептуальному): так з театр не мистецтва, без пошуку

*Діти у Львові.
Театри для дітей
томачів*

Рис. Б.7. Зразок заповненої анкети театального діяча – народного артиста України, С. Кустова, Львів.

6. Що з театральних засобів є прогресивними на Вашу думку, тепер і будуть мати далеку перспективу в майбутньому?

всі засоби будуть обов'язковими!
+ технізми і технізологія театру.

Важливо
бути з
репертуару

7. Які з них можуть бути використані при створенні сучасних українських і світових театрів:

- В стаціонарних театрах: пристосування, адаптація, інтеграція;
- Трансформація, аранжування сценографічного простору сцени і архітектури театру в цілому;
- Використання культурних надбань і їх розвиток;
- Творення нових архітектурних типів;
- Інше _____

8. При творенні інших театральних-видовищних та громадських будівель і споруд:

безперечно мають бути
функціональні при створенні театраль-сцені, театральних
музей, культурно-просвітницьких і виставочних будівель

9. Досвід якого театрального діяча, театру, школи вплинув на Вас в свій час при творенні Вами театральної дії:

Залишить всі вони,
по не всі вони

10. Чи існують у Вашій творчій палітрі засоби, якими Ви користуєтесь найчастіше:

В творенні середовища і будові простора дії:

- а. Театральні метафори;
- б. Засоби гармонізації;
- в. Використання оптичних ілюзій;
- г. Культурні надбання, стилі, фактури, колористика;
- д. Розвиток театральних цитат;
- е. Просторові дійові рішення;
- є. інше _____

В палітрі засобів дійової організації:

- а¹. Класичні заходи і засоби;
- б¹. Інтеграція з іншими культурно-видовищними функціями;
- в¹. Студійно-пошукова;
- г¹. Робота з широкою за віком аудиторією;
- д¹. Нових форм фінансування та їх джерелами;
- е¹. Інше _____

11. Чи було у Вас бажання створити театральний-видовищний простір, будівлю, ансамбль, комплекс як синтетичне утворення, без типологічних розшарувань, вікових, жанрових і інших меж?

Так було, і це тільки
«Театр С. Кустова» і театр «Інші» в
закладеної їм задумки здійснюють творення
в нашому кожному разі нової атмосфери -

- про що завжди бравши суміра і гнучкість
рішеннями використовувати ситуації по н. м. н.
тигуніх золотих і мозги в свою, як і нещодавно
вперше присутності іншого в емоційній формі

Анкету заповнив:

Дата заповнення: 26 лютого 2016

Підпис

С. Кустова

Дякую за Ваші відповіді!

аспірант: Філіпчук Ю. В.
тел.: +38(063)-710-01-62
e-mail: filipchukyrui@gmail.com

Рис. Б.7. (продовження) Зразок заповненої анкети театрального діяча – народного артиста України, С. Кустова, Львів.

Міністерство освіти і науки України
 Національний Університет «Львівська Політехніка»
 Інститут архітектури
 Кафедра ДАС
 Соціологічне опитування діячів театру України
 (акторів, дирекції, технічного персоналу, замлітів, художників та інших)
 Для кандидатського наукового дослідження
 На тему «Принципи формування архітектурної типології та проектування
 театральних видовищних центрів для дітей та молоді».
 Дослідження проводить аспірант Філіпчук Ю. В.
 Науковий керівник д. арх., проф. Проскураков В. І.
 Шановний пане / пані:

Окрім інших методів дослідження, важливим є анкетне опитування архітекторів, театральних діячів, сценографів, художників для визначення об'єктивних тенденцій розвитку театральної типології і її впливу на театральну архітектуру сучасної України і вимог до проектування театру в цілому.

Тому прошу Вас відповісти на декілька запитань, що становлять для мене, моєї роботи, мого керівника (проф. В. Проскуракова) кафедри ДАС і ІАРХ НУ «Львівська Політехніка» важливе значення у визначенні стратегії розвитку театральної архітектури, її функцій, жанру, типології.

АНКЕТА

1. Яку частину (відсоток, кількість) займає у Вашій творчій діяльності робота у театральному середовищі? 82%
2. Чи мало місце у Вашій творчості праця у будівлях лялькових театрів і театрів для юних глядачів (назвати, перерахувати)? Будівлі театру ляльок
3. Чи відомий Вам феномен театального синтезу, коли творча діяльність не розмежовується (за жанром, віковими ознаками, місткістю глядацького залу, чи театру в цілому)? ТАК
4. Що Вам відомо про театральну творчість в театрах для дітей та молоді:
  - В Україні: майже все
  - В інших країнах Європи і світу: мало
  - В театрах: сього
  - За межами театрів: -
  - В театральній-видовищній галузі: _____
  - В інших галузях мистецтва: інколи цікавлюсь
5. Чи відомі Вам театральні та інші здобутки, які стосуються театрів для дітей та молоді, на які сьогодні слід орієнтуватися:
  - В театральних будівлях, спорудах, приміщеннях, просторах (в межах сцени): ТАК
  - В театральних просторах, приміщеннях, будівлях, спорудах (в межах будівель, споруд, приміщень, просторів): _____
  - В створенні усіх видів нових театральних просторів (в пошуковому, експериментальному, концептуальному): _____

Рис. Б.8. Зразок заповненої анкети театального діяча – акторки Черкаського академічного театру ляльок, О. Мельник.

До з театральних засобів є прогресивними на Вашу думку, тепер і будуть мати далеку перспективу в майбутньому? _____

7. Які з них можуть бути використані при створенні сучасних українських і світових театрів:

- В стаціонарних театрах: пристосування, адаптація, інтеграція;
- Трансформація, аранжування сценографічного простору сцени і архітектури театру в цілому;
- Використання культурних надбань і їх розвиток;
- Творення нових архітектурних типів;
- Інше _____

8. При творенні інших театральних-видовищних та громадських будівель і споруд: _____

9. Досвід якого театального діяча, театру, школи вплинув на Вас в свій час при творенні Вами театальної дії: _____

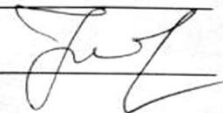
10. Чи існують у Вашій творчій палітрі засоби, якими Ви користуєтесь найчастіше:

<p><i>В творенні середовища і будові простора дії:</i></p> <p>а. Театральні метафори;</p> <p>б. Засоби гармонізації;</p> <p>в. Використання оптичних ілюзій;</p> <p>г. Культурні надбання, стилі, фактури, колористика;</p> <p>д. Розвиток театральних цитат;</p> <p>☒ е. Просторові дійові рішення;</p> <p>є. інше _____</p>	<p><i>В палітрі засобів дійової організації:</i></p> <p>а¹. Класичні заходи і засоби;</p> <p>б¹. Інтеграція з іншими культурно-видовищними функціями;</p> <p>в¹. Студійно-пошукова;</p> <p>г¹. Робота з широкою за віком аудиторією;</p> <p>д¹. Нових форм фінансування та їх джерелами;</p> <p>є¹. Інше _____</p>
---	--

11. Чи було у Вас бажання створити театральний-видовищний простір, будівлю, ансамбль, комплекс як синтетичне утворення, без типологічних розшарувань, вікових, жанрових і інших меж? Так

Анкету заповнив: Мельник О.

Дата заповнення: 19 квітня 2018

Підпис

Дякую за Ваші відповіді!

аспірант: Філіпчук Ю. В.
тел.: +38(063)-710-01-62
e-mail: filipchukyurii@gmail.com

Рис. Б.8. (продовження) Зразок заповненої анкети театального діяча – акторки Черкаського академічного театру ляльок, О. Мельник.

Міністерство освіти і науки України
 Національний Університет «Львівська Політехніка»
 Інститут архітектури
 Кафедра ДАС
 Соціологічне опитування діячів театру України
 (акторів, дирекції, технічного персоналу, замлітів, художників та інших)
 Для кандидатського наукового дослідження
 На тему «Принципи формування архітектурної типології та проектування
 театральних-видовищних центрів для дітей та молоді».
 Дослідження проводить аспірант Філіпчук Ю. В.
 Науковий керівник д. арх., проф. Проскураков В. І.
 Шановний пане / пані:

Окрім інших методів дослідження, важливим є анкетне опитування архітекторів, театральних діячів, сценографів, художників для визначення об'єктивних тенденцій розвитку театральної типології і її впливу на театральну архітектуру сучасної України і вимог до проектування театру в цілому.

Тому прошу Вас відповісти на декілька запитань, що становлять для мене, моєї роботи, мого керівника (проф. В. Проскуракова) кафедри ДАС і ІАРХ НУ «Львівська Політехніка» важливе значення у визначенні стратегії розвитку театральної архітектури, її функцій, жанру, типології.

АНКЕТА

1. Яку частину (відсоток, кількість) займає у Вашій творчій діяльності робота у театральному середовищі? 100%
2. Чи мало місце у Вашій творчості праця у будівлях лялькових театрів і театрів для юних глядачів (назвати, перерахувати)? у Театрі Юного Глядача і у Театрі ляльок
3. Чи відомий Вам феномен театрального синтезу, коли творча діяльність не розмежовується (за жанром, віковими ознаками, місткістю глядацького залу, чи театру в цілому) Так. – Фестивалі, зокрема середньовіжної культури Ту-стана, де весь простір є театралізованим. Імпровізацією де глядачі різного віку беруть участь
4. Що Вам відомо про театральну творчість в театрах для дітей та молоді:
  - В Україні: всі хочуть мати дорослого педагога – дорослий квиток
  - В інших країнах Європи і світу: сільські вистави, щоб цікаво дітям, бачити
  - В театрах: _____
  - За межами театрів: інтерактивність
  - В театральній-видовищній галузі: фестивалі
  - В інших галузях мистецтва: флешмоби
5. Чи відомі Вам театральні та інші здобутки, які стосуються театрів для дітей та молоді, на які сьогодні слід орієнтуватися:
  - В театральних будівлях, спорудах, приміщеннях, просторах (в межах сцени): Один з таких в Україні – Харківський театр ляльок
  - В театральних просторах, приміщеннях, будівлях, спорудах (в межах будівель, споруд, приміщень, просторів): _____
  - В створенні усіх видів нових театральних просторів (в пошуковому, експериментальному, концептуальному): Наприклад цирк Фюбікес

Рис. Б.9. Зразок заповненої анкети театального діяча – директора Львівського академічного театру ляльок, У. Мороз.

6. Що з театральних засобів є прогресивними на Вашу думку, тепер і будуть мати далеку перспективу в майбутньому? не кове, та віже - стіжкування м'ядага з нивою енергією актора.
7. Які з них можуть бути використані при створенні сучасних українських і світових театрів:
- В стаціонарних театрах: пристосування, адаптація, інтеграція;
  - Трансформація, аранжування сценографічного простору сцени і архітектури театру в цілому;
  - Використання культурних надбань і їх розвиток;
  - Творення нових архітектурних типів;
  - Інше Комплекність, інтерактивність, невідтворює, інноваційність...
8. При творенні інших театральних-видовищних та громадських будівель і споруд: _____
9. Досвід якого театального діяча, театру, школи вплинув на Вас в свій час при творенні Вами театальної дії: Заїкаускас, Роміко Таліака, театр маріонеток (Касів, Мих. Яремчук), К. Райкін
10. Чи існують у Вашій творчій палітрі засоби, якими Ви користуєтесь найчастіше:
<i>В творенні середовища і будові простора дії:</i>	<i>В палітрі засобів дійової організації:</i>
а. Театральні метафори;	а ¹ . Класичні заходи і засоби;
б. Засоби гармонізації;	б ¹ . Інтеграція з іншими культурно-видовищними функціями; ✓
в. Використання оптичних ілюзій;	в ¹ . Студійно-пошукова; ✓
г. Культурні надбання, стилі, фактури, колористика;	г ¹ . Робота з широкою за віком аудиторією; ✓
д. Розвиток театральних цитат;	д ¹ . Нових форм фінансування та їх джерелами; ✓
е. Просторові дійові рішення;	е ¹ . Інше _____
е. інше <u>засоби являють від матеріалу</u>	
11. Чи було у Вас бажання створити театральний-видовищний простір, будівлю, ансамбль, комплекс як синтетичне утворення, без типологічних розшарувань, вікових, жанрових і інших меж? Так.

Анкету заповнив: Мороз Ульяна

Дата заповнення: 201 липня 1 2017

Підпис

Дякую за Ваші відповіді!

Юр'єв
Аспірант: Філіпчук Ю. В.

063 71 00 162

Рис. Б.9. (продовження) Зразок заповненої анкети театального діяча – директора Львівського академічного театру ляльок, У. Мороз.

Міністерство освіти і науки України
 Національний Університет «Львівська Політехніка»
 Інститут архітектури
 Кафедра ДАС
 Соціологічне опитування діячів театру України
 (акторів, дирекції, технічного персоналу, замлітів, художників та інших)
 Для кандидатського наукового дослідження
 На тему «**Принципи формування архітектурної типології та проектування театральних видовищних центрів для дітей та молоді**».
 Дослідження проводить аспірант Філіпчук Ю. В.
 Науковий керівник д. арх., проф. Проскураков В. І.
 Шановний пане / пані:
Данило

Окрім інших методів дослідження, важливим є анкетне опитування архітекторів, театральних діячів, сценографів, художників для визначення об'єктивних тенденцій розвитку театральної типології і її впливу на театральну архітектуру сучасної України і вимог до проектування театру в цілому.

Тому прошу Вас відповісти на декілька запитань, що становлять для мене, моєї роботи, мого керівника (проф. В. Проскуракова) кафедри ДАС і ІАРХ НУ «Львівська Політехніка» важливе значення у визначенні стратегії розвитку театральної архітектури, її функцій, жанру, типології.

АНКЕТА

1. Яку частину (відсоток, кількість) займає у Вашій творчій діяльності робота у театральному середовищі? 100 %
2. Чи мало місце у Вашій творчості праця у будівлях лялькових театрів і театрів для юних глядачів (назвати, перерахувати)? Волинський академічний обласний театр ляльок
3. Чи відомий Вам феномен театального синтезу, коли творча діяльність не розмежовується (за жанром, віковими ознаками, місткістю глядацького залу, чи театру в цілому) ТАК
4. Що Вам відомо про театральну творчість в театрах для дітей та молоді:
  - В Україні: _____
  - В інших країнах Європи і світу: _____
  - В театрах: _____
  - За межами театрів: _____
  - В театральній-видовищній галузі: ВЕРТЕПИ
  - В інших галузях мистецтва: _____
5. Чи відомі Вам театральні та інші здобутки, які стосуються театрів для дітей та молоді, на які сьогодні слід орієнтуватися:
  - В театральних будівлях, спорудах, приміщеннях, просторах (в межах сцени): трансформація сцени
  - В театральних просторах, приміщеннях, будівлях, спорудах (в межах будівель, споруд, приміщень, просторів): МОБІЛЬНИЙ ПРОСТІР ТЕАТРУ
  - В створенні усіх видів нових театральних просторів (в пошуковому, експериментальному, концептуальному): _____

Рис. Б.10. Зразок заповненої анкети театального діяча – директора, худ. керівника Волинського академічного театру ляльок, Д. Поштарука.

6. Що з театральних засобів є прогресивними на Вашу думку, тепер і будуть мати далеку перспективу в майбутньому? трансформація простору сцени
7. Які з них можуть бути використані при створенні сучасних українських і світових театрів:
- ⊙ В стаціонарних театрах: пристосування, адаптація, інтеграція;
  - ⊙ Трансформація, аранжування сценографічного простору сцени і архітектури театру в цілому;
    - Використання культурних надбань і їх розвиток;
    - Творення нових архітектурних типів;
    - Інше _____
8. При творенні інших театральних-видовищних та громадських будівель і споруд: адаптація, інтеграція із середовищем, трансформація простору сцени
9. Досвід якого театрального діяча, театру, школи вплинув на Вас в свій час при творенні Вами театральної дії: Петро Юхрлювич Вєскляров
10. Чи існують у Вашій творчій палітрі засоби, якими Ви користуєтесь найчастіше:
В творенні середовища і будові простора дії:	В палітрі засобів дійової організації:
а. Театральні метафори;	а ¹ . Класичні заходи і засоби;
б. Засоби гармонізації;	б ¹ . Інтеграція з іншими культурно-видовищними функціями;
в. Використання оптичних ілюзій;	в ¹ . Студійно-пошукова;
г. Культурні надбання, стилі, фактури, колористика;	г ¹ . Робота з широкою за віком аудиторією;
д. Розвиток театральних цитат;	д ¹ . Нових форм фінансування та їх джерелами;
е. Просторові дійові рішення;	е ¹ . Інше _____
є. інше _____	
11. Чи було у Вас бажання створити театральний-видовищний простір, будівлю, ансамбль, комплекс як синтетичне утворення, без типологічних розшарувань, вікових, жанрових і інших меж? ні

Анкету заповнив: Директор-художній керівник Поштарук Д. А.

Дата заповнення: 9 1 03 1 20 18

Підпис

Дякую за Ваші відповіді!

аспірант: Філіпчук Ю. В.
тел.: +38(063)-710-01-62
e-mail: filipchukyurii@gmail.com

Рис. Б.10. (продовження) Зразок заповненої анкети театрального діяча – директора, худ. керівника Волинського академічного театру ляльок, Д. Поштарука.

Міністерство освіти і науки України
 Національний Університет «Львівська Політехніка»
 Інститут архітектури
 Кафедра ДАС
 Соціологічне опитування діячів театру України
 (акторів, дирекції, технічного персоналу, замітів, художників та інших)
 Для кандидатського наукового дослідження
 На тему «Принципи формування архітектурної типології та проектування
 театральних-видовищних центрів для дітей та молоді».
 Дослідження проводить аспірант Філіпчук Ю. В.
 Науковий керівник д. арх., проф. Проскураков В. І.
 Шановний пане / пані:

Окрім інших методів дослідження, важливим є анкетне опитування архітекторів, театральних діячів, сценографів, художників для визначення об'єктивних тенденцій розвитку театральної типології і її впливу на театральну архітектуру сучасної України і вимог до проектування театру в цілому.

Тому прошу Вас відповісти на декілька запитань, що становлять для мене, моєї роботи, мого керівника (проф. В. Проскуракова) кафедри ДАС і ІАРХ НУ «Львівська Політехніка» важливе значення у визначенні стратегії розвитку театральної архітектури, її функцій, жанру, типології.

АНКЕТА

1. Яку частину (відсоток, кількість) займає у Вашій творчій діяльності робота у театральному середовищі? 80%
2. Чи мало місце у Вашій творчості праця у будівлях лялькових театрів і театрів для юних глядачів (назвати, перерахувати)? так доволі часто, це будівлі театрів ляльок України, Австрії, Китаю, Тунісу, а також залів Д.Сарджіва та інших
3. Чи відомий Вам феномен театрального синтезу, коли творча діяльність не розмежовується (за жанром, віковими ознаками, місткістю глядацького залу, чи театру в цілому) так
4. Що Вам відомо про театральну творчість в театрах для дітей та молоді:
  - В Україні: майже все
  - В інших країнах Європи і світу: мало
  - В театрах: дещо
  - За межами театрів: інколи цікавлюсь
  - В театральній-видовищній галузі: без угад
  - В інших галузях мистецтва: інколи цікавлюсь
5. Чи відомі Вам театральні та інші здобутки, які стосуються театрів для дітей та молоді, на які сьогодні слід орієнтуватися:
  - В театральних будівлях, спорудах, приміщеннях, просторах (в межах сцени): так
  - В театральних просторах, приміщеннях, будівлях, спорудах (в межах будівель, споруд, приміщень, просторів): є різні приклади на деякі треба звернути увагу
  - В створенні усіх видів нових театральних просторів (в пошуковому, експериментальному, концептуальному):

Рис. Б.11. Зразок заповненої анкети театрального діяча – народної артистки України, акторки Черкаського академічного театру ляльок, М. Ребякової.

6. Що з театральних засобів є прогресивними на Вашу думку, тепер і будуть мати далеку перспективу в майбутньому? Відеопроекція

7. Які з них можуть бути використані при створенні сучасних українських і світових театрів:

- В стаціонарних театрах: пристосування, адаптація, інтеграція;
- ✓ Трансформація, аранжування сценографічного простору сцени і архітектури театру в цілому;
- Використання культурних надбань і їх розвиток;
- ✓ Творення нових архітектурних типів;
- Інше _____

8. При творенні інших театральних-видовищних та громадських будівель і споруд: Творення будівель з декількома

приміщеннями, різкими за розміром та абстрактними.

9. Досвід якого театрального діяча, театру, школи вплинув на Вас в свій час при творенні Вами театральної дії: _____

10. Чи існують у Вашій творчій палітрі засоби, якими Ви користуєтесь найчастіше:

В творенні середовища і будові простора дії:

- ✓ а. Театральні метафори;
- ✓ б. Засоби гармонізації;
- в. Використання оптичних ілюзій;
- г. Культурні надбання, стилі, фактури, колористика;
- д. Розвиток театральних цитат;
- ✓ е. Просторові дійові рішення;
- е. інше _____

В палітрі засобів дійової організації:

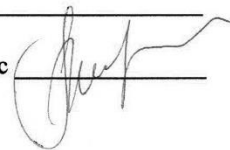
- а¹. Класичні заходи і засоби;
- б¹. Інтеграція з іншими культурно-видовищними функціями;
- ✓ в¹. Студійно-пошукова;
- г¹. Робота з широкою за віком аудиторією;
- д¹. Нових форм фінансування та їх джерелами;
- е¹. Інше _____

11. Чи було у Вас бажання створити театральний-видовищний простір, будівлю, ансамбль, комплекс як синтетичне утворення, без типологічних розшарувань, вікових, жанрових і інших меж? так

Анкету заповнив: Ребякова Марія

Дата заповнення: 19 квітня 2018

Підпис

Дякую за Ваші відповіді!

аспірант: Філіпчук Ю. В.
тел.: +38(063)-710-01-62
e-mail: filipchukyurii@gmail.com

Рис. Б.11. (продовження) Зразок заповненої анкети театрального діяча – народної артистки України, акторки Черкаського академічного театру ляльок, М. Ребякової.

Міністерство освіти і науки України
 Національний Університет «Львівська Політехніка»
 Інститут архітектури
 Кафедра ДАС
 Соціологічне опитування діячів театру України
 (акторів, дирекції, технічного персоналу, замлітів, художників та інших)
 Для кандидатського наукового дослідження
 На тему «Принципи формування архітектурної типології та проектування
 театральних видовищних центрів для дітей та молоді».
 Дослідження проводить аспірант Філіпчук Ю. В.
 Науковий керівник д. арх., проф. Проскураков В. І.
 Шановний пане / пані:

Окрім інших методів дослідження, важливим є анкетне опитування архітекторів, театральних діячів, сценографів, художників для визначення об'єктивних тенденцій розвитку театральної типології і її впливу на театральну архітектуру сучасної України і вимог до проектування театру в цілому.

Тому прошу Вас відповісти на декілька запитань, що становлять для мене, моєї роботи, мого керівника (проф. В. Проскуракова) кафедри ДАС і ІАРХ НУ «Львівська Політехніка» важливе значення у визначенні стратегії розвитку театральної архітектури, її функцій, жанру, типології.

АНКЕТА

1. Яку частину (відсоток, кількість) займає у Вашій творчій діяльності робота у театральному середовищі? 100%
2. Чи мало місце у Вашій творчості праця у будівлях лялькових театрів і театрів для юних глядачів (назвати, перерахувати)? Черкаський театр ляльок та інші театри України та зарубіжжя
3. Чи відомий Вам феномен театального синтезу, коли творча діяльність не розмежується (за жанром, віковими ознаками, місткістю глядацького залу, чи театру в цілому) відомий
4. Що Вам відомо про театральну творчість в театрах для дітей та молоді:
  - В Україні: проходять вистави та фестивалі
  - В інших країнах Європи і світу: був, приймає участь в фестивалях
  - В театрах: проходять вистави, організуються турні
  - За межами театрів: на сцені
  - В театральній-видовищній галузі: ---
  - В інших галузях мистецтва: ---
5. Чи відомі Вам театральні та інші здобутки, які стосуються театрів для дітей та молоді, на які сьогодні слід орієнтуватися:
  - В театральних будівлях, спорудах, приміщеннях, просторах (в межах сцени): європейські фестивалі
  - В театральних просторах, приміщеннях, будівлях, спорудах (в межах будівель, споруд, приміщень, просторів): європейські та ін. театральні ор-лі
  - В створенні усіх видів нових театральних просторів (в пошуковому, експериментальному, концептуальному): експериментальні проекти, майстеркласи

Рис. Б.12. Зразок заповненої анкети театального діяча – актора Черкаського академічного театру ляльок, О. Швидкого.

6. Що з театральних засобів є прогресивними на Вашу думку, тепер і будуть мати далеку перспективу в майбутньому? корпоративи, весілля, застолья, джастиви.

7. Які з них можуть бути використані при створенні сучасних українських і світових театрів:

- В стаціонарних театрах: пристосування, адаптація, інтеграція;
- Трансформація, аранжування сценографічного простору сцени і архітектури театру в цілому;
- Використання культурних надбань і їх розвиток;
- Творення нових архітектурних типів;
- Інше все разом.

8. При творенні інших театральних-видовищних та громадських будівель і споруд: брати досвід з європейських театрів

9. Досвід якого театрального діяча, театру, школи вплинув на Вас в свій час при творенні Вами театральної дії: всі потрохи

10. Чи існують у Вашій творчій палітрі засоби, якими Ви користуєтесь найчастіше:

В творенні середовища і будові простора дії:	В палітрі засобів дійової організації:
а. Театральні метафори;	а ¹ . Класичні заходи і засоби;
б. Засоби гармонізації;	б ¹ . Інтеграція з іншими культурно-видовищними функціями;
в. Використання оптичних ілюзій;	в ¹ . Студійно-пошукова;
г. Культурні надбання, стилі, фактури, колористика;	г ¹ . Робота з широкою за віком аудиторією;
д. Розвиток театральних цитат;	д ¹ . Нових форм фінансування та їх джерелами;
е. Просторові дійові рішення;	е ¹ . Інше <u>все</u>
є. інше <u>все</u>	

11. Чи було у Вас бажання створити театральний-видовищний простір, будівлю, ансамбль, комплекс як синтетичне утворення, без типологічних розширень, вікових, жанрових і інших меж? так

Анкету заповнив: Швидкий О. В.

Дата заповнення: 19.04.2018

Підпис

Дякую за Ваші відповіді!

аспірант: Філіпчук Ю. В.
 тел.: +38(063)-710-01-62
 e-mail: filipchukyurii@gmail.com

Рис. Б.12. (продовження) Зразок заповненої анкети театрального діяча – актора Черкаського академічного театру ляльок, О. Швидкого.

Міністерство освіти і науки України
 Національний Університет «Львівська Політехніка»
 Інститут архітектури
 Кафедра ДАС
 Соціологічне опитування діячів театру України
 (акторів, дирекцій, технічного персоналу, замлітів, художників та інших)
 Для кандидатського наукового дослідження
 На тему «Принципи формування архітектурної типології та проектування
 театральних видовищних центрів для дітей та молоді».
 Дослідження проводить аспірант Філіпчук Ю. В.
 Науковий керівник д. арх., проф. Проскураков В. І.
 Шановний пане / пані:

Окрім інших методів дослідження, важливим є анкетне опитування архітекторів, театральних діячів, сценографів, художників для визначення об'єктивних тенденцій розвитку театральної типології і її впливу на театральну архітектуру сучасної України і вимог до проектування театру в цілому.

Тому прошу Вас відповісти на декілька запитань, що становлять для мене, моєї роботи, мого керівника (проф. В. Проскуракова) кафедри ДАС і ІАРХ НУ «Львівська Політехніка» важливе значення у визначенні стратегії розвитку театральної архітектури, її функцій, жанру, типології.

АНКЕТА

1. Яку частину (відсоток, кількість) займає у Вашій творчій діяльності робота у театральному середовищі? 100 %
2. Чи мало місце у Вашій творчості праця у будівлях лялькових театрів і театрів для юних глядачів (назвати, перерахувати)? Так. Львівський театр ляльок
3. Чи відомий Вам феномен театального синтезу, коли творча діяльність не розмежовується (за жанром, віковими ознаками, місткістю глядацького залу, чи театру в цілому)? Не відомо
4. Що Вам відомо про театральну творчість в театрах для дітей та молоді:
  - В Україні: Воше 6
  - В інших країнах Європи і світу: Вієнський народний
  - В театрах: Може бути
  - За межами театрів: Домілюсь
  - В театральній-видовищній галузі: Можливо, це є
  - В інших галузях мистецтва: Не цікавить
5. Чи відомі Вам театральні та інші здобутки, які стосуються театрів для дітей та молоді, на які сьогодні слід орієнтуватися:
  - В театральних будівлях, спорудах, приміщеннях, просторах (в межах сцени): Міжаксценна, «Кругоберта»
  - В театральних просторах, приміщеннях, будівлях, спорудах (в межах будівель, споруд, приміщень, просторів): організація
  - В створенні усіх видів нових театральних просторів (в пошуковому, експериментальному, концептуальному): Інтеграція простору в структуровану галузь сприйняття, не зв'язано від жанрового спрямування не театрального мистецтва поза будівель, але в спорудах.

Рис. Б.13. Зразок заповненої анкети театального діяча – гол. режисера Полтавського академічного театру ляльок, В. Шевченка.

Міністерство освіти і науки України
 Національний Університет «Львівська Політехніка»
 Інститут архітектури
 Кафедра ДАС
 Соціологічне опитування діячів театру України
 (акторів, дирекцій, технічного персоналу, замлітів, художників та інших)
 Для кандидатського наукового дослідження
 На тему «Принципи формування архітектурної типології та проектування
 театральних видовищних центрів для дітей та молоді».
 Дослідження проводить аспірант Філіпчук Ю. В.
 Науковий керівник д. арх., проф. Проскураков В. І.
 Шановний пане / пані:

Окрім інших методів дослідження, важливим є анкетне опитування архітекторів, театральних діячів, сценографів, художників для визначення об'єктивних тенденцій розвитку театральної типології і її впливу на театральну архітектуру сучасної України і вимог до проектування театру в цілому.

Тому прошу Вас відповісти на декілька запитань, що становлять для мене, моєї роботи, мого керівника (проф. В. Проскуракова) кафедри ДАС і ІАРХ НУ «Львівська Політехніка» важливе значення у визначенні стратегії розвитку театральної архітектури, її функцій, жанру, типології.

АНКЕТА

1. Яку частину (відсоток, кількість) займає у Вашій творчій діяльності робота у театральному середовищі? 100 %
2. Чи мало місце у Вашій творчості праця у будівлях лялькових театрів і театрів для юних глядачів (назвати, перерахувати)? Так. Львівський театр ляльок
3. Чи відомий Вам феномен театального синтезу, коли творча діяльність не розмежується (за жанром, віковими ознаками, місткістю глядацького залу, чи театру в цілому) Не відомо
4. Що Вам відомо про театральну творчість в театрах для дітей та молоді:
  - В Україні: Волині
  - В інших країнах Європи і світу: Вієнський народний
  - В театрах: Може бути
  - За межами театрів: Домілюсь
  - В театральній-видовищній галузі: Можеливо, є
  - В інших галузях мистецтва: Не цікавить
5. Чи відомі Вам театральні та інші здобутки, які стосуються театрів для дітей та молоді, на які сьогодні слід орієнтуватися:
  - В театральних будівлях, спорудах, приміщеннях, просторах (в межах сцени): Міжаксценна, «Кругоберт»
  - В театральних просторах, приміщеннях, будівлях, спорудах (в межах будівель, споруд, приміщень, просторів): організація
  - В створенні усіх видів нових театральних просторів (в пошуковому, експериментальному, концептуальному): Інтеграція простору в структуровану галузь сприйняття, не зв'язано від жанрового спрямування не театрального мистецтва поза будівель, але в спорудах.

Рис. Б.13. (продовження) Зразок заповненої анкети театального діяча – гол. режисера Полтавського академічного театру ляльок, В. Шевченка.

Опитування респондентів – архітекторів, які мали досвід проєктування театральних-видовищних об'єктів

Міністерство освіти і науки України
 Національний Університет «Львівська Політехніка»
 Інститут архітектури
 Кафедра ДАС
 Соціологічне опитування діячів архітектури України
 Для кандидатського наукового дослідження
 На тему «**Принципи формування архітектурної типології та проєктування театральних-видовищних центрів для дітей та молоді**».
 Дослідження проводить аспірант Філіпчук Ю. В.
 Науковий керівник д. арх., проф. Проскураков В. І.
 Шановний пане / пані:

Віктор Іванович Проскураков

Окрім інших методів дослідження, важливим є анкетне опитування архітекторів, театральних діячів, сценографів, художників для визначення об'єктивних тенденцій розвитку театральної типології і її впливу на театральну архітектуру сучасної України і вимог до проєктування театру в цілому.

Тому прошу Вас відповісти на декілька запитань, що становлять для мене, моєї роботи, мого керівника (проф. В. Проскуракова) кафедри ДАС і ІАРХ НУ «Львівська Політехніка» важливе значення у визначенні стратегії розвитку театральної архітектури, її функцій, жанру, типології.

АНКЕТА

1. Яку частину (відсоток, кількість) займає у Вашому творчому проєктуванні архітектура громадських будівель? Більше 90%
2. Чи мало місце у Вашій творчості проєктування театральних-видовищних просторів, приміщень, будівель, споруд, (назвати, перерахувати)? Сотні проєктів в десятках реалізацій: мовільних, з гіпно-розвитком, психологічних і ін. театрів, величезних розважальних центрів
3. Чи відомий Вам феномен театральної синтезу, коли творча діяльність не розмежується (за жанром, віковими ознаками, місткістю)? Так, як і в театральній діяльності в мої театральні праці
4. Що Вам відомо про театральну творчість в театрах для дітей та молоді:
  - В Україні: всё
  - В інших країнах Європи і світу: в Польщі, Австрії, Росії, і ін.
  - В театрах: Але тільки в театральних
  - За межами театрів: в публічних місцях, формах фестивалів
  - В театральній-видовищній галузі: в чужих реальних просторах і емоціях
  - В інших галузях мистецтва: в сфері, виставочній, у мистецтві
5. Чи відомі Вам театральні-архітектурні здобутки, на які сьогодні слід орієнтуватися:
  - В театральних будівлях, спорудах, приміщеннях, просторах (в межах сцени): афіши, афішники, кіноцентри, світові і ін.
  - В театральних просторах, приміщеннях, будівлях, спорудах (в межах будівель, споруд, приміщень, просторів): Види в широкій формі,
  - В проєктуванні усіх видів нових театральних просторів (в пошуковому, експериментальному, концептуальному): Базисний, темний, ТБЦ
6. Що з театральних-архітектурних засобів є прогресивними на Вашу думку, тепер і будуть мати далеку перспективу в майбутньому? Театри історичного типу, театри з високотехнологічними елементами шоу, інтеграція кіно-театру, театри інтегрованих проєктів.

Рис. Б.14. Зразок заповненої анкети архітектора – проф., д. арх. В. Проскуракова, Львів.

7. Які з них можуть бути використані при архітектурному проектуванні сучасних українських і світових театрів:

- В стаціонарних театрах: пристосування, адаптація, інтеграція;
- Трансформація, аранжування сценографічного простору сцени і архітектури театру в цілому;
- Використання культурних надбань і їх розвиток;
- Творення нових архітектурних типів; Вагітознальних, Фаєр-мєта, вулчан, дракар
- Інше Творення есейтичних, теле, Віртуальних, театрів

8. При проектуванні інших громадських будівель і споруд: цмєдически
зоми, проєкти театральної зні в музеях, торговельних центрах,
школах, університетах, регіонах, на форумах

9. Досвід якого архітектора вплинув на Вас в свій час при творенні Вами театральної або іншої архітектури? В.Ф. Бєшова, В.Д. Краєвський, Ф. Кізнєр
О. Мішєвєра, Ю. Пєшовського і багатьох інших

10. Чи існують у Вашій архітектурній палітрі творчі театрально-архітектурні засоби, якими Ви користуєтесь найчастіше:

- а. Архітектурні метафори;
- б. Засоби гармонізації;
- в. Використання оптичних ілюзій;
- г. Культурні надбання, стилі, фактури, колористика;
- д. Розвиток архітектурних цитат;
- е. Просторові дійові рішення;
- є. Розвиток архітектурно-стилістичних рішень;
- ж. інше контрастність, темельні фактури тау. і в. театраль.

11. Чи було у Вас бажання створити архітектурний простір, будівлю, ансамбль, комплекс як синтетичне утворення, без типологічних розширень, вікових, жанрових і інших меж? Проектвав "домік пєвца" центри
ім Ф. Кізнєра, "лічбу вузів сонц центри Кізнєра,
Театральний-вєдєвєний центри

Анкету заповнив: проф. Проскуринь В.І

Дата заповнення: /   / 20

Підпис

Дякую за Ваші відповіді!

Аспірант: Філіпчук Ю. В.
тел.: +38(063)-710-01-62
e-mail: filipchukyurii@gmail.com

Рис. Б.14. (продовження) Зразок заповненої анкети архітектора – проф., д. арх. В. Проскурякова, Львів.

Міністерство освіти і науки України
 Національний Університет «Львівська Політехніка»
 Інститут архітектури
 Кафедра ДАС
 Соціологічне опитування діячів архітектури України
 Для кандидатського наукового дослідження
 На тему «Принципи формування архітектурної типології та проектування
 театральних видовищних центрів для дітей та молоді».
 Дослідження проводить аспірант Філіпчук Ю. В.
 Науковий керівник д. арх., проф. Проскураков В. І.
 Шановний пане / пані:

Богдан Володимирович Гой

Окрім інших методів дослідження, важливим є анкетне опитування архітекторів, театральних діячів, сценографів, художників для визначення об'єктивних тенденцій розвитку театральної типології і її впливу на театральну архітектуру сучасної України і вимог до проектування театру в цілому.

Тому прошу Вас відповісти на декілька запитань, що становлять для мене, моєї роботи, мого керівника (проф. В. Проскуракова) кафедри ДАС і ІАРХ НУ «Львівська Політехніка» важливе значення у визначенні стратегії розвитку театральної архітектури, її функцій, жанру, типології.

АНКЕТА

- Яку частину (відсоток, кількість) займає у Вашому творчому проектуванні архітектура громадських будівель? 70-75%
- Чи мало місце у Вашій творчості проектування театральних видовищних просторів, приміщень, будівель, споруд, (назвати, перерахувати)?
ТАК / ТОВАРИСТВО ХЕСЕД-АР'Є, СЕРІЯ ДИПЛОМАТИЧНИХ ПРОЄКТІВ НА ТЕАТРАЛЬНУ ТЕМАТИКУ ТОЦО /
- Чи відомий Вам феномен театального синтезу, коли творча діяльність не розмежується (за жанром, віковими ознаками, місткістю)?
ЯК ПРАВИЛО У ВСІХ ПРОЄКТАХ
- Що Вам відомо про театральну творчість в театрах для дітей та молоді:
  - В Україні: РЕПЕРТУАР ЛЬВІВСЬКИХ ТЕАТРІВ
  - В інших країнах Європи і світу: БІДВІДГОРА ЗАХОДУ У ПОЛЬЩІ І НИЧ.
  - В театрах: ДИТЯЧІ ВИСТАВИ У ЛЬВІВСЬКІЙ ОПЕРІ
  - За межами театрів: ДИТЯЧІ ТЕАТРАЛЬНІ СТУДІЇ: ПРОЄКТОРІ ОКО
  - В театральній видовищній галузі: ТЕРЕТЕАТРИ НА ТВ
  - В інших галузях мистецтва: СЦЕНОГРАФІЯ ДИТ. І ЛЮДСЬКИХ ТЕАТРІВ
- Чи відомі Вам театральні архітектурні здобутки, на які сьогодні слід орієнтуватися:
  - В театральних будівлях, спорудах, приміщеннях, просторах (в межах сцени): УНІВЕРСАЛЬНІСТЬ, МУЛЬТИМЕДІА
  - В театральних просторах, приміщеннях, будівлях, спорудах (в межах будівель, споруд, приміщень, просторів): МУЛЬТИМЕДІА, МАЛІНГ, СВІТЛО
  - В проектуванні усіх видів нових театральних просторів (в пошуковому, експериментальному, концептуальному): НОБ. ВІДИ ТЕАТР. КАРПІВ
- Що з театральних архітектурних засобів є прогресивними на Вашу думку, тепер і будуть мати далеку перспективу в майбутньому? СЦЕНІЧНЕ СВІТЛО, ВІДЕОМАЛІНГ, ЕКРАНИ ПРОЄКЦІЇ, МЕХАНІЗАЦІЯ СЦЕНИ

Рис. Б.15. Зразок заповненої анкети архітектора – доц., к. арх. Б. Гоя, Львів.

7. Які з них можуть бути використані при архітектурному проектуванні сучасних українських і світових театрів:
- В стаціонарних театрах: пристосування, адаптація, інтеграція;
  - Трансформація, аранжування сценографічного простору сцени і архітектури театру в цілому;
  - Використання культурних надбань і їх розвиток;
    - Творення нових архітектурних типів;
    - Інше _____
8. При проектуванні інших громадських будівель і споруд: _____
 ТВОРЕННЯ НОВИХ АРХ. ТИПІВ, ПОШУК СУЧ. АРХ. УКРАЇНИ
9. Досвід якого архітектора вплинув на Вас в свій час при творенні Вами театральної або іншої архітектури? ФРЕКК ГЕРІ, МАРІО БОТТА
10. Чи існують у Вашій архітектурній палітрі творчі театрально-архітектурні засоби, якими Ви користуєтесь найчастіше:
- а. Архітектурні метафори;
  - б. Засоби гармонізації;
  - в. Використання оптичних ілюзій;
  - г. Культурні надбання, стилі, фактури, колористика;
  - д. Розвиток архітектурних цитат;
  - е. Просторові дійові рішення;
  - є. Розвиток архітектурно-стилістичних рішень;
  - ж. інше СУЧАСНА ІНФО-ГРАФІКА
11. Чи було у Вас бажання створити архітектурний простір, будівлю, ансамбль, комплекс як синтетичне утворення, без типологічних розшарувань, вікових, жанрових і інших меж? ПЕРЕВАЖНО ЦЕ І Є МОЇМ ТВОРИМ МЕТОДОМ ПРОЕКТУВАННЯ

Анкету заповнив: ГОЯ Б.В.

Дата заповнення: 25 / 08 / 20

Підпис _____

Дякую за Ваші відповіді!

Аспірант: Філіпчук Ю. В.
 тел.: +38(063)-710-01-62
 e-mail: filipchukyurii@gmail.com

Рис. Б.15. (продовження) Зразок заповненої анкети архітектора – доц., к. арх.
 Б. Гоя, Львів.

Міністерство освіти і науки України
 Національний Університет «Львівська Політехніка»
 Інститут архітектури
 Кафедра ДАС
 Соціологічне опитування діячів архітектури України
 Для кандидатського наукового дослідження
 На тему «Принципи формування архітектурної типології та проектування
 театральних видовищних центрів для дітей та молоді».
 Дослідження проводить аспірант Філіпчук Ю. В.
 Науковий керівник д. арх., проф. Проскураков В. І.
 Шановний пане / пані:

Олексій Вікторович Проскураков

Окрім інших методів дослідження, важливим є анкетне опитування архітекторів, театральних діячів, сценографів, художників для визначення об'єктивних тенденцій розвитку театральної типології і її впливу на театральну архітектуру сучасної України і вимог до проектування театру в цілому.

Тому прошу Вас відповісти на декілька запитань, що становлять для мене, моєї роботи, мого керівника (проф. В. Проскуракова) кафедри ДАС і ІАРХ НУ «Львівська Політехніка» важливе значення у визначенні стратегії розвитку театральної архітектури, її функцій, жанру, типології.

АНКЕТА

1. Яку частину (відсоток, кількість) займає у Вашому творчому проектуванні архітектура громадських будівель? НЕЗНАЧНИЙ
2. Чи мало місце у Вашій творчості проектування театральних видовищних просторів, приміщень, будівель, споруд, (назвати, перерахувати)?
ДЕКІЛЬКА ПРОЕКТІВ І БУДОВ: СЦЕНА В КЛУБІ УНІВЕРСУ
ІМ І ФРАНКУ ЛЬВОВА, ТЕЛЕТЕАТР В ТЕЛЕСТУДІЇ ТОРІСЬКІЙ
3. Чи відомий Вам феномен театального синтезу, коли творча діяльність не розмежовується (за жанром, віковими ознаками, місткістю), ТАК У
ТЕАТРАЛЬНИХ ЦЕНТРАХ В ЯПОНІЇ, США, НІМЕЧЧИНІ
ДЛЯ ДІТЕЙ
4. Що Вам відомо про театральну творчість в театрах для дітей та молоді:
  - В Україні: ЦЕ ПЕРЕВАЖНО ТЮТІ І ТЕАТРИ ЛЯЛОВОК
  - В інших країнах Європи і світу: ПОЛЬЩА ДАВЕЙЯ, ЧЕХІЯ США
  - В театрах: ВИСТАВИ ДЛЯ ДІТЕЙ В «ДОРОСЛИХ ТЕАТРАХ
  - За межами театрів: В МИЩАФТАХ ПАРКІВ,
  - В театральній галузі: В МУЗЕЯХ, СПОРТКОМПЛ. ЧИРИСАХ
  - В інших галузях мистецтва: _____
5. Чи відомі Вам театральні архітектурні здобутки, на які сьогодні слід орієнтуватися:
  - В театральних будівлях, спорудах, приміщеннях, просторах (в межах сцени): ІСТОРИЧНІ ТИПИ СЦЕНОГРАФІЇ, ЕЛЕКТРОННІ, ТОЦО
  - В театральних просторах, приміщеннях, будівлях, спорудах (в межах будівель, споруд, приміщень, просторів): ВИСТАВИ В ФОЙЕ, КУЩАРАХ
  - В проектуванні усіх видів нових театральних просторів (в пошуковому, експериментальному, концептуальному): _____
6. Що з театральних засобів є прогресивними на Вашу думку, тепер і будуть мати далеку перспективу в майбутньому? СЦЕНОГРАФІЯ
СВІТЛА, ЗАПАХУ, СМАКУ, ВІРТУАЛЬНА СЦЕНО-
ГРАФІЯ

Рис. Б.16. Зразок заповненої анкети архітектора – доц., к. арх. О. Проскуракова, Львів.

7. Які з них можуть бути використані при архітектурному проектуванні сучасних українських і світових театрів:

- В стаціонарних театрах: пристосування, адаптація, інтеграція;
- Трансформація, аранжування сценографічного простору сцени і архітектури театру в цілому;
- Використання культурних надбань і їх розвиток;
- Творення нових архітектурних типів;
- Інше в культурно-просвітницьких будівлях

8. При проектуванні інших громадських будівель і споруд: школи, університети, дитячі центри,

9. Досвід якого архітектора вплинув на Вас в свій час при творенні Вами театральної або іншої архітектури? ФЕЛДМЕРА і ТЕЛБМЕРА, З.ТОРГОЛЕВСЬКОГО, І.ЛЕВИНСЬКОГО, Ф.КІЗЛЕРА і ін

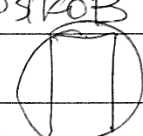
10. Чи існують у Вашій архітектурній палітрі творчі театрально-архітектурні засоби, якими Ви користуєтесь найчастіше:

- а. Архітектурні метафори;
- б. Засоби гармонізації;
- в. Використання оптичних ілюзій;
- г. Культурні надбання, стилі, фактури, колористика;
- д. Розвиток архітектурних цитат;
- е. Просторові дійові рішення;
- є. Розвиток архітектурно-стилістичних рішень;
- ж. інше розвиток ком.технологій в сценографії

11. Чи було у Вас бажання створити архітектурний простір, будівлю, ансамбль, комплекс як синтетичне утворення, без типологічних розшарувань, вікових, жанрових і інших меж? ТАК

Анкету заповнив: к. арх., доцент О.Проскуряков

Дата заповнення: / / 20

Підпис

Дякую за Ваші відповіді!

Аспірант: Філіпчук Ю. В.
тел.: +38(063)-710-01-62
e-mail: filipchukyurii@gmail.com

Рис. Б.16. (продовження) Зразок заповненої анкети архітектора – доц., к. арх. О. Проскурякова, Львів.

Міністерство освіти і науки України
 Національний Університет «Львівська Політехніка»
 Інститут архітектури
 Кафедра ДАС
 Соціологічне опитування діячів архітектури України
 Для кандидатського наукового дослідження
 На тему «Принципи формування архітектурної типології та проектування
 театральних-видовищних центрів для дітей та молоді».
 Дослідження проводить аспірант Філіпчук Ю. В.
 Науковий керівник д. арх., проф. Проскураков В. І.
 Шановний пане / пані:
Зоряна Василівна Климко

Окрім інших методів дослідження, важливим є анкетне опитування архітекторів, театральних діячів, сценографів, художників для визначення об'єктивних тенденцій розвитку театральної типології і її впливу на театральну архітектуру сучасної України і вимог до проектування театру в цілому.

Тому прошу Вас відповісти на декілька запитань, що становлять для мене, моєї роботи, мого керівника (проф. В. Проскуракова) кафедри ДАС і ІАРХ НУ «Львівська Політехніка» важливе значення у визначенні стратегії розвитку театральної архітектури, її функцій, жанру, типології.

АНКЕТА

1. Яку частину (відсоток, кількість) займає у Вашому творчому проектуванні архітектура громадських будівель? займає одразу
2. Чи мало місце у Вашій творчості проектування театральних-видовищних просторів, приміщень, будівель, споруд, (назвати, перерахувати)? Театр кінематографічних проєкцій Є. Мисика, Нац. павільйон на Празькому виставленні 2019 р.
3. Чи відомий Вам феномен театального синтезу, коли творча діяльність не розмежується (за жанром, віковими ознаками, місткістю) Так
4. Що Вам відомо про театральну творчість в театрах для дітей та молоді:
  - В Україні: ТЮГ, Львівські театри
  - В інших країнах Європи і світу: Вистави для дітей в Польщі, Австрії
  - В театрах: _____
  - За межами театрів: В нац. парках - Шондрин у Відні
  - В театральних-видовищній галузі: _____
  - В інших галузях мистецтва: Вистава в музеях
5. Чи відомі Вам театральні-архітектурні здобутки, на які сьогодні слід орієнтуватися:
  - В театральних будівлях, спорудах, приміщеннях, просторах (в межах сцени): Світлотіньові проєкції,
  - В театральних просторах, приміщеннях, будівлях, спорудах (в межах будівель, споруд, приміщень, просторів): _____
  - В проектуванні усіх видів нових театральних просторів (в пошуковому, експериментальному, концептуальному): _____
6. Що з театральних-архітектурних засобів є прогресивними на Вашу думку, тепер і будуть мати далеку перспективу в майбутньому? Всі види сценографії історичних часів; сучасні віртуальні зображення

Рис. Б.17. Зразок заповненої анкети архітектора – к. арх. З. Климко, Львів.

7. Які з них можуть бути використані при архітектурному проектуванні сучасних українських і світових театрів:
- В стаціонарних театрах: пристосування, адаптація, інтеграція;
  - Трансформація, аранжування сценографічного простору сцени і архітектури театру в цілому;
  - Використання культурних надбань і їх розвиток;
  - Творення нових архітектурних типів;
  - Інше
8. При проектуванні інших громадських будівель і споруд: В університетах школах, перепроектувати існуючих театрів
9. Досвід якого архітектора вплинув на Вас в свій час при творенні Вами театральної або іншої архітектури? Є. Лисика, В. Проскур'якова, З. Горголевською
10. Чи існують у Вашій архітектурній палітрі творчі театрально-архітектурні засоби, якими Ви користуєтесь найчастіше:
- а) Архітектурні метафори;
  - б) Засоби гармонізації;
  - в. Використання оптичних ілюзій;
  - г. Культурні надбання, стилі, фактури, колористика;
  - д. Розвиток архітектурних цитат;
  - е) Просторові дійові рішення;
  - є) Розвиток архітектурно-стилістичних рішень;
  - ж) інше ФАКТУРИ, ТЕКСТУРИ, КОЛОРИСТИКА
11. Чи було у Вас бажання створити архітектурний простір, будівлю, ансамбль, комплекс як синтетичне утворення, без типологічних розшарувань, вікових, жанрових і інших меж? Було бажання створити сценографію для вистав в таких об'єктах

Анкету заповнив: к. арх.: Климко Зоряна Василівна

Дата заповнення: /   / 20 Підпис

Дякую за Ваші відповіді!

Аспірант: Філіпчук Ю. В.
тел.: +38(063)-710-01-62
e-mail: filipchukyurii@gmail.com

Рис. Б.17. (продовження) Зразок заповненої анкети архітектора – к. арх. З. Климко, Львів.

Міністерство освіти і науки України
 Національний Університет «Львівська Політехніка»
 Інститут архітектури
 Кафедра ДАС
 Соціологічне опитування діячів архітектури України
 Для кандидатського наукового дослідження
 На тему «**Принципи формування архітектурної типології та проектування театральних видовищних центрів для дітей та молоді.**»
 Дослідження проводить аспірант Філіпчук Ю. В.
 Науковий керівник д. арх., проф. Проскураков В. І.
 Шановний пане / пані:
Інна Вадимівна Гуменник

Окрім інших методів дослідження, важливим є анкетне опитування архітекторів, театральних діячів, сценографів, художників для визначення об'єктивних тенденцій розвитку театральної типології і її впливу на театральну архітектуру сучасної України і вимог до проектування театру в цілому.

Тому прошу Вас відповісти на декілька запитань, що становлять для мене, моєї роботи, мого керівника (проф. В. Проскуракова) кафедри ДАС і ІАРХ НУ «Львівська Політехніка» важливе значення у визначенні стратегії розвитку театральної архітектури, її функцій, жанру, типології.

АНКЕТА

1. Яку частину (відсоток, кількість) займає у Вашому творчому проектуванні архітектура громадських будівель? 50%
2. Чи мало місце у Вашій творчості проектування театральних видовищних просторів, приміщень, будівель, споруд, (назвати, перерахувати)? Так, у Львівському театральному музеї та в будівлі театру в районі вулиці К. П. А. П. реконструкції старого залу 1-го я. к.
3. Чи відомий Вам феномен театрального синтезу, коли творча діяльність не розмежується (за жанром, віковими ознаками, місткістю)? Так, цей феномен найбільш, але не менш, проявляється, що дозволяє реалізувати нові ідеї, які неможливо реалізувати окремо.
4. Що Вам відомо про театральну творчість в театрах для дітей та молоді: знаками.
  - В Україні: Барнаби підтримує розвиток театру для дітей та молоді.
  - В інших країнах Європи і світу: «Не кричати мрії», «Світ починає з нас».
  - В театрах: У Львівському театральному музеї, де виступають.
  - За межами театрів: самодіяльніми театральними колективами.
  - В театральних видовищних галузях: що стосується сцени театру.
  - В інших галузях мистецтва: у живописі, скульптурі, театральних декораціях.
5. Чи відомі Вам театральні архітектурні здобутки, на які сьогодні слід орієнтуватися:
  - В театральних будівлях, спорудах, приміщеннях, просторах (в межах сцени): Барнаби український театр для дітей та молоді.
  - В театральних просторах, приміщеннях, будівлях, спорудах (в межах будівель, споруд, приміщень, просторів): _____
  - В проектуванні усіх видів нових театральних просторів (в пошуковому, експериментальному, концептуальному): _____
6. Що з театральних архітектурних засобів є прогресивними на Вашу думку, тепер і будуть мати далекі перспективи в майбутньому? Пускає сучасно-задає сценарій, в якому трансформуються ідеї в процесі вистави, виверяються, в підсумку створюються спеціальні ефекти, нові технології в сучасних постановках.

Рис. Б.18. Зразок заповненої анкети архітектора – к. арх. І. Гуменник, Львів.

7. Які з них можуть бути використані при архітектурному проектуванні сучасних українських і світових театрів:

- В стаціонарних театрах: пристосування, адаптація, інтеграція;
- Трансформація, аранжування сценографічного простору сцени і архітектури театру в цілому;
- Використання культурних надбань і їх розвиток;
- Творення нових архітектурних типів;
- Інше _____

8. При проектуванні інших громадських будівель і споруд: _____

На сучасних мабуть завжди різ культурологічних та психологічних аспектах

9. Досвід якого архітектора вплинув на Вас в свій час при творенні Вами театральної або іншої архітектури? *На мене вплинула творчість професора*

Архитекторів В.І. в Україні та Верова В.С. в СРСР.

10. Чи існують у Вашій архітектурній палітрі творчі театрально-архітектурні засоби, якими Ви користуєтесь найчастіше:

- а) Архітектурні метафори;
- б. Засоби гармонізації;
- в) Використання оптичних ілюзій;
- г) Культурні надбання, стилі, фактури, колористика;
- д. Розвиток архітектурних цитат;
- е) Просторові дійові рішення;
- е. Розвиток архітектурно-стилістичних рішень;
- ж. інше _____

11. Чи було у Вас бажання створити архітектурний простір, будівлю, ансамбль, комплекс як синтетичне утворення, без типологічних розшарувань, вікових, жанрових і інших меж? *Так, бажало. Коли має б спрямовані*

цільовий архітектурний простір, який можна вважати за певний такий простір. При собі і в Україні, за тимчасовою нагоди по зручності і зрозуміло відносно зручності створюється, але ретельно розробляючи образні характеристики архітектурного середовища.

Анкету заповнив: *корисний архітектурні см. виле. професор ДАС*

Гуменник Ірина Владиславівна

Дата заповнення: *10* / *серпня* / 20__

Підпис *Гуменник*

Дякую за Ваші відповіді!

Аспірант: Філіпчук Ю. В.
тел.: +38(063)-710-01-62
e-mail: filipchukyurii@gmail.com

Рис. Б.18. (продовження) Зразок заповненої анкети архітектора – к. арх. І. Гуменник, Львів.

Міністерство освіти і науки України
 Національний Університет «Львівська Політехніка»
 Інститут архітектури
 Кафедра ДАС
 Соціологічне опитування діячів архітектури України
 Для кандидатського наукового дослідження
 На тему «**Принципи формування архітектурної типології та проектування театральних видовищних центрів для дітей та молоді**».
 Дослідження проводить аспірант Філіпчук Ю. В.
 Науковий керівник д. арх., проф. Проскураков В. І.
 Шановний пане / пані:
Куцевич Вадим Володимирович

Окрім інших методів дослідження, важливим є анкетне опитування архітекторів, театральних діячів, сценографів, художників для визначення об'єктивних тенденцій розвитку театральної типології і її впливу на театральну архітектуру сучасної України і вимог до проектування театру в цілому.

Тому прошу Вас відповісти на декілька запитань, що становлять для мене, моєї роботи, мого керівника (проф. В. Проскуракова) кафедри ДАС і ІАРХ НУ «Львівська Політехніка» важливе значення у визначенні стратегії розвитку театральної архітектури, її функцій, жанру, типології.

АНКЕТА

1. Яку частину (відсоток, кількість) займає у Вашому творчому проектуванні архітектура громадських будівель? 80%
  2. Чи мало місце у Вашій творчості проектування театральних видовищних просторів, приміщень, будівель, споруд, (назвати, перерахувати)? Палаці урочистих подій Чернігова і Луцька (1982-1985); бібліотечно-культурний центр і школу мистецтв Славутича (1991); проекти фізкультурно-оздоровчих центрів в Кисві Житомирі, Черкасах, та інше (більше 100 проектів)
  3. Чи відомий Вам феномен театального синтезу, коли творча діяльність не розмежовується (за жанром, віковими ознаками, місткістю)? Так, відомий.
-
4. Що Вам відомо про театральну творчість в театрах для дітей та молоді:
    - В Україні: ТЮГи, театри ляльок
    - В інших країнах Європи і світу: РФ, Білорусь, Чехія, Німеччина
    - В театрах: Так
    - За межами театрів: парки, ландшафти
    - В театральних видовищних галузях: _____
    - В інших галузях мистецтва: Музей, мистецькі школи, культ.-просвітницькі.
  5. Чи відомі Вам театральні архітектурні здобутки, на які сьогодні слід орієнтуватися:
    - В театральних будівлях, спорудах, приміщеннях, просторах (в межах сцени): трансформація видовищних просторів, світлові та звукові технології
    - В театральних просторах, приміщеннях, будівлях, спорудах (в межах будівель, споруд, приміщень, просторів): використання фойє, музеїв, вестибюлів у видовищних цілях
    - В проектуванні усіх видів нових театральних просторів (в пошуковому, експериментальному, концептуальному): театральні центри, безмежні театри
  6. Що з театральних архітектурних засобів є прогресивними на Вашу думку, тепер і будуть мати далеку перспективу в майбутньому? універсальні будівлі та простори з широким жанром та функціональним наповненням, доступний для різних соціальних груп населення.

Рис. Б.19. Зразок заповненої анкети архітектора – професора, д. арх. В. Куцевича, Київ.

7. Які з них можуть бути використані при архітектурному проектуванні сучасних українських і світових театрів:
- В стаціонарних театрах: пристосування, адаптація, інтеграція;
  - Трансформація, аранжування сценографічного простору сцени і архітектури театру в цілому;
  - Використання культурних надбань і їх розвиток;
  - Творення нових архітектурних типів;
  - Інше
8. При проектуванні інших громадських будівель і споруд: в школах, ВНЗ, культурно-просвітницьких, рекреаційно-оздоровчих будівлях і спорудах.
9. Досвід якого архітектора вплинув на Вас в свій час при творенні Вами театральної або іншої архітектури? В.А. Куцевич, В. Биков, Г. Бархін, Ф. Кізлер, Ле Корбюзьє, О. Німеєр,
10. Чи існують у Вашій архітектурній палітрі творчі театрально-архітектурні засоби, якими Ви користуєтесь найчастіше:
- а. Архітектурні метафори;
  - б. Засоби гармонізації;
  - в. Використання оптичних ілюзій;
  - г. Культурні надбання, стилі, фактури, колористика;
  - д. Розвиток архітектурних цитат;
  - е. Просторові дійові рішення;
  - є. Розвиток архітектурно-стилістичних рішень;
  - ж. інше _____
11. Чи було у Вас бажання створити архітектурний простір, будівлю, ансамбль, комплекс як синтетичне утворення, без типологічних розшарувань, вікових, жанрових і інших меж? _____ так
- _____
- _____
- _____

Анкету заповнив: _____ Куцевич В.В.

Дата заповнення: ____ / ____ / 20____

Підпис _____

Дякую за Ваші відповіді!

Аспірант: Філіпчук Ю. В.
 тел.: +38(063)-710-01-62
 e-mail: *filipchukyurii@gmail.com*

Рис. Б.19. (продовження) Зразок заповненої анкети архітектора – професора, д. арх. В. Куцевича, Київ.

Міністерство освіти і науки України
 Національний Університет «Львівська Політехніка»
 Інститут архітектури
 Кафедра ДАС
 Соціологічне опитування діячів архітектури України
 Для кандидатського наукового дослідження
 На тему «**Принципи формування архітектурної типології та проектування театральних-видовищних центрів для дітей та молоді**».
 Дослідження проводить аспірант Філіпчук Ю. В.
 Науковий керівник д. арх., проф. Проскураков В. І.
 Шановний пане / пані:

Павло Босий

Окрім інших методів дослідження, важливим є анкетне опитування архітекторів, театральних діячів, сценографів, художників для визначення об'єктивних тенденцій розвитку театральної типології і її впливу на театральну архітектуру сучасної України і вимог до проектування театру в цілому.

Тому прошу Вас відповісти на декілька запитань, що становлять для мене, моєї роботи, мого керівника (проф. В. Проскуракова) кафедри ДАС і ІАРХ НУ «Львівська Політехніка» важливе значення у визначенні стратегії розвитку театральної архітектури, її функцій, жанру, типології.

АНКЕТА

1. Яку частину (відсоток, кількість) займає у Вашому творчому проектуванні архітектура громадських будівель? менше 10%-консультування, хоча й маю великий інтерес у цьому
2. Чи мало місце у Вашій творчості проектування театральних-видовищних просторів, приміщень, будівель, споруд, (назвати, перерахувати)? - консультування, Кіровоградський театр ім. Кропивницького і Обл. Театр ляльок, Школа виконавських мистецтв університету ім. Е. Райєрсона
3. Чи відомий Вам феномен театального синтезу, коли творча діяльність не розмежовується (за жанром, віковими ознаками, місткістю) - власне, тільки тим і займаюся :-)
4. Що Вам відомо про театральну творчість в театрах для дітей та молоді:
  - В Україні: працював у них
  - В інших країнах Європи і світу: працював у них
  - В театрах: працював у них
  - За межами театрів: створював музейні експозиції та виставки сучасного театального мистецтва
  - В театральних-видовищній галузі: робив дизайн сценографії і плакатів для фестивалів
  - В інших галузях мистецтва: практикую дизайн експозицій, олійний, темперний, акриловий живопис, графіку, скульптуру
5. Чи відомі Вам театральні-архітектурні здобутки, на які сьогодні слід орієнтуватися:
  - В театральних будівлях, спорудах, приміщеннях, просторах (в межах сцени): зали-трансформери, пристосовані простори; повна механізація планшету, сучасне проекційне, світлове і аудіо обладнання; комп'ютеризація і моторизація всіх механізмів
  - В театральних просторах, приміщеннях, будівлях, спорудах (в межах будівель, споруд, приміщень, просторів): дивись вище
  - В проектуванні усіх видів нових театральних просторів (в пошуковому, експериментальному, концептуальному): дивись вище
6. Що з театральних-архітектурних засобів є прогресивними на Вашу думку, тепер і будуть мати далеку перспективу в майбутньому? - дивись вище

Рис. Б.20. Зразок заповненої анкети консультанта – професора П. Босого, Канада.

7. Які з них можуть бути використані при архітектурному проектуванні сучасних українських і світових театрів:
- В стаціонарних театрах: пристосування, адаптація, інтеграція;
  - Трансформація, аранжування сценографічного простору сцени і архітектури театру в цілому;
  - Використання культурних надбань і їх розвиток;
  - Творення нових архітектурних типів;
  - Інше - все вищезначене плюс створення повноцінно-багатофункціональних залів
8. При проектуванні інших громадських будівель і споруд: сучасне проєкційне, світлове і аудіо обладнання; комп'ютеризація і моторизація всіх механізмів
9. Досвід якого архітектора вплинув на Вас в свій час при творенні Вами театральної або іншої архітектури? - Ле Корбюзьє, О. Німейєр, Ліна БоБарді, Анісімов, Г. Бархін, Мальцев
10. Чи існують у Вашій архітектурній палітрі творчі театрально-архітектурні засоби, якими Ви користуєтесь найчастіше:
- а. Архітектурні метафори;
  - б. Засоби гармонізації;
  - в. Використання оптичних ілюзій;
  - г. Культурні надбання, стилі, фактури, колористика;
  - д. Розвиток архітектурних цитат;
  - е. Просторові дійові рішення;
  - є. Розвиток архітектурно-стилістичних рішень;
  - ж. інше - все вищезначене плюс мінімалізація засобів виразності
11. Чи було у Вас бажання створити архітектурний простір, будівлю, ансамбль, комплекс як синтетичне утворення, без типологічних розшарувань, вікових, жанрових і інших меж?- агітую за це останні 40 років

Анкету заповнив: Павло Босий

Дата заповнення: 21/ серпня/2020

Підпис

Дякую за Ваші відповіді!

Аспірант: Філіпчук Ю. В.
 тел.: +38(063)-710-01-62
 e-mail: filipchukyurii@gmail.com

Рис. Б.20. (продовження) Зразок заповненої анкети консультанта – професора П. Босого, Канада.

Міністерство освіти і науки України
 Національний Університет «Львівська Політехніка»
 Інститут архітектури
 Кафедра ДАС
 Соціологічне опитування діячів архітектури України
 Для кандидатського наукового дослідження
 На тему «Принципи формування архітектурної типології та проектування
 театральних видовищних центрів для дітей та молоді».
 Дослідження проводить аспірант Філіпчук Ю. В.
 Науковий керівник д. арх., проф. Проскураков В. І.
 Шановний пане / пані:
Юлія Львівна Богданова

Окрім інших методів дослідження, важливим є анкетне опитування архітекторів, театральних діячів, сценографів, художників для визначення об'єктивних тенденцій розвитку театральної типології і її впливу на театральну архітектуру сучасної України і вимог до проектування театру в цілому.

Тому прошу Вас відповісти на декілька запитань, що становлять для мене, моєї роботи, мого керівника (проф. В. Проскуракова) кафедри ДАС і ІАРХ НУ «Львівська Політехніка» важливе значення у визначенні стратегії розвитку театральної архітектури, її функцій, жанру, типології.

АНКЕТА

1. Яку частину (відсоток, кількість) займає у Вашому творчому проектуванні архітектура громадських будівель? 30%
2. Чи мало місце у Вашій творчості проектування театральних видовищних просторів, приміщень, будівель, споруд, (назвати, перерахувати)?
проектувала і як пам'ятники одієвля і як інтер'єри.
3. Чи відомий Вам феномен театального синтезу, коли творча діяльність не розмежовується (за жанром, віковими ознаками, місткістю)?
в театр ми і в цілому часто приходить людина з інших галузей першорядної роботи на нині.
4. Що Вам відомо про театральну творчість в театрах для дітей та молоді:
  - В Україні: існують і дуже цікаві сучасні сценограф.
  - В інших країнах Європи і світу: існують і розвиваються
  - В театрах: експериментальність
  - За межами театрів: випробовують великі країни
  - В театральній-видовищній галузі: дають багато цікавих етапів
  - В інших галузях мистецтва: в інших галузях діють театри, які
5. Чи відомі Вам театральні-архітектурні здобутки, на які сьогодні слід орієнтуватися:
  - В театральних будівлях, спорудах, приміщеннях, просторах (в межах сцени): трансформовані сцени, динамічні сцени
  - В театральних просторах, приміщеннях, будівлях, спорудах (в межах будівель, споруд, приміщень, просторів): трансформовані простори
  - В проектуванні усіх видів нових театральних просторів (в пошуковому, експериментальному, концептуальному): принцип експериментальності.
6. Що з театральних-архітектурних засобів є прогресивними на Вашу думку, тепер і будуть мати далеку перспективу в майбутньому? сценографія
простори де від переходить з внутрішнього простору у зовнішній, а сценографію у театральний дії.

Рис. Б.21. Зразок заповненої анкети архітектора – Ю. Богданової, Львів.

7. Які з них можуть бути використані при архітектурному проектуванні сучасних українських і світових театрів:

- В стаціонарних театрах: пристосування, адаптація, інтеграція;
- Трансформація, аранжування сценографічного простору сцени і архітектури театру в цілому;
- Використання культурних надбань і їх розвиток;
- Творення нових архітектурних типів;
- Інше немає нічого нового за статтею має бути

8. При проектуванні інших громадських будівель і споруд:

розробити універсальний проект, що може
набувати змінюваність в залежності від потреб.

9. Досвід якого архітектора вплинув на Вас в свій час при творенні Вами театральної або іншої архітектури?

А. Лосєв, Р. Кіллер, де Карнофф
Д. Каракам, К. Індартен.

10. Чи існують у Вашій архітектурній палітрі творчі театрально-архітектурні засоби, якими Ви користуєтесь найчастіше:

- а. Архітектурні метафори;
- б. Засоби гармонізації;
- в. Використання оптичних ілюзій;
- г. Культурні надбання, стилі, фактури, колористика;
- д. Розвиток архітектурних цитат;
- е. Просторові дійові рішення;
- є. Розвиток архітектурно-стилістичних рішень;
- ж. інше розробляється функціональна будівля арх-ра з чіткою

11. Чи було у Вас бажання створити архітектурний простір, будівлю, ансамбль, комплекс як синтетичне утворення, без типологічних розшарувань, вікових, жанрових і інших меж?

так і потрібно пірнати до справу
по яким статтям розробляти і по яким статтям
і продовжують будувати ті самі арх-ри всіма
у різних період свого життя.

Анкету заповнив:

Богданова Рівя

Дата заповнення:

22.08.2020

Підпис

[Підпис]

Дякую за Ваші відповіді!

Аспірант: Філіпчук Ю. В.
тел.: +38(063)-710-01-62
e-mail: filipchukyurii@gmail.com

Рис. Б.21. (продовження) Зразок заповненої анкети архітектора – Ю. Богданової, Львів.

Міністерство освіти і науки України
 Національний Університет «Львівська Політехніка»
 Інститут архітектури
 Кафедра ДАС
 Соціологічне опитування діячів архітектури України
 Для кандидатського наукового дослідження
 На тему «**Принципи формування архітектурної типології та проектування театральних-видовищних центрів для дітей та молоді.**»
 Дослідження проводить аспірант Філіпчук Ю. В.
 Науковий керівник д. арх., проф. Проскуряков В. І.
 Шановний пане / пані:
Кубай Роман Миколайович

Окрім інших методів дослідження, важливим є анкетне опитування архітекторів, театральних діячів, сценографів, художників для визначення об'єктивних тенденцій розвитку театральної типології і її впливу на театральну архітектуру сучасної України і вимог до проектування театру в цілому.

Тому прошу Вас відповісти на декілька запитань, що становлять для мене, моєї роботи, мого керівника (проф. В. Проскурякова) кафедри ДАС і ІАРХ НУ «Львівська Політехніка» важливе значення у визначенні стратегії розвитку театральної архітектури, її функцій, жанру, типології.

АНКЕТА

1. Яку частину (відсоток, кількість) займає у Вашому творчому проектуванні архітектура громадських будівель? 90%
2. Чи мало місце у Вашій творчості проектування театральних-видовищних просторів, приміщень, будівель, споруд, (назвати, перерахувати)?
Телешоу-театр «Різдво з Русланою», проект розбудови сцени і залу клубу Львівського національного університету ім. І. Франка, проект перепристосування, багатофункціонального залу відпочинкового центру «МІ-100» у м. Львові.
3. Чи відомий Вам феномен театрального синтезу, коли творча діяльність не розмежується (за жанром, віковими ознаками, місткістю) Так, відомий.
4. Що Вам відомо про театральну творчість в театрах для дітей та молоді:
  - В Україні: лялькові театри, театри юного глядача
  - В інших країнах Європи і світу: Польща, Чехія, Австрія
  - В театрах: так
  - За межами театрів: у відкритих театрах
  - В театральних-видовищній галузі:
  - В інших галузях мистецтва: в культурно-просвітницьких закладах.
5. Чи відомі Вам театральні-архітектурні здобутки, на які сьогодні слід орієнтуватися:
  - В театральних будівлях, спорудах, приміщеннях, просторах (в межах сцени): трансформація параметрів сцени та залу
  - В театральних просторах, приміщеннях, будівлях, спорудах (в межах будівель, споруд, приміщень, просторів): збірно-розбірні та пересувні театри
  - В проектуванні усіх видів нових театральних просторів (в пошуковому, експериментальному, концептуальному): театральні-видовищні центри
6. Що з театральних-архітектурних засобів є прогресивними на Вашу думку, тепер і будуть мати далеку перспективу в майбутньому? сценографія з використанням сучасних світлових, звукових та проєкційних технологій
7. Які з них можуть бути використані при архітектурному проектуванні сучасних українських і світових театрів:
  - В стаціонарних театрах: пристосування, адаптація, інтеграція;

Рис. Б.22. Зразок заповненої анкети архітектора – Р. Кубай, Львів.

- Трансформація, аранжування сценографічного простору сцени і архітектури театру в цілому;
  - Використання культурних надбань і їх розвиток;
  - Творення нових архітектурних типів;
  - Інше Все вище перелічене
8. При проектуванні інших громадських будівель і споруд: університети, школи, дитячі садки та установи.
9. Досвід якого архітектора вплинув на Вас в свій час при творенні Вами театральної або іншої архітектури? І. Левинського, Ф. Кізлера, Є. Лисика, В. Проскуракова та інших
10. Чи існують у Вашій архітектурній палітрі творчі театрально-архітектурні засоби, якими Ви користуєтесь найчастіше:
- а. Архітектурні метафори;
  - б. Засоби гармонізації;
  - в. Використання оптичних ілюзій;
  - г. Культурні надбання, стилі, фактури, колористика;
  - д. Розвиток архітектурних цитат;
  - е. Просторові дійові рішення;
  - є. Розвиток архітектурно-стилістичних рішень;
  - ж. інше _____
11. Чи було у Вас бажання створити архітектурний простір, будівлю, ансамбль, комплекс як синтетичне утворення, без типологічних розшарувань, вікових, жанрових і інших меж? так, неодноразово
- _____
- _____
- _____

Анкету заповнив: Кубай Р.М.

Дата заповнення: /   / 20

Підпис _____

Дякую за Ваші відповіді!

Аспірант: Філіпчук Ю. В.
 тел.: +38(063)-710-01-62
 e-mail: filipchukyurii@gmail.com

Рис. Б.22. (продовження) Зразок заповненої анкети архітектора – Р. Кубай, Львів.

Міністерство освіти і науки України
 Національний Університет «Львівська Політехніка»
 Інститут архітектури
 Кафедра ДАС
 Соціологічне опитування діячів архітектури України
 Для кандидатського наукового дослідження
 На тему «**Принципи формування архітектурної типології та проектування театральних видовищних центрів для дітей та молоді**».
 Дослідження проводить аспірант Філіпчук Ю. В.
 Науковий керівник д. арх., проф. Проскураков В. І.
 Шановний пане / пані:
Янчук Катерина Володимирівна

Окрім інших методів дослідження, важливим є анкетне опитування архітекторів, театральних діячів, сценографів, художників для визначення об'єктивних тенденцій розвитку театральної типології і її впливу на театральну архітектуру сучасної України і вимог до проектування театру в цілому.

Тому прошу Вас відповісти на декілька запитань, що становлять для мене, моєї роботи, мого керівника (проф. В. Проскуракова) кафедри ДАС і ІАРХ НУ «Львівська Політехніка» важливе значення у визначенні стратегії розвитку театральної архітектури, її функцій, жанру, типології.

АНКЕТА

1. Яку частину (відсоток, кількість) займає у Вашому творчому проектуванні архітектура громадських будівель? 65%
2. Чи мало місце у Вашій творчості проектування театральних видовищних просторів, приміщень, будівель, споруд, (назвати, перерахувати)? так, проектування театральних будівель та просторів у м. Львові та м. Чернівці
3. Чи відомий Вам феномен театральної синтезу, коли творча діяльність не розмежується (за жанром, віковими ознаками, місткістю)? Так, відомий.
4. Що Вам відомо про театральну творчість в театрах для дітей та молоді:
  - В Україні: театри юного глядача
  - В інших країнах Європи і світу: Австрія, Німеччина, Угорщина, Данія
  - В театрах: так
  - За межами театрів: у пасторах міста
  - В театральній-видовищній галузі: _____
  - В інших галузях мистецтва: так
5. Чи відомі Вам театральні-архітектурні здобутки, на які сьогодні слід орієнтуватися:
  - В театральних будівлях, спорудах, приміщеннях, просторах (в межах сцени): можливість трансформації, використання сучасних технічних засобів сценографії
  - В театральних просторах, приміщеннях, будівлях, спорудах (в межах будівель, споруд, приміщень, просторів): універсальність приміщень та просторів
  - В проектуванні усіх видів нових театральних просторів (в пошуковому, експериментальному, концептуальному): культурно-мистецькі центри
6. Що з театральних-архітектурних засобів є прогресивними на Вашу думку, тепер і будуть мати далеку перспективу в майбутньому? використання сучасних технологій
7. Які з них можуть бути використані при архітектурному проектуванні сучасних українських і світових театрів:
  - В стаціонарних театрах: пристосування, адаптація, інтеграція;

Рис. Б.23. Зразок заповненої анкети архітектора – К. Янчук, Львів.

- *Трансформація, аранжування сценографічного простору сцени і архітектури театру в цілому;*
  - *Використання культурних надбань і їх розвиток;*
  - *Творення нових архітектурних типів;*
  - *Інше _____*
8. При проектуванні інших громадських будівель і споруд: *закладів освіти та культури*
9. Досвід якого архітектора вплинув на Вас в свій час при творенні Вами театральної або іншої архітектури? *І. Левинського, Ф. Кізлера, З. Хадід, О. Німейсра та інших*
10. Чи існують у Вашій архітектурній палітрі творчі театрально-архітектурні засоби, якими Ви користуєтесь найчастіше:
- а. Архітектурні метафори;*
- б. Засоби гармонізації;
- в. Використання оптичних ілюзій;*
- г. Культурні надбання, стилі, фактури, колористика;*
- д. Розвиток архітектурних цитат;*
- е. Просторові дійові рішення;
- є. Розвиток архітектурно-стилістичних рішень;*
- ж. інше _____
11. Чи було у Вас бажання створити архітектурний простір, будівлю, ансамбль, комплекс як синтетичне утворення, без типологічних розшарувань, вікових, жанрових і інших меж? так, звичайно
- _____
- _____
- _____

Анкету заповнив: Янчук К.В.

Дата заповнення: /   / 20

Підпис _____

Дякую за Ваші відповіді!

Аспірант: Філіпчук Ю. В.
 тел.: +38(063)-710-01-62
 e-mail: filipchukyurii@gmail.com

Рис. Б.23. (продовження) Зразок заповненої анкети архітектора – К. Янчук, Львів.

Міністерство освіти і науки України
 Національний Університет «Львівська Політехніка»
 Інститут архітектури
 Кафедра ДАС
 Соціологічне опитування діячів архітектури України
 Для кандидатського наукового дослідження
 На тему «Причини формування архітектурної типології та проєктування
 театральних-видовищних центрів для дітей та молоді».
 Дослідження проводить аспірант Філіпчук Ю. В.
 Науковий керівник д. арх., проф. Проскураков В. І.
 Шановний пане / пані:
Роман Несторович Савчак

Окрім інших методів дослідження, важливим є анкетне опитування архітекторів, театральних діячів, сценографів, художників для визначення об'єктивних тенденцій розвитку театральної типології і її впливу на театральну архітектуру сучасної України і вимог до проєктування театру в цілому.

Тому прошу Вас відповісти на декілька запитань, що становлять для мене, моєї роботи, мого керівника (проф. В. Проскуракова) кафедри ДАС і ІАРХ НУ «Львівська Політехніка» важливе значення у визначенні стратегії розвитку театральної архітектури, її функцій, жанру, типології.

АНКЕТА

1. Яку частину (відсоток, кількість) займає у Вашому творчому проєктуванні архітектура громадських будівель? 10%
2. Чи мало місце у Вашій творчості проєктування театральних-видовищних просторів, приміщень, будівель, споруд, (назвати, перерахувати)?
Ескізи проєктування
3. Чи відомий Вам феномен театального синтезу, коли творча діяльність не розмежується (за жанром, віковими ознаками, місткістю) ТАК
4. Що Вам відомо про театральну творчість в театрах для дітей та молоді:
  - В Україні: В київському ТЮГ будують вистави для дітей звавши на службу
  - В інших країнах Європи і світу: Розвиток театральних просторів
  - В театрах: зміна театральних просторів на сучасні ^{чи нові} закони ^{адаптації}
  - За межами театрів: створення гуртів, виставних театрів
  - В театральних-видовищній галузі: Вибірост. 3D-проєкція у виставах
  - В інших галузях мистецтва: Світлові шоу
5. Чи відомі Вам театральні-архітектурні здобутки, на які сьогодні слід орієнтуватися:
  - В театральних будівлях, спорудах, приміщеннях, просторах (в межах сцени): система "зал-сцена"
  - В театральних просторах, приміщеннях, будівлях, спорудах (в межах будівель, споруд, приміщень, просторів): універсальність використання
  - В проєктуванні усіх видів нових театральних просторів (в пошуковому, експериментальному, концептуальному): трансформація просторів
6. Що з театральних-архітектурних засобів є прогресивними на Вашу думку, тепер і будуть мати далеку перспективу в майбутньому? Мультимедійні локальні простори з можливістю трансформації

Рис. Б.24. Зразок заповненої анкети архітектора – Р. Савчака, Дубляни.

7. Які з них можуть бути використані при архітектурному проектуванні сучасних українських і світових театрів:
- В стаціонарних театрах: пристосування, адаптація, інтеграція;
  - Трансформація, аранжування сценографічного простору сцени і архітектури театру в цілому:
    - Використання культурних надбань і їх розвиток;
    - Творення нових архітектурних типів;
    - Інше
8. При проектуванні інших громадських будівель і споруд: школи, садочки, стаціонами.
9. Досвід якого архітектора вплинув на Вас в свій час при творенні Вами театральної або іншої архітектури? Френк Гері, Ренато Ріцці, Керн Утсон.
10. Чи існують у Вашій архітектурній палітрі творчі театрально-архітектурні засоби, якими Ви користуєтесь найчастіше:
- а. Архітектурні метафори;
  - б. Засоби гармонізації;
  - в. Використання оптичних ілюзій;
  - г. Культурні надбання, стилі, фактури, колористика;
  - д. Розвиток архітектурних штат;
  - е. Просторові дійові рішення;
  - є. Розвиток архітектурно-стилістичних рішень;
  - ж. інше
11. Чи було у Вас бажання створити архітектурний простір, будівлю, ансамбль, комплекс як синтетичне утворення, без типологічних розшарувань, вікових, жанрових і інших меж? Так. Цікаво створити новий архітектурний простір.

Анкету заповнив: Савчук Р.Н.

Дата заповнення: ___ / ___ / 20___

Підпис

Дякую за Ваші відповіді!

Аспірант: Філіпчук Ю. В.
 тел.: +38(063)-710-01-62
 e-mail: filipchukyurii@gmail.com

Рис. Б.24. (продовження) Зразок заповненої анкети архітектора – Р. Савчака, Дубляни.

Міністерство освіти і науки України
 Національний Університет «Львівська Політехніка»
 Інститут архітектури
 Кафедра ДАС
 Соціологічне опитування діячів архітектури України
 Для кандидатського наукового дослідження
 На тему «**Принципи формування архітектурної типології та проектування театральних видовищних центрів для дітей та молоді**».
 Дослідження проводить аспірант Філіпчук Ю. В.
 Науковий керівник д. арх., проф. Проскураков В. І.
 Шановний пане / пані:
 _Серьогін Ю.І.

Окрім інших методів дослідження, важливим є анкетне опитування архітекторів, театральних діячів, сценографів, художників для визначення об'єктивних тенденцій розвитку театральної типології і її впливу на театральну архітектуру сучасної України і вимог до проектування театру в цілому.

Тому прошу Вас відповісти на декілька запитань, що становлять для мене, моєї роботи, мого керівника (проф. В. Проскуракова) кафедри ДАС і ІАРХ НУ «Львівська Політехніка» важливе значення у визначенні стратегії розвитку театральної архітектури, її функцій, жанру, типології.

АНКЕТА

1. Яку частину (відсоток, кількість) займає у Вашому творчому проектуванні архітектура громадських будівель? 75%
2. Чи мало місце у Вашій творчості проектування театральних видовищних просторів, приміщень, будівель, споруд, (назвати, перерахувати)? 1.Музична естрада в Маріїнському парку присвячена 1500 річчю Кієва. 1982.
 2.Театр в Амстердамі. Конкурсний проект, 1987.
 3.Зал органної музики Малої академії мистецтв Київ 1994.
 4.Міська Артгалерея «Лавра» Київ. 1996
 5.Театр «Берегиня»,Проект Київ .1995.
 6.Киноконцертний зал на 1500 місць ДК «Дружба» м. Южне Одеської області. 2003.
 7.Універсальний спортивно-культурний комплекс «Азовмаш» Проект.Маріуполь.2004.
 8.Універсальний спортивно-культурний комплекс «Дніпро-баскет» Проект. Дніпропетровськ 2006
 9.Концепція розвитку Київського університету культури та мистецтв,Київ.2005-2015.
 10.Український духовний центр. Проект. Київ. 2006.
 11.Дельфінарій «Медуза», Трускавець.Проект2013.
 12.Благоустрій площі ДК хімкомбінату.Черкаси. Проект.2012.
3. Чи відомий Вам феномен театрального синтезу, коли творча діяльність не розмежовується (за жанром, віковими ознаками, місткістю) Так відомий.
4. Що Вам відомо про театральну творчість в театрах для дітей та молоді:
  - В Україні: З свого власного досвіду знаю скільки енергії, сил, досвіду та фінансів вкладено в Южненському ДК «Дружба» Одеського припортового заводу на виявлення та виховання талановитих дітей.
 Взагалі в Україні замало театральних закладів для дітей – кукольні театри і де інде збереглися театри для дітей.!!!
  - В інших країнах Європи і світу: _____
  - В театрах: _____
  - За межами театрів: _____
  - В театральній-видовищній галузі: _____
  - В інших галузях мистецтва: _____

Рис. Б.25. Зразок заповненої анкети архітектора – Ю. Серьогін, Київ.

5. Чи відомі Вам театральні-архітектурні здобутки, на які сьогодні слід орієнтуватися:
- В театральних будівлях, спорудах, приміщеннях, просторах (в межах сцени): _____
  - В театральних просторах, приміщеннях, будівлях, спорудах (в межах будівель, споруд, приміщень, просторів): _____
  - В проектуванні усіх видів нових театральних просторів (в пошуковому, експериментальному, концептуальному): _____
6. Що з театральні-архітектурних засобів є прогресивними на Вашу думку, тепер і будуть мати далеку перспективу в майбутньому? _____ Архітектурне об'ємно-планувальне рішення головного залу Берлінської філармонії та її акустичні характеристики.
7. Які з них можуть бути використані при архітектурному проектуванні сучасних українських і світових театрів:
- В стаціонарних театрах: пристосування, адаптація, інтеграція;
  - Трансформація, аранжування сценографічного простору сцени і архітектури театру в цілому; Бажано в Україні розвинути театр тіней- філософський та оригінальний вид творчості.
  - Використання культурних надбань і їх розвиток;
  - Творення нових архітектурних типів;
  - Інше _____
8. При проектуванні інших громадських будівель і споруд: _____
Вважаю за прогресивно важливе та доцільне розробку та впровадження спортивно – культурних комплексів-трансформерів з великою кількістю глядацьких місць, які б своїми архітектурно-планувальними рішеннями дозволяли проводити на високому рівні міжнародні змагання та концерти і вистави. З метою їх максимального заповнення та раціонального використання з урахуванням комерційної вигоди.
9. Досвід якого архітектора вплинув на Вас в свій час при творенні Вами театральної або іншої архітектури? _____ Кензо Танге – спортивні та духовні споруди, Антоніо Гауді – органічні ландшафтні житлові та духовні споруди. Імре Маковец – майстерне володіння дерев'яними та камішовими конструкціями.
10. Чи існують у Вашій архітектурні палітрі творчі театральні-архітектурні засоби, якими Ви користуєтесь найчастіше:
- а. Архітектурні метафори;
  - б. Засоби гармонізації;
  - в. Використання оптичних ілюзій;
  - г. Культурні надбання, стилі, фактури, колористика;
  - д. Розвиток архітектурних цитат;
  - е. Просторові дійові рішення;
  - є. Розвиток архітектурно-стилістичних рішень;
  - ж. інше _____»Архітектурні конструкції« в металі, деревині, залізобетоні.
11. Чи було у Вас бажання створити архітектурний простір, будівлю, ансамбль, комплекс як синтетичне утворення, без типологічних розшарувань, вікових, жанрових і інших меж? _____
Здається це мета кожного прогресивного архітектора, в т.ч. числі і моя

Анкету заповнив: _____

Дата заповнення: ____ / ____ / 20____ Підпис _____

Дякую за Ваші відповіді!

Рис. Б.25. (продовження) Зразок заповненої анкети архітектора – Ю. Серьогін, Київ.

Міністерство освіти і науки України
 Національний Університет «Львівська Політехніка»
 Інститут архітектури
 Кафедра ДАС
 Соціологічне опитування діячів архітектури України
 Для кандидатського наукового дослідження
 На тему «**Принципи формування архітектурної типології та проектування
 театральних видовищних центрів для дітей та молоді**».
 Дослідження проводить аспірант Філіпчук Ю. В.
 Науковий керівник д. арх., проф. Проскураков В. І.
 Шановний пане / пані:
Олександр Кордунян

Окрім інших методів дослідження, важливим є анкетне опитування архітекторів, театральних діячів, сценографів, художників для визначення об'єктивних тенденцій розвитку театральної типології і її впливу на театральну архітектуру сучасної України і вимог до проектування театру в цілому.

Тому прошу Вас відповісти на декілька запитань, що становлять для мене, моєї роботи, мого керівника (проф. В. Проскуракова) кафедри ДАС і ІАРХ НУ «Львівська Політехніка» важливе значення у визначенні стратегії розвитку театральної архітектури, її функцій, жанру, типології.

АНКЕТА

1. Яку частину (відсоток, кількість) займає у Вашому творчому проектуванні архітектура громадських будівель? 80%
2. Чи мало місце у Вашій творчості проектування театральних видовищних просторів, приміщень, будівель, споруд, (назвати, перерахувати)? - реконструкція КІНОТЕАТРУ, - ЛІТНЯ СЦЕНА ЛАНДШАФТНО-ВІДПОЧИНКОВОГО КОМПЛЕКСУ «ОЗЕРНЕ» В ЧЕРНІВЦЯХ.
3. Чи відомий Вам феномен театрального синтезу, коли творча діяльність не розмежується (за жанром, віковими ознаками, місткістю) Ні
4. Що Вам відомо про театральну творчість в театрах для дітей та молоді:
  - В Україні: —
  - В інших країнах Європи і світу: —
  - В театрах: —
  - За межами театрів: —
  - В театральній-видовищній галузі: —
  - В інших галузях мистецтва: —
5. Чи відомі Вам театральні-архітектурні здобутки, на які сьогодні слід орієнтуватися:
  - В театральних будівлях, спорудах, приміщеннях, просторах (в межах сцени): —
  - В театральних просторах, приміщеннях, будівлях, спорудах (в межах будівель, споруд, приміщень, просторів): —
  - В проектуванні усіх видів нових театральних просторів (в пошуковому, експериментальному, концептуальному): —
6. Що з театральних-архітектурних засобів є прогресивними на Вашу думку, тепер і будуть мати далеку перспективу в майбутньому? НОВІТНІ ВІЗУАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ: - LED ЕКРАНИ, ЛАЗЕРНІ УСТАНОВКИ, ГОЛОГРАФІЧНА ПРОЕКЦІЯ, 3D МАЯІНГ, ІНШЕ.

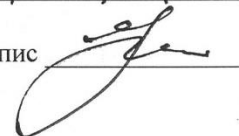
Рис. Б.26. Зразок заповненої анкети архітектора – к. арх. О. Кордуняна, Чернівці.

7. Які з них можуть бути використані при архітектурному проектуванні сучасних українських і світових театрів:
- + • В стаціонарних театрах: пристосування, адаптація, інтеграція;
  - + • Трансформація, аранжування сценографічного простору сцени і архітектури театру в цілому;
    - Використання культурних надбань і їх розвиток;
    - Творення нових архітектурних типів;
    - Інше
8. При проектуванні інших громадських будівель і споруд: ВІЗУАЛЬНІ ТА СТИЛІСТИЧНІ ЕКСПЕРИМЕНТИ.
9. Досвід якого архітектора вплинув на Вас в свій час при творенні Вами театральної або іншої архітектури? ЛЕ КОРБЮЗЬЕ, Фр. КІЗЛЕР, ШМЕЛЬОВ, В. ПРОСКУРЯКОВ.
10. Чи існують у Вашій архітектурній палітрі творчі театрально-архітектурні засоби, якими Ви користуєтесь найчастіше:
- а. Архітектурні метафори; +
  - б. Засоби гармонізації; +
  - в. Використання оптичних ілюзій; +
  - г. Культурні надбання, стилі, фактури, колористика; +
  - д. Розвиток архітектурних цитат;
  - е. Просторові дійові рішення;
  - є. Розвиток архітектурно-стилістичних рішень; +
  - ж. інше
11. Чи було у Вас бажання створити архітектурний простір, будівлю, ансамбль, комплекс як синтетичне утворення, без типологічних розшарувань, вікових, жанрових і інших меж? ТАК

Анкету заповнив: ОЛЕКСАНДР Кордунян, архітектор, канд. Архітектури

Дата заповнення: 30/ СЕРПНЯ / 2020

Підпис

Дякую за Ваші відповіді!

Аспірант: Філіпчук Ю. В.
 тел.: +38(063)-710-01-62
 e-mail: filipchukyurii@gmail.com

Рис. Б.26. (продовження) Зразок заповненої анкети архітектора – к. арх. О. Кордуняна, Чернівці.

Міністерство освіти і науки України
 Національний Університет «Львівська Політехніка»
 Інститут архітектури
 Кафедра ДАС
 Соціологічне опитування діячів архітектури України
 Для кандидатського наукового дослідження
 На тему «**Принципи формування архітектурної типології та проєктування
 театральних-видовищних центрів для дітей та молоді**».
 Дослідження проводить аспірант Філіпчук Ю. В.
 Науковий керівник д. арх., проф. Проскураков В. І.
 Шановний пане / пані:

Ірина Кордунян

Окрім інших методів дослідження, важливим є анкетне опитування архітекторів, театральних діячів, сценографів, художників для визначення об'єктивних тенденцій розвитку театральної типології і її впливу на театральну архітектуру сучасної України і вимог до проєктування театру в цілому.

Тому прошу Вас відповісти на декілька запитань, що становлять для мене, моєї роботи, мого керівника (проф. В. Проскуракова) кафедри ДАС і ІАРХ НУ «Львівська Політехніка» важливе значення у визначенні стратегії розвитку театральної архітектури, її функцій, жанру, типології.

АНКЕТА

1. Яку частину (відсоток, кількість) займає у Вашому творчому проєктуванні архітектура громадських будівель? 80%
2. Чи мало місце у Вашій творчості проєктування театральних-видовищних просторів, приміщень, будівель, споруд, (назвати, перерахувати)? 1) МІТНА СЦЕНА КОМПЛЕКСУ «ОЗЕРНЕ» М. ЧЕРНІВЦІ;
2) РЕКОНСТРУКЦІЯ КІНОТЕАТРУ М. ЧЕРНІВЦІ
3. Чи відомий Вам феномен театральної синтезу, коли творча діяльність не розмежовується (за жанром, віковими ознаками, місткістю) #1
4. Що Вам відомо про театральну творчість в театрах для дітей та молоді:
  - В Україні: —
  - В інших країнах Європи і світу: —
  - В театрах: —
  - За межами театрів: —
  - В театральній-видовищній галузі: —
  - В інших галузях мистецтва: —
5. Чи відомі Вам театральні-архітектурні здобутки, на які сьогодні слід орієнтуватися:
  - В театральних будівлях, спорудах, приміщеннях, просторах (в межах сцени): —
  - В театральних просторах, приміщеннях, будівлях, спорудах (в межах будівель, споруд, приміщень, просторів): —
  - В проєктуванні усіх видів нових театральних просторів (в пошуковому, експериментальному, концептуальному): —
6. Що з театральних-архітектурних засобів є прогресивними на Вашу думку, тепер і будуть мати далеку перспективу в майбутньому? ГОЛОГРАФІЧНІ
СЦЕНІЧНІ ПРОЕКЦІЇ, LED-ЕКРАНИ, 3D МАГІЇНГ,
ПРОГРАМНІ АЛГОРИТМИ Д/ВІРТУАЛЬНОГО М-ВА

Рис. Б.27. Зразок заповненої анкети архітектора – І. Кордунян, Чернівці.

7. Які з них можуть бути використані при архітектурному проектуванні сучасних українських і світових театрів:

- В стаціонарних театрах: пристосування, адаптація, інтеграція;
  - Трансформація, аранжування сценографічного простору сцени і архітектури театру в цілому;
- Використання культурних надбань і їх розвиток;
- Творення нових архітектурних типів;
- Інше _____

8. При проектуванні інших громадських будівель і споруд: _____

ВІЗУАЛЬНІ, ОСВІТЛЮВАЛЬНІ ІННОВАЦІЇ

9. Досвід якого архітектора вплинув на Вас в свій час при творенні Вами театральної або іншої архітектури? _____

АРКОРБЮЗІЄ, Ф. КІЗЛЕР, Ф. РАЙТ, В. ПРОСКУРЯКОВ

10. Чи існують у Вашій архітектурній палітрі творчі театрально-архітектурні засоби, якими Ви користуєтесь найчастіше:

- а. Архітектурні метафори;
- б. Засоби гармонізації;
- в. Використання оптичних ілюзій;
- г. Культурні надбання, стилі, фактури, колористика;
- д. Розвиток архітектурних цитат;
- е. Просторові дійові рішення;
- є. Розвиток архітектурно-стилістичних рішень;
- ж. інше _____

11. Чи було у Вас бажання створити архітектурний простір, будівлю, ансамбль, комплекс як синтетичне утворення, без типологічних розшарувань, вікових, жанрових і інших меж? _____

ЗВИЧАЙНО

Анкету заповнив: _____

ІРИНА КОРДУНЯ

Дата заповнення: _____

30 І СЕРПНЯ 1 20

Підпис _____

Дякую за Ваші відповіді!

Аспірант: Філіпчук Ю. В.
 тел.: +38(063)-710-01-62
 e-mail: filipchukyurii@gmail.com

Рис. Б.27. (продовження) Зразок заповненої анкети архітектора – І. Кордуня, Чернівці.

**ДОДАТОК В.
ПРОЄКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЙНОГО
ДОСЛІДЖЕННЯ В ПОШУКОВОМУ, НАВЧАЛЬНОМУ,
КОНКУРСНОМУ ТА РЕАЛЬНОМУ ПРОЄКТУВАННІ**

Рис. В.1. Проектна пропозиція «Архітектурне творення театральновидовищних центрів для дітей та молоді, на прикладі розбудови лялькового театру у м. Кропивницький», студ. Ю. Філіпчук, керівник проф. В. Проскураков, 2013 р.

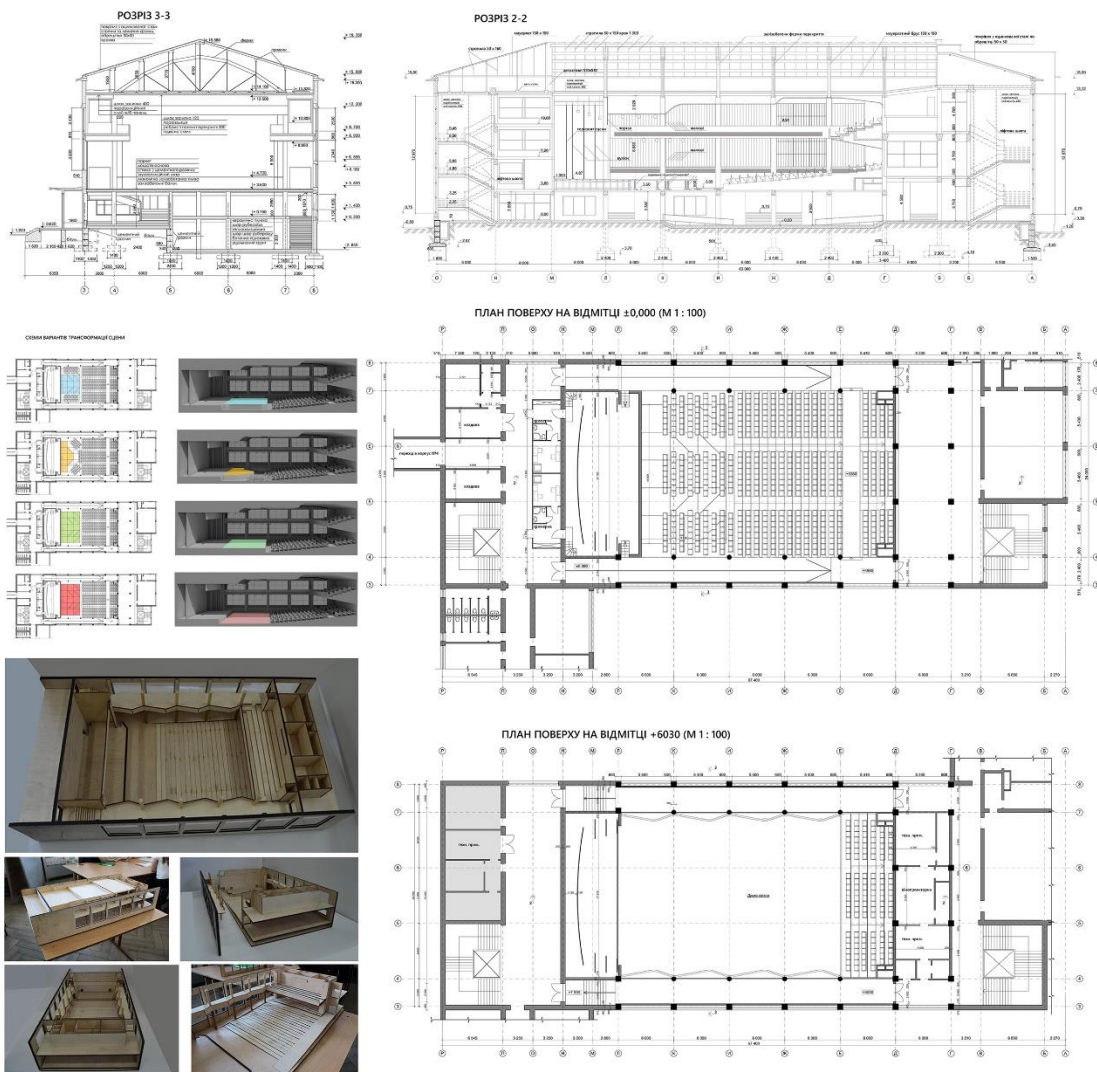

Рис. В.2. Проектна пропозиція «Побудови середовища актового залу І-го навчального корпусу НУ «Львівська політехніка» з розширенням театральної функції». студ. Т. Городчук, під керівництвом проф. В. Проскурякова, аспіранта Ю. Філіпчука, 2017 р.

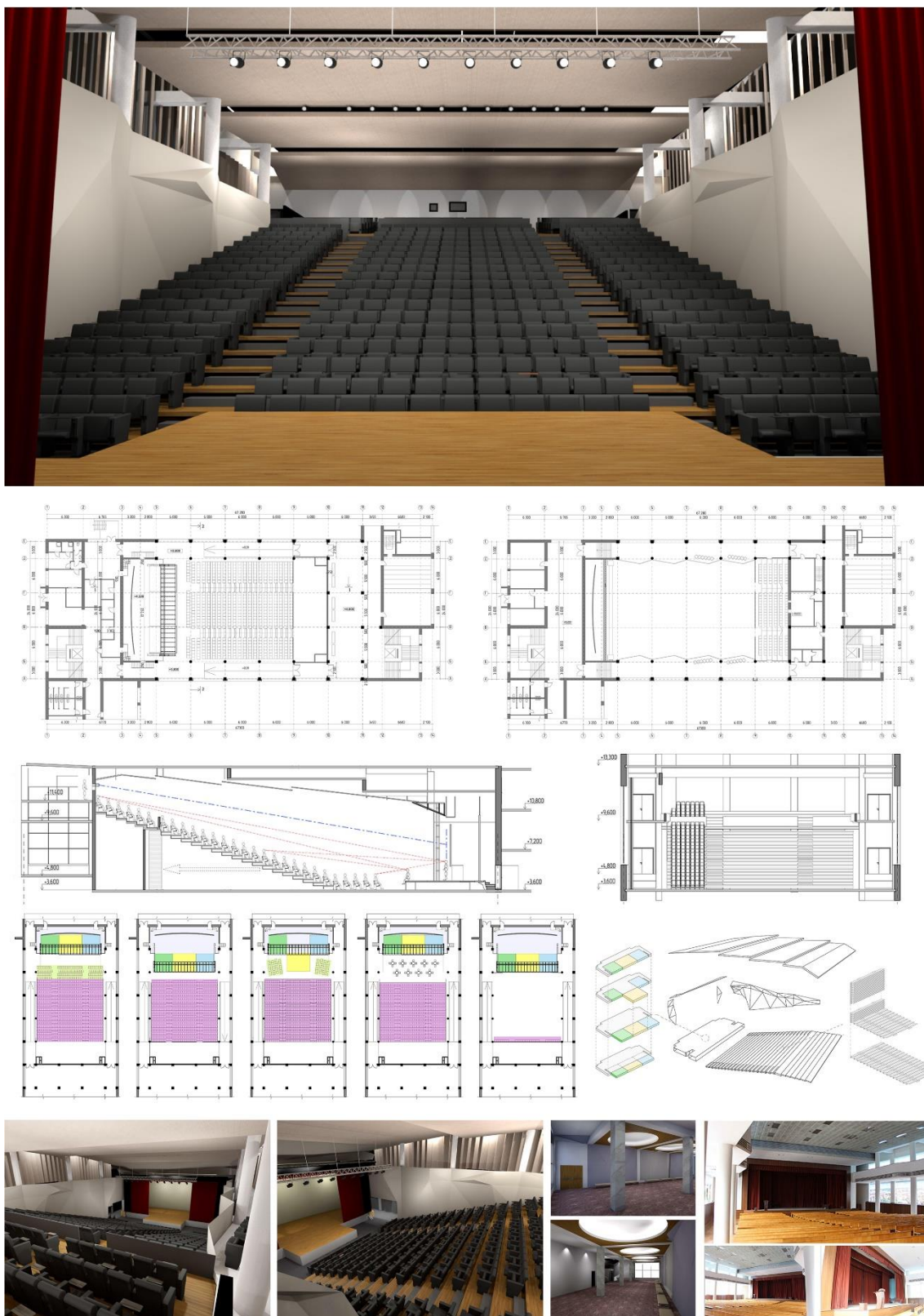

Рис. В.3. Проектна пропозиція «Побудови середовища актового залу І-го навчального корпусу НУ «Львівська політехніка» з розширенням театральної функції». студ. М. Нагорна, під керівництвом проф. В. Проскурякова, аспіранта Ю. Філіпчука, 2017 р.

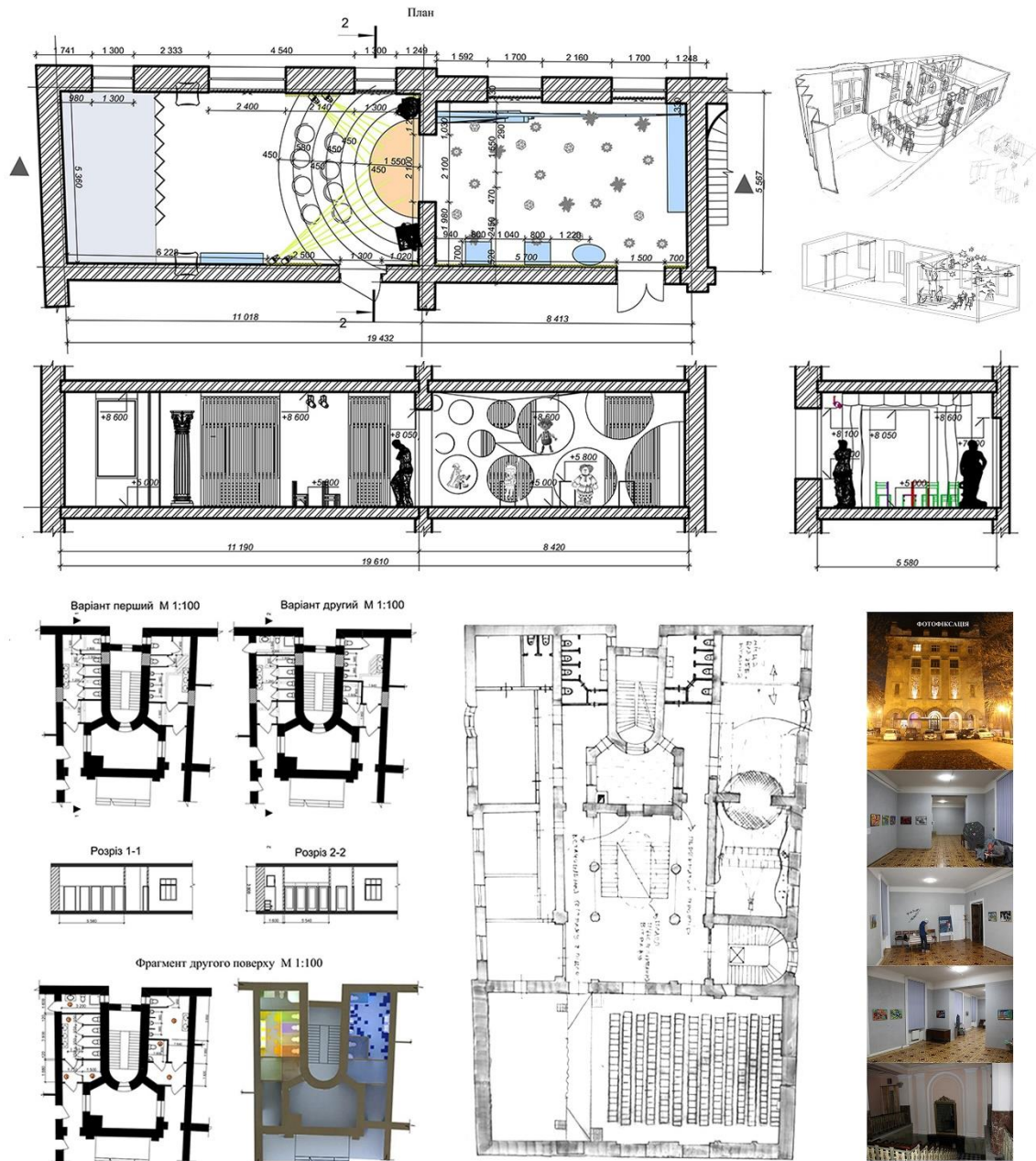

Рис. В.4. Проектна пропозиція «Розбудова просторів і функцій Львівського театру ляльок для створення театральньо-видовищного центру для дітей та молоді». студ. Н. Дуда, під керівництвом проф. В. Проскуракова, аспіранта Ю. Філіпчука, 2019 р.

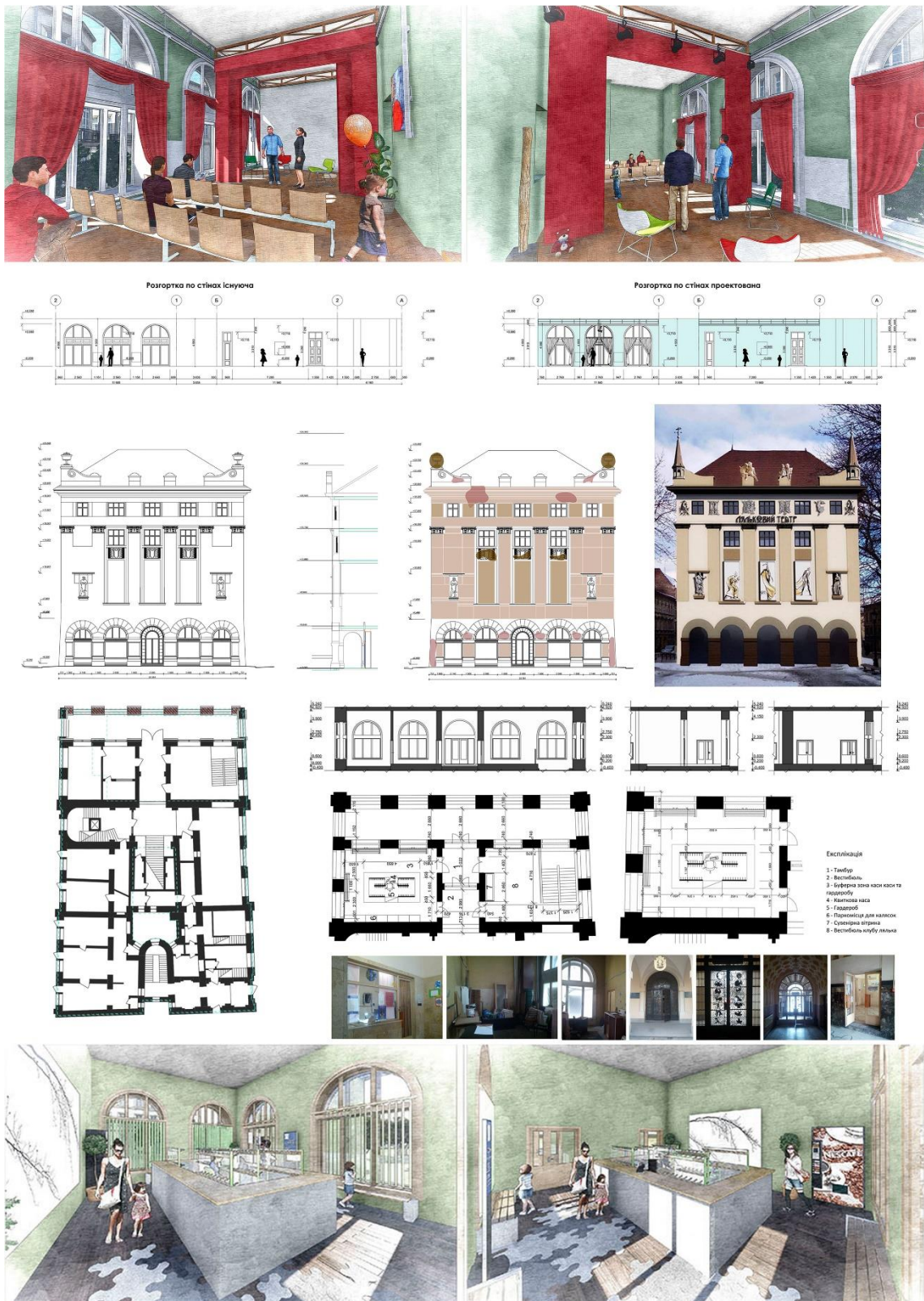

Рис. В.5. Проектна пропозиція «Розбудова просторів і функцій Львівського театру ляльок для створення театрально-видовищного центру для дітей та молоді». студ. Н. Чаплик, під керівництвом проф. В. Проскуракова, аспіранта Ю. Філіпчука, 2019 р.

Рис. В.6. Проектна пропозиція «Розбудова просторів і функцій Львівського театру ляльок для створення театральньо-видовищного центру для дітей та молоді». студ. М. Нагорна, під керівництвом проф. В. Проскурякова, викладача Ю. Богданової, аспіранта Ю. Філіпчука, 2019 р.

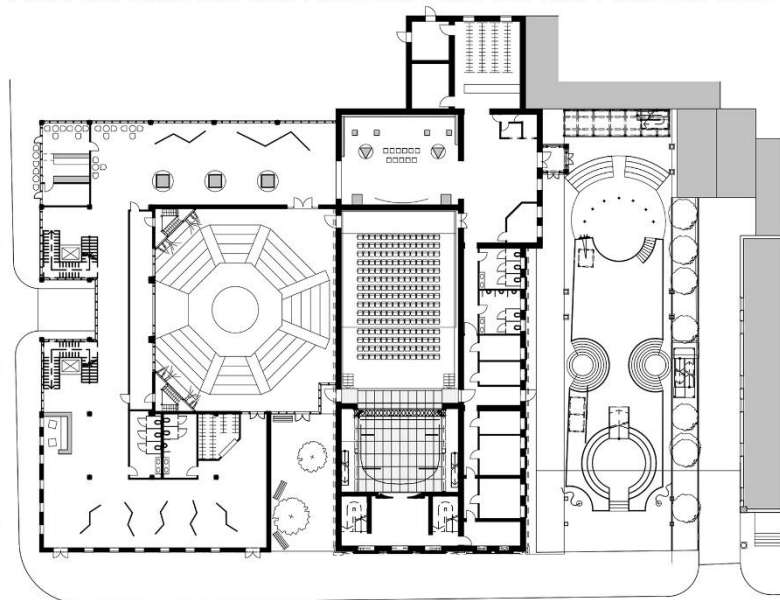
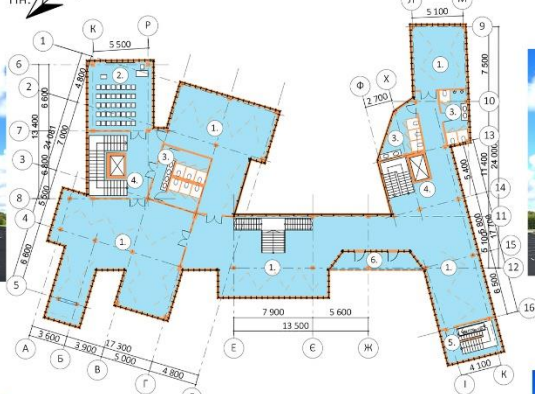

Рис. В.7. Проектна пропозиція Проектна пропозиція «Розвиток архітектури театру ляльок в м. Кропивницькому». проф. В. Проскуряков, аспірант Ю. Філіпчук, 2017 р.

План поверху на відмісці ± 4.500

Розріз 1-1

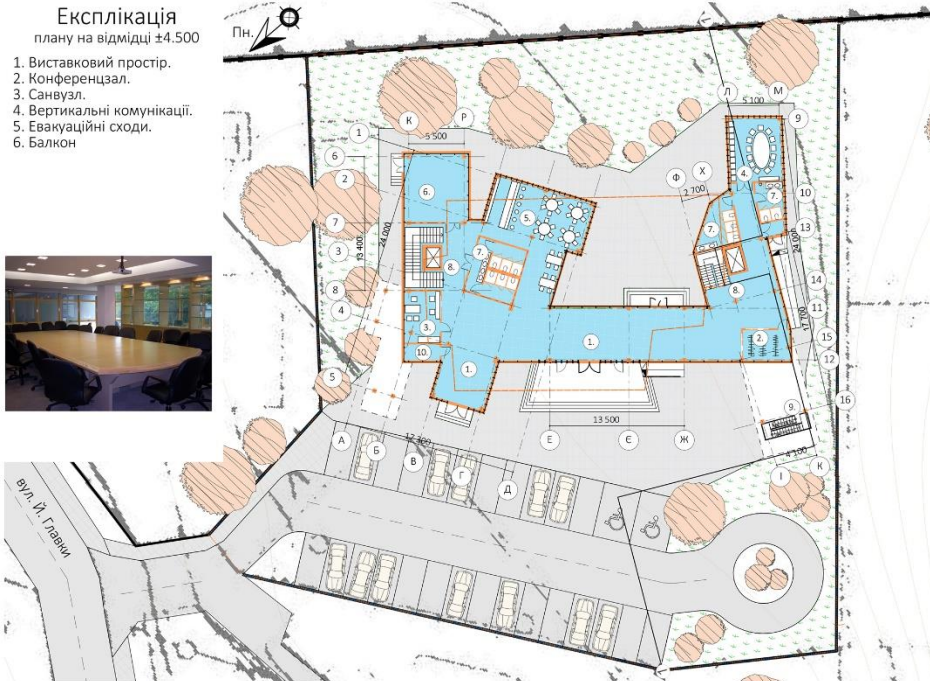

- Експлікація**
плану на відмісці ±4.500
1. Виставковий простір.
  2. Конференцзал.
  3. Санвузол.
  4. Вертикальні комунікації.
  5. Евакуаційні сходи.
  6. Балкон

Відкритий план поверху на відмісці ± 0.000

- Експлікація**
плану на відмісці ±0.000
1. Вестибюль.
  2. Гардероб.
  3. Інформаційний центр.
  4. Конференцзал.
  5. Кафе.
  6. Приміщення кухні кафе.
  7. Санвузол.
  8. Вертикальні комунікації.
  9. Евакуаційні сходи.
  10. Кімната охорони.

Культурно-мистецький центр по вул. Главки, 1а

Адреса: м. Чернівці, вул. І.І. Главки, 1а
48 1776 УН 29 5817 АТ

Завдання: на основі рішення вивчення ділянки (ситуаційна схема ділянки, розробка фасадів сучасної будівлі) запровадити виставковий будинок з мінімальними складом функціональних груп приміщень.

Характеристика ділянки: ділянка межуює з об'єктом всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. На ній знаходиться колишня готель «Сибирський конотел» конотелу 1960-х рр. в с. частково пристосований під Музей української діаспори. Ділянка знаходиться в центральній зоні міста з великою зручністю.

Основні завдання, які повинно вирішувати виставкове будинок: створити виставковий центр для розміщення спеціалізованих тимчасових експозицій просвітницького та мистецького спрямування.

Вимоги до проекту:
1. архітектурна будівля має враховувати історичний контекст сусідньої забудови, але разом з тим відокремити сучасним дизайном, функціональністю, технологічними конструктивними та інженерними рішеннями;
2. скласти проект приміщень;

приміщення для обслуговування відвідувачів: вестибюль з підйомником, інформаційний центр, консултант з туризму, зона відпочинку, кафе/бар, кафе.

культурно-просвітницький майдан: конференцзал з мультимедійною експозиційною групою; виставковий простір для періодичних виставок;

адміністративні приміщення: кімнати дирекції, кімнати науковця, працівників, фондосборників, службові майдан для співробітників, склади з розробкою;

3. надати експозиційний зміст до тієї ж частини приміщення, створивши нові стінописи/мозаїки; 11. Запланована площа: 2000-10000 кв.м.

4. Конструкції - додатковий вибір.

Мінімальні обов'язкові склад конкурсного проекту:
1. планові з відкритим планом 1-го поверху М 1:200
2. план М 1:200
3. розріз М 1:200
4. фасад розробки (зовнішній або боковий) М 1:200 (250)
5. архітектурні інтер'єри М 1:200 (250)
6. перспективи

Рис. В.8. Конкурсний проект «Культурно-мистецький центр по вул. Главки, 1а», автори Ю. Філіпчук, Р. Сень, 2016 р.

Рис. В.9. Конкурсний проект «Нове життя форту. Концептуальне проектування Адміністративного центру в місті Зільонка поблизу форту Мажовець з ландшафтним дизайном». проф. В. Проскураков, аспірант Ю. Філіпчук, студ. В. Вовк, студ. Ю. Чолавин, студ. М. Лопоша, 2019 р.

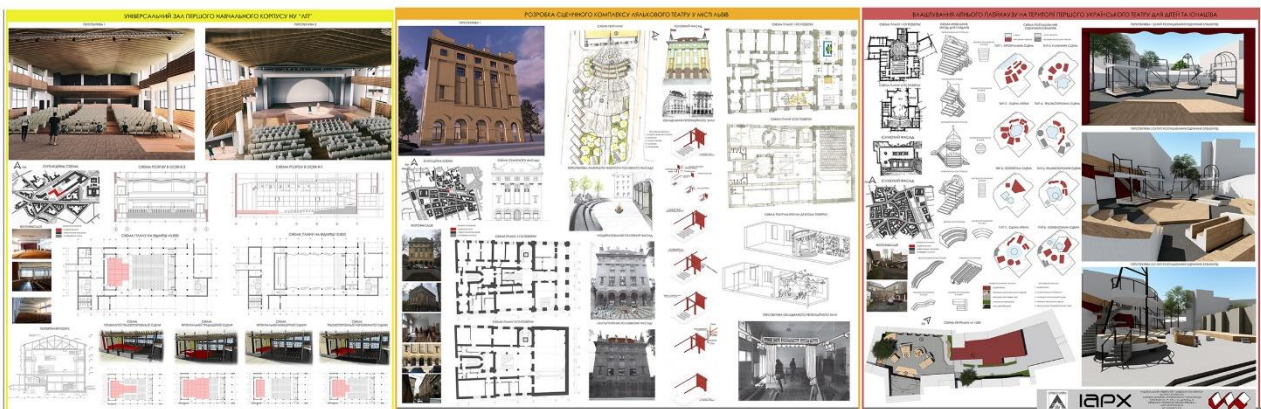
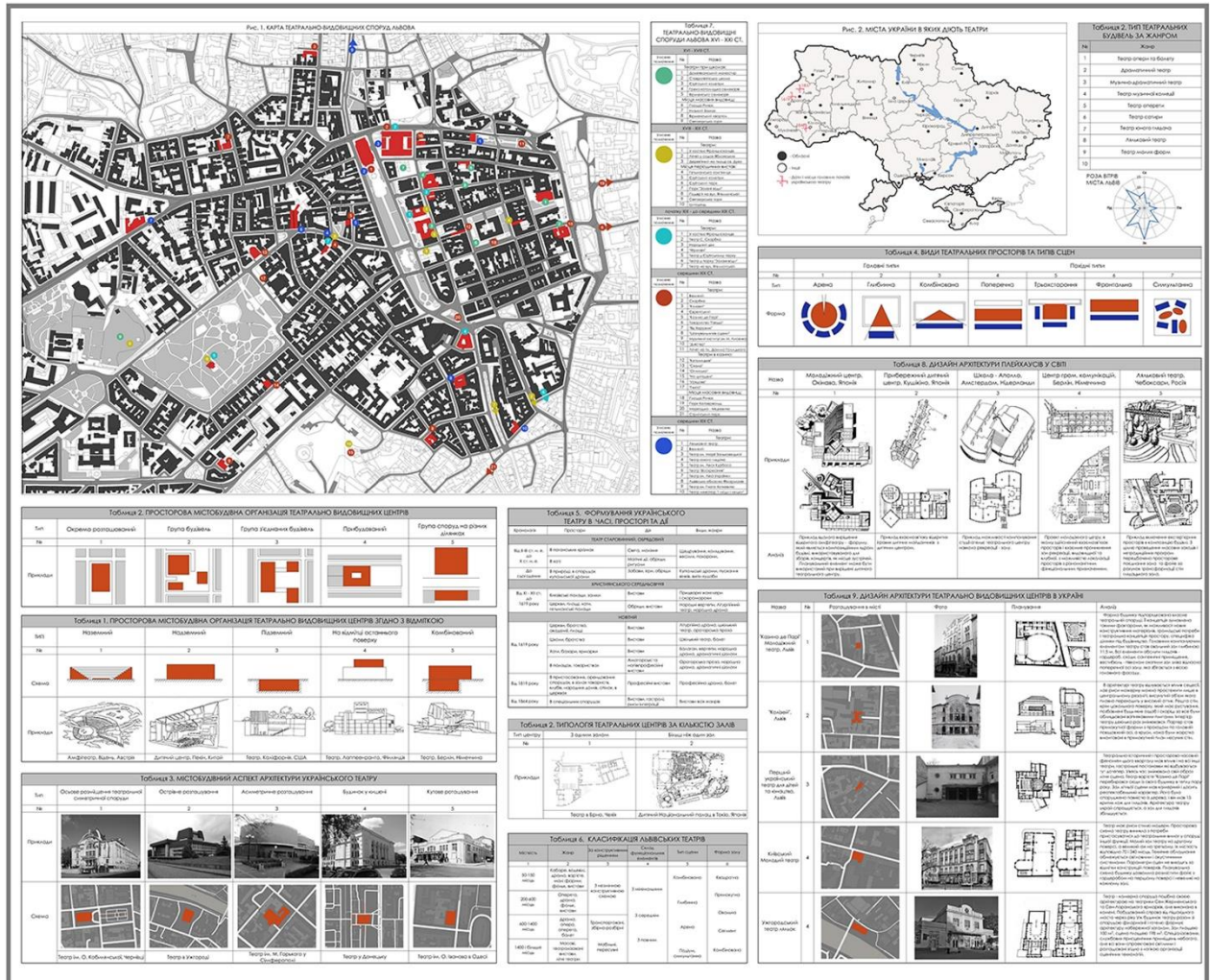

Рис. В.10. Магістерський проект «Принципи творення архітектури плейхаузів для різних вікових груп (з розробкою інтерактивного театрально-видовищного центру для дітей, молоді і студентства)», студ. Д. Дулов, керівник проф. В. Проскурняков, асис. З. Климко, асп. Ю. Філіпчук, асп. Янчук, 2017 р.

Рис. В.11. Магістерський проєкт «Тенденції розвитку архітектури театральньо-видовищних центрів для дітей та юнацтва. З розробкою проєкту гуманізації і розбудови архітектури бувшого «палацу піонерів» на Погулянці у м. Львові», студ. Ю. Баль, керівник проф. В. Проскураков, аспірант Ю. Філіпчук, 2019 р.

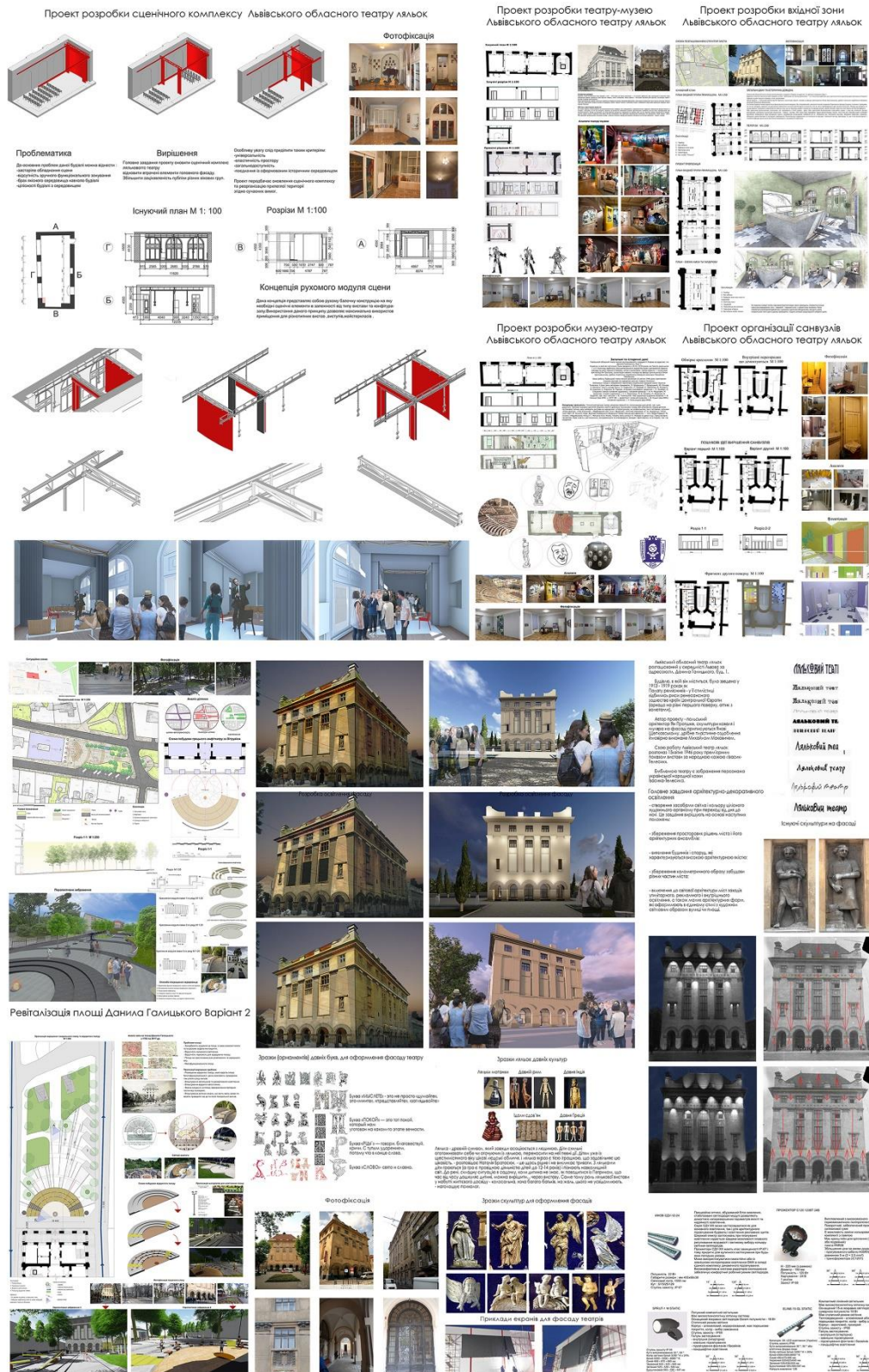

Рис. В.12. Магістерський проект «Напрями творення архітектури театральньо-видовищних центрів. З розробкою інтерактивного театральньо-видовищного центру для дітей, молоді і студентства у м. Львові», студ. Т. Городчук, керівник проф. В. Проскураков, асис. З. Климко, асп. Ю. Філіпчук, 2019 р.

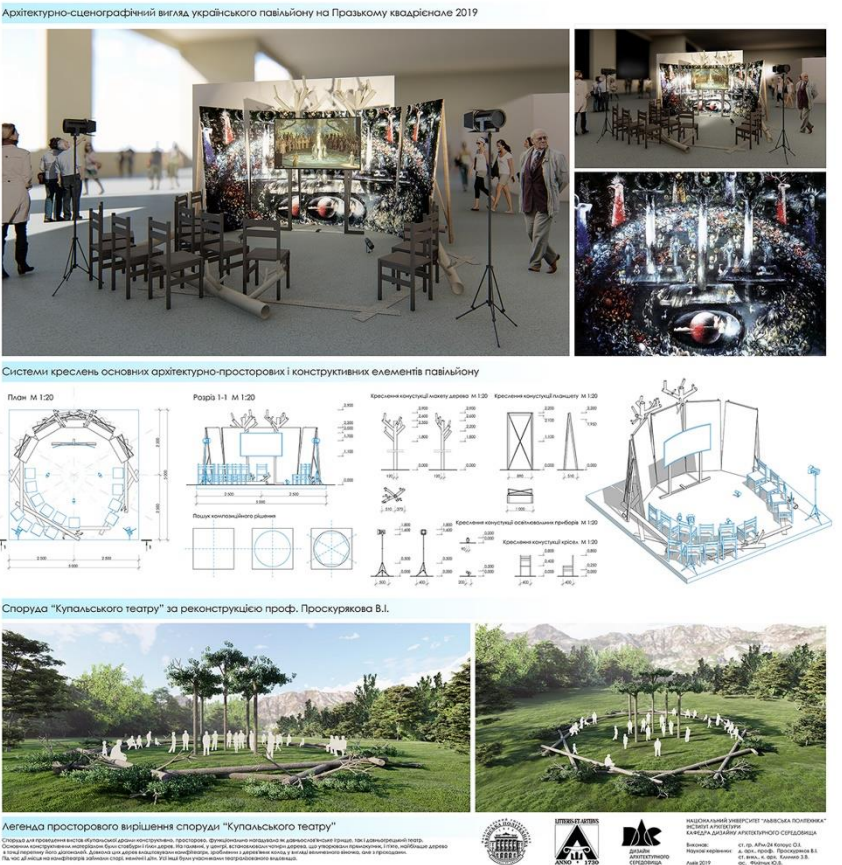
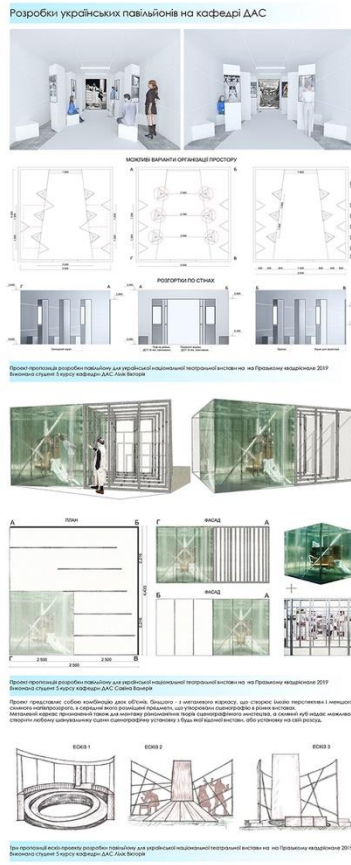
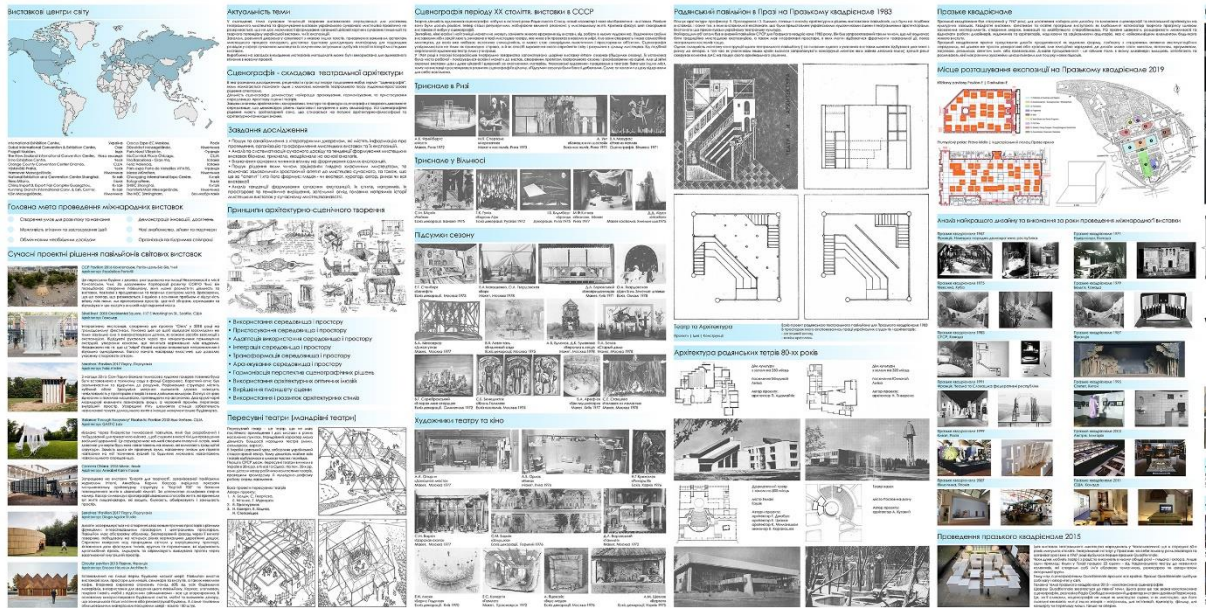

Рис. В.13. Магістерський проєкт «Сучасні тенденції творення архітектури виставкового середовища для досягнень театрального мистецтва (з розробкою проєкту інтерактивного павільйону для української національної театральної виставки на Празькому квадранті 2019)», студ. О. Котоус, керівник проф. В. Проскуряков, асис. З. Климко, аспірант Ю. Філіпчук, 2019 р.

Рис. В.14. Бакалаврський проєкт «Розбудова архітектури бувшого кінотеатру ім. Я. Галана під інтерактивний видовищний центр ім. Миколайчука по вул. Личаківській №131 у м. Львові», студ. О. Петринєць, керівник проф. В. Проскураков, викладач І. Копиляк, аспірант Ю. Філіпчук, 2018 р.

Рис. В.15. Бакалаврський проєкт «Дизайн архітектури духовно-просвітницького культурно-видовищного центру ім. Івана-Павла II на пр. Червоної Калини у м. Львів», студ. В. Ощановська, керівник проф. В. Проскуряков, доц. М. Яців, аспірант Ю. Філіпчук, 2019 р.

Рис. В.16. Бакалаврський проект «Концепція архітектурно-сценографічного вирішення театру-студії Львівського театру ляльок на пл. Д. Галицького», студ. О. Попадюк, керівник проф. В. Проскуряков, асис. З. Климко, аспірант Ю. Філіпчук, 2019 р.

Рис. В.17. Бакалаврський проект «Культурно-видовищний студентський центр НУ «Львівська політехніка» на вул. Професорській у м. Львів», студ. Д. Стосик, керівник проф. В. Проскураков, викладач І. Копиляк, аспірант Ю. Філіпчук, 2019 р.

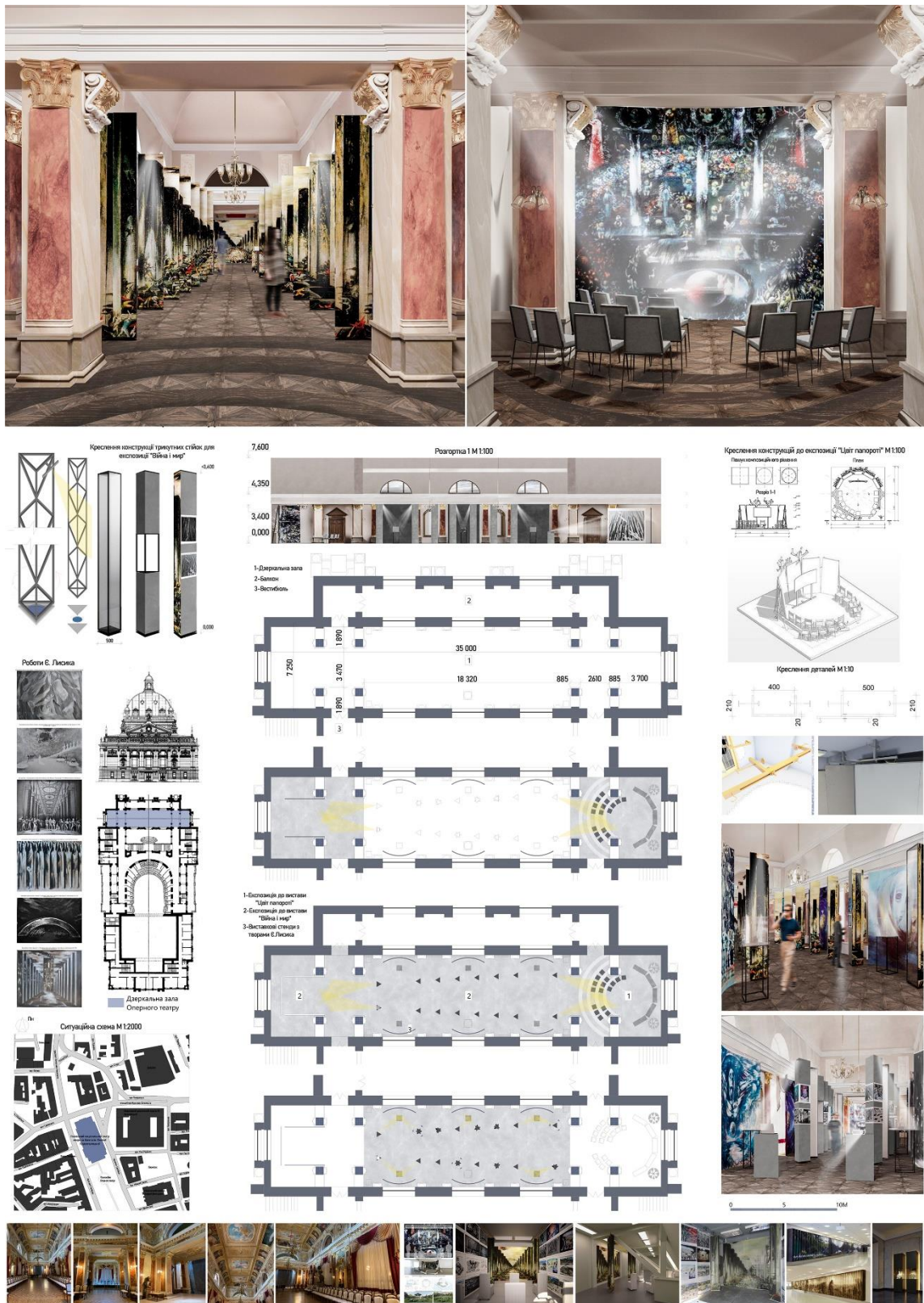

Рис. В.18. Бакалаврський проєкт «Дизайн архітектурно-сценографічного вирішення виставки для демонстрації творчого доробку Є. Лисиця і майстрів його школи в Дзеркальному залі Львівської опери» студ. Р. Скабара, керівник проф. В. Проскурняков, ст.вик. З. Климко, аспірант Ю. Філіпчук, 2020 р.

**ДОДАТОК Г.
ПЕРЕЛІК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ, АКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ ТА
АПРОБАЦІЇ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ**

**ПЕРЕЛІК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ТА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ
В наукових фахових виданнях України:**

1. Проскуряков, В. І., **Філіпчук, Ю. В.**, 2014. Тенденції розвитку сучасної архітектури лялькових театрів (на прикладі театру ляльок в м. Кіровограді). Вісник Національного університету «Львівська політехніка», Архітектура, 793, с.253-255.

2. Проскуряков, В. І., **Філіпчук, Ю. В.**, 2017. Гіпотеза архітектурного творення театральньо-видовищних центрів для дітей та молоді на прикладі розбудови лялькового театру у місті Кропивницький. *Архітектурний Вісник КНУБА*, 13, с.168-173.

3. **Філіпчук, Ю. В.**, 2018. Театральньо-видовищні будівлі для «дитячої та юнацької аудиторії» в майбутньому. За попередніми результатами анкетного опитування діячів національного і світового театрів щодо їх типології. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*, Архітектура, 895, с.100-104.

4. **Філіпчук, Ю. В.**, 2019. Розбудова просторів і функцій Львівського театру ляльок для створення театральньо-видовищного центру для дітей та молоді. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*, Архітектура, 911, с.25-29.

В періодичному виданні Польщі:

5. Proskuriakov, V. I., **Filipchuk, Yu. V.**, Krasylnykov, O. V., 2017. Introduction of conceptual project ideas into the realia of modern Ukraine architecture. (Based on the example of an international student's design seminar concerning renovation of an assembly hall in the first academic building of Lviv Polytechnic National University with extending theatrical function). *Czasopismo "Srodowisko Mieszaniowe/ Housing Enviroment"*, 20, pp.68-73. (BazTech, BazHam, Index Copernicus Journal Master List, ERICH PLUS).

В колективні монографії:

6. **Filipchuk, Yu.**, 2017. The architectural creation of theatrical and entertainment centers for children and youth as a factor of increasing the attractiveness of cities in Ukraine. The example of the puppet theater in Kropyvnytskyi. *Zabudowa na obszarach zurbanizowanych. Zagrozonych oraz trudnych/ Development in urbanized, endangered and difficult areas: praca pod redakcja Joanny Gil-Mastalerczyk, Monografia, Architectura 6*, pp.56-61.

В інших виданнях України:

7. **Філіпчук, Ю. В.**, 2019. Тенденції проектування культурно-просвітницьких та театральних-видовищних будівель. Сьогодні і в майбутньому. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка», Архітектура, Т1, №2s, с.92-96.*

Тези та матеріали конференції:

8. **Філіпчук, Ю. В.**, 2017. Проблеми, реалії, перспективи формування архітектури театральних-видовищних центрів для дітей, юнацтва та молоді. В: *Наукове товариство імені Шевченка, Тези доповідей молодіжної секції Комісії архітектури та містобудування підготовані до участі в XXVIII Науковій сесії наукового товариства ім. Шевченка.* Львів, Україна, 24 березня 2017. Львів: б.в., с.26-27.

9. **Філіпчук, Ю. В., Проскуряков, В. І.**, 2018. Формування архітектури театральних-видовищних центрів для дітей та молоді, як новий тип будівлі національної театральної мережі. В: *Матеріали III міжнародної науково-практичної конференції Архітектура історичного Києва. Контекст і втручання.* Київ, Україна, 24 листопада 2017. Київ: КНУБА, с.126-127.

10. **Філіпчук, Ю. В.**, 2018. Розвиток архітектурних ідей в проєктах і будівлях театральних-видовищних центрів для дітей та молоді. В: *Наукове товариство імені Шевченка, Матеріали доповідей Комісії архітектури та містобудування НТШ, підготовані до XXIX Науковій сесії наукового товариства ім. Шевченка.* Львів, Україна, 28-29 березня 2018. Львів: б.в., с.64-67.

ДОДАТОК Г.

В разову спеціалізовану вчену раду
по захисту дисертації на здобуття наукового
ступеня доктора філософії за спеціальністю
191 – Архітектура та містобудування
при Національному університеті
«Львівська політехніка»
Інститут архітектури та дизайну

ДОВІДКА ПРО ВПРОВАДЖЕННЯ

Я, Босий Павло Васильович, професор сценографії Університету ім. Е. Райерсона, підтверджую, що досліджений і визначений розвиток принципів архітектурної типології центрів для дітей та молоді є актуальний в реаліях сучасної України. Аспірантом кафедри дизайну архітектурного середовища ІАРД, НУ « Львівська політехніка», Філіпчуком Ю.В., у його дисертації «Архітектурна типологія театральних-видовищних центрів для дітей та молоді» були впроваджені результати дослідження в наступних проектах:

- Проект розвитку архітектури театрів ляльок на прикладі театру в м. Кропивницький з розробкою трансформацій сцени і залу (як глибинної, 3-ох сторонньої, поперечної і інші) в залежності від прийнятого сценографічного рішення.
- «Архітектурне творення театральних-видовищних центрів для дітей та молоді на прикладі розбудови лялькового театру у місті Кропивницький»

Головний художник
лялькового театру в м. Кропивницький
в 2012-2014 роках.

проф. П.В. Босий.

ДОДАТОК Г.

В спеціалізовану вчену раду Д 35.052.11
при Національному університеті
«Львівська Політехніка»

ДОВІДКА ПРО ВПРОВАДЖЕННЯ

Результати дисертаційної роботи аспіранта кафедри ДАС, ІАРХ, Філіпчука Ю. В. – науковий керівник проф. Проскураков В. І., за спеціальністю 191 Архітектура та містобудування, на тему «Принципи формування архітектурної типології та проектування театральних видовищних центрів для дітей та молоді» були впроваджені у міжнародному проектному семінарі по реновації актового залу 1-го навчального корпусу НУ «Львівська Політехніка» з розширенням театральних функцій, який проходив 22-27 травня 2017 року.

До основних результатів роботи впроваджених в проектах слід віднести наступні принципи, що формують архітектуру театральних – видовищних об'єктів:

1. Доступності – зорієнтованість на різновікову аудиторію, не залежно від ступеня освіти та інше;
2. Різноманітності – здатність простору бути гнучким, трансформуватись в залежності від елементів творчої комунікації, від певного виду заходу;
3. Ефективності – регулярне, а не сезонне використання приміщень та просторів актового залу;
4. Гармонійності – проектування нових елементів близьких до існуючої архітектури та середовища І-го н. к. НУ «Львівська Політехніка».

У ході проектування актового залу І-го н. к. НУ «Львівська Політехніка», аспірантом були розроблені трансформовані конструкції планшети і обладнання сцени – арени, глибинної, поперечної та тристоронньої. Рухомий портал, який виконував функцію світлового містка з розміщенням на ньому світлових батарей. Запропонована конструкція дерев'яних жалюзі, для якісного та швидкого управління природнім освітленням у існуючих вікнах.

Проректор з навчально-виробничої роботи
Національного університету
«Львівська Політехніка»

Крайовський В.Я.

« _____ » _____ 2017р.

ДОДАТОК Г.

Львівська обласна рада
 Комунальний заклад львівської обласної ради
 «Львівський академічний обласний театр ляльок»

79008, м. Львів
 пл. Данила Галицького, 1
 ЗКПО 02225571
 Тел.: +38 (032) 235 47 73
 E-mail: info@lvivpuppet.com

№ 60 від 21.04.2019 р.

В спеціалізовану вчену раду
 При Національному університеті
 «Львівська Політехніка»

ДОВІДКА ПРО ВПРОВАДЖЕННЯ

В працях семестрового та дипломного проектування по розбудові архітектурно-функціонального середовища комплексу Львівського обласного академічного театру ляльок, який знаходиться за адресою площа Галицька, 1, що відбувалося від вересня 2017 до грудня 2018 року – серед іншого були впроваджені результати дисертаційного дослідження за спеціальністю 191 Архітектура та містобудування на тему «Принципи формування архітектурної типології та проектування театральних видовищних центрів для дітей та молоді», аспіранта кафедри ДАС, ІАРХ, Філіпчука Ю. В., науковий керівник проф. Проскуряков В. І.

До основних результатів проектування, можна зарахувати наступне:

1. Створення в будівлі Львівського академічного театру ляльок театральних видовищних центрів для дітей, юнацтва та студентства, який сформований із існуючого комплексу театру ляльок, а також з ново запроєктованих театру-студії, театру-музею, проекту-пропозиції театралізації середовища площі Д. Галицького перед головним входом до існуючого театру. А також проекту головного фасаду будівлі для рекламних і естетичних функцій.
2. Розробку проектів-пропозиції по функціональній, планувальній, просторовій реорганізації допоміжних і обслуговуючих приміщень в межах приміщень вхідної групи, санітарно-технічних на другому поверсі театру.
3. Розробку схеми евакуації глядачів і працівників театру на випадок надзвичайних ситуацій.
4. Серед усіх інших принципів творення театральних видовищних центрів, автор впровадив заходи і засоби підвищення атрактивності архітектури екстер'єру та інтер'єру театру; розширення жанрової і сценографічної палітри; активізації дійової організації; інтеграції традиційних і експериментальних шляхів творення середовища театральної дії.

Уляна Мороз
 директор-художній
 керівник

ДОДАТОК Г.

Міжнародний XXII огляд-конкурс дипломних проектів випусників архітектурних та художніх спеціальностей вищих навчальних закладів

XXII ODESSA 2013 ARCHSEASONS

ДИПЛОМ
ПЕРШОГО СТУПЕНЯ

Нагороджується: бакалавр архітектури НУ «ЛП»

Юрій Володимирович Філіпчук

За дипломну роботу: Концепція розвитку архітектури Лялькового театру в м.Кіровоград з розробкою сценографічного, технологічного обладнання і благоустрію

Керівник: док.арх., проф. Проскураков В.І.

Голова журі: президент УАА Штолько В.І.

Одеса — 2 листопада 2013

ДОДАТОК Г.

CERTIFICATE

awarded to

Yurii Filipchuk

to certify participation in

the International Architecture and Landscaping Competition,
Fort's New Life held by the Hugo Kołłątaj University of Agriculture
in Kraków

*International Architecture and Landscaping Competition – a task financed by
the Ministry of Science and Higher Education under contract 514/P-DUN/2019
from the science promotion fund.*

Organising committee

[Signatures]
Jury of the International Architecture and Landscaping Competition FORT'S NEW LIFE

Sponsor Municipality of Zielonki

[Signature]

[Signatures]

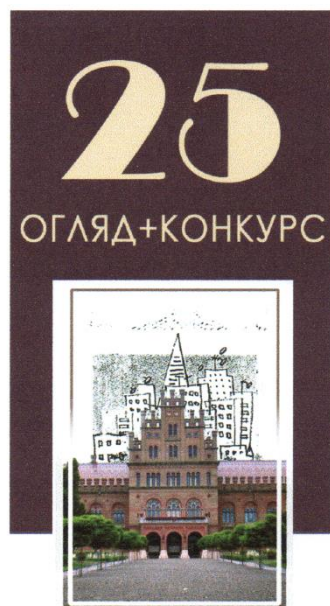
Ministerstwo
Nauki
i Szkolnictwa
Wyzszego

UNIWERSYTET
ROLNICZY
W KRAKOWIE

ДОДАТОК Г.

конкурсних ескізних проєктів
гармонізації громадського простору
історичного середовища в місті Чернівці

ДИПЛОМ

ДРУГОГО СТУПЕНЯ

нагороджується:

ЮРІЙ ФІЛІПЧУК, РОМАН СЕНЬ

(студенти Національного університету "Львівська політехніка")

в номінації

"Культурно-мистецький центр по вул. Главки, 1а"

за № 337755

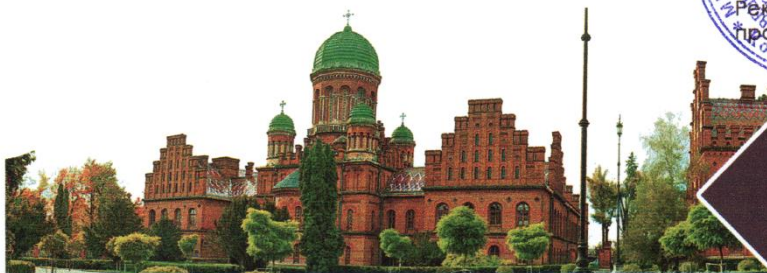
27 вересня · 1 жовтня 2016

Чернівці

Ректор ЧНУ ім. Ю. Федьковича,
професор

Мельничук С.В.

58012, м. Чернівці, вул. М. Коцюбинського, 2
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, головний корпус
(Резиденція митрополитів Буковини і Далмації)
Тел: +38 050 374 5233
e-mail: ifodchuk@ukr.net // nata.vata12@gmail.com

ДОДАТОК Г.

Організатори:
Organizers:

Національний університет
«Львівська політехніка», Львів, Україна
LVIV POLYTECHNIC NATIONAL UNIVERSITY
LVIV, UKRAINE

Університет ім. Е. Райєрсона, Торонто, Онтаріо, Канада

RYERSON UNIVERSITY
TORONTO, ONTARIO, CANADA

СЕРТИФІКАТ УЧАСНИКА CERTIFICATE OF PARTICIPATION

Міжнародного проектного семінару по реновації актового залу
I-го навчального корпусу НУ «Львівська політехніка»
з розширенням театральної функції

of International Design Charrette on Renovation of the Lviv Polytechnic University
Assembly Hall (Building I) with Expanding the Programming to the Theatre Functions

для / for

Аспірант Юрій Філіпчук

Проф. Віктор Проскуряков

Завідувач кафедри дизайну архітектурного
середовища Інституту архітектури
НУ «Львівська політехніка»

Prof.

Dr. Viktor Proskuryakov

Chair of Department of Design of
Architectural Environment, LPNU

Sholem Dolygo

Sholem Dolygo

Associate Professor
of Theatre Production,
School of Performance, Ryerson University

Проф. Шолем Долгой

Школа виконавських мистецтв
Університету ім. Е. Райєрсона

Львів, 22-27 травня 2017 / LVIV, 22-27 MAY 2017

FCAD

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НУ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ДИЗАЙН АРХІТЕКТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА

вул. С. Бандери, 12, м. Львів, 79646
тел. (032) 224 83 70;
e-mail: das.dept@lpnu.ua

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
LVIV POLYTECHNIC NATIONAL UNIVERSITY

ARCHITECTURAL ENVIRONMENT DESIGN

Bandera Str. 12, Lviv, 79646, Ukraine
tel. +38 032 224 83 70
e-mail: das.dept@lpnu.ua

СЕРТИФІКАТ УЧАСНИКА

**МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ПРИСВЯЧЕНОЇ
15 РІЧНИЦІ З ДНЯ ЗАХИСТУ ПЕРШОЇ НАУКОВОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ
РОБОТИ НА КАФЕДРІ ДИЗАЙНУ АРХІТЕКТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА:**

**«ГЕНЕЗА ТА НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ АРХІТЕКТУРИ
МАЙБУТНЬОГО В СХІДНІЙ ЄВРОПІ»**

ЮРІЙ ФІЛІПЧУК

голова організаційного
комітету конференції

проф. Віктор Проскураков

Зоряна Калюк Олет Красильников Микола Гаврушко Роман Савчак Тарас Гарашак Роман Кубай Галина Лаза Юрій Філіпчук Михайло Ягольник
Юрій Прошок Ірина Тимовач Ольга Дмитраш Катерина Янчук Інна Гуменик Юлія Богданова Іванна Воронкова Ігор Копиляк
Сергій Іванов-Костецький Мирослав Яців Віктор Проскураков Юрій Джигіль Богдан Гой Руслан Юрійчук Ярослав Стоцько

ДОДАТОК Г.

НУ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
КАФЕДРА ДИЗАЙНУ АРХІТЕКТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА
LVIV POLYTECHNIC NATIONAL UNIVERSITY
DEPARTMENT OF ARCHITECTURAL ENVIRONMENT DESIGN

**СЕРТИФІКАТ УЧАСНИКА
CERTIFICATE OF PARTICIPATION**

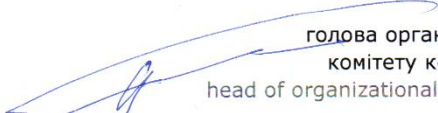
в міжнародній науковій конференції
студентів та аспірантів, викладачів та науковців
**15 РОКІВ КАФЕДРИ ДИЗАЙНУ АРХІТЕКТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА
«НА ШЛЯХУ ДО АРХІТЕКТУРНОЇ ОСВІТИ І ПРОФЕСІЇ
МАЙБУТНЬОГО»**

in the international scientific conference of
students and postgraduates, lecturers and researchers
**15 YEARS OF THE DEPARTMENT OF ARCHITECTURAL ENVIRONMENT
DESIGN
"ON THE WAY TOWARDS ARCHITECTURAL EDUCATION AND
PROFESSION OF THE FUTURE"**

ДЛЯ / FOR

аспірант **ЮРІЙ ФІЛІПЧУК**
postgraduate **YURIY FILIPCHUK**

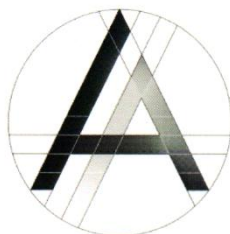
голова організаційного
комітету конференції
head of organizational committee

проф. Віктор Проскуряков
prof. Viktor Proskuryakov

Львів, 27-28 Листопада 2018 / Lviv, 27-28 November 2018

ДОДАТОК Г.

ORGANIZATOR:

SKN 'ARCHED' e-mail: arch.skn.psk@gmail.com
 Katedra Architektury i Urbanistyki, Wydział Budownictwa i Architektury
 Politechnika Świętokrzyska 25-314 Kielce, al. Tysiąclecia Państwa Polskiego 7
 'ARCHED' e-mail: arch.skn.psk@gmail.com
 Department of Architecture and Urban Planning,
 Faculty of Civil Engineering and Architecture
 Kielce University of Technology, 25-314 Kielce, al. Tysiąclecia Państwa Polskiego 7

Wydział Budownictwa i Architektury,
 Politechnika Świętokrzyska w Kielcach, al. Tysiąclecia Państwa Polskiego 7
 Faculty of Civil Engineering and Architecture
 Kielce University of Technology, al. Tysiąclecia Państwa Polskiego 7

CERTYFIKAT UCZESTNICTWA CERTIFICATE OF PARTICIPATION

W MIĘDZYNARODOWEJ KONFERENCJA NAUKOWEJ
 STUDENTÓW, DOKTORANTÓW I PRACOWNIKÓW NAUKI

ZABUDOWA NA OBSZARACH ZURBANIZOWANYCH, ZAGROŻONYCH
 ORAZ TRUDNYCH

IN THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE
 OF STUDENTS, DOCTORATES AND SCIENTISTS

DEVELOPMENT IN URBANIZED, ENDANGERED AND DIFFICULT AREAS

DLA / FOR

Ph.D. Yurii Filipchuk

On behalf of the Organizing Committee

Joanna Gil-Mastalerczyk
 Joanna Gil-Mastalerczyk

KIELCE, 3 MARCA 2017 - PIĄTEK / KIELCE, 3 MARCH 2017 - FRIDAY

PATRONAT HONOROWY / HONORARY PATRONAGE

Rektor Politechniki Świętokrzyskiej w Kielcach / Rector of Kielce University of Technology:
 Profesor dr hab. inż. Wiesław Trąpczyński
 Dziekan Wydziału Budownictwa i Architektury / Dean of the Faculty of Civil Engineering and Architecture:
 Profesor dr hab. inż. Marek Iwański

ДОДАТОК Г.

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
KYIV NATIONAL UNIVERSITY OF
CONSTRUCTION AND ARCHITECTURE

CERTIFICATE OF ATTENDANCE СЕРТИФІКАТ

підтверджує, що

confirms that

аспірант, Юрій Філігчук

приймав(ла) участь у

has participated in the

III МІЖНАРОДНІЙ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНІЙ
КОНФЕРЕНЦІЇ
«АРХІТЕКТУРА ІСТОРИЧНОГО
КИЄВА. КОНТЕКСТ І
ВТРУЧАННЯ»

III INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL
CONFERENCE
«ARCHITECTURE OF HISTORICAL
KYIV. CONTEXT AND
INTERVENTION»

Україна, м. Київ,
24 листопада 2017р.

Ukraine, Kyiv
November 24, 2017

The Chief of Scientific research Department
and International relations

The Head of Conference Organizing Committee

prof. V. O. Ploskyi

prof. V. V. Tovbych